

MAVIS.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૨૮૦ વર્ગ

પુસ્તકનું નામ ૨૫૦૨૧૦

વિષય ૬ - ૩

‘નવરંગ’ના ત્રીજાં સાલની ભેટ.

આઈરીન.

ઇંગ્રેજ સંસારની એક વારતા.

(ઇંગ્રેજ ઉપરથી)

બનાવનાર:-“MAVIS.”

આ પુસ્તક મીં અરદેશર ખરશેદજી દેશાઈએ મુંબઈ, કોટ
બજારગેટ સ્ટ્રીટ, નંં ૭૫, મધે આવેલાં નવરંગ
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું છે અને ત્યાંથીજ
પ્રગટ કર્યું છે.

સર્વ હુક્ક સ્વાધીન

ઈ. સ. ૧૯૧૭.

કીંમત રૂ. ૧૥

“ The world of Spirits, of Idea, of Arts, of the Crafts, of Literature, of the Drama, of Science, of Nature all of this Call to men and happy are those who hear and are able to follow.”

“ This life of ours is a wild æolian harp of many a joyous strain,

But under them all there runs a loud perpetual wail, as of Soul's in pain.

All through life there are wayside inns, where man may refresh his Soul from care;

Even the lowests may quench his thirst at rivulets fed by literature and bear.”

અમારી પેઢી ભેટ.

‘નવરંગ’ માસિકના વધારા અને આગાહી અર્થે ગયા
ઝાગળ માસમાં આ ચાલતાં નવાં વરસથી એક ભેટનું
પુસ્તક વાંચનારાં મેહેરખાનોને તમામ મુક્ત ભેટ કરવાનો
વિચાર અમને આવ્યો, મગર તેમ કરવું હાલની કાગળની
ભયંકર મોંઘવારી તરફ જોતાં તદ્દન ન પાલવે એવું જોઈ
નવરંગના લવાજમમાં નજીવો વધારો કરવાનું અમે એ યર્થાર્થ
ધાર્યું, અને તે વધારો એક પણ ખગડાત વગર નવરંગના
સદાના મેહેરખાન વખાણનારાઓએ કબુલ રાખ્યો, અને
પરીણામમાં આજનું તમારા હાથમાં મુકાયલું ‘નવરંગ’ ના
ત્રીજાં સાલનું પ્રથમ ભેટનું વૅલ્યુમ છે.

એમાં સમાયલી સુંદર વારતા માટે અમે અમારાં ચંચલ
લેખક જોડેન માવીસના ખાસ કરીને આલારી છઈએ. ખહુજ
ટુંક વખતમાં, અમારી અર્જને એકે જોલે માન આપીને એ
લાયકીવાલાં જોડેને એ વારતા પોતાની કાબેલ કલમથી લખી
આપી છે, જે વાંચનારાં સજ્જનોની પસંદગી પાત્ર નીવડશે
એવી અમને ઉમીદ છે.

અરદેશર ખરશેદજી દેશાઈ

અપ્રીયતી અને માલેક,

નવરંગ.

五五七九九

આ માહરી નાકેશ કલમનું પેહેનું પુસ્તક બહાર પડે છે.
અને તે ઉપર વાંચનારી આલમ નુકતેચીનીની આંખે નહીં પણ
મેહેરબાની અને નાખતીની નજરથી જોઈ મને ઉત્તેજન આપશે
એવી હું આશા રાખું છું.

માહરી આ વારતા મેં માહરા મરહુમ મુરખીજી જ્ઞાલા બાવા-
જીને અર્પણ કીધી છે અને તેમ કરી શોકાતુર સંતોષ મેં મેત્રવ્યો
છે, એ મેં માહરી તે મરનાર જ્ઞાલા તરફની નાકેશ ફરજ બજાવી
છે, અને અમારા નેક પીતાનું અમો ભેગું જ્ઞાલ કેટલું ઉંડું અને
અદ્દાગ હતું તેનાં એક ઝાંખો ખ્યાલ આપવાની મેં માહરી ગરીબ
શક્તિ મુજબ કોશેશ કીધી છે.

"Mavis."

“વાહલા ઓ બાપ !” *

અંધકારનાં ઓળા જ્યાર ફેલાયછ ચોપાસ,
ને જગત જ્યાર કરે છે મધુર્યો બાળ;
ત્યાં એકાંતમાં ઝળઝળિયાં જેવા ઉન્નત-
માં ઉભેલા નેઉંછ તમને, વહાલા ઓ બાપ !

(૨.)

સ્પર્શ તમને લાગી, કંઈ લાગણી ખેદાર-
એખલાં અટુલાં આ જગરમાં થાયછ,
હીસોછ મને સમન્વતા, કરીને ખ્યાર-
કે “નથી તે ખોહવાયલાં, હયાંથી જે જાયછ !”

(૩.)

ને પછી, કંઈ એવોજ હું કરૂંછ વિચાર,
કે નિરાંતે હયાંજ તમે પોહડેલા છો;
નથી મને છોડી કંઈ થયલા ફરાર,
પણ માહરી રૂબરૂમાંજ સુતેલા છો !

(૪.)

અને અમર રોશનીથી લાગેછ ભરપુર
તે ઓરડો; કે જ્યાં તમે કીધો આરામ;
હું વિચારૂંછ, આવશે એક દિવસ જરૂર,
જ્યાર હૃષીંત કદમ હું પણ પુગીશ તમ ઠામ !

(૫.)

ને આવે જો મુજ કાજે તેવો સમય,
તો પગ દાખી કેવી જો દાખલ હું થાઉં !
પણ મને લાગે છે એવોજ કંઈ ભય-
કે રખે તમ આરામમાં બસલ મચાઉં !

(૬.)

ના, તેની લેવશ હું પુરતી સંભાલ,
કે મુજ વહાલા પિતા ન પામે બસલ;
અણુદીકું રેડીશ મુંજ જીગરનું વહાલ,
ને છેડીશ નહીં શાંત તમની ઉંઘનો અમલ.

(૭.)

તેથીજ એ હાલતમાં જ્યારે કે હોઉ,
રડી નથી શક્તી, એ વહાલા પિદર !
'જુલ' તમની ઊંઘી થઇ-ત્યારે જો રોઉ,
તો રંજીદા થાય 'કદાચ તમનું જીગર !'

* આ કવિતા માહરા મુરખીજનાં બેહેસ્ત પામવા પછીથી મેં
ખાસ રચીને અત્રેનાં લોકમાનીતાં 'પુરસદ' માં પ્રગટ થવા સારું
મોકલી હતી ને તે માસીકનાં મેહરબાન અધીપતીએ ધણી ખુશીની
સાથે પ્રગટ કરી માહરા મુરખીજ માટેની માહરી લાગણીને બહુજ
માયાકુલ ધનસાદ આપ્યો હતો, અને તેજ 'નવરંગ' માસીકના
અધીપતીની તેવીજ માયાકુ રજાથી આ પુસ્તકમાં એમની એમ
ઉતારી લેવાની હું રજા લઉં છું.

“Mavis.”

અર્પણ.

માહરા મરહુમ મુરંબી બહાલા ખાવાજી
કે જેઓએ

અત્યંત હેતથી સદા પોતાનાં બહાલાંઓનાં સુખ સાડું જેહમત
અને રંજ ઉઠાવવામાં કદી કયાસ કીધેલી મેં જાણી નથી,
અને

જે હેતવંતા પીતાજીને મેં હજારો ઘણા હેતવંતા
સદા જાણેલા અને માનેલા છે,

તેઓ તરફનાં માહરાં અત્યંત માન અને
સાચ્યાં હેતની એક ઈધાણીમાં,

એક પીતાનું બહાલ

કેટલું બધું ઉડું ને નિખાલેસ હોઈ શકે છે તે બતાવતું

આ માહરી પેહેલી કોશેશનું નાહનકડું પુસ્તક,

એ માહરા પુણ્ય પીતાજીને પોતાની જીંદગીની વસંતમાંજ
જાલીમ મોહતે

તા. ૧૬ મી જાનેવારી ૧૯૧૪.

ની બપોરે પોતાનાં બહાલાંઓથી સદાનાં અલગ કીધા તે
માટેની માહરી ભારી ગમખારી વચ્ચે

ઘણાં દર્દમંદ દિલે અર્પણ કરું છું

ગોવાલીઆ ટેન્ક રોડ

હુઝી બેટી ગુલ.

તા. ૧-૧૨-૧૯૧૭.

તમે વાંચો છ કે ?

નવરંગ

ટુંક મુદતમાં ઓહોલી લોક પ્રસંશા
પામેલું માસિક

બધે ચાલુ વારતાઓ, ટુંકી કથાઓ, રમુજો, કવેતો
છત્યાદીથી ભરપુર ફક્ત વાંચણના ૬૦ સફા સહીત
દર માસે બહાર પડે છે. જાહેર ખખર જુદી.

વાર્ષિકે ગ્રહાકોને એક સુંદર વારતાનું
પુસ્તક ભેટ મળે છે.

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૩૧૧

લખો—મેનેજર, નવરંગ.

૭૫, બજારગેટ, કોટ,

મુંબઈ.

આઈરીન.

એક વારતા.

પ્રકરણ ૧ લું.

“પેલા મરદે ટીકીટો વેચતી લેવાની હોંમત કીધી-
માહુરી પર પુલ મોકલવાની બી હોંમત કીધી! ઓ, કેવું
ઇન્સાઈડ!” કૉન્સર્ટ પ્લેટફોર્મની સામેનાં દરવાજામાં ગુંછલું
થઈને ઉભેલા મરદોમાં, તે ઉંચો, ડાર્ક મરદ, જેને તે બાળાનાં
હાથમાંથી સરી પડેલા પ્રોગ્રામસ તેણીને ઉંચકી આપ્યાં
હતાં તેની પર નજર પડતાં તે બાળકી આઈરીનના લેબ-
માંથી વિચારો પસાર થઈ ગયા. મગર કેઈક રીતે તે
વિચારો લેડી મોડથી છુપાવાની તેને જરૂર લાગી.

આઈરીનને બહાર ગાનારી તરીકે આગલ પાડવા ખાસ
બલી લેડી લીડસ્ટૉન તરફથી ઉભો કરવામાં આવેલો તે એક
કૉન્સર્ટ હતો.

આ પહેલી જાહેરાત આઈરીનને મન કેવી કડવાસ ભરી હતી ! તેને ગોર કીધો કે કોઈ ખી મરદ તેણી સાથે હવે વાત કરી શકે કે કુલો મોકલી શકે; તે હવે વધુ વાર ખાનગી આસામી નહીં હતી, પણ સાર્વજનિક જાહેર ગાનારી હતી. પછી તેને પોતાને શાંત કીધી.

“એક સાઠી ફરજ તે એક સાઠી ફરજ છે,” તેને પોતાનાં મનને મનાવતાં, અર્લ લીડસ્ટોને દેશાવર તેઓ હતાં તાંડાં તેઓનાં પૈસા ટકા બાળેની ખાનાખરાખી જાહેર કરવા અને તેજ વખત પોતાની મદદની આફર કરવા આવ્યે! હતો તે વખતે તે લલા સખ્શ સાથે થયેલી વાતચીત સંભારી જેને તેમા તે કહેવાતાં માય બાપ તરફની તેની છુપી કરજદારી જણાવ્યા વગર, તેની વિધવા માતા તરફની ફરજ ઘણી મજબુત રીતે દર્શાવી હતી. “હું કેવી એકલપેતી છેઉં કે માહરી પોતાની લાગણીનોજ વિચાર કર્યા કરુંછ તેને જાદલ માહરે સઉથી સરસ રીતે ગાવું જોઈએ એજ ખ્યાલ કરવો ઘટે.”

તે સુંદરીની લેદાયલી લાગણીએ તેને ઠીક મદદ કીધી- તેને મનપર કાળુ મેળવવાની સખ્ત જેહેમત ખેંચાવી જેથી તે પોતે પોતાને નિસરી ગઈ. તેણે ખીજા ગાનારાઓને પ્લેટ ફોર્મ પર આવતાં ને જતાં જોયા, અને જ્યારે પ્રોફેસર તેણીને ગાવા સાડું લઈ જવા આવ્યો ત્યારે તેને શાંતીથી પોતાનો હાથ તેનામાં મુક્યો ને સરભોગ તેની સાથે પ્લેટફોર્મ પર ગઈ.

શાંત રહેવા ને ખામોશી અખત્યાર કરવા તેણીનું એરિસ્ટોક્રેટીક ઓડીએન્સ પુરતું કેલવાયલું હતું, મગર તે

તારૂણીનો સીધો, પતલો ને ઉંચો આકાર પ્લેટફોર્મ પર આવીને ખડો થતાં ઉશકેરણીનો એક ગણગણાત શ્રોતાજનો-માંથી ખુલ્લો સમજાવવા લાગો. તે સુંદરી આઈરીન, શ્રીક્ષ્ણ ખુલ્લું રેશમી ફ્રેકમાં સજ થયેલી, ચહેરામાં સેજ લાલ થયેલી, સફેદ બરફ જેવાં પાપણ હોઠે છુપાયેલી ચમકારા ભારતી આંખો સાથે, પોતાનાં સુંદર માથાંને સેજ નમાવીને પોતાની શાહબદ્દીને છાજતી ખુબસુરતીમાં ખડી હતી.

આઈરીનનો રાગ-નિખાલેસ ને મીઠો હતો, અને તે સુરીલો નાદ સાંભળનારાઓ પર ઉંડી અસર ઉપજાવવાની શક્તી ધરાવતો હતો. તેણીનો તે નવો વખાણનાર જેની 'હાંખી' સંગીત હતું, તેના આખાં તનબદનમાંથી, તે સુંદરીના ગલાંમાંથી બહાર પડતું મધુર ગાનું શ્રવણ કરતાં ખુશાલીની એક ઝણઝણાત ભરી લાગણી પસાર ગઈ-એક નવું જ સેન્ઝેશન તેને થવા લાગુ. જો તેને હાથમાં પ્રોગ્રામ સાથે લગભગ ગાડી તલે આવી જતી તે છોકરીને સઉથી ખુબસુરત અને તેણીની જાતીની સઉથી નિખાલેસ ધારી હોય તો, તેને લાગુ કે તેણીનો રાગ-તેણીની તે ગાયનની ખુદાઈ બક્ષેસ-તેણીના પોતાના કરતાં બી અમુલ્ય સુંદરતા ને મીઠાસ ધરાવતો હતો.

“એ કોણ છે? એ કેમ એક મીસ આરીન સનો થઈ? અવાજ તો ઈંગ્લીશ કરતાં ઈટાલીયન વધુ લાગેછ,” તે ગાનું સમજતાં તે જવાન વિચારવા લાગો. તેને તરતજ તેણીને લગતું બાણવા, અને પોતાનો તે નિરદોષ-બાળાનો છુપો મહદગાર બનાવવાનો મનમાં પકડો વિચાર

કરી લીધો. તેને એકજ નજરમાં જોઈ લીધું કે તે સુંદરી મગફળ હતી, અને ખાસ અગત ધરાવતા બનાવ સીવાય કોઈનીથી મુરખીગીરીથી મનમાં માફું લઈ જાય તેવી હતી. તે ઘણા ખરાં આર્ટિસ્ટોને પીછાનતો હતો, લગભગ દરેકને તેણી સાથે ઓલખાન પાડીને પોતાથી બનતું કરીને તેણીનામાં કાલજી ધરાવતો થવા જોગા આગલ પગલાં ભરવા તેને મનસુખો કરી લીધો.

તેના વિચારો ખુશાલીને શાખાશીનો ગણગણાત થઈ રહેતાં અટકી ગયા, જે પછી હાજર રહેલાંઓનાં તાલીના ગગડાટે તે મકાંન ધમધમી રહ્યું. પછી તે મનોહર આકાર ચાલી ગયો. તે તારણી આઈરીન, એક દમામદાર નમન પછી, ઘંભીરાઈથી પ્લેટફોર્મની હેઠે ઉતરી અને નજરથી શુભ થઈ ગઈ.

“આપણે એને પાછી તેડવી જોઈએ,” ખાનુમાં ઉભેલો એક ફ્રેન્ડ-જે એક રોજાંદાં આગેવાન પેપરનો ટીકાકાર હતો-તેને ઠેસ મારતાં તે અણબધાએ કહ્યું.

“ખરચીતજ,” તેને જવાબ કર્યો. “એ ખેશક ઘણી સારી આશા આપેછ. જોકે સ્ટેજની લલુકી રોશનીમાં ટકી શકશે કે તે એક દીગર સવાલ છે.” ખીજા હાજર રહેલા મરદોની ભેગી કોરોશથી આઈરીનને પાછી પ્લેટફોર્મ પર તેડીને આભારમાં ફકટ નમન કરાવાજ તેઓ નસીબવંત નીવડ્યા, તે ઉંચો મરદ તે પછીથી ફર્યો, અને પોતાનાં તે પેપરવાલા દોસ્તને બહાર કારીડારમાં ખેંચી ગયો.

“અહીં જો, જોનસન! તું સ્ટેજ વાસ્તે જોડીને શું કહેવા માંગેછ? હું ખાતરીથી માનું છું કે એ છોકરી સ્વપ્નને બીજેક પબ્લીક સ્ટેજપર ગાવા જવાનો એવો વિચાર નહીં કરે!” તે જોડ્યો.

મીં જોનસને તે જવાનનો જુસ્સો જોતો જરા શું ચવઈને તેની તરફ જોયું.

“હું ધારું છું કે તું બુદ્ધેછ. મેં માહુરા વડા તરફથી સમજ્યું, જે લોર્ડ લીડસ્ટોનનો એક મીત્ર છે, કે એ છોકરી આપેરા વાસ્તે કોશેશ કરનાર છે. જો કે પબ્લીક આપેરામાં એ ફ-તેહમંદ ઉતરશે કે તે એક બીજો સવાલ છે.

કોઈક રીતે આ શાહજહાનીના તોરવાલી જવાન રૂપસુંદરીને સ્ટેજપર બધાં પ્યાર કરે ને ટીકે એ વિચાર તે હુરોડ્ડ પ્રાઉનને ઘણોજ નાપસંદ હતો, જે પોતાનાં અંગત મીત્ર મંડલમાં મરદ ને ચોરતના દરજ્જા માટે કંઈ અજબ જેવી હદ સુધીના સખ્ત ખ્યાલો ધરાવતો હતો. તે છોકરી સ્ટેજપર જનાર હતી એમ જોનસનથી સમજતાં તેને કોઈએ માર્યો હોય તેમ તે નમી ગયો, મગર જે કંઈ તે પત્રીથી-પેલાએ તેને કહ્યું તે કંઈ બી વધુ જોડ્યા વગર તેને ચુપ સમજ્યા ફીધું. અને એમ સમજતાં તેને જાણ્યું કે તે બાબા આઈ-રીન એક મરદુમ પાદરીની દીકરી થતી હતી જે અગઉ લોર્ડ લીડસ્ટોનનો શીક્ષક થતો હતો ને તેથી લોર્ડ અને લેડી લીડસ્ટોન તેની એ એક પુરી દીકરીને એક જાહેર ગાનારી તરીકે ફ-તેહ મેળવી અને એ ધંધામાં તે છોકરીને આગલ પડેલી જોવા આતુર હતાં.

“કાંચ એ તુમાખીઓ એ જવાન છાંછીની વચ્ચે આવતાં હશે અને તેને પોતાના વિચારો મુજબ બાલવાનું કરતાં હોશે.” જલસો આગલ ચાલતાં તે શોકાતુરપણે વિચાર કરવા લાગો.

એ જલસો ખલાસ થતાં નાહુની આછરીનીને લોકો તરફથી ઘણું માન મળ્યું. લેડી લીડસ્ટોનને તેણીના મીત્રને ઓલખાન પીધાનનાં ‘ખોડવાર’માં એકઠાં થઇને તેણીને એ તેની ફ-તેહ પર મુખારકબાદી આપવા લાગાં.

લોકોનાં વિખરાવા પછી તે-ખાળકી પોતાની હર્ષિત બનેલી માતા સાથે હેઠે લાઇબ્રેરીમાં કાઉન્ટેસ સાથે ચાહે પીવા ગઈ, તાંહાં ખી તેની એ ફ-તેહનીજ વધુ વાતચીત થઈ.

“માહરે ખોદાની આભારી થવું જોઈએ,” ઘેર તરફ જતાં તે ખાળાએ એક નિસાસો નાખતાં મનસે વિચાર્યું. જે પછી તેને પોતાની માયને કહ્યું-“હું ધારૂં છ કે મેં ફ-તેહ મેળવીછ, અને એ ફ-તેહ વાસ્તે તમારે ખાતર હું ખુશી છું, એથી તમોને જોઈતી સગવડો મળી શકશે, માયજી. મગર મને પોતા વાસ્તે તો ખુશાલી જરા ખી લાગતી નથી, અને-અને મને રડી પડવાનું ઘણું મન થાયછ.”

સાંજનાં પોતાની માતા સાથે ફરતાં તે અસલ જેવી ખુશાલ જરા થઈ શકી-આછરીનની આખા દાહાડાની ઠાકભરી રંજ પછી એમ ફરવાની તેઓને આદત પડી ગઈ હતી. પ્રેક્ટીસ ને લેસન ઉપરાંત, તેને અત્યારમાંજ થોડાક શીખ્યો મેલવ્યા હતા, એટલે તે બંનેને એક ખીજની વાતચીતમાં

જે મબ્બડ પડતી તે વાસ્તે તે માયદીકરી ઝાઝો વખત મેલવી શકતાં નહીં. આજે ખેઉ જરા ઠાક સાથ બેચેન બન્યાં હતાં અને તેથી તેઓ વચ્ચેની વાતચીતથી વધુ લાગણી ભરી હતી. આજનો દહાડો મીસીસ સનોને લાગતું કે તેઓની જીંદગીમાં ઘણો અગતનો પુરવાર થયો હતો. બપોરનાં અનુભવ અને મુબારકબાદીનો જે વરસાદ વરસ્યો હતો તે પછી તે વીહલી પડતી માતાને લાગું કે મીઠી આઈરીનને માટે ખાનગી જીંદગીનું સેવટ આવી ગયું હતું.

પોતાનાં ધંધામાં તે બાળા આઈરીને ખરેખર ઝોકાબધું હતું તેની નિશાણો થોડા વખતમાં જણાવા લાગી. તેઓનાં નાંહનાં ગરીબ ઘેરમાં થોડા અડવાડીયામાં લોકોની આવજા ઘણી વધી પડી. તે બધાંમાં એક કેનસર્ટ ડાઈરેક્ટર હતો, જેને તેનું ગાનું સમજ્યા પછી સારી રકમે પોતાના બે કેનસર્ટમાં ગાવા સાડું તેને રોકી લીધી. એમ ધીરે તેને કામ મલતુંજ ગયું. તે પછી એક બપોરે તેઓનાં દરવાજામાં એક પોખાલ મોટરકાર ખેંચાઈ આવી, અને તેમાંથી સોસાટીની એક અગેવાન બાનું ઉતરી, ને આઈરીન બહાર ગયલી હોવાથી મીસીસ સનો સાથ બાઈની સીઝન સાડું પોતાની દીકરીને ગાવાનાં લેસન આપવાનું વક્કી સાટું કરી ગઈ. વક્કી તેણીની એક બીજી નવી શીષ્ય એક ન્યુસપેપરનાં માલેક નામે મી. બાઉટનની દીકરી થતી હતી. ખાસ કે જે પેપરવાલાએ ખાસ મી. જોનસન-પેલા દીકકાર જેની સાથ પેલા જવાન હુરોલ્ડ બ્રાઉનને આપણે વાત કરતાં જોયો હતો-તેને લેડી લીડસ્ટોનનાં કેનસર્ટમાં રીપોર્ટ લેવા મોકલ્યો હતો, તેની મોહરદાર

પોતે બી સારી મ્યુઝીશીયન હતી, તેને તે જવાન સુંદર છોકરી ઘણી ગમી જવાથી, તે પછીનાં થોડા વખતમાંજ તેને પોતાની શોલ વરસની નાહની દીકરીને શીખવવા તેને રોકી જ લીધી હતી. બાઉટન વાલા ઘેરમાં મીઠી આઈરીશ જલદીજ પલોટઈ ગઈ હતી. મી. બાઉટન ઘણો ભલો હતો, અને મીસીસ બાઉટન બી તે બાળા પર માય જેવી મેહેરબાન હતી, ને તે તોરવંતી મ્યુઝીક ટીચરમાં કાલજી ધરાવતી હતી.

એક દહાડો તે ઉતાવલમાં દ્રોઈંગ રૂમમાં દાખલ થઈ બાંહુ આપણી આઈરીશ ખ્યાના આગલ બેસીને તેની દીકરીને ગાવાનાં લેસન આપતી હતી.

“એક પલ, ડીયર!” તેને આવતાં સાથે આઈરીનને કહ્યું. “હમે કાલને વાસ્તે એકાએક ડાન્સ ઉભો કીધોછ, અને તમે બી તેમાં આવજો.”

“ઓ, મીસીસ બાઉટન, હું કદીબી ડાન્સોમાં જવાનો વિચાર નથી રાખતી! મને માહરાં કામમાં તેથી ઠાક ચહુડી ને અડચન થાય. મગર તમે માયાથી મને પુછ્યું તે માટે આભારી છું.” તે બોલી.

જ્યારે આઈરીને જાહેર ગાનારી તરીકેની જીંદગી અખત્યાર કીધી ત્યારે તેને નક્કી કીધું હતું હતું કે સાધારણ મોજમજાહ ને રમત ગમત જેને આર્ટ સાથે લાગતું વલગતું નહી હોય તે તદ્દન ત્યાગ કરવું.

“નાન્સન્સ! એક તાહરા જેવી જુવાન છોકરી-હજુનતો તું ‘ટીન્ઝ’માં છે—ને ડાન્સમાં નહી બાય?” તે બલી અખળા

નરમ ઠપકો આપતાં બોલી. રમત વગરનાં કામને વાસ્તેની તું જુની કહેવત જાણેછની ? તેં છાંદગીમાં થોડી મંજહ કરવી જોઈએ, નહીં તો તું જલદી ઘરડી થઈ જશે.”

“મગર બહાલાં મીસીસ બાઉટન, પરમ દહાડે એક આફ્ટરનુન કોનસર્ટમાં મને ગાવાનું છે,” આઈરીને બચાવમાં શરૂ કરીધું અને પછી તે વિશે પોતાની માતાને પુછવાનો વિચાર કરીને એ બાબતનો ચુકાદો તુરત વેલા મુલતવી રાખવાનું માંગી લીધું.

“બેશક, ડીયર; અને તાહરી તરફથી જો કંઈ હું નહીં સમજતો, હું તાહરે વાસ્તે સારા આંઠે મોટરકાર મોકલશ. એ એક સીન્ડ્રેલા ડાન્સ છે, આંચ બચ્યાંને લીધે, જે હજુન બહાર નથી પડી.” એમ કહેતી આઈરીનનો હાથ માયાથી દાખીને તે મીસીસ બાઉટન એક ચીડી લખવા ચાલી ગઈ. આઈરીનને કાંહુ ખખર હતી કે તે લખાયલી ચીડીથીજ તેના તકદીરમાં ભવિષ્યમાં બનનારા બનાવો જનમ લેનાર હતા ?

“તું જાય ? કાંચ, બેશક તુંને જવું જોઈએ !” મીસીસ સનો બોલી જ્યારે તે હેતવંતી બેઠીએ આવીને તે બાબત તેણી આગલ રજુ કરીધી તાહરે. “બાઉટન વાલા એટલા માયાથી વરત્યાંછ કે તેઓનું ઇજન નાકબુલ કરવું બેઅદખી ભરેલું ને જંગલી જેવું દિસશે.” તે માયે ડાન્સમાં જવાની રજા આપતાં કહ્યું. તે એક ભલી ચોરત હતી, જુવાન બચ્યાંને મોજ મજહમાંથી બાકાટ રાખવા જેવી એકલપેતી તે કેમ થઈ શકે ? જુવાની દિવાની છે ! એ તે પોતે સારી કાની

સમજતી હતી. રમત ગમતમાંથી બાટલ કરી પોતે પોતાનો વખત વિસરી જઈ પોતાનાં બચ્ચાંઓને ઘેરમાં ઘોંધી બાખવાની કેટલીક અભણ માતાઓ જે મુર્ખાઈ કરેછ તેવી તે મુર્ખાઈ બેશક નહી હતી. જેમ એક ગોલાબની ખીલતી કલીને ક્વખતે તોડીને ચલકતાં તડકાં કે પવનની ઠંડી લેહેફીથી દુર અંધારામાં રાખી હોય તો તે વેહેલી કરમઈ જાય, તેમજ એક જવાન જીવને બી ઘેરમાં ઘોંધી રાખ્યાથી તે જીવને બી નુકશાન પોંડુચ્યા વગર રહેતું નથી.

આઈરીનને લાગ્યું કે તે બાળક તાહરે તો નક્કી થઈ હતી. એટલે બીજો સવાલ તેને શું પાડેડવું તે ઉભો થયો. તેઓની પસંદગી એક સુદ્ધ સફેદ મઝલીનના ફ્રેક પર ઉતરી.

બીજે દહાડે જ્યારે તે મધુરી બની ઠણીને હોઠે માતરકારને વાસ્તે ખોટી થવા ઉતરી ત્યારે તે પોતાના સાદા દ્રેસનાં ઠઠેરામાં બચ્ચાં જેવી નિખાલેસ ને નિરદોષ લાગતી હતી. સેજ ખુલ્લી છાતી આગલથી લેસથી ફ્રીલ પડતી હતી ને એક પોહરો વાયોલેટ સેશ તે બાળાની પટલી કમર આસપાસ વિંટાલેલો હતો.

“તું મજેહની લાગેછ, ડીયર, હું પુરતી સંતોસ પામીછ.” તેની માતા બહાલથી તેણીની તપાસ કરી લઈને બોલી. “હું એટલુંજ ઈચ્છું કે આજ રાતની લોકો તરફની તાહરી રીત-ભાત માટે બી હું એટલીજ સંતોમી થઈ શકું. દીકરી તાહરી મગફરી તું પડતી મુક! નિખાલસ મનની થા-તું કોણ છે તે જુલો જા-તાહરા યજમાન તરફથી માયાલું વર્તાણુક મેલવતી

એક છોકરી છે તે સીવાય બધું બુલી જા. તેઓની માયાનો બહલો જેમ તેઓ આશા રાખેછ તેમ ગમત મેલવી, મજા કરીને વાલી આપ.”

“માયછ, કહેછ તેમાં કંઈખી વજુદ હોયું જોઈએ,” બાઉટન વાલાઓની સુખકારી મોટરકારમાં હંકરઈ જતાં આઈરીન વિચારવા લાગી. “બધાં સારી નિષ્ઠાથીજ વસ્તતાં હોય તેમ દરેક ચીજ કબુલ રાખવામાં કદાચ વધારે ડાડપણ હોય. કદાચ પેલો શખ્શ જેને પેલા પ્રોગ્રામસ ઉંચકી આપેલાં તે વટીક સારી ધારણાજ રાખતો હોય.”

આઈરીને કોઈ કોઈ વખત તે ડાર્ક અણબાણા મરદનો વિચાર કીધો હતો જેને તેના કોનસર્ટની ટીકટો ખરીદ કરવાની છેક છેલ્લી ઘડીએ શેખઈ ભરી હીંમત કીધી હતી અને તેણીને વાસ્તે ખુલ્લી રીતે પુલો લાવેો હતો જેથી પેડી મોઢે તેણીને વાસ્તે ધારી લીધું હતું કે તે મોકલનારને તે વધુ ઓરખતી હોવી જોઈએ. તે ડાર્ક ચહેરાવાલા, પોહલા ખલાવાલા ઉંચા મરદના આકારને તેણીની મગેજશકતીની નજરમાં અણધાર્યો આવીને દેખાવ દેવાની તમેહ થઈ ગઈ હતી.

“પેલા માટીડામાં કંઈખી શક્તિ હોવી જોઈએ કે જે મને એમ હેરાન કરેછ,” ચીરદાટમાં તે બાળાએ પોતાને અગઉ કહયું હતું, મગર આજે રાતે; પોતાની માતાનાં ટીકાઓથી શરમઈ ગયલી, આઈરીને તે મરદ વાસ્તે જરા વધારેજ સાડું વિચાર્યું.

“હું ધારૂંછ કે તેને પાછો હું કદીખી જોવશ નહી. એટલે ખરખર તો એ બધું મનપર લેવાની કંઈ જરૂર નથી,” તેને

પોતાનાં મનને સમજાવ્યું. “બીબાએ તરફથી માહરે કેવી આશા રાખવી તેનો તેની રીતભાત એક નમુનો દેખાડેછ. હું ધારૂંછ કે જ્યારે લોડો ને ડચુકો માહરી પર ધ્યાન આપે ત્યારે માહરે મલકઈને હસવું જોઈએ, જેમ મેરી, હમારી ‘મેડ’ કરેછ તેમ, અથવા તો પેલી છોકરી જે હમારા ઘેરની બાબુમાંનો રસ્તો ઝાડેછ, તે રસ્તેથી પસાર થતા દરેક મરદને કરેછ, તેની માફક કરવું જોઈએ. હમારા વચ્ચે ફરક માત્ર એટલોજ છે કે હું માહરા ગુજરાન સાડું ગાઉંછ અને તે ઝાડુ કહાડેછ. એ કંઈ ઘણું મોટો ફરક નહીં કહેવાય. કોઈ બી રીતે હું આજે મળહુ તો કરશ-જરૂર કરશ!” લાઈબ્રેરી જે લેડીઝ કલોઝ રૂમ તરીકે કહાડી હતી તેમાં દાખલ થતાં તે બાળા મનને મનાવતાં પાછું ને પાછું બોલી.

મીસીસ બાઉટનનાં સીન્દ્રેલા ડાન્સીસ જવાન જીવો વચ્ચે ઘણા માનીતા હતા, કેમકે ઘરડાંઓની ગેરહાજરીમાં તેઓ મનને ગમી મોજ મહુજ ને છુટાપણું લોગવી લઈ શકતાં હતાં. પરણેલાંઓને તેમાંથી બાતલ રાખવામાં આવતાં, સીવાય કે જાહુ કુમારી બેહેનોને ‘એસ્કોર્ટ’ કરવા કોઈબી કુમારો બાઈ નહીં હોય. આઈરીન કલોઝ રૂમમાંથી બહાર પડી તાહરે ઘણા ખુશાલ જીવો દાદર ચહુડતા હતા. મી. બાઉટન દાદરને મથાલે થોડાક યુવાનો સાથ વાતચીત કરતો ને હસ્તો ઉભેલો હતો, અને તે તેની નજદીક ગઈ કે ફર્યો ને પોતાનો હાથ તેણીને શેકહેન્ડમાં આપ્યો.

“હું તમારેજ વાસ્તે જોટી થતો થોભેલો હતો,” તેને માથાથી કહ્યું.

“ઉતાવલ કરો, નહીં તો બધા સેટસ ભરઈ જશે!”
મીસીસ બાઉટન આઈરીનનો હાથ હીલવતાં ગરમ દિલસો-
જીમાં ખેલી.

“ચાલો!” મી. બાઉટને આઈરીનનો હાથ પોતાનામાં
મુક્યો ને ત્રણ મોટા દ્રોઈંગ-રૂમમાંનાં સઉથી મોટામાં તેણીને
લઈ ગયો. જેમાંથી કારપેટ ઉચકઈ જઈને જમીન સરકણી
કરવામાં આવી હતી ને અમથું મુકાયલું ફરફરનીચર ઉંચ-
કાવી લઈને જગે ખાલી કરવામાં આવી હતી એટલે તેને તે
ઓરડો એલખ્યો ખી નહી. “એમ જુઓ મરે, તમારી
સામસામા કોઈ છે કે?” એક પટલો ને ખુબસુરત દેખાવનો
જવાન મરદ જે કાલી આંખોવાલી નાહુની એલીસન બાઉટનની
બાજુમાં ઉભો હતો, તેના હાથ પર હાથ મેલતાં તેને પુછ્યું.

“નહી, સાહેબ.”

“ઓ ડેડ, (ખાવાજી) કેવું ડીલાઈટફુલ!” નાહુની
એલીસન ખેલી પડી. “તમે ‘ટાપ’ લેવ ને હમે અંહીજ રહીશું.”

કુલનાં ઝાડો ને ખુશખોદાર રોપાઓથી છુપાયલાં
ઓરકેસ્ટ્રાએ એક ક્વોર્ટીલના શહૂરઆતનો ‘બારસ’ વજાડયા
કે સુંદર આઈરીને પોતાને તે ઘરના માલેક સાથે તે ડાન્સ
શહૂર કરતી જોઈ.

“તમારે મને જરા મદદ કરવી જોઈશે, મીસ સનો,”
એકાદ બે ભુલ થતાં અને તેની બેટી એલીસને રમતમાં તેને
ધમકાવતાં, તે ખેલ્યો.

જ્યારે તે ડાન્સ ખલાસ થયો કે આઈરીન મી. બાઉટન સાથે એક ખુલામાં જઈને બેસવા નારાજ નહીં થઈ, જાંહાંથી તેઓ ચોરડામાંનો દેખાવ બરોબર જોઈ શકતાં હતાં.

“તમે જાણો છ કે મને કંઈ એવો ખ્યાલ છે કે તમે મગફળી છે ને તમારું પોતાનું ગુજરાન કરવાનું પસંદ કરતાં નથી,” મી. બાઉટને આઈરીન તરફ મલકાતે ચહેરે જોઈને પુછ્યું. “કદાચ હું જોટો બી હોઉં, અને, તેમ જો હોય તો, હું માફ માગું છું. મગર જો એવા જોટા ધખારાઓ તમારા ભેજામાં હોય તો માહુરા શબ્દો તે વાસ્તે યાદ રાખજો—કે જાંહાંમાં કોઈ બી પ્રમાણિક ધંધા જેવું માનલરેલું બીજું કંઈ નથી. તમે માહુરા ખુલ્લા બોલવાનાથી મનમાં એણું તો નથી લાવતાંની? નહીં, હું જાણતો/તોજ કે તમે સમજી છો. તમે ધણાજ શરમાલ છો. અને, જો તમોને મદદની જરૂર પડે તો, માહુરી પાસ આવવા અચકાતાં ના. એલીસન સાથે ડાન્સ કરતાં પેલા જવાનને તમે જોવછની?”

મી. બાઉટનનાં ખુલ્લા બોલવાનાથી આઈરીન જરા વ્યગ્ર બની ગઈ.

“હાજી, હું તેવણું જોવું છું,” તે બોલી.

“એ એક સારી આશા આપતો ઉધરતો જવાન છે—એના બાપ સાથે લાગમાં છે, આર્થી બાલ્ડ મરેની પુરાણી સોલીસી-તરની પેઢી છે. મેં તમારા કૉન્સર્ટની એને ટીકીટ આપેલી. તેને તે મોડેથી મલી, પણ એને તમારું ગાનું સમજેલું ને તમોને જોયલાં, અને તમોને એની સાથે બોલખાવવાનું મેં એને વચન આપેલું છે.”

“ઓ મેહેરખાની કરીને એમ ના કરતા,” આઈરીને માંગી લીધું.

“હું માફ માગું છું. પણ એ તમોને ઘણા કામનો થઈ પડશે.” તેના ઘરડા મેજખાને હુજ્જત લીધી. અને બીજી થોડીક પલોમાં પેતાની નામરજી છતાં બી, આઈરીને પોતાને તે ઉંચા, પટલા, લાલાસ પરનાં બાલવાલા ને ચલકતી આંખો સાથના જવાન સાથ એલખાન કરતી જોઈ.

મી. બાઉટન જે કરવા માંગતો હતો તે પુરૂ કીધું— પોતાની દીકરીની મ્યુઝીક ટીચરને સારી શીખામણનાં થોડાક શબ્દો કહી સમજાવ્યા અને તેની સાથ પહેલીજ નજરે ખ્યારમાં પડેલા તે લાયક ને હુશયાર જવાન સાથ તેણીની પીછાણ કરાવી—કે તે જમાને ખાધેલ ઘરડા ગુપચુપ તે જવાન જીવોને એખલાં છોડીને સટકી ગીયો એટલે મગફર આઈરીનને તે મી. મરે સાથ રાઉન્ડ ડાન્સ નાચવાનું ઈજન ફરજયાત કબુલ રાખવુંજ પડ્યું.

આચી મરે એક સારો નાચનાર હતો, અને આઈરીને ફકટ તેજ ડાન્સ નહીં, પણ તે પછીનો બીજાંમાંબી ઘણી મોજ મલી. પછી તેણી તેની સાથ બાલ રૂમમાં ફરતાં તે હાજર રહેલાં જાણીતાં લોકો તેણીને દેખાડવા લાગો.

“અને પેલો અજબ જેવા દેખાવનો ઠીંગણો મરફ જે મીંસીસ બાઉટન સાથ વાત કરેછ તે કોણ છે?” આઈરીને પુછ્યું. “મને એનો ચહેરો ધ્યાનમાં આવેછ.”

“એ મી. ખાઉટનનાં ડેલી પેપરનો મ્યુઝીકલ ટીક્કાકાર છે. તમારા પહેલા જાહેરમાનાં દેખાવ વખતે એને સારી નોટીસ લીધેલી, નહીં? તમોને એની સાથે ઓળખાન કરાઉ?”

“ઓ, નહીં, ઠેકંસ!” આઈરીન ઘણાતાં બોલી પડી.
“મેં તો અમથું પુછ્યું.”

“હું હલગીર છેઉ કે તમે એવી લાગણી ધરાવોછ,” મી. મરે બોલ્યો, “તે નાખુશ કરવા જેવો શખ્ત નથી. તે ખાસ ખારીલો છે એમ હું નથી કહેવા માંગતો, મગર એ રીતનાં માણસોને એટલા લલો મમો કરવામાં આવેછ કે તેઓ ખગડી જાયછ.”

મીસીસ ખાઉટન ઉભી હતી તાંહજ તેઓ જતાં હતાં. આઈરીન પસાર થઈ ગઈ હોતે, તેટલાં તેની મેજખાન ખાનુએ તેણીને ઇસારત કરીને નજદીક બોલાવી.

“મીસ સનો-મી. જોનસન! તેં મી. જોનસનનું નામ તો સમજેલું છેની, ડીયર? મી. મરે માહુરી એક ખાસ ફ્રેન્ડ સાથે હું તમારી ઓળખાન કરાવા માંગુંછ.” એમ કહેતી તે ભલી ચોરત મી. મરેને લઈને ચાલી ગઈ કે આઈરીન તે મ્યુઝીકના ટીક્કાકાર સાથે એખલી પડી.

“હું હલગીર છેઉ કે તમોને ડાન્સને વાસ્તે હું પૂછી નથી શકતો—એક અગતનાંજ કારણને લીધે હું ડાન્સ કરતોજ નથી,” તે બોલ્યો.

તેના અવાજમાં કંઈ એવું હતું કે જેને આઈરીનને ઘણી કચવાવી.

“હું ખાસ ડાન્સીંગ સાઈઝ કંઈ દરકાર નથી ધરાવતી,” તે જોડી. “ખરેખર તો આજે રાતે હું આવવાનો મુટલગ વિચાર નહીં રાખતી હતી-જેઓને પોતાનું ગુજરાન કરવાનું હોય તેઓને એવી મજાહુ લોગવવાનું નથી—મગર મીસીસ બાઉટન એટલાં માયાહુ એ માટે થયાતાં કે મેં ધાર્યું કે માહરે આવવું જોઈએ.”

“તમારાં કામકાજ પર એટલું ધ્યાન આપવા વાસ્તે તમે તદ્દન ખરાં છો,” તે જોડ્યો. “આપરે ઓરડાઓમાં ફર્યે, મીસ સનો!—અંહી જરા વધારે ગરમ થતું જાયછ.”

તેણીએ પોતાનું સુંદર માથું નમાવ્યું, અને તેઓ બીજા ઓરડાઓમાંથી પસાર થવા લાગ્યા, તે બેદરકારપણે તે વખતની સ્ત્રીઓનાં ક્રાન્સટોં ને આર્ટિસ્ટોને વાસ્તે વાત કર્યો જતો હતો જે સમજતાં, તે બાપડીનું જીગર ઠંડુ થતું હોય તેમ તેને લાગું. જોકે તે માયાહુ હતો, મગર મીં મરે કેટલો વધુ માયાહુ ને મજેહુનો હતો! તેને જે ચાર વખત પોતાનું ઘડીયાલ કહાડીને જોયા કીધું જાણે તેણીની ઝોહર-માંથી છુટવા આતુર હોય. તે વિચારવા લાગી કે તે કેમ તેને તેણીને છોડી જવાની ટક આપે તેટલાં સામેના ઘડીયાલમાં નવના ટકાશ ચાગતા સમજતા ત ઉસા રહ્યા ગયા અને ફરીથી પોતાનું નાહનું ઘડીયાલ કહાડીને તેની સાથે સરખાવી જોયું.

“એ જે મીનીટ સ્લો છે,” તે જોડ્યો. “તમીને ‘આઈ સીસ જોઈતું’ હોયે, મીસ સનો—ચાલો આપણે હેઠે જઈએ.”

“મને કંઈ જોઈતું નથી, પણ માહરે લીધે તમે ના જોડી થાવ,” તેને કહાડવાની મનછાએ, તે જોડી. “હું અહીંજ બેસશ.”

“નાન્સન્સ! તાહરે તો જરા શેમ્પેન લેવ,” તે લગભગ ગુસ્સામાં જોડ્યો, અને આર્થી મરેની સુચના યાદ આવતાં, તે મધુરી તેની સાથે ગુપચુપ દાદર ઉતરવા લાગી.

તે ડાઈનીંગ હાલ લોકોથી બંધો ભરાયલો હતો.

તે તેણીને એક ખુણામાં લઈ ગયો ને ઇંજીયેરમાં બેસાડી, જે એક કરટનથી છુપાયેલી હતી, અને તે ચાલતો થઈ ગયો. થોડીક મીનીટ પસાર થઈ ગઈ, તો બી તે પાછો નહીં ફર્યો. આઈરીન જાંઠાં બેઠેલી હતી તે ખુણામાંથી તે સામેની દિવાલ સીવાય કશું જોઈ શકતી નહીં હતી. નહીં તે કેઈ દીસ્તો હતો કે નહીં તે જોવા તેને ડોકું ફેરવ્યું કે તે અચરતીમાં જાણે વાચા વગરનીજ થઈ ગઈ.

તે તેણી તરફ એક બીજા મરદ સાથે આવતો હતો. તે ઉંચો ડાર્ક અણબાણો, પ્રોથ્રામસ, ટીકીટો ને પુલોવાલા મરદને લઈને તેણી તરફજ આવતો હતો.

“મીસ સનો, માહરા દોસ્ત હુરોલ્ડ પ્રાઉન સાથે તમારી પીછાણ કરાવવા દેવ!” મી. જોનસન જોડ્યો. “એ ખુલાસો કરશે ને તમારે વાસ્તે થોડુંક રીફ્રેશમેન્ટ લાવશે—બધું કરશેની બોલડફેલો? મને તમે માફ કરજો. એક બીજી રોકાણ સાફ મને દોડી જવાનું છે. પાછાં મલ્લે તેટલાં, સાહેબજી!” તેને પોતાનો હાથ હીલવ્યો, અને આઈરીન જે ઉભી થઈ હતી

તેને તે હુરોડઠાં આઉંન સાથ એકલી-છોડીને તે ચાલતો થઈ ગયો. આઈરીન ઘભરાતમાં એટલી ફીફ્ફી પડી ગઈ કે, જોકે હુરોડઠાં આઉંન આ મુલાકાત માટે તૈયાર હતો અને તેને અગઉથી તાગડો રચી રાખ્યો હતો તે છતાંજી તેને દિલમાં ખરખરો થયો.

“તમે ખીમાર છો, મીસ સનો !” ચીંતાથી બોલ્યો.

માન ને કાલજી તેના ધારા મરદાનગી ભર્યા અવાજમાં હતી. કોઈક રીતે તે અવાજે આઈરીનને સખત ચોંકાવી અને પોતાના અણુગમા માટે તે મનમાં જરા શરમઈ ખી ખરી.

“નહીજી, ઠંકસ !” તે ડાર્ક ચહેરામાં ને આતુરતાથી તેની પર ટાંકેલી તે ભુરી આંખોમાં જોતાં તે ઠંડઈથી બોલી.

“મી. જોનસને મને એકદમ ચોંકાવી. એવન મને કોઈ સાથે મેલવશે એમ હું જાણતીતી નહી.”

“મને લાગેછ કે તમે એમ ધારતા હશે કે હું આપણી સેજ ખીછાણુનો લાભ લેઉંછ, મીસ અને—તે બનાવ જ્યારે તમારા થોડાક પ્રોગ્રામ જમીન પરથી ઉંચકી આપવાની ખુશનસીખી માહુરે ફાળે આવી હતી, મને તમોને ખાતરી આપવા હે—”

“તે નહી !” આઈરીન તેને રોકતાં બોલી પડી. “એ તો તમે લેડી લીડસ્તોનને તાંડુ જઈને ટીફીટો ખરીદી ને પછી પેલાં કંબાલ પુલો—”

તે મોટા તિરસ્કારમાં ફરી ગઈ. કેવી તે મીઠી બાળકી હતી, આંચ ખુદાઈ બક્ષેસ પામેલી સુંદર છોકરી ! દયા ને

પ્રશ્નાતાપની લેગી લાગણીથી હું રોદક તે બાળા પ્રત્યેની વખાણમાં ખેંચાઈ ગયો.

“માહરાં બહાલાં, મીસ સનો, તમે નવાં છો કરીને આર્ટીસ્ટોની રીતભાતથી અણબજા છો-જે એ રીતની છુટા-પણાની જીંદગીમાં ખુદરતી ને સાધારણ છે તેથી તમે બેખબર છો !” તેને સમજાવીને તે બાળાને કહ્યું “એકાદ બે વરસ માં જેથી તમોને કચવાટ ઉપજ્યો તે પર તમે હસ્થા વગર રહી શકશો નહીં. મગર હું ઘણો, ઘણો દલગીર છું. માથા મારવાની માહરી જરાબી ઈચ્છા નહીં હતી. મને માફ કરો! માહરે તમારી માફી મેલવવી જોઈએ, અને પછી, જો મને સજા કરવાનીજ હોય તો, તમે જો હુકમ કરશો તો તમારી તરફ જોવા કે વાત કરવાથી જી હું બાઝ આવશ.”

આઈરીને અચાનક તેની તરફ ઉંચે જોયું. તે તેણીની મશકેરી તો નહીં કરતો હતો ? નહીં. તે પુરતો ઘંભીર દેખાતો હતો, બલકે દલગીર જી.

“તે તો જાણે તમારી બેઅદબીની સજા માહરે બેઅદબ થઈને કરવા જેવું થયું,” તે બાળાએ હાનુન બી થોભડા ચહુડાવેલો રાખીનેજ કહ્યું.

“તમારે વાસ્તે આઈસ, કે એક કપ કૌફી, નહીં તો એક ગ્લાસ શેમ્પેન લાવવા દેશો-પછી હું મને પોતાને બરોબર રીતે આલખાવશ ?” તેને ઘંભીરમંથી કહ્યું.

મગર આઈરીને રીફ્રેશમેન્ટ લેવા ધસીને ના પાડી. કેમકે તેથી તો આંચ અણગમતી વાતચીત આગલ વધવાનો

સંભવ રહે. તે તો બને તેમ જલદી એનું સેવટ લાવવા માંગતી હતી.

“તાહરે તમે બે ચાર મીનીટ બેસશો? એ એક નજીવી માગણી છે. ખરેખર તો તમે અસબ્ય થયા વગર એમ કરવા ના પાડી શકશો નહીં, મીસ સનો.”

આઈરીને ઉતાવળે તેની તરફ ઉંચે જોયું. તે શું હસ્તો હતો? નહીં, તે ફ્રેંચ બીયર્ડવાલો ડાર્ક ચહેરો, એક ન્યાયાસન પર બેઠેલા જડજ જેટલો ઘંભીર હતો.

“તાહરે તો ચલાવો,” તે લગલગ તોચ્છડઈથી બોલી, “ફકટ મેહેરબાની કરીને ઉતાવલા થજો, કેમકે મીસીસ બાઉટન હવે આવતાંજ હોશે ને તેવણ અચરત થશે; તેવણ મને મીઠ જોનસન સાથ મુકી ગયાં હતાં.

“હું નહીં ધારતો કે જોનસન જે કહેછ કે કરેછ તેથી કોઈબી કોઈ દહાડો અચરત થતું હોય,” પોતાનો હાથ ફગલાનાં ગજવામાં મુકતાં તે બોલ્યો. માહુરી સનદ માહુરી પાસ અત્રેજ મોજુદ છે, મીસ સનો. કેમકે મેં આશા રાખેલી ને તમેને મલવા ધારેલું. ખરેખર તો અત્રે આવવામાં માહુરી એજ ધારણા હતી-ડાન્સીંગ કંઈ માહુરી લાઇનમાં નથી.” તેને એક લેટર કેસ ખેંચી કહાડયો ને તેમાંથી એક પીલું પડેલું કાલી કિનારવાલું પરગીડું કહાડયું. “તમે આય આય અક્ષર બોલખોછ?” તે તેણીની સાંમેની નાહુની ટેબલ પર મુકતાં તેને પુછ્યું.

આઈરીને સવાલ કરતી ઢપે તેની તરફ જોયું, તે કાગળ ઉંચકયું, ને તે પરનું સીરનામું વાંચ્યું.

“મીં હુરોલ્ડ પ્રાઉન, સ્કુલ હાઉસ, રગબી.”

“તેણીએ કાંહાં તે ઠરેલ ને ચુંચવાયલા શ્રીક જેવા અક્ષર જોયા હતા? તે ઓલખાણુના હતા, મગર તેણીએ કાંહાં તે જોયા હતા?”

પ્રકરણ ૩ જી.

“માહરા બાવાજીનાં જેવા લાગેછ,” તે વિચારવંત-પણે જોલી.

“તમે ખરૂં પારખ્યું છે,” તે જોલ્યો. “હું કમુલ કરૂં છું કે તે વખતનાં જેવા એવણુનાં અક્ષર કદાચ પછીથી નહીં બી રહ્યા હોય. અને આંચ તો, મીસ સનો, તમારા જનમની અગઉ લખાયલું છે, એક દલગીર ને હોમસીક બનેલા સ્કુલ બાયપર. હું તમારા બાવાને કેમ ઓરખતો થયલો તે હું તમોને કેઉ? તેવણુ માહરા એક અતી બહાલા મોટા ભાઈને શીખવતા હતા, અને મને તાહરથી તેવણુ ઘણાજ ગમી ગયલા. બીજી વખતે હું રગબીની સ્કુલમાં હતો, તેટલાં માહરા ભાઈનાં મરણુની દુઃખદાયક ખબર મને મલી. અને મેં માહરા મોટા દુઃખમાં તમારા બાવા પર લખ્યું. તેવને જવાબમાં એક ઘણુંજ માયાલુ કાગલ લખ્યું—જાણે માહરા મનનાં વિચારો

તેવને કલખ્યા હોય તેમજ. થોડોક વખત સુખી હુમારી વચ્ચે પત્રવેદેવાર ચાલ્યો. તે પછી હું તેવનનાં સમાગમથી વિખુટો પડ્યો. એ તમારા જનમ વખતે કદાચ હશે. તેવનનાં છેલ્લાં કાગલમાં તેવને પોતાની એક બેઠી ખોલવાનું લખેલું હતું. તેવન ઘણા દુઃખી થયલા જણાતા હતા, અને તેવન દેખાઈતી રીતે તમારી જનમવાની આશા નહીં ધરાવતા હતા. તેથી જ્યારે મેં તે દહાડે સમજ્યું કે તમે તેવનનાં દીકરી થતાં હતાં ત્યારે હું ઘણોજ અચરત થયો.”

આઈરીને તેનું ખોલવું શરમીંદગી વચ્ચેજ સમજ્યું. તે પોતાના બહાલા પીતાને ચોલખતા ને ચાહતા એક તરફ કેટલી બેઅદબ થઈ હતી !

“અને-તમે તેવનને ફરીથી જોયા નહીં?” તેને ધીમે સાફદે પુછ્યું.

“નહી. માહરાં કમનસીબે-તેવનને હું કદી ફરીથી મળ્યોજ નહીં,” તેને દલગીરીથી કહ્યું. “મગર તમારું નામ પ્રોગ્રામ પર વાંચતાં, મેં જોનસન સાથે વાત કીધી અને જાણ્યું કે તમે ખરેખર તો માહરાં પુરાણા દોસ્તનાં દીકરી થતાં હતાં એટલે ખુદરતીજ રીતે હું તમારામાં કાલજ ધરાવતો થયો. અજબ જેવું તો એ છે કે હું તમારાં માયજીને મળ્યોજ નથી. તમારા ખાવાજી વિશે તેવન સાથે વાતચીત કરવા મને ઘણું ગમશે. મગર એ હક પામવાની માહુરે આજુ વટીક નહીં કરવી જોઈએ.”

“હું ખાતરીથી માનું છું કે તેવન ઘણું ખુશી થશે,” આઈરીને જવાબ વાલ્યો, પછી, ઉંચે જોતાં તેને પોતા તરફ

હસ્તો જોઈને, તેના ચહેરા પર ચુગલીખોર રતાશનો ધસારો થયો, “બધાં કોઈ વખત ભુલ કરેછ, મી. પ્રાઉન,” તેને ઉભી થતાં ચાલુ રાખ્યું. “હું કેમ જાણી શકું કે તમે માહરા કુટુંબનાં પુરાણા દોસ્ત છો?”

“વેલ, હવે તો તમે જાણોછની અને હું હીમતવાલો થઈને તેથી તમોને ડાન્સ કરવા પુછી શકું?” તેને પોતાની મુછ સરખી કરતાં સાદાઈમાં પુછ્યું.

“કાંય, તમે તો કહેલું કે તમે કદીખી ડાન્સ કરતા નથી!” તે અચરતીથી બોલી.

“પારડન મી.” તેને જવાબ કર્યો. “મેં કહેલું કે ડાન્સો માહરી લાઈનમાં નથી. અને તે નથીજ, જો કે મને કૉન્સર્ટોમાં જવાનો માહવરો ઝાઝો છે. મગર જ્યારે હું ડાન્સમાં જાઉંછ તો હરે તો મને તેમાં ભાગ લેવા ગમેછ. તમે એ પછીના ડાન્સ માટે રોકાયલાં છો, મીસ સનો?”

જવાબને વાસ્તે જરા આનાકાની કરતી તે ઉભી હતી તેટલાં એક જવાન મરદ ઉશકેરાયલો ને હાંફતો તેઓ તરફ આયો.

“ઓ, અહીં છેવ કે, મીસ સનો? હું તમોનેજ શોધતો હતો!” તે આચી મરે હતો. “આંય વૉલ્ડ માટે રોકાયલા છો?”

“હા,” આઈરીને તરત કહી દીધું.

તેણીએ તેના આતુર ચહેરા પરથી તેણીના નવી ઓલખવાલા તે ધંભીર દેખાવના મર્દાનગીભર્યા ચહેરા તરફ

જોયું, અને તે ગરીબ ખીયારો હુશીયાર જવાન સોલ્ડી પ્રીટર હોરોલ્ડ પ્રાઉનની આગલ સાધારણ જેવો તેણીને લાગે.

“એન્ગેજ થયાં? કેણુ સાથ તે હું પુછી શકું?” આંચી મરે નિરાશ થતાં જીગરે બોલ્યો.

“માહરી સાથ, સાહેબ,” હોરોલ્ડ પ્રાઉને તેની તરફ ફરતાં ઠંડમથી જવાબ આપ્યો.

“ઓ, હું તમારી માત્રી માંગું છું! મેં તમોને નહીં જોયલા,” તેને ઠંડક અજબ થતાં ઉમેયું. “મગર તમારી પાસ તમારો કાર્ડ તો હોશે, મીસ સનો? નેક્સ્ટ વૉલ્ડ તમે મને આપશો?”

“મીસ સનો, તે પછીના વૉલ્ડ વાસ્તે ખી માહરી સાથ એનગેજ થયલાં છે,” મી. પ્રાઉને ઘંભીરમથી આઈરીનને બદલે જવાબ આપ્યો.

“ફકટ બે,” તે જવાને પોતાનો હાથ આંકર કીધો, જે તેને મંજુર રાખ્યો, અને તેની સાથ સ્વપ્નામાં જતી હોય તેમ ઓરડામાંથી બહાર પડીને બાલ રૂમ તરફ જતાં હોરોલ્ડે કાલાવાલાથી માંગી લીધું.

મી. પ્રાઉન સારો ડાન્સર હતો, એટલે આઈરીનને તે ડાન્સમાં ઘણી મજાડ પડી.

“ઓ, ડીલાઇટ ફુલ!” થોડાક ટર્ન પછી મી. પ્રાઉને તેણીને થોભાડી કે તે ખુશાલીથી બોલી. ઓ, ડાન્સીસ તમારી લાઇનમાં નથી કરીને તમે કેમ કહી શકો છો? તમે

દરેક ચીજ જે બોલોછ તે-તે એવીજ માફક તદન સચ્ચઈથી વેગલી કે ?” અને તે હસી.

“એ તદન સાચુંજ છે, મીસ સનો,” તેને બચાવમાં કહ્યું. “ગરીબ માણસો પોતાને મનને ગમી મળતું ભોગવી શકે નહીં, અને હું એક ગરીબ માણસ છું. આપરે એક વધુ ટર્ન લઈએ ?”

તેઓ ફરીથી નાચવા લાગ્યાં. તે જવાનના ચહેરાપર સંતોસનો મલકાટ ફેલાયો. તે ડાન્સ પુરો થતાં મીઠા બ્રાઉને વચલે ચોરડે ખુણામાં જઈને બેસવાની સુચના કીધી.

“આપરા બીજા ડાન્સ અગઉ જરા વીસામો લઈએ,” તે બોલ્યો.

તેની મોટી અચરતી વચ્ચે તે છોકરીએ વાંધો નહીં ઉઠાવ્યો. તે બાળા ગરીબાઈથી તેની પુઠે બીજા ચોરડામાં ગઈ અને તેટલીજ ગરીબાઈથી મીઠીસ બાઉટનનાં માનીતાં ચોરડાડસનાં મોટાં કુંદાંથી અરધા સંતાયલા એક સોફા પર તે લઈ ગયો તે જઈને બેઠી.

તેને ગરીબ હોવાનું દેખાઈતા સચ્ચઈના બેશ સાથે કહ્યું કે તે મધુરી આઈરીન પાણી કરતાં પાટલી થઈ ગઈ.

“જો હું જાણુતે કે એ ગરીબ છે તો કેવાં એના મોકલેલાં કુલને ફેંકી દેવાને બદલે સાચવતે !” આનંદી લોકો વચ્ચેથી પસાર થતાં તે પસ્તાવામાં મનસે ચટપટ કરવા લાગી.

“તમે જોવની,” તેઓ બેઠાં કે આઈરીને કહ્યું. “તમે કોણ છેવ તે જાણ્યા વગર, મેં ધારી લીધું કે તમે શ્રીમંત

છેવ. અને જે ચીજ એક ગરીબ તરફની મોટું માન કહેવાય. તે એક પૈસાવાલા તરફથી અપમાન છે.”

• તેને ફરીથી હોઠો પરનો મલકાટ છુપાવા મુછ સમારવા માંડી.

“હું સારી સ્થિતીનો હતો એવો ખ્યાલ તમે શાપરથી લઈ ગયા તે હું નથી સમજી શકતો, મીસ સનો,” તેને કહ્યું. “માહુરી અગઉ માહુરાં કુટુંબનાં સારી હાલતમાં હતાં, પણ હું તો, માહુરી બાકીની જીંદગી ગરીબાઈમાંજ અવત્યાં મારીને પુરી કરશ એમ લાગેછ.”

આઈરીન તેને નવાં આકર્ષણથી જોવા લાગી. તે પોતે જુવાન હતો, અને બુધ્ધીબલ્લનો સારો હીસ્સો ધરાવતો હોય તેવો દેખાતો હતો. તાહરે તે કાંય દુકં ગુજતસમાં પડી રહે?

“મીઁ બ્રાઉન, જો કરવા માંગે તો, બેશક, દરેક જણને કામ મલેછ?” તેને નરમાસથી સુચવ્યું.

તેને આતુર આંખોએ તેણી તરફ જોયું.

“મીસ સનો, હું વિચારું છું કે માહુરી હાલત તમોને સમજાવી શકું-તે જેવી છે તેવી-થોડાક શબ્દોમાં?” તે ઉતાવલે બોલ્યો. “માહુરા બાવા સઉથી નાસ્લા દીકરા હતા. મગર તેવણ નાસ્લા દીકરા તરીકે કંઈ છેક બતાંગ હાલતમાં નહી હતા. તેવણને ઠીક પુણ માહુરા બપાવા તરફથી મળી હતી. મને લશ્કરી તાલીમ આપવામાં આવી ને કમીશન મળ્યું. તે પછી એવણે પોતાની પુણથી સટ્ટો કીધો ને બધું

ગુમાવ્યું. એટલે મને માહરૂં કમીશન રીઝાઈન કરવું પડ્યું અને તે પછી હું ખાનગી સેક્રેટરી બન્યો. કંઈ ખાસ પ્રસંસા પાત્ર નોકરી તો નહીજ, ખરૂંની?”

“હું નહી જાણતી,” નાહની આઈરીને વિચારવંત હપે તેની તરફ જોતાં જવાબ કર્યો. “મગર, કદાચ કંઈ બીજું એવું હોય જેના તમે આત્મમંદ હોવ.”

“જ્યારે મેં એ સેક્રેટરીશીપ જે હું હાલ ધરાઉં છ તે મંજુર રાખી તે સેવટનાંજ વિચારથી. હું મ્યુઝીકનો ઘણો શોખીન છું ને સારો ટેનર રાગ ધરાઉં છ, માહરા દોસ્તો માનતા હતા કે હું ગાયણને માહરો હુન્નર કરશ. એક પૈસાવાલા સગાએ મને ઇટલી મોકલવાની માંગણી કીધી, મગર મેં તે ના પાડી, ને આમ નોકરી કબુલ રાખી. એવાજ વિચારથી કે માહરે આગળ સ્ટડી કરવું. મેં સ્ટડી કીધું, અને તેથી સારા શીક્ષકોનાં હાથ તળે. મને આપેરામાં ત્રાય કરવાની સલાહ મળી. મેં તેમ કીધું, અને માહરો પહેલો જાહેરમાંનો દેખાવ માહરા કમનસીબે છેલ્લોજ પુરવાર થયો. તમે, તમારી સાંમે ઘણા પ્રોફેશનલ નિશક્ષણતામાંનાં એકને જોઓછ, મીસ સનો. એથીજ તો હું એક ચોક્કસ સુંદર જવાંન બાનુમાં કાલજી ધરાવતો થયો જે એક દહાડો લગલગ ગાડી તળે આવી ગઈ હતી ને પોતાના હાથમાંનાં પ્રોગ્રામસ જમીનપર વેરી નાખ્યા હતા. હું નિશક્ષણતા તરીકે-તમારી દોસ્તીના માનની લાગ્યેજ આશા રાખી શકું કેમ?”

“ઓ, એમ કેમ તમે જોલી શકો છ. મીંડ પ્રાઉન”
 આઈરીન મીઠાસથી જોલી. તે સુંદરીની આંખો ચમકતી
 હતી, તેણીના રોખસારો ગુલાબી બન્યા હતા. “હું ધારું છ
 કે તમે ફ-તેડ પર ઘણો મદાર બાંધ્યો હોશે. પણ હું જાણું છું
 કે માડુરા બહાલા બાવાજી જેવણમાં કાલજી ધરાવતા હતા
 તેવણને મલવા માડુરાં માયજી ઘણાં ખુશી થશે. તમે આવીને
 હમેને મલશે? હમારૂં વેર ગરીબરૂં છે-થોડા વખતમાં હું
 આશા રાખું છું કે હું સારી કમાની કરી શકશ જેથી માડુરાં
 બીચારાં માયજી સારી રીતે રહી શકે!”

“હું ખાતરીથી તે માનું છું,” તેને જોસથી કહ્યું. પછી
 તેને તેઓનું સરનામું પોતાની પાકેટ બુકમાં ટપકાવી કીધું.
 “અને હવે આપરે બીજો ડાન્સ શરૂ કરો.” જાણે તે એક
 નક્કી થયેલી બીના હોય તેમ તે જોલ્યો.

બેધ્યાનપણે તેની સાથે બાલ રૂમમાં જતાં, આઈરીન,
 બુલી ગઈ કે તે જવાને તેણીની મરજી પુછ્યા વગરજ તે
 ડાન્સ નક્કી કીધો હતો. છેક જ્યારે મીંડ મરે તે પછીના
 બીજા કવીટ્રીલ સાડું તેણીને લેવા આવ્યો ત્યારેજ તે બાન-
 બુલી બનેલી સુંદરીને તેનો ખ્યાલ થયો.

જે પછી તે જલદીજ તાંડાંથી વિદાય થઈ.

જ્યારે તે ઘર પોંદ્યી તાડુરે તેની માતા તેનોજ વિચાર
 કરતી બેઠી હતી. તે દરેક હેતવંતી માયોની રીત મુજબ
 પોતાની લાડકી બેટી માટે હવામાં કીલ્લા બાંધતી મનમાંજ
 મલકાતી તે બેટી સાડું જાગતી બેઠી હતી.

બહાર મોતરનો અવાજ સમજાયો ને ઘંટ વાગ્યો કે તે પોતાનાં ખુશનુમા સ્વપનાઓમાંથી જાગૃત ઠય.

“માહુરી મીડી દીકરી, કેવી ભલી કે જલદીથી ઘેર આવતી રહી!” તે હેતથી પટપટી, “હસતો દશ વાગ્યો! હું આશા રાખું છ કે આજની સાંજ નાઉમેદ કરનારી નહીં નિવડી હોય. એની પેલાં મગફરી બજેરે—”

બારણું ખોલતાં તેને અધીરાઈથી આઈરીનના ચહેરામાં જોયું, અને તે બેટીના રૂબસારો પર સુરખી ને આંખો ચલકતી જોતાં તે હેતવંતી માતા ઘણીજ ધીરજ પામી

“લેવ, માયજી, હું આવી!” તેણે ખુશાલીથી પુકાર્યું, તેણીએ સફેદ ઇવર્નીંગ કલોઝ ઉડારીને સોફા ઉપર ફેંક્યો. હું જાણું છ કે તમે પુછવા ચાહો કે મેં મજાહ કીધી કે? હું ધારું છ કે, હા! બાઉટનવાલાં એટલાં માયાલુ થયાં, અને પેલો મ્યુઝીકલ ટીકાકારખી તાંહ હતો પેલો જેને પેપરમાં માહરે વાસ્તે લખેલું તમે જાણો છની? એ ઘણો કદરૂપો માણસ છે, પણ તેને મને પ્રોગ્રામ ઉંચકી આપવાવાલા ગ્રહસ્થ સાથે ઓલખાવી, અને તમે શું ધારો છ? તે તો કેઈ હુરોદ્ધ બ્રાઉન છે, તે બાવાજીને ઓલખતો’તો ને ઘણા માનથી ચાહતો હતો!”

મીસીસ સનો પોતાની બેટી તરફ તે બધું નહીં સમજ પડ્યું હોય તેમ જોવા લાગી, તે જરા ઘમંડાયલી બી નજરે આવતી હતી.

“માહુરી જાલી તું શું કહેવા માંગેછ ? પ્રોગ્રામવાલો
અહુસ્થ! કીયો અહુસ્થ-કીયા પ્રોગ્રામ?” તેણીએ અચરતીમાં
પુકાયું.

“ઓ, માયજી માહુરાં, ખચ્ચીત તમોને યાદ તો હોશે
મેં તમોને એક વખત કહેલું કે રસ્તામાં માહુરા પ્રોગ્રામ
સરી પડેલાં અને તે ઉંચકી આપવામાં એક અહુસ્થે, એ
મને મદદ કીધેલી! એક તદન અહુસ્થ જેવા દેખાવનો—”

“શું ? પેલો માટીડો જેની તરફ તું ગુસ્સે થયેલી તે!
તું માનતીતી કે તેને સીધો જઈને તાહુરા કોનસર્ટની
ટીકીટો ખરીદી હતી, અને તેથી તાહુરી મગેરૂરીને સખ્ત
ફટકો લાગો ને તેં તે મોટું અપમાન માની લીધુંતું ને
તેમા બચાવમાં તું કંઈખી સમજવા સાફ ના પાડતીતી.”

“ઓ, મગર હવે હું સમજી, માયજી માહુરાં!” સુંદર
આંધરીને ચહેરામાં લાલ થતાં ને મીસ્રીસ સનોના પગ
આગલનાં સ્ટુલ પર બેસતાં કહ્યું. “તે તો બધું ખરોખર
છે. ના ખીહો, માય, હું માહુરો ફ્રેક નહીં ખગાડું. વેલ મીં
ખાઉં આપરામાં કાલજી ધરાવેછ-માહુરાં માં-માહુરા ખાવા
જીને ખાતર મને એક તેવણું લખેલું કાગળ સઉ ખતાવ્યું.
તેને કાલી શોગની કિનારી હતી.”

“તાહુરે તો હું ખાતરીથી માનુંછ કે તે તાહુરા ખાવા
તરફનું નહીંજ હોશે, કેમકે તેવણે તાહુરા જનમ અગઉજ
પોતાનાં અતલગનાં સગાં બાલાં ખોડ્યાં હતાં!” શંકાશીલ

બનતાં મીસીસ સનો જોલી ઉઠી “કોઈ બી ‘સનો’ ઘણું
જીવ્યું નથી.”

“તેમાં આંચ તો તદ્દનજ નહીં,” આઈરીને હેતથી
પોતાની માયનાં ચહેરામાં જોતાં કહ્યું. “બહાલાં માયજી,
આંચ તો, મીંડ પ્રાઉન રગબીની સ્કુલમાં શીખતા છોકરા
હતા તે વખતે તમે જોખી આઈરીનને જોહી તાહરનું લખા-
યણું છે. જ્યારે હું જનમી તાહરે તમે માહરાં જનમની
ખખર ન્યુસપેપરમાં છપાવેલી કે? માહરા બાવાજીની હું
દીકરી હતી એ જાણતાં મીંડ પ્રાઉન તો બધા ખજખ અજખ
થયા, અને—”

આઈરીન જરા ચોંકતાં અચકી ગઈ. તેણીની આંખો
વાત કરતાં બધા વખત પોતાની માતાનાં મોહના પરજ જોતી
હતી, અને જેવો તેણીએ તે દેખઈતો નિરદોષ સવાલ પુછ્યો
કે તેને તે માતાની નરમાસવાલી ભુરી આંખોમાં બીહક-બલકે
ધાસ્તી-છવાતાં જોઈ.

“તું-તું શું કહેવા માંગેછ, આઈરીન? કેવો અજખ
જેવો કાનાસોરી ભરેલો માણસ! કેવો માથા માડું-અને-
હા વરી-અસબ્ય માણસ! હું આશા રાખું છ કે એવા એક
ખેઅદખ માણસ સાથ તું કરી રીતનો વેહેવાર નહી રાખશી!”

આઈરીને અગઉ કદીખી પોતાની માયને એવી નજીવી
બાખદમાં હડખડી ગયલાં ને અસ્વસ્થ બનેલાં જાણ્યાં નહી હતાં.

“પણ, માયજી, તેવનની કંઈખી ખરાખ મતલખ નહી
હતી!” તે તામસી સ્વભાવની છોકરી જેટલી તે અણજાણ

તરફનાં અણુગમાંથી ખેંચાઈ ગયલી તેટલી હવે તે નવી પીછા-
ણવાલાનો ગચાવ કરવા આતુર બની. “હું ધારૂંચ કે જ્યારે
તેવને મને જોઈ તાહરે તેવન માની વટીક શક્યા નહીં કે હું
માહરા ‘ડેલીકેટ’ બાવાની દીકરી થતી હતી. હું કોણના જેવી
છેઉ, માય ? બધાં સનો, એવાં નબળાં બાંધાનાં હતાં અને માહરૂં
મલતાપણું તમે તમારાં કુટુંબમાં બી કદી જોયું નથી !”

“હું શું જાણું, તું તાહરા બાપદાદા જેઓ વાસ્તે
આપરે સમજ્યું નથી કે સ્વપને વટીક ખ્યાલ નથી કીધો
તેઓને કદાચ મલતી આવતી હોય.” મીસીસ સનોએ
થોડોક પોતાનાં મનપરનો કાબુ મેલવી લેતાં કહ્યું. “મગર,
આઈરીન દીકરી, તું તો હજુન બચ્યું છે—પણ માહરી
ગેરહાજરીમાં તું કોઈબી અણુજાણુઓ સાથે ઓલખાન કરે
તે મને જરા થઈને નથી ગમતું.”

મીસીસ સનો દેખાઈતી બેચેન બની ગઈ હતી, મગર
નિખાલેસ, ભોલી આઈરીન, પોતાના જનમ સાથનાં ભેદ
ભરમથી બેખબર, તેને પોતાની માતાના બહાનાનો કેમ સ્વપનેબી
ખ્યાલ થઈ શકે ? તે બાળાએ પોતાની માતાને મનાવી લેવા
તે હેરોલ્ડ પ્રાઉન્ની જીંદગીનો હેવાલ, તેને મોહનેથી જે
સમજ્યો હતો તે ઘણી અસરકારક કિસમે તે હેતવંતી
માતાને કહી સમજાવ્યો, અને એક વખત તે જવાનને મલવા
મંજુરી મેલવવાનો સંતોસ મેલવીનેજ તે સુતી.

“ઠહાલાં માયશુ ! કેવાં જલદી મનઈ જાય છે !”
આઈરીને તક્યાપર પોતાનું સુંદર માથું મુકતાં વિચાર્યું.

જે તેણીએ પોતાની માયનાં વિચારો વાંચ્યા હોતે તો તે ગરીબ બાળા એટલી નર્ચીતાઇથી નિંદમાં પડતે નહી. બીજા ચોરડામાં તે અઢાર અબળા આગલી પાછલી યાદ કરતી નાહીમત બનીને, બીહુકથી ધુજતી લવિબ્યનાં પેટામાં ટીકતી બેઠી હતી.

“માહરે તેને મલીને જોવું જોઇએ કે તે કેટલું અને શું જાણે?” તે માતાએ દુઃખી જીગરે ચિંતાતુર બનતાં મનસે વિચાર્યું. “અને માહર વધારે થોડવું બી નહી જોઇએ, નહી તો એ પોતાની લાયકર સુચનાઓ બધે કહેતો ફરશે, અને લોકોને શકમંદ બનાવશે, જે ચીજ લીડસ્ટોન વાલા, માહરા ને ઈસ્ટ એન્ડનાં રહેવાસીઓ સીવાય કોઇ જાણતું નથી-તેઓ તો બીચારા અત્યાર અગઉનાં હમારી હસ્તી બી ભુલી ગયાં હશે-તે અમથી હોહા કરાવશે.”

પ્રકરણ ૪ થું.

બીજી સહવારેજ એક ચીઠી લખીને તે હંરોલ્ડ બ્રાઉનને મીસીસ સનોએ તેડાવી મંગાવ્યો, ને આઈરીનને ઉલટું સુલટું સમજાવીને તે ચોરસ મીઠા બ્રાઉનને થોડોક વખત એકાંતમાં મળી. તે તે મુલાકાતથી નર્ચીત ને ખુશી થયલી લાગી. વળી તે જવાને સારોજ છાપ તે અબળાનાં મનપર

એસાડેલો લાગે. તેને આઈરીનને કેઠે બી એખત્રી નહી મોકલવાની સલાહ આપી, અને પોતે બને તેમ તેઓની સંભાલ લેવાનું જણાવ્યું. તેને તે વડી અખળાને સમજાવ્યું કે ખુશીસુરત ને જવાન આઈરીન માટે એમ એખલું જવાનું બાંધમભરેલું હતું. તેને કહ્યું કે તેણીના બાપ જેવા એક ભલા માણસનું બચ્ચું એ ધંધાથી ખરાબ ને હલકા લોકોનાં ધાડા સમાગમમાં આવે તે ઠીક નહી. તે બધું પોતાની માયથી સમજતાં મીઠી આઈરીન ઘણી ગુસ્સે થઈ. તેનું એમ વચ્ચે માથા મારવાનું અને જે ધંધો તે બાળાએ પોતાનાં ને તે માતાના ગુજરાન સાડું પસંદ કીધો હતો તેમાંનાં લોકો વિશે એમ તેની માયને ભંભેરી મુકવાનું જરા થઈને તે મગરૂર છોકરીને ગમ્યું નહી.

એમ વખત વહેતો ગયો. એ દરમ્યાનમાં નાહુની આઈરીન પોતાના ધંધામાં કદમ કદમ આગલ વધતીજ ગઈ. તેણીની ક-તેહ નિસંશેહ હતી.

એક સહવારે તે પછી મીઠા પ્રાઉન પોતાના દોસ્ત ભેનસનને મલવા ગયો.

સાહેબ સલામ થવા પછી તેને એક કાગલ પોતાનાં ગજવામાંથી કહાડીને તેના હાથમાં મુક્યું.

“માહરે શું એ વાંચવું?”

“હા.”

તેના દોસ્તે પરખીડાંમાંથી કાગલ કહાડ્યું ને ભવાં જમાવીને વાંચ્યું, જે પછી તે ઉતાવળમાં પ્રાઉન તરફ ફર્યો.

“એ ખીચારાને વાસ્તે ઘણું ખોટું થયું. મગર હું એને પીછાનતો નહીં હતો, જ્યારે હું તુંને તો ઓલખું છું. હું તુંને ખરાં દિલે મુખારકબાદી આપું છું. ખરો નગ્રીબદ્ધાર કે આંખનાં પલકારામાં તાહરૂં તકદીર એમ ફરી ગીયું. હું ધારું છું કે એથી તાહરાંમાં ફેરફાર તો એકદમ ખેશક થશે.”

“ફેરફાર થશે તો ખરોજ,” હરોલ્ડ વિચારવંત ઢપે બોલ્યો. “અને તેથીજ તો હું તાહરી આગલ આપ્યો છું. મને તાહરી સદલાહ ભેઈએ છું. હું જરા સકડામણમાં આવી ગીયો છું.”

“ઓ !” મીં જોનસને ગાડી આંખે તેને ભોપતાં કહ્યું. “શું કંઈ ખોટું થયું છું ?”

“તેવું તો કંઈ નહીં,” હરોલ્ડે જવાબ કયો. “વેલ, ખરું તો એ છે કે—હું ખ્યારમાં પડ્યો છું.”

“પેલી ખુબસુરત આઈરીન સાથે, એંહુ ?” મીં જોનસને મુછમાં હસ્તાં પુછ્યું.

“તેં કેમ જાણ્યું ?”

“મેં કેમ જાણ્યું ? મુખાં, માહરી આંખ છે જોવાની કંઈ લખોટા નથી ! વેલ, એથી તો બધું સરલ થઈ જશે નહીં—આંચ વચ્ચેથી કાંટો નિકટી ગીયો તે ? તાહરો મરનાર કઝીન જો પરણ્યો હોતે તો તમે બેઉ હાથ ઘસતાં રહી જતે.”

“નહી, એથી જરા ખી સરલ થઈ જતું નથી.” હરોલ્ડે ખુરશીમાં અઢેલીને બેસતાં ભરવટયાં ગણવા માંડ્યા, “ઉલટું, એથી તો માહરી જીંદગીની પહેલી પ્રોઠ ઈચ્છા—એને માહરી

મોહરદાર ખનાવવામાં કદાચ અડચન નહોતું. મને મોહર પોતાવત માટેજ ચાહીને પરણે એમ હું ઇચ્છું છું, વળી, હું જાણું છું કે જો મીસ સનેા આંચ બાળક વિશે જાણે તો મને એને વાસ્તે જરા બી ચાન્સ નહીં રહે-હુન્યા જેને ઉંચ હાલ-તનું ધારે તેવા સાથે પરણવા એ કદી કબુલ નહીં થાય-અને હું પોતે બી એક સાધારણ ગરીબ સેક્રેટરી છું એમ તેને સમજવા દેવા સ્ત્રીવાચ એ બાળકમાં આગળ વધવાની દરકાર ધરાવતો નથી.”

“તું શું કહેવા માંગે છે?” મીઁ જોનસન અચરસીથી તેને ટીકતાં બોલ્યો. “તું એ કેમ એ લોકોથી છુપાવશે? એ મોડે કે વહેલે પેપરમાં આવ્યા વગર રહેશે નહીં.”

“પહેલે તો એ બખર ને માફરી સાથ લાગતું વલગતું હોય એમ એ ધારશે નહીં. હું ખાતરીથી માનું છું કે હું કોણ છેલ્લે તે એ જાણતી નથી. તુંજ એણે એને કહી શકે તેમ છે-બીજું, લોકો જે મને ઓરખે છે તેઓ હમે વચ્ચેનાં સગપણનાં નાતાંથી અણજાણ છે. એ બધું છુપાવેલું છે.”

“વરી પાછો મુર્ખો! હું ધારું છું કે કાજ કરનારાંઓએ તુંને પોતાના પંજમાં સપડાવવાનાં વિચારો તો કીધાજ હોશે, અને વડની માફક પોતાની ગોધા જેવી દીકરીઓની ટોક તાહરે ગલે ઓલવવા તાહરી પર ઉઠશે. વધુ વખત એ બીનાથી અંધારામાં તો એ પોરી નહીં રહી શકે. નહીં; જો તું તાહરી લેલીને જીતવા માંગતો હોય તો તેં એ પર એકદમ મંડવું જોઈએ. એ કંઈ ઘણી મોટી ‘કેચ’ નથી—”

“જેનસન !”

“ઓ, વૈલ, એ તો નસીબદાર કે એ સુંદર અપસરા-
ઓને માટે મરદોનાં વિચાર જુદા પડેછ, નહીં તો કેમ કમઇ
વરઇ જાય, ખરૂંની ? એ મગરૂર ખી ઘણીજ છે, શા પર એને
એટલો તુમાખ રાખવો જોઇએ ? એક ગરીબ પાદરીની
દીકરી, જરા હુશ્યાર, ખુબસુરત ને મીઠા કંઠની-વૈલ, તું
જાણેછની કે મને રાગની થોડીક પરખ છે, અને હું ભવિષ્ય
વર્તુલ કે એનાં એ મીઠો રાગ ઘણા મહીના ટકશે નહીં, અને
તાહરે મૅડમોઈઝેલ શું કરશે ? ગરીબ ખીચારી !”

“તું એમ ખરેખર ધારેછ કે-કે એ ટકશે નહીં ?”
હૅરોલ્ડે આતુરતામાં પુછ્યું, કેમકે તેને મજબુતમંથી લાગતું
હતું કે આઈરીનનો એ આર્ટિસ્ટીક લોભ તેના રસ્તામાં
એક નડતલ હતી.

“વૈલ, હું એમ માનુંછ.”

મી૦ જેનસને તે પછી ખીજા ગાનારાઓનાં રાગો અને
આઈરીનનાં ખાસ રાગ વિશે પોતાના અંગત વિચારો જણાવ્યા.
જે પછી તે જોઈ વચ્ચે થોડીક વધુ વાતચીત થઈ, જેને સેવટે
હૅરોલ્ડે આઈરીન તરફની પોતાની વર્તણૂકમાં મી૦ જેનસનની
સલાહ પ્રમાણે ચાલવાનું વચન આપ્યું, અને ખીજી થોડીક
મસલત કરીને તે જોઈ દોસ્તો છુટા પડ્યા.

પ્રકરણ ૫ મું.

“તું તાહરી ફ-તેહ માટે ઘણી ઠંડઈથી વરતેછ, ડાર-લીંગ,” એક દહાડે ખુશાલીથી છલાછલ ભરાયલાં જગરે એક અથવાડીક ચોપાન્યામાંથી-જે આટ્ ને આટીંરટો માટે પોતાના વિચારો દર્શાવવામાં સખત હતું તેમાંથી-આઈરીનની ભારે વખાણની એક આટીંકલ મોટેથી વાંચી રહેતાં તે હેતવંતી માતાએ પરિચારો કીધો, “કોઈ તો એમજ ધારે કે તું ખરેખર દરકાર ધરાવતી નથી!”

“મને લાગેછ કે નહી,” આઈરીન જોલી, ખુલાસાથી કહેતાં તેને નિરાંત વલતી હોય તેમ લાગું. “હું નહી જાણતી કે મને શું થયુંછ. મને એવું કંઈ ડલ લાગેછ, એવો કંટાલો આવેછ, જાણે મરૂં કે જીવું તેની મને દરકાર નહી હોય. આવું ચલકતું તડકું પડેછ, પડેછની? મગર તે કોઈ રીતે તડકાં જેવું લાગતું નથી-તાજી ને ખુશાલ કરવાને બદલે એથી મને ઉકલાટ લાગેછ ને ઠાક ચહડેછ. અને લેસન આપતાં વધુ ને વધુ મુશકેલ થતું જાયછ. માયજી, એ મને શું થતું હોશે?”

મીઝીસ સનોએ પેપર હાથમાંથી પટકી દીધું ને પોતાનાં એકપુરા ખર્ચાં તરફ ફીકરથી જોવા લાગી.

“માહરી બહાલી, તું કામનાં જોજાથી કચડઈ જાયછ!” આપરે ડાકટરની સદલાહ તરત લેવી જોઈએ!” તેને ઘભરાતાં કહ્યું.

મગર આઈરીનને તે પોતાની વિચિત્ર રીતભાત વિશે કહ્યાથી ઘણો ક્ષયદો થયો હોય તેમ લાગું, ને તેને ડાકટરને વાસ્તે તો સાફ ધસીને ના પાડી. તેને કહ્યું કે તે હમણાં જોવી બદનમાં તંદરોસ્ત અગઉ કદી નહી હતી. તેના કહેવા મુજબ એ તો તેની બેપરવહી ને મનનો કંટાલો તેને ફરી-યાદ કરવાનું કારણ આપતો હતો.

“માહરે એવા ધખારાઓ ખંખેરી નાખવા જોઈએ,” તેને પોતાની માયને કહ્યું.

અને થોડાક દહાડા સુધી તો તે તેમાં થોડી ઘણી ફેલેહ બી પામી. તે હરોલ્ડ પ્રાઉનને મક્કી નહી હતી, અને તેની ગેરહાજરી ખાનગી માનીને જાહેરમાંની તેને ખંટકવા લાગી, તે સુંદરીએ બીજા કૉનસર્ટોમાં ગાયું હતું, અને પ્લેટફોર્મ પર પુગતાંજ તે શ્રોતાજનો પર એક ઉતાવલી નજર ફેંકતી; મગર એક બી વખત તે ડાર્ક ગમગીન ચહેરો, ઉંડી ઘંભીર આંખો વાલો તેને જોયો નહી.

ત્રણ અઠવાડીયાં જોલ જોલતામાં વહી ગયાં, અને સુકા ગરમ દીવસો, પોતા સાથ દુન્યામાં વહીતરું કરનારાઓને માટે આલસઘ ને કમજોરી લેતા આયા. આઈરીનને મી. પ્રાઉનની હાજરીની ખોટ ઘણી જણાવા લાગી હતી. એકાદ બે વખત તો, કેમ તે નજરે ન પડતો હતો તેપર મીઝીસ સનોએ પોતાની અગ્રરતી સડે દર્વાડી, મગર બાહોશ આઈરીને બીજીતીજી વાત કરાવીને તે બીના પોતાની માયનાં મનમાંથી વિસરાવી નાંખતી.

એક રાતનાં તે ખાળાને ઘણો મોટો 'શોક' લાગ્યો.

એક 'બેનીફીટ કૉનસર્ટ'માં ગાવા સાડું આઈરીનને રોકવામાં આવી હતી. તે રાતનાં આઈરીનને ઘણી ઠાક લાગ્યા કીધી.

“તોફાન થવાનું હોયે,” તે કૉનસર્ટ વાસ્તે હંકરાવી જતાં તે છોકરીએ પોતાની માથ આગલ રીમાર્ક કીધો. “મને એવી કંઈ લાગણી થાયછ કે જાણે હું માહડું મોહનું ઉંઘાડશ અને એકળી સુર ગલાંમાંથી નહીં નિકલજો.”

“ઓ-એરી છોકરી!” મનમાં પુષ્કલ ધભરાતાં, પણ હંમેશની માફક બહારથી હંમેશત બતાવનાં, મીઝીસ સને બોલી. અને તેઓ આર્ટિસ્ટોનાં લગતા ઓરડામાં થોભેલાં હતાં. તેટલાં મીઝીસ જોનસને દાખલ થતો જોતાં તેને પોતાનાં અચોક્કસ દગ દગા માટે તે જવાન સાથ વાત કરવાની ઈચ્છા થઈ. તેથી આઈરીનને ઓરડાને બીજે નાકે કોઈ સાથ વાતમાં ગુંટાયલી જોતાં, તેને તેઓ તરફ માયાથી વરતતા તે લડા કીટીકને ઇસારત કીધી, કે તે તરત આવીને તેણીની પાસેની ખુરશીમાં ગોઠવાયો. મીઝીસ સનેની રીતભાત ને તે ઘસડીના ચહેરાપરથી તેને વાંચ્યું કે તેનો નાહનો પ્લોટ અસર કરતો હતો.

“હું જાણુંછ, મીઝીસ જોનસ કે માહરી આઈરીનને વાસ્તે હું તમારી સહલાડુ પુછું તે તમે મનમાં નહીં લેશો, હું ખરેખર એને વાસ્તે ઘણી ગેયન બનીછ,” તેણીએ વિશ્વાસથી તેને જણાવ્યું. “એ નથી ભરી ભુખે જમતી, ને વરી સુસ્ત બી ઘણીજ રહેછ, મેં અગઉ કોઈ વખત એને

એવી જોઈ નથી. એની ફ-તેહોથી વટીક એ ખુશી થતી દેખાતી નથી મને તો ધાસ્તી લાગેછ કે કામનો જોજો એની પર ઘણો પડેછ. તમે શું ધારોછ?"

મી० જોનસન જે માન ને કાલજથી વધુ સમજતો દેખાતો હતો, તે આઈરીન ને ધ્યાનથી તપાસવા લાગો.

“મને નહીં લાગતું કે કામનો જોજો ઘણો હોય,” તે જાલ્યો. “એવણને હવા ફેર શું મલેછ? તમે પરાંમાં કેઠે ગીયાંછ? નહીં? મીસ સનો છેક એવાં થઈ ગીયાંછ તેમાં તાહારે તો જરાબી અચરતી નહીં! આંચ જાતનાં ઉંચ પ્રકતીના માણસોને ચેન્જની જરૂર હોયછ, બાઈ. એક સરખી જીંદગી, એ લોકનાં રાગનો નાશ કરેછ ને સેવટે તેઓને બી પાયમાલ કરેછ. હું તમારાં દીકરીમાં ઘણી કાલજ ધરાઉંછ. મેં જોયુંછ કે એવન જાડા સાહદે હમણા હમણાં ગાયછ. હવે કાંચ તે હું જાણુંછ. એવનને હવા જોઈએછ, બાઈ-હવા! હું શું કરશ તે હું તમોને કહેવશ. મને ચોખ્ખી હવાની જરૂર છે. હું તમો લોકને પરમ દહાડે નદી તરફ લઈ જવશ, અને માહરા એક ફેંડની જગોપર આપરે પીકનીકે જઈશું. નહીં, ઠેંકસ! તમે એવનને માહરી પર છોડો ને બધું સરખું થશે.” અને તે માતા જે પોતાની દીકરી ખાતર હજારો ખુશીથી મરવા બી તૈયાર થાય તેણે તેની સદલાહ મુજબ ચાલવા કબુલ કીધું તેમાં કંઈ અભયબી?

મી. જોનસન તે પછી મીસીસ સનોને છોડીને આઈરીનની પુઠે ગીયો. ઘણા ઉશકેરાયલા મન સાથ પ્લોટફોર્મ

પર જતાં બીહકે તે બાબાનાં દિલમાં ઘર કીધું, તે રામ લાગીને ઘણી ધાસ્તી લાગવા માંડી. મગર તેને સખત જેહેમત ખેચી, અને બને તેટલી લાગણીથી પોતાનું ગાનું ગાયું. તે ગીત પુરું થતાં વખાણમાં લોકો તરફથી તેને સારી શાબાશી મળી, કે એક મુશકેલ સમય પસાર કરવા માટે તે મનમાં પોતાને મુબારકબાદી આપવા લાગી, મગર તે નમન કરતાં-હું મેશ લોકોની તાલીઓનો અવાજ વધુજ નેશખંધ થતો હતો-તેને બદલે એક લયંકર અવાજ તેને કાને પડ્યો-તે ધીરો હિસ હિસનો અવાજ હતો !

તેનું મોહોત થઈ ગયું. ગરીબ બાબા ! તેને ઇચ્છ્યું કે ધર્તી ફાટીને તેમાં તે ગરક થઈ જાય ! તે મુશકેલીએ પોતાના મનનું સમતોલપણું જાલવી શકી, અને શાંત રહેવાની જેહેમત કરતી, ધીમે પગલે મગરૂરીથી સર ઉંચું રાખીને મોહોત જેવા પ્રીક્ષા ચહેરા સાથે, તે બાપડી પ્લેટફોર્મ છોડી ગઈ.

“કંઈજ વખાણમાં બોલતા ના ! મને ‘હિસ’ કરવામાં આવી,” હેઠે ઉતરતાં મી. જોનસન સામે મલતાં તે ઉશકેરાતમા બોલી.

“અપ કરો !” તે બોલ્યો. પછી તે તેણીને માયાથી એક ખુણામાં લઈ ગયો અને તેણીને સચ્ચઈ શું હતી તે કહી-તે સચ્ચઈ જેથી તેને રચેલી બાળ રહેલી ઉતરનાર હતી. “મેં હિસનો અવાજ સમજ્યો,” તેને કહ્યું “અને તેનું દારણ હું તમોને કહેવશ, મીસ સનો. તમે જાણો, બાબા સાહેબે ગાયું, છેલ્લી થોડીક વખત થયાં તમે બાબાને

સાહદે ગાયુંછ. હું તમારાં ભલાંમાં છેઉ, અને હવે ખુલાસાથી કહેવું સાડું છે-તમે માહરી શીખામણ મુજબ નહી ચાલશે. તો તમારાં બંધામાં તમે તદ્દન નાંશ થઇ જશો.”

ગરીબ બીચારી આઈરીન! તેની લાગણી તે સમજતાં કેવી હશે તે કહેવાની જરૂર છે ?

પ્રકરણ ૬ થું.

તે પીકનીક પછીની સાંજ હતી. આઈરીનને તેની માતા મીં બ્લેનસન સાથે પીકનીકે ગયાં હતાં. મીં બ્લેનસને પોતા સાથે પોતાના દોસ્ત હૈરોલ્ડ ગ્રાઉનને બી લીધો હતો. એટલે થું બન્યું તે ખુલાસો કરી કહેવાની વાંચનાર અગત છે ? ભલે બ્લેનસન મીસીસ સ્નેને પોતા સાથે દ્રાઈવે લઈ ગયો ને આઈરીન એખલી પડતાં અધીરા બનેલા હૈરોલ્ડે તે ટકનો લાલ લેવામાં દેરી ડીધી નહી. વધુ લાંગાન ન કરતાં એટલુંજ કહેવું બસ થશે કે તે બેઉ જણ એક બીજાને વરવા વચનથી બંધાયા. જ્યારે તે ખુશ વધામણી પોતાની માતાને કહેવાની આઈરીને હુજ્જત લીધી.

તે બીચારી ભોળી ભોળી આવતી આકૃતથી એખબાર તે ખુશ વધઈ પોતાની માતાને કહેવા અધીરી પડી હતી. તે કેમ તેના તકદીરમાં થું લખેલું હતું તે જાણી શકે ?

રાતનાં ઘેર પુગતાંજ તે ખુશી ભરી ખગર પોતાની માતાને કહેવાની તે હેતવંતી બેઠીએ ઉતાવલ કીધી. તે તેથી જાણ્યાં તેની માતા, આખા દહાડાની ઠાક પત્રી ઇંઝીયેરમાં અરધી ઉંઘમાં પડી હતી તાંહાં ગઈ. હરોલ્ડ તેણીનોજ કબુલ થયલો લવર હતો ને ભવિષ્યનો ભરથાર થનાર હતો તે વિચારથી અરધી શરમાલપણે તે બાળા બીચારી હર્ષ ઘેટી બની ગઈ હતી.

“હવે ઘોડ્યા પર જઈને ઘાંટલો લેતે. દીકરા, મીનખતી સલગાવ, મને તો ખુબ ઉંઘ આવેછ,” મીસીસ સનો ઉંઘ-ભુસી પણે બોલી.

આઈરીન ખંચઈ. તેને પોતાનું કન્ફેશન કરવા શું સહવાર સુધી તાહરે થોડવું? નહી-તે તો નહી બને!

“જરા થોભો, માયજી,” તેણીએ એક ખુરશી ખેંચીને તે માતા નજીક બેસતાં કહ્યું. “આજે કંઈ બન્યુંછ તે મને તમેને કહેવાનું છે.”

મીસીસ સનો આંખ ફફડાવતી તડી બેઠી.

“ઉતાવલ કર, તાહરે તો! આજે શું બન્યું હોય? હું તો તાહરી સાથે બધો વખત હતી.”

આઈરીને હસ્તાં ને લાલ થતાં, ડોકું હીલવ્યું.

“નહી, નહી- બધો વખત નહી!” તેને જવાબ કર્યો. “તમે ચાલી ગયલા હોમને એબલાં છોડીને માયજી, અને તેથી તેમાં, થોડો ઘણો તમારોબી વાંક છે.”

“દીકરી, તાહરે ખરાં વાલી નહી થયું જોઈએ,” તેની માથે કહ્યું. “હું ધારું કે તું કહેવા માંગે છે કે મીંડા બાઉને ધાર્યું હોય કે મેં તુંને એખલી નહી છોડી જવી હતી. પણ ટેનીસની એક ગેમ સારું તુંને તેની સાથ એખલી છોડવી પુરતું સલામતી ભરેલું હતું.” તેને પીજણ કીધું.

“દેખાયજ કે તેમ નહી હતું!” ખુબ લાલ થતાં ઉશ્કેરાતમાં આઈરીન બોલી. તેને ધારેલું નહી કે એ કહેવાનું તેને એટલું મુશ્કેલ લાગશે. તેને તે કહેતાં ખુદરતીજ ઘણી શરમ લાગતી હતી. તેની જીભજ જાણે નહી ઉપડતી હતી. “કેમકે-કેમકે-ઓ, માયજી, તમે નહી પારખી શકતાં, તેવન મને ચાહે છે!”

“તેવન-કોણ?”

મીસીસ સનો હવે તદનજ સજ્જગરૂં બની હતી. તે ઘભરઈ ગયલી નજરે આવતી હતી.

“હરોલ્ડ!” તે સુંદરી હાથોની કોણી પગપર ટેકવીને તેમાં પોતાની નાનુક હડપચી ટેકવીને એકાગ્રહ ચીતે સામે ટાંગેલાં ઘડિયાલને ટીકવા લાગી. કહી દીધાથી તેને નિરાંત વળેલી લાગી.

“ઓ, આઈરીન—તે કેમ એમ?”

મીઠી આઈરીને અચરતીથી પોતાની માતા તરફ જોયું, તે વૃદ્ધ સ્ત્રીવા ચહેરાપર ધાસ્તીનો છાપ પડેલો વાંચી લઈ શકાતો હતો.

“એવન મને કાંય નહીં ચાહે, માયજી? કાંય નહીં હું એવનને ચાહું—વખત આવે એવન સાથે પરજી? વરસોને વરસો પછી?” તેને મગર અવાજે જુસ્સામાં પુછ્યું. “હું હવે જાણું છું કે એવણે સારાં છે—માહરી લાગણી-ઓએ મને જે કહેલું તેવાજ એવન છે, એક ભલા મરદ—એક ગ્રહસ્થ માયજી, તેવને મને જોતાંજ ચાહી, તમેને કદાચ એ અજબ જેવું લાગશે—પણ હું જી તેવનને ચાહું છું. આપણે વાર્તાની ચોપડીઓમાં વાંચે છું તેવુંજ કંઈ લાગે છે, મગર એ તદ્દન ખરું છે.”

“ઓ, આઈરીન!” મીસીસ સનો મુશકેલીએ જોતી શકી, અને, ખુરશીમાં ઢગલો થઈને અઢલી પડતાં તે એટલી તો ફીક્કી પડી ગયલી દેખાઈ કે આઈરીને તેને ખેસુદ્ધ થઈ ગયલી માની લીધી ને ઘભરાતાં સ્મેલીંગ સૉલ્ટ લેવા જવા ઉઠી પણ તેની માતાએ ઇસારતથી તેને પાછી બેસાડી.

“હું જીમાર નથી,” તે જોતી, “ફકટ—ફકટ માહાત થઈ છે. ઓ, માહરી બહાલી છોકરી, મેં કેવું ઈચ્છેલું કે એ દી બને નહીં! મેં ધારેલું કે તું કદાચ કોઈ ઈજ્જતદાર મરદને મળે—કોઈ ગરીબ પ્રમાણીક માણસને, જે તાહરી સાથે પરજીવા ખુશી થાય. મગર, મી. પ્રાઉન! એ સારાં કુટુંબનો છે! ઓ, માહરાં બચ્ચાં, હું જીહું છું કે એ નહીં બનશે!”

“કાંય નહીં, માયજી?” તેને જે સમજ્યું હતું તેપર તે પોતાના કાનનો ઇતખાર કરી શકી નહીં, ને અજાણીમાં

ફાટેલી આંખોએ તે પોતાની માતાને ટીકવા પડી. “તમે ભુલોછ કે, બાવાજીનું ને તમારૂં કુટુંબ ગરીબ છતાં દુન્યામાં કોઈની બી સાથ જોડાવા જેવું પુરતું ઇજ્જતદાર ને સાડું છે.” મગફરીમાં પોતાનું સુંદર માથું ઊંચું કરતાં તે છોકરી જોલી. “જે કોઈ મરદ, માહરાં સગાંઓને હલકાં ધારે તેની સાથ હું હરગીજ પરણું નહીં, તેની ખાતરી રાખજો, માય. હોરોડ જટલું માન માહરા બાવાજી વાસ્તે ધરાવેછ તેટલું કોઈજ ધરાવતું હોશે.”

“હા.” મીસીસ સનો દલગીર અવાજે જોલી. તેણીએ કીયો માર્ગ અખત્યાર કરવો? આઈરીનને દુન્યામાં ઝીપલાવવા દેવા અગઉ, પોતાના જનમ અને સગાંબહાલાંઓને લગતા લેદભરમ માટે તેને અંધારામાં રાખીને, અને તેમ કરીને ખ્યારનાં છટકાં સામે થવા તેને હથીઆંર વગરની રાખીને શું તેને એક પવિત્ર ફરજમાં બેદરકારી ન બતાવી હતી? તેણીએ શું મોહોતનાં બીછાના પર પોતાના પતીને આપેલું પાક વચન તોડ્યું નહીં હતું? “ઓ, ખંચ્યાં, એવી રીતે ના જોલ—તેથી માહરા જીગરનાં કટકા થઈ જશે! મેં ઘણી બુલ કીધીછ,” દુઃખને સંતાપથી દુરદેશી રાખ્યા વગર તે પુકારી. “માહરે તુંને અગઉથી ચેતાવવી હતી—માહરે તુંને ઘણો, ઘણો વખત અગઉ કહી દેવું હતું, તેમ થતે તો તું આંધ દુઃખમાંથી બચી ગઈ હોતે.”

તેને પોતાને હીલવવા માંડી ને પસ્તાવામાં પોતાના હાથ મસલવા લાગી

આઈરીન પોતાની માયને ટીકવા લાગી. પહેલીજ વખત કંડી ગાંડી બનાવતી ધાસ્તી તે બાળકીનાં જીગરને પકડીને કચડતી હોય તેમ તેને લાગું

“તાહરે કંઈ એવું છે જે હું નથી જાણતી?” સવાલ કરતી ઢપે નહીં પણ આતરીપુર્વક પણ તે ગુંગલાંતાં બોલી. “તમારી પાસે-કંઈ છુપો ભરમ છે!”

“તે છુપોજ રાખવાનું તું મનપર લય તો વધારે સારું, માહરા બચ્યાં. ઓ, માહરું માન, તેજ બેહેતર થશે!” મીસીસ સનોએ પોતાના મનનું સમાધાન કરવાની કોશેશ કરતાં ધીમેથી કહ્યું. “તું, આઈરીન, હમારી સાથ મુખમાં હતીની? અને હમે તુંને હેતથી ચાહીછ-હમે તુંને એથી વધુ કહાચ ચાહી શકતે નહીં! ઓ, આપુનને એ જેમ છે તેમજ રહેવા દે!”

“નહીં!” આઈરીન મજબૂતતાથી બોલી. “હું તમોને સમજી શકતી નથી, માયજી-તમે એવી રીતે બોલોછ કે જાણે કે હું તમારાં એક પુરાં બચ્યાંને બદલે કોઈનું તબચહું છોકરું હોઉં. તમોને મને કહેવાની શું જરૂર છે કે તમે તમારાં એક પુરાં બચ્યાં તરફ બલઇથી વરત્યાંછ? પણ તમારાં ને માહરા બાવાજી જેવાં લોકો પોતાના માસને લોહી તરફ ખ્યાર સીવાય બીજું કંઈ બતાવી શકે?”

મીસીસ સનો તે સમજતાં ધુજી ને એક ઉંડા નિસાસો તેના હોઠામાંથી બહાર પડ્યો, જે પછી દુઃખી ચુપકી તે માય ટીકરી વચ્ચે પંથરઇ.

“હું તમારું બચ્ચુ નથી, એનો ખાચસ શું એ છે?” ગરીબ આઈરીન નિરાશ થતાં બરફ જેવી ઠંડી શાંતીથી બોલી. “અજબ જેવું કે વરસોથી તમોને માહરાં માય જાણતાં ને તેવણને માહરા ખાવા જાણતાં મને સ્વપ્ને બી એવો ખ્યાલ નહીં થયલો! હું તાહરે કોણ છું? મને તે જાણવાનો દરેક હક છે અને તે બી એકદમ.” તે કોમલાગી ઘણાં અનુનથી બોલી. “તમે માયા ને લલઈથી વરત્યાંછ, પણ ખોદાને ખાતર મને એટલું કેહો. તે જાણવાનો મને દરેક હક છે. મને એકદમ સચ્ચઈ શું છે તે કેહો? હું કોણ છું?”

તેણીએ જુસ્સામાં મીસીસ સનોના હાથો ખેંચ્યા અને ખુબ જોરમાં દાબીને તે પોતામાં પકડ્યા.

“આઈરીન, તું માહરા હાથ દુખવેછ! હું તુંને કેહું તો ખરી, પણ બચ્ચીત કરીને કેહુંછ કે હું નથી જાણતી!” તે જેમ તેમ બોલી શકી.

“તમે નહીં જાણતાં?” તે માતાના પકડેલા હાથ આઈરીને છોડી દીધા ને ફાટેલી આંખોએ તેણીને ટીકવા લાગી. “ઓ, અને આંચ ક્ષણે એવું નાઉમંદ કરનારું મને કહેવાતું!” તેને ઠપકો આપતાં કકલાટ કીધો.

“હું નહીં જાણતી,” મીસીસ સનો આંખ નુંછતાં બોલી. દુઃખ ને સંતાપની લેગી લાગણીઓ છતાં એક મોટો પહાડ તેની છાતી પરથી ઉંચકઈ ગીયો હોય તેમ તેને લાગતું હતું. “જ્યારે હમે તુંને લીધી તે વખતે જેઓનાં હવાલામાં તું હતી તે લોક નહીં જાણતાંતાં તે ગરીબ મરદ

મરવા મુતેલો હતો; તાહરા બાવાએ ધાર્યું કે તે સાર્યુજ બોલતો હતો; અને તેને તો એજ ખ્યાલ બી નહી હતો.”

“તાહરે તમે એક અણબાણા બચ્યાંને લઈને તમારા પોતાના તરીકે ઉધારવામાં કશું ખોટું નહીં ધાર્યું. ઓ, ખોટા! માયણ, મને એમ બોલવા માટે માફ કરો-કંઈ બીં બોલવા માટે-મગર જો હું બધું નહીં જાણું તો જરૂર દેવી બની જવશ!” તે કમનસીબ છોકરી તરીકે થતાં મીસીસ સનો સામુ જોવા લાગી. “શહરૂઆતથી શહરૂ કરજો! હું કાહ મલી આવેલી? દયાને ખાતર મને જરાકે જરાક કેહો.”

“હા, દીકરી, કહેવશ,” મીસીસ સનો નખલા અવાજે બોલી. “હમે લાંડનનાં ઇસ્ટ એન્ડ મોહલ્લામાં રહેતાં હતાં, અને તાહરા બાવા ગરીબોમાં બધે ફરતા હતા. એક રાતે એક ચોર તાહરા બાપને તેડવા આવી કે તેનો વર મરતો હતો. તેવન એક કંગાલ જેવાં ઘરનાં કાતરીયાં પર તેની સાથે ગયા, તેમાં રહેતાં લોકો ઇટાલીયન હતાં ને ઘણાંજ ગરીબ હતાં, તેઓ પાસે એક સુંદર નાહનું બચ્ચું હતું-તે તું હતી! તે મરદે ખુલાસો કીધો કે તેના પાદરીએ બચ્ચું ઇંગ્લીશ હોવાથી, તેને એક ઇંગ્લીશ પાદરીને તેડવા કહ્યું હતું. તે જોડાંએ કહ્યું કે તેઓ અગઉ સારી હાલતમાં હતાં અને એકજ ઘરમાં પેટા ભાડુત તરીકે વસ્તી એક અણબાણી અંગ્રેજ બૈરી સાથે રહેતાં જેની તેઓને ઘણી દયા લાગતી કેમકે તે ઘણી ઘંભીર બીમાર હતી. તેઓએ તેની બરદાસ્ત લીધી કેમકે તે પૈસાટકાની છેક મોહતાજ દેખાતી હતી. તુંને, તેનાં એકપુરાં બચ્ચાંને, તદ્દન

નિરાધાર, એખલી છોરીને તે એક દહાડો અચાનક મરણ પામી. તે મરણ પામેલી ઓરત પોતાની ઓલખની કરીજ નિશાણ મુકી નહી ગઈ હતી. જોશક, તુંને વર્કહાઉસમાં મોકલવામાં આવતે, મગર તે ઇટાલીયનોએ કહ્યું કે તેઓને તું ઘણી ગમી ગયલી હોવાથી તેઓએ તુંને પોતા પાસ રાખી લીધી હતી. અને હવે તે ઇટાલીયન મરતો હોવાથી તેઓએ તે બચ્ચાંને કોઈ પાદરીને હવાલે કરવાનું દરસ્ત ધાર્યું હતું. માહુરા વર તુંને માહુરી આગલ લાયા. તે વખતે મોઘાં પણ ફાટી ગયલાં કપડાં તાહરાં દિલપર હતાં. તાહરો કોઈ દાવાદાર નિકલી આવશે એવી આશાએ હમે જાહેર ખખર ખી આપી જોઈ, પણ તુંને કોઈ લેવા આયુ નહી.”

“તે ફાટેલાં કપડાં તમે રાખી મુક્યાંછ?” આઈરીને દુઃખથી ફાટફાટ થતી છાતી સાથ પુછ્યું. “તમે મને તે બતાવશો?”

“હા.” મીસીસ સનો ઉઠીને તે કપડાં લાવવા લઠકતે પગલે ઓરડાની બહાર પડી.

આઈરીન-ચકિત બનેલી બાવરી જેવી-પોતાની આસ-પાસ જોતી ઉભી હતી. તે ભયંકર ખુલાસો જાણ્યા પછી તે ગરીબ ઓરડો તેને કડવા આવતો લાગ્યો. તે મગર છોકરીને લાગું કે હવે શાંત જીંદગી તેને માટે સદાની સ્વપના માફક વહી ગઈ હતી, અને કોઈ જીંદગી હીણનસીબની આઈરીનને એક નહી ધારેલા ભયંકર લેદમાં ઝખોલવામાં આવી હતી.

“માહુરા જોદા-હું કોણ છેઉ તે ખી હું જાણતી નથી!” તે કડવાસથી મનસે પટપટી. “મને કોઈ પર હક નથી,

માહરૂં કોઈજ અંગત સગુણ્ડાલું નથી! આય ધર્તીપર કેઠે
બી વિસામો લેવાની જગો નથી!!”

ઉંચા દમ્ભે તે મીસીસ સનોની પાછી ફરવાની આતુરતાથી
વારં જોવા લાગી. તે કેમ ખોટી થતી હતી-વખત કહાડતી હતી,
જધારે તેણીની ગરીબ, કંગાલ પાલક, નધણીયાતી, તેણીની
રાહ જોતી, અધીરાઈનાં અંગારમાં જલતી, અનેક વેદના
ખમતી ખોટી થતી હતી? અંતે, આઈરીનને લાગું કે એક
જમાના પછી, મીસીસ સનો પાછી ફરી, બ્રાઉન પેપરમાં
લપેટેલું એક ખંદલ તેના હાથમાં હતું.

“મેં તુંને પેહલ્લે આંચ કપડાંમાં જોઈ ત્યારે તું એક
નાનુક, તાજી ખીલતી ગુલાબની કલી જેવી હતી,” તે બોલી.
“એને જોતાં તે વખતનો તાહરો દેખાવ ફરીથી માહરી
નજરમાં આવેછ, ગરીબ કબુતર!” તેને ખુરશીમાં બેસતાં
ખંડલ પરની રસી છોડવા માંડી. “હવે મને વચન આપ કે
તું કમકમશે નહી, આઈરીન! યાદ રાખજે કે એ વરસોથી
પડી રહેલાં છે.”

“ઉતાવલ કરો!” અધીરાઈથી પોતાના હાથની મુઠી
વારતાં, પીસેલા હોઠો વચ્ચેથી તે હીણુંભાગ્યની છોકરી
બબડી. તે કપડાં અંતે રોશનીમાં આયાં; “ઓ મેં એ ખરેખર
તો કદી નહી પહેડયાં હોય?” કમકમતાં તે બાળા પુકારી.

“દીકરી, મેં તુંને કહ્યુંની કે પેલાં ઇટાલીયનો ઘણુંજ
ગરીબ હતાં; અને વરસો સુધી આંચ કાગલમાં એ પડી
રહેલાં છે તેનો ખ્યાલ કર!” મીસીસ સનો માથાલું સાફદે

બોલી. “હમારે તાંહ આંયા પછી તેં એ ફરીથી પહેડયાં નથી. હમે તાહરે વાસ્તે સોજ્જાં કપડાં ખરીદ કીધાં હતાં. તો બી, સામઠું લેતાં એ કંઈ ઘણાં ખરાબ નથી, ખરૂંની? આંય તાહરે ફેાક હતો.”

મીસીસ સનોએ એમ કહેતાં જીની મઝલીનનો ઉપર ભરત ભરેલો ટુંકો ફેાક ઉંચકયો. તે મેલો ને ચીશ્રાં જેવો થઈ ગયો હતો. મગર તે એક વખત મોંઘો હોવો જોઈએ, તે પરનું ભરત ઉંચ કિસમનું હતું અને ગલાં પર ને બોંય પર ચીથરાં જેવું લટકતું હતું તે એક વખત સોજી જતની વોલેન્સીએન્સ લેસનો બાકી બચેલો ભાગ હતો.

“એની નીચે એક સાધારણ ફ્લેનલનું કંઈ તેં પહેડેલું હતું જે દેખઈતી રીતે પેલી ઇટાલીયન ઓરતે વધેલા સધેલા ટુકડાઓમાંથી બનાવ્યું હોશે,” મીસીસ સનોએ ચાલુ રાખ્યું. પછી તેને ચીરે ચીરા પડેલો ઘણે જગેથી ઠીંગરાં મારેલો એક પેટીકોટ ઉંચકયો. ખચ્ચીત, આય, કપડું તો આંય બધું જાંહથી આયુ તાંહથી નહીં આયુ હોશે!”—અને ખાસ પછી બતાવા રાખી મુકેલું એક લીનનનું અન્ડરગારમેન્ટ ઉંચકયું. “આંય એકજ ચીજ છે જેથી હમે આશા રાખેલી કે તાહરી ઓલખનાં પતો કંઈ મળી શકશે, ડારલીંગ, અને તું પોતેજ જોશે કે એ બી તદન નજીવો છે. એનો એક ભાગ ફાટી ગયલો છે”—અને તેને તે પરની ભરત પર તે ગરીબ છોકરીનું ધ્યાન ખેંચ્યું, તે કોઈ અક્ષરનો એક ભાગ હતો, હતાં, ‘સી.’ કે ‘ઇ’ અક્ષરના જેવો તે દેખાતો હતો.

આઈરીને તે અજળ જેવી લાગણીઓથી ધ્રુજતાં તે કપડું લીધું, અને ઘડી નજીક પકડીને તેને તપાસવા લાગી. તે દેખાડતું કે તેની નજીક ખીન્ને કોઈ અક્ષર કે ભરત હોયું જોઈએ. કોઈ ખી રીતે, તે 'સી' કે 'ઈ' ગમે તેવો નજીવો પણ ખોલ કરવા માટે શક્યઆત તરીકે કંઈ હતું.

“તમે જાહેર ખખરમાં આંચ ખી છપાવેલું કે ?” તેણે આતુરતાથી ઉચે હંમે પુછ્યું. “અને પેલો ખીન્ને-ફ્રાક! એજ દેખાઈતી રીતે-ખરાં કપડાં છે-પેલાં મોઢાં નહીં !”

“માહરી જુહાલી, હા !” મીસીસ સનો દયાર્થી દાજતાં ખોલી. તે છોકરી આઈરીનનાં સફેદ સુંદર ચહેરાપર દુઃખનો છાપ જોતાં તે ભયંકર ખખરે તેની પર કેવી અસર ઉપજાવી હતી તે સમજતાં તે જંફ સ્ત્રીનું જીગર, તે ખાળા જેને તેઓએ હેતથી પાળી લીધી હતી, તેને માટે કટકા બુકલા થઈ જતું હતું. “હું તુંને ખાતરી આપું છું કે બધું કરવામાં આવ્યું હતું. એ નાટલાં કપડાંનું ખરોખર વર્ણન આપવામાં આવ્યું હતું-પેલી જીન્ની સલે 'શોલ જેમાં તું લપેટાયલી હતી, તેને વાસ્તે ખી છપાવવામાં આવ્યું હતું. પેલાં ઇટાલીયન વર ખૈયરનાં કહેવા મુજબ તે તાહરી માયની હતી. તે ઘણી સારી હતી, ખસ એટલુંજ. જો કે, મેં તુંને કહ્યું તેમ, ઘણા જણ જીદે જીદે ગામથી તુંને જોવા આયાં હતાં, પણ કોઈએ ખી એ નાહનાં કપડાં ઓલખ્યાં નહીં, સીવાય કે લંડનની એક મોટી પેહેડી, જે લોકોએ માન્યું કે તે કપડાં તેઓનાં હતાં. મગર એવાં તો તેઓ દરરોજ હાજરોની સંખ્યામાં વેચતાં હતાં એટલે કંઈ પ-તો કે સદલાહ આપી શક્યા નહીં. વળી તેઓએ સુચવ્યું

કે આવાં કપડાં તો શ્રીમંતો તરફથી ઘણી વખત ગરીબોમાં વહેંચાંતાં હતાં, એટલે તે અક્ષરે તાહરી એલખ મેલવવા માટે દમ વગરના બલકે તદ્દન નકામા હતા.”

આઈરીને લોંચપર ફસડઈ પડતાં, મીસીસ સનોનાં ખોળામાં પોતાનું માથું મુક્યું અને આંસુઓનો એક દરીયાવ રડી. તે મગરૂર છોકરીની ગરૂરીને એ એક સખ્ત ફટકો પડ્યો હતો. કંઈ ખી કારણ વગર કોઈ પોતાનાં બચ્ચાંને તણ દે નહી. એક ખરાં હકદાર બચ્ચાંને તો કોઈ તજેજ નહી, એમ તે સારી કાની સમજતી હતી. બીજું જો કદાચ તે હકદાર બી હોય તો છેક કંગાલમાં કંગાલ લિશુકની હોવી જોઈએ. તે કમનસીબ છોકરીનો કકલાટ કોઈ પથ્થરની છાતીનાંને બી પીગલાવે તેવો હતો. મીસીસ સનો બી રડતી હતી, તે માયાથી ધીરજ આપતા શબ્દો રડતાં રડતાં બોલતી જતી હતી. તેને તે અભાગણી આઈરીનને સમજાવ્યું કે તેણીના મરનાર ઘણીને અને તેને પોતાને તે કેવી એક બે કિંમતી બજાનો થઈ પડી હતી; કેવી તે તેઓની એકલવઈ જીંદગીનું સ્વર્સવ, તેઓની રોજની ખુશાલી, તેઓની આંખની કીકી ને તેઓની જીંદગીની નિરાંત થઈ પડી હતી; અને તે માયાળુ અવાજ મજબુત થતો ગયો કે તે બાળાનાં દુઃખનું જનુન નરમ પડ્યું, જેથી તે આઈરીનની મગરૂર લાગણી ધુલમાં રગડોલઈ હતી. તે ધીમે ધીમે શાંત થઈ ગઈ.

“તમારી ને બાવાજીની લલઈ માટે આભારી થવાને બદલે, હું કેવી નગુણી છઉં કે માહુરાજ દુઃખમાં ગરક

ધઇને મરી રહીછ.” તે જરા શાંત થતાં કચકાં ખાતાં બોલી. “હું એ નથી ખમી શકતી.” મગર આઇરીન આંસુઓ રોકવાની જખરી જેહેમત કરતાં બોલી. “મગર માહરે તમારી પાસે એક અરજ કરવીછ, બહાલાં માયજી-ફકટ એકજ-અને તે કખુલ રાખવાનું તમે મને વચન આપવું જોઇશે,” તેને ગુંગલાતા સાહદે ચાલુ રાખ્યું. “આંચ ભરમ છુપો રાખજે, તેમાં હરોલ્ડથી તો જરૂરજ, નહી તો માહરે મોહત થઈ જશે.”

“મગર એક ઓરતે પોતાના ભરથારથી તો આવી એક ઘભીર બાબદ નહી છાની રાખવી જોઇએ.” મીસીસ સનોએ આગ્રહ કીધો.

આઇરીન કઠોર ને ખેસુર હસવું હસી.

“ભરથાર ! ઓ, માયજી, જે કદી ખી મેં ઘંભીરઈથી પરણવાનો વિચાર કીધો હોય, જેને વાસ્તે હું શકમંદ છું, તો તે બધો ખલાસ થયોછ !” તે પુકારી. “માહરે ભરમ, જે બનશે તો, માહરે મોહડેથી તો કોઇ ખી ઈનસાનને કહેવાશે નહી. મગર હરોલ્ડ હું જે છેઉ તે જાણે એવું હું ઈચ્છતી નથી. તે જાણેછ એ ખ્યાલજ મને જીવથી મારી નાખશે !”

“આઇરીન તું તેને ચાહેછ !” મીસીસ સનો એક નિસાસો નાંખતાં બોલી. “ઓ, માહરાં ગરીબ બચ્ચાં ! અને એ માહરોજ વાંક છે ! જે મેં તુંને ચેતાવી હતે—”

મગર આઈરીને તેને આગલ બોલવા દીધી નહી. તે ઉઠીને ઉભી થતાં લપેડા ખાતી ચોરડાની બહાર ગઈ. તે એ ખબર સમજ્યા પછી જાણે કવળતે એક ખુદ્યામાં ફેરવઈ ગઈ હતી. તેની જવાનીનો નાશ થઈ ગયો હતો.

પ્રકરણ ૭ મું.

કમનસીબ આઈરીન! તે કારમી રાત તેણે કેવાં દુઃખ ને સંતાપમાં ગુજરી તે કહ્યા વના સમજી શકાશે. ખીજી સહવારે તેને હોરોલ્ડ પર એક કાગલ લખીને તેને તેના વચનથી છુટો કીધો. તેણીએ કશોજ ખુલાસો આપ્યો નહી. તેને ફક્ત એટલુંજ લખ્યું કે તે જવાન તરફની પોતાની લાગણીમાં તે ભૂલી હતી.

“માહરા પ્યારને ટુંક છુંદગી હતી;” તેને કડવાસથી મનસે વિચાર્યું. “તે એક ભયંકર મોહિત અચાનક ગેઈ કાલે રાતેજ પામ્યો. હવે તો તેને અને તેમ જલદી દારી દેવાનુંજ ફક્ત રહેલું છે, અને પછી તેને જનમ લીધો હતો એટલુંજ નથી ભૂલી જવાનું, પણ તેની કબર ખી ભૂલી જવીછ.”

તે કાગલ લખી રહ્યા પછી તે દલેર છોકરીએ પોતાના દુઃખનો કોઈને ખ્યાલ નહી થવા દેવાનો મનસે હીમતવાન કસદ કીધો. અને તે તેમાં એટલી તો ફત્તેહ પામી કે મીસીસ

સનોની ચગોર ચશમે વટીક છેતરઈ, તેને તે બાળાનો બહારથી ખુશાલ હસતો ચહેરો જોતાં ધાર્યું કે તે ભૂલી ગઈ હતી, અને આઈરીન તે જવાનને જેમ તે ધારતી હતી તેમ કંઈ આહતી નહીં હતી. અને તે જોતાં તે ભૂલી અબજાએ દાદારનાં શુકરાનાં કીધા. તે ભૂલી ગઈ કે ઘણી વખત બહારથી હસતાં દેખાતાં લોકોનાં જીગર બીતરથી જલ્દીને કોયલો થઈ ગયલાં હોય છે !

કહેવત છે કે દુઃખ આવેછ તે સામટુંજ આવેછ. અને તે આઈરીનનાં બાળમાં ખડું પડ્યું. તે એક તરફથી જ્યારે હરોહડનાં ખ્યારમાં જલ્દી મરતી હતી ત્યારે ખુદરત તેને વારતે બીજાં દુઃખની બીજી તૈયારી કરતી હતી. એક ઢહાડો એક જાહેર કૉનસર્ટમાં ગાતાં તેને લાગું કે રાગ તેના કાબુમાં નહીં હતો. તે તેથી તરત એક ગલાંનાં સ્પેશીયાલીસ્ટ પાસે ગઈ, જેને તેની હકીકત સમજીને ગલું તપાસીને તેને થોડો વખત ગાવા વખાડવાનું તદ્દન મુકી દઈને શાંત જીંદગી ગુજારવા કેટે પરાંમાં જઈ રહેવાની સલાહ આપી, તેને કહ્યું કે જો તે તે પર તરત અમલ નહીં કરશે તો કદાચ તે સદાને માટે પોતાનો રાગ ખોડી બેસશે.

મગર આઈરીન તેની સલાહ મુજબ ચાલી નહીં, તે બનવુંજ તેને લાગું કે અશક્ય હતું. કેમ તે અગઉથી કબુલ રાખેલાં બેન્જેમિન્ટસ કંઈ બી કારણ આપ્યા વગર છોડી દેયે? વલ્લી તેને મન મનાવ્યું કે ડાકટરોને તો આટલાંનું આવડું કરવાની આડત હોય છે અને તેથી બી તે બેદરકાર રહી.

તે પછી હુરોદ્ધ તેણીને મલવા આપ્યો, તેને તે કાગલને ખરાં તરીકે માની લેવા ના પાડી. તેણીને સમજાવવામાં તેને કશુંજ બાકી રાખ્યું નહીં. જે હોય તે બધું વિસ્વાસથી કહેવા તેને કાલાવાલા વટીક કીધા મગર પથ્થર પર પાણી ! તે મગર નાજનીને તેને ખુલાસાથી કશુંજ કહ્યું નહીં, પણ મીસીસ સનેા પાસથી તે એટલું તો પડાવી શક્યો કે તે છોકરીને લગતો ભરમ હતો જે તેઓને બુદ્ધાં પાડતો હતો. અને તે ભરમ શોધી કહડવા અને બને તો તે દુર કરવા મનમાં પકડો ઠરાવ કરીનેજ તેં તાંડથી ગીયો. શું તેમાં તે ક્ષ-તેહ પામશે ?

તે દહાડા પછીથી આઈરીન નખાતીજ ગઈ. તેની તંદરોસ્તી લઠડતી ચાલી, તે પોતાનું દુઃખ છુલવા તન ને મનથી પોતાના કામ પર મંડી હતી, તેને સરખસર કામના બોજ તરે પોતાને કચડી નાખવાજ માંડી. મગર તેનુંખી સેવટ આર્યું.

એક દહાડો તે બાઉરમાં ગાતી હતી. લોકોની ગંજાવર ઠઠ તે કૉનસર્ટમાં આવી હતી. એક ગાયણ ગાંતા ઉંચા શુર પર આવતાં તેના મોટા ઘભરાત વચ્ચે તેને ગલાંમાં સખ્ત પેન મારવા લાગી અને મીઠા રાગને બદલે ગલાંમાંથી થંડા ઘાડો અવાજ નિકલવા લાગ્યો. શ્રોતાજનનોમાં બેચેનીનો ગણુગણાત થઈ રહ્યો. ખ્યાનો વળડનારે ઝનુનથી તેણી તરફ જોયું અને “શું થયું હતું,” તે ધીમેથી પુછ્યું.

“તમે વળડવાનું બંધ કરો ! માહરે જવું જોઈશે !” પોતાનું ગલુ પકડતાં, તેને ઘાડા અવાજે જવાબ કીધો.

ખ્યાનીસ્ટે વળડવાનું બંધ કીધું. શ્રોતાજનોએ જાણે કંઈ બન્યુંજ નહી હોય તેમ ખુશાલીથી તાલીના અવાજે તેને વધાવી લીધી. અહુસ્થોએ ઉદારતાથી ને ખાનુઓએ દયાથી દ્વારધર્મને તે બાપડીને માન આપ્યું. આઈરીન તો દીધમુઠ જેવી અકડી ગઈ હોય તેમ ઉભી હતી, પેલા સ્પેશીયાલીસ્ટની ચેતવણી સીવાય તેને કશાનું ભાન નહી હતું.

શ્રોતાજનોમાં ડૉક્ટર વેસ્ટહોર્ન બી હતો-પેણા ગલાંનેા સ્પેશીયાલીસ્ટ જેને તે બાબાને ગાવાનું મુકી દેવા ચેતવી હતી-તે તરત ઉઠીને પ્લેટફોર્મ પર આવ્યો.

તેના હાથનો સ્પર્શ થતાં તે નાજનીનને જરા આસપાસનું ભાન આયું.

“માહરો હાથ લેવ ને ચાલી આવો!” તે સ્પેશીયાલીસ્ટે તેને કહ્યું; અને તે બાપડી, દયા લાગે તેવી એક નજર લોકો પર નાંખતી, તેના હાથોને બાઝી પડી ને લઠડતે પગલે તેની સાથ પ્લેટફોર્મ છોડીને આર્ટિસ્ટોને લગતા ચોરડામાં ગઈ, જાંહ તે બેસુદ્ધ થઈ ગઈ.

ધીરે ધીરે હુશયાર થતાં જે બન્યું હતું તે તે મોટા પરિતાપ સાથ યાદ કરી શકી.

“તમે કહેલું તેમ ડૉક્ટર વેસ્ટહોર્ન, મેં માહરો રાગ ગુમાવ્યો છે.” તેને કકલાટ કીધો.

“નહી, નહી, એટલું ખુરં છેક માની ના લેવ?” ડૉક્ટરે હીંમત આપતી કિસમે માયાથી કહ્યું. “મગર મેં તમોને ચેતવેલાં, તમે જાણોછની, માહરી સદલાહને તમે નહી ગણકારી?”

“માહુરો રાગ કદી પાછો નહી આવશે!” આઈરીન દયા લાગે તેમ બોલી.

“આપરે એમ નહી બોલવું જોઈએ, કે વિચાર વટીક નહી કરવો જોઈએ,” તેને કહ્યું. “મગર રેસ્ટ તો તમોને મલવીજ જોઈએ.”

ભલો ડાક્ટર વેસ્ટહોર્ન આઈરીનને ને તેની માયને ઘેર વેર જઈને મુકી આયો, જ્યાં તેને આઈરીન માટે દવા લખી આપી ને તેઓને છોડી ગયો.

“એ ચાલુ ગાતી રહેતે તેના કરતાં, લોકોની દયા ઉશ-કેરીને એને વધુ છાપ ખરેખર તો માર્યોઈ,” તે વિચારવા લાગો. “ગાનાનાં શોખીન લોકોને અને ગોનારાનાં જુદા જુદા રાગોની મને પરખ છે. ખીજી વખત જ્યારે એ જાહેરમાં દેખાવ દેશે ત્યારે લોકો તરફથી જખરો આવકાર મેળવશે.”

પ્રકરણ ૮ મું.

ઉપલા બનાવ બન્યા પછી ત્રણ અઠવાડીયાં મુધી આઈરીન સખત બીમાર પડી હતી. તે મોહોત જીવત વચ્ચેની એક સખત લડઈ હતી. તે વખતનો મીસીસ સનોનો કકલાટ દયા લાગે તેવો હતો. તે પોતાની બેટીની રાત ને દીસ એક

કરીને ખડે પગે તેને જીવાડવા શ્રમ જેવ્યતી હતી. કોઈ બી સગી માતા પોતાનાં પેટનાં બચ્ચાં તરફ એથી વધુ કાલજીવાગી થતે નહીં.

આઈરીન પવનની ઝુમમાં ચાલુ હૃરોડડનેજ મલવાની તગર કરતી હતી. કોઈ સંગદીલની બી છાતી પીગલાવે તેમ તે પોતાના લવરને લાવવા કાલાવાલા કરતી. તેનીજ નામના જપતી તે મોહોતને ઉંબરે પુગી ચુકી, ત્યારેજ અંતે તે જવાન કોણ હતો તે ડોકટરોએ મીસીસ સનોથી જાણવા માંગ્યું, અને કહ્યું કે હવે બધા ઉપાયો નિરૂપાય થઈ પડ્યા હતા, એટલે જો તેને જીવાડવીજ હોય તો તેના એ ફાંટાંને હયુમર કરવો જોઈએ.

મીસીસ સનો તેથી હૃરોડડ પ્રાઉનને જાતે મળી ને તેડી લાવવા ગઈ. તે તરત તેણીની સાથેજ આયો. મીસીસ સનો સાથ આઈરીનનાં અધારા ચોરડામાં ગીયો. ઝાંખાં ઉજ્જસમાં તે બરોબર જોતો થયો કે તેને મોટી તેજસ્વી ચલકતી આંખો તક્યા પરનાં સફેદ ચહેરામાં અજબ જેવા ચમકારા મારતી જોઈ.

“આઈરીન!” તે ખુશાલીથી ધુજતા સાહુદે પુકાર્યો. પછી તે બીજાનાં આગળ માનથી ગુંઠણમંડયે જોઠો, અને તે બવાયલો હાડપીંજર જેવો હાથ જે ચાદર પર પડેલો હતો તે પોતાનામાં લીધો, ને માયાથી તે પર ચુમી લીધી.

આઈરીન શાંત ખુશાલીમાં મલકઈ.

“હું બીહુંછ કે, એ છેલ્લી સલામ છે,” તે બબડી,
“તેથી તો મેં તમોને મલવા માંગ્યું.”

“તું મરી નહી જશે, પણ માહરી ખેરી થવા જવશે,”
તે જુસ્સાથી બોલ્યો. “બહાલી, હું તુંને ચાહુંછ, ફકટ
મોહોત સુધીજ નહી, મગર તેની પછી બી!” તેને લાગ-
ણીઓથી ધુજતા સાહદે ઉમેયું.

“વચન આપો કે તમે મને જીવી જશો, તમે બીજી
કોઈ સાથ પરણશો” તે બાળકીએ દબાયલા સાહદે માંગી
લીધું. “આંખ આપણી દોસ્તી તમોને સુખી થતાં અટકાવશે
એ વિચારે મને ઘણું દુઃખ થયુંછ. તમે મને શાંતી મલે
એવું ઇચ્છોછની-હંમેશની ખુશી મલે એવું?”

“ડારલીંગ, તુંને તેવી બનાવા માહરી જીંદગીબી અર્પણ
કરું! માહરા કહયા વગરજ હું ધારુંછ કે તે તું જાણેછ.”

“મને વચન આપો!” તેને હુજજત લીધી.

“ડારલીંગ, તું જેટલાં માગે તેટલાં વચન હું આપું!”
તેને ચાહતા જવાને દિલસોજ જવાબ કર્યો.

પછી, તાણીએ તેનો હાથ ઝાલ્યો, ને તે ફરીથી ખ્યારનાં
શબ્દો તે મધુરીના કાનમાં રેડવા લાગો; કે આઈરીન તે
સમજતી સંતોસભરી ખુશાલીમાં આંખ મીચીને પડી રહી.

થોડા વારમાં તે બીમાર તાજગી બક્ષનારી ઉંઘમાં પડી
કે ડોક્ટરે તેને રવાના કીધો. હવે તે શાંત ઉંઘમાં પડી હતી
એટલે બચવી જોઈએ, એમ તેને ધીરજ આપીનેજ મોકલ્યો.

તે દહાડા પછી તેનામાં સુધારો થતોજ ગીયો. તે દહાડે દહાડે શક્તિ મેલવતી ગઈ, અને થોડા દહાડામાં હવા ફેરમાટે કેઠે લઈ જવાની ડોક્ટરોએ ભલામણ કીધી, તેઓએ કહ્યું કે હવે ડોક્ટરની કે દવાની તેને કશીજ જરૂર નહીં હતી, ફક્ત શાંતી, ચોખ્ખી સોજજી હવા ને પુષ્ટીકારક ખોરાકનીજ તે બીમાર છોકરીને જરૂર હતી.

હવા ફેરમાટે જવા અગઉ આઈરીને લેડી લીડસ્ટોનને મલવા માંગ્યું. વાંચનાર યાદ કરશે કે આઈરીનનાં જનમના ભરમથી તેના પાલક માત પીતા સાથે તે ભલાં ઘણીઘણીયાણી લોડ' ને લેડી લીડસ્ટોન માહીતગાર હતાં. તે ભણું જોડું તે કમનસીબ છોકરીની સખ્ત માંદગી વખતે ઘણું મેહરબાન થયું હતું. ફળ ફરેટ ને પુલની ભેટોથી તેઓએ સદા તેને યાદ કીધી હતી.

લેડી લીડસ્ટોન બે દહાડા પછી જ્યારે મુલાકાતે આવી ત્યારે તે બીમાર સાથે તેને લાંગાનથી વાતચીત થઈ.

“હું તાહરી સાથે વાતચીત કરવા માંગતીતી, ડીયર,” તેને તેણીનો હાથ પોતાના હાથમા લેતાં માયાથી કહ્યું.

“ઓ, લેડી લીડસ્ટોન, મને તમારી મદદ માંગી લેવીછ!” આઈરીન બોલી, આતુરતાથી તેણીની આંખો ચમકતી હતી. “હું ખાતરીથી માનુંછ, કે તમે મને જરૂર મદદ કરશો.

“માહરી બહાલી, હું ઠરેક ઘટતી બાબદમાં મદદ આપશ,” લેડી લીડસ્ટોને સંભાલ ભર્યો જવાબ કર્યો. “મગેર

જે કોઈ રીતે તાહરા કામ ધંધામાં નુકશાન કરતું હોય તો નહીં. રમત રમનારાઓ કરતાં જોનારાઓ રમત વિશે વધુ જાણી શકેછ.”

“એ ખરૂં છે!” આઈરીન કડવાસથી જોલી. “લેડી લીડસ્ટોન, માહરાં માયજીને માહરે લગતી સચ્ચઈ મને કહેવી પડી. હું જાણું છું કે હું માહરાં કહેવાતાં માત્ર ગીતાને કેમ મળી આવી હતી અને હું કંઈ ખરેખર તે લોકોનું ખચું નથી!”

લેડી લીડસ્ટોન ખીજવાતમાં લાલ ચણોટી જેવી થઈ ગઈ.

“કેમ મીસીસ સનો તે જુની વાત, જેને હમે બધાં દટાયલી ધારતાં હતાં તે તાજી કરવા જેવા લાનમુલાં થયાં?” તેને જુસ્સાથી પુછ્યું. “હું હવે જરાખી તું ખીમાર થઈ ગઈ તે વાસ્તે અજગ થતી નથી! મગર તેં હવે ઉતાવલ કરીને બધું ભુલી જવું જોઈશે; એને ખીજો વિચાર આપવો તદન મુર્ખઈ ભરેલું છે!”

“તમે માહરાં જુલાલાં માયજીનો વાંક કાઢોછ, મગર તેવન તદન ખરાં હતાં, લેડી લીડસ્ટોન,” આઈરીન જોલી. “એ શોધે કંઈ મને સીક નહીં કીધી. મને કહેવામાં તેવન તદન ખરાં હતાં, કેમકે કોઈએ માહરી સાથ પરણવા માંગ્યું હતું! અને હવે હું તેમ કરી શકતી નથી. મને તેવન ગમેછ, અને હું જેટલું જ તેવન જાણવા પામે તો શરમથી માહરૂં મોહતજ થઈ જાય.”

જે કડવાસભરી દુઃખી જામમાયલી લાગણીથી તે તે શખ્દો બોલી, તેથી એક વધુ પુરાવો તે લેડી શીખને મલ્યો કે આંધ્ર મગરને શરમાલ સ્વભાવની છોકરી એક ધંધાદારી બહુરે ગાનારની જીંદગી માટે તદ્દન નાલાયક હતી.

“પણ, માહુરાં બહાલાં બચ્યાં, કોઈખી લલો મરદ, જે તુંને ખરા ને સાચ્યાં પ્યારથી ચાહતો હોય તે એ બાબદનો ધંભીરપણે વિચાર વટીક નહી કરે,” તેને ધીરજ આપતી કિસમે કહ્યું. “જે કરે તો-પેલા તેવા એક માણસથી તું સવેલાએ બચી ગયલી કહેવાય.

“તેવન કદાચ નહી કરે-હું માનું છ કે તેવન નહીજ કરે—સેજખી દરકાર નહી કરે!” આઈરીન તે બહાલા જવાનનાં બચાવમાં ભેશથી બોલી ઉઠી. “મગર હું વાંધો કરું! તેવન ઘણા સારા કુટુંબનાં છે, અને હું કદીખી તેથી, એક ગરીબ તબાયલી એક માન પામેલા ખાનદાનમાં જોડાવા કબુલ થાઉ નહી. તેથી મેં કદી નહી પરણવાનો નક્કી નિશ્ચય કીધોછ.”

“મગર તાહુરા જનમને લગતો ભરમ એક ખુશી ભરી અચરતીમાં ફેરવઇ જાય. મેં ઘણી વખત તેમ ધાર્યુંછ,” લેડી લીડસ્ટોને કહ્યું. “મેં તેમ લોર્ડ લીડસ્ટોનને કહ્યુંછખી, કે એ છોકરી સારાં કુટુંબની છે-હું તે વાસ્તે ખાતરી પુર્વક છું. એને હલકાં કુટુંબમાં જનમ લીધો નહી હોય.”

આઈરીનને દલગીરીથી ડોકું ધુનાવ્યું.

“જે તેઓ પ્રમાણીક હોતે, તો મને શોધી કહાડતે,” તે એક દુખિ નિસાસો નાંખતાં બોલી. “નહી, લેડી લીડસ્ટોન,

મને જરાખી આશા નથી, માહુરાં પાલક સગાંઓએ જાહેરખખર સહ આપેલી અને લોકો શોધમાં આયાંતાં-પણ માહુરાં સગાં તેમાં નહીં હતાં.”

“હા, તેઓએ બેશક જાહેરખખર આપેલી ને એ બધું કીધેલું,” લેડી લીડસ્ટાને રીમાર્ક કીધો. “મગર જીવતી જીંદગીમાં અજબ જેવી ચીજો બનેછ. તુંને યાદ છેની પેલાં નાલ્લાં કપડાં તેં દિલમાં પહેડેલાં હતાં તે-તાહુરાં માગે તે તુંને બતાવ્યાં હોશેની?”

બાપડી આઈરીન તે કંગાલ કપડાનાં ખ્યાલેજ ધુજી પડી.

“હાજી,” તે બોલી. “જે તેમાંનાં મોંઘાં હોય તેવાં લાગાં. તે કદાચ ધર્માદુ અપાયલાં હોય. મગર પેલાં બીજાં ખરા પુરાવાનાં હતાં. હું પેલાં ઠીંગરાં મારેલા કાલા પેટી કોટને વાસ્તે કેહુંછ.”

“તાહુરા સગાં સારે ઘેરનાં નહીં હોય એમ કંઈ એટલાં પરથી માહુરા વિચાર પરમાણે તો નહીં કહેવાય.” લેડી લીડસ્ટાન બોલી. “પેલો નાલ્લો ફ્રેક કદાચ ખુદ તાહુરો પોતાનોજ અસલ હોય. બધું સામટું લેતાં તાહુરાં માયબાપ ઉંચ કુલનાં હોય એ વધારે સંભવીત લાગેછ. આઈરીન એકજ ક્ષણ તાહુરી તરફ નજર કર્યા પછી કોઈ બી ધારે નહીં કે તું બીન કેળવાયલાં ને અભણ માયબાપનું બચ્ચું હોય.”

“ઠેક થું!” આઈરીન ખરાં દીલનાં આભારથી બોલી. “તમે એટલાં તો માયાળુ છેવ કે મને લાગેછ કે તમે મને મદદ કરવા ના નહીં પાડશો. મને બીહક લાગેછ કે માહુરો

રાગ કદી પાછો આવશે નહીં. તમોને નહીં લાગતું કે કેટલાં પરાંમાં રહીને હું મ્યુઝીક શીખવું ને હમે સસ્તામાં રહી શકયે. અથવા, જો તમોને તે પસંદ નહીં હોય તો હું કંઈ લેડીની કમ્પેનીયન તરીકે રેહું. હું લંડનથી ચાલી જવા કંઈગી કરું.”

“આઈરિન, તું પ્યારમાં પડીછ,” લેડી શીપ બોલી. “જો તે મરદ એક સુધ્ધા પ્રમાણીક માણસ હોય તો તું આગલ રહીને તાહરાં ભવિષની ખરાબી કરેછ. માહરું માન, તેનું નામ મને કેહ ને બધું માહરી પર છોડ!”

મગર તે ખ્યાલે વટીક આઈરિનની લાગણીઓને જે સંતાપ થયો તે જોતાં તે અખાડા કરી ગઈ. તે બહી લેડી શીપે આઈરિનને તેની માય સાથ, વૉટરીંગ-પલેસ, જાંહાં તેના પોતાનાં છોકરાંઓને હવાફેર માટે તેઓની ગવરનેસ સાથ મોકલ્યા હતા તાંહાં થોડા વખત ચેન્જ પર જઈ આવવાની મંજૂરાહ આપી.

“પછી,” લેડી લીડસ્ટોને કહયું, “જો તું ફ્રેચ, ઇટાલીયન ને મ્યુઝીક શીખવવા ખુશી બતાવશે તો, હું તાહરી માહરા દોસ્તોને બલામણ કરશ-અર્થને કાઉન્ટેસ ઓફ બ્લૂપોર્ટને તેઓનાં પાંચ દીકરા દીકરી છે. જે મોટા દીકરા તો સ્કુલમાં છે, પછીની જે છોકરીઓને નાલ્લો દીકરો છે. ત્રણ ઘેરમાંનાં છોકરાંને વાસ્તે એક ઇંગલીશ ગવરનેસને એક ટ્યુટર છે. લોર્ડ બ્લૂપોર્ટ ઘણા મ્યુઝીકલ છે. હું માનું છું કે, થોડા વખતને વાસ્તે તું તાંહાં સુખથી રહી શકશે. વરી

તાહરાં માયળી નજીકમાંજ તાંહાં ઘેર લખને રહી શકશે. તું શું કહેછ, તાહરો શું વિચાર?"

આઈરીનને તે વિચાર પહેલ્લે કંઈ ફર્યો નહી. તે એક ધંધાદારી પ્રેક્ષિશનલ ગાનારી, તે એક સાધારણ પગારદાર માસ્તરણ તરીકે નોકરીએ રહે? તેના જેવી મગર છોકરીને તે એક સખત કુદરતનો ફટકો પડ્યો હતો! મગર તે ગરીબ બાલાને કુદરતનાં હુકમને નમ્યા સીવાય છુટકો નહી હતો. થોડીક સમજાવત પછી તે અંતે કબુલ થઈ. અને એમ નક્કી થયું કે લેડી શીપે તે છોકરીની પોતાનાં હોસ્તો આગલ ભલામણ કરવી.

એ ચાર દહાડામાં, તે પછી, તેઓ દરીયે કીનારે ઉમરી ગયાં, જ્યાં અગઉ આઈરીને નીચલી એક ટુંક ચીઠી દરોડા પ્રાઉન પર લખીને મોકલી,—

“હું મરણ પામીછ. હું કે જેને તમે આલખતા ને આહતા હતા તે તમે ગુડબાય કરી ગયા પછીથીની મરી જઈ ચુકી છે જે જીવેછ તે તમોને અણખાણી છે. તે મુવેલી આઈરીનને આપેલું વચન યાદ રાખજો-અને પાલજો.”

પ્રકરણ ૯ મું.

ઉપરના પ્રકરણમાં જનેલા જનાવને દોઢેક માસ વીટી ગયો હતો. આઈરીન પુરતી તંદરોસ્ત થતાં લેડી લીડસ્ટોને કહ્યા મુજબ લેડી જૂકપોર્ટને તાંહાં ગવરનેસની ચાકરી સાડું તેણીની લલામણ કીધી હતી, અને તેથી લોર્ડ જૂકપોર્ટે જે દહાડા વિઝિટે તેને તેડાવી હતી, પછી જો તેને અનુકુલ પડે તેમ હોય તો છોકરાંઓને શીખવવા માથે લેવાનું હતું તે હાલમાં તાંહજ જતી હતી.

જૂકપોર્ટ ડાસ્ટલ પહેલી વખત જોતાં આઈરીન ઘણી વિસ્મય પામી. તે જખ્ખર મેહલ શોકાતુર પાઈનનાં દરખતો ને કાર્ક્રીન કૉનીક્સ વચ્ચે ખડો હતો. સંગેમરમરની ગ્રીડીઓ ચહડીને હાલનાં દરવાજામાં જવાતું હતું. દરવાજામાં એક બટલર તેણીને લેડીશીપના ઓરડા તરફ જે મોટા હાથ વટાવીને રસ્તો બતાવતો તેડી ગયો-લેડી શીપનો ઓરડો આંકટેગોન ઘાટનો, સાદી ઢપે સંગારેલો ને સુખકારક હતો. દિવાલ પર એકડખીના સુંદર પીકચરો ટાંગેલા હતાં, અને સુખકારક ખુરશીઓ ને સોફાઓ તેમાં ગોઠવી મુકેલા હતા.

એક ઠીંગણી ઓરત, લીસા વાલો, લાંબુ નાક અને તિક્ષણ પણ માયાડુ આંખો વાળી ઉતાવળે તેની આગળ આવી.

“તમે કેમ છેવ, મીસ સનો ? માહડું નામ રે છે-હું ઇંગલીશ ગવરનેસ છેઉ. આંચ તમારાં પ્યુપીલસ છે, અને આંચ એવન લેડી જૂકપોર્ટ છે,” તેણીએ ખુલાસો કીધો.

જે મોટી, ગોલ ચહેરાની, ગોલ આંખોવાલી છોકરી-
ઓએ શરમાલ ઢપે આવીને આઈરીનને શેકહેન્ડ કીધી, ને
પછી ચહેરામાં લાલ થતી પાછી હટી ગઈ. જે પછી ગીસ રેએ
એક આંગે ભરેલી ગોલાખી ચહેરાની લેડીને ઇન્ડ્રોડયુસ
કરાવી, જે ધીલા રેપરમાં સજ થયેલી, એક નીચી ખુરશીમાં
લોટેલી હતી, તેને પોતાની નિરદોષ ખુ આંખોથી ધુજતી
ક્રીસમે બીહકણ નજરે તે નવી આવનાર તરફ જોયું.

“હું ખુશી છે કે તમે આયાં, મીસ સનો. બેસો!”
તે માયાથી જોતી. “ઈસાબેલ, દોડા, અંદી આવો, એટલાં
બીહધેલાં ના દેખાવો! હું એક ઇન્વેલીડ છું, મીસ સનો,
અને તેથી બધાંને ઘણીજ કંટાલા ભરેલી છું. હું આશા
રાખું છું કે તમે હીઝ લોર્ડશીપને સાંજને વખતે થોડુંક
મ્યુઝીક આપી શકશો. હાલના મામલો બેતાં એવનને વાસ્તે
અત્રે ઘણુંજ ડલ છે.”

“ઓ, તમારે એમ નહીં જોલવું જોઈએ, બહાવાં લેડી
પ્લેપોર્ટ!” પોતાને તે સમજતાં કેવુંક લાગી આવ્યું હોય તેવું
ડાલ ઘાઙતાં મીસ રેએ નરમ ઢપકો આપ્યો. “તમે એક
કપ ચાહે લેશો, મીસ સનો?” તેને તે પછી આઈરીન તરફ
ફરતાં પુછ્યું.

તેને ચાહે બનાવી આપી, અને આઈરીન, તે સ્વીપ કરતાં,
લોર્ડ શીપના મ્યુઝીકલ શોખને વાસ્તે તેને કહેવા લાગી-કેમ
કેલગલગ દરેક સીટીંગ-રૂમમાં એક પ્યાનો હતો, અને
તેવણની મોટાંમાં મોટી ઇચ્છા પોતાની બેઠીઓમાં એ

મ્યુઝીકલ શોખ વધારીને તેઓને તેમાં હું શયાર બનાવવાની હોંશ હતી.

“તમે મીસ સનોને ખંડીયરમાંનાં ઓરગનને વાસ્તે નહીં કહ્યું,” લેડી જ્ઞકપોર્ટ રીમાર્ક કીધો. “પુરાણા ટાવરનાં ખંડીયરમાં લોર્ડ જ્ઞકપોર્ટે એક ઓરગન બનાવવાયું, મીસ સનો, અને તે તેવન કલાકો સુધી વગાડે. મગર હું તાંડ કદી ગઈ નથી,” તેણીએ પછીથી યાદ કરતાં ઉમેર્યું.

“મમા તમોને ગમે તો તમે તાંડ જઈ શકો!” લેડી ઇસાબેલ લગાર ઉશ્કેરણીથી આગલ આવતાં બોલી. પછી, આઈરીને તેની તરફ આંખ ઉઠાવીને બેતાં, તે ઘમરડાને લાલ બનતાં પાછલ હતી ગઈ.

કોઈ બી રીતે, આઈરીને લાગું કે તે છોકરીઓનાં દેખાઈતા શરમાલપણું હોઈ ચોક્કસ હૃદની હીમત હતી. “જો એ બેઠેનો, પોતાની માયનાં જેવી નરમાસવાડી મુરદાસ કે મુરત હતે તો હું તેઓને પોતાની સંભાલ લેવા અગઉ બેવાર વિચાર કરતે. તોમી, લેડી-શીપ મીડી, નરમાસવાડી ને માયાલું છે અને એક વખત છોકરવન સુંદરતા ધરાવતી હશે.” તેને મનમાં વિચાર્યું.

“તમોને તમારો ઓરડો બતાઉ, મીસ સનો?” મીસ રે બોલી તમે માહુરી સાથ આવશો?”

આઈરીને તેની પુઠે ગઈ. કોરીડોર વડાવીને તેઓ એક મોટા ઓરડામાં ગયાં, તેમાં જમીન પર કીમસન કારપેટ બીટા-

વેલી હતી, ખુલ્લા રંગનું ફરનીયર સુંદર ઢપે ગોઠવી મુકેલું હતું અને રેશમી પરડા તાંગેલા હતા.

“આંચ તમારો ચોરડો !” તે ઉમંગથી બોલી. “એ પુરતો ખુશનુમા છે કેની? આંચ બાબુ નરસરીની વીંગ છે, સ્કુલ રૂમ હેઠે છે. માહરો ચોરડો તમારા ને છોકરીઓના ચોરડાની વચ્ચે છે. ખંબી અને તેનો શીક્ષક મીઠો કોણ ઉપર મુવેછ. હું જોઉંછ કે મેરીએ તમારાં કપડાં કહાડી મુક્યાંછ. એને, તમેને દ્રેસ કરવામાં મદદ થવા મોકલાઉ? નહી? તમે બી માહરીજ કાની પોતે પોતાનું ફાડી શકતાં લાગોછ. લેડી ‘બ્રૂકપોર્ટ’ એ સમજી નથી શકતાં એવને નાહનપણુજ ‘મેડ’ વગર એક આંગણી ઉંચકવાની બી જરૂર નહી પડેલી, એટલે એવનને એમજ લાગે, ખરૂંની? સાડા છએ સ્કુલ રૂમમાં ‘હાર્ડ ટી’ લઈએછ. હમે તે અગઉજ દ્રેસ કરીએછ, કેમકે જોકે એ કુટુંબ આંઠ વાગે જમેછ, તો બી ડીનર પર આજુ બોટી થવાનું લોર્ડ ‘બ્રૂકપોર્ટ’ ધીક્કા રેછ, અને હમેને તેથી અઠે દ્રોઈંગ રૂમમાં હાજર રહેવું પડેછ.”

“લોર્ડ ‘બ્રૂકપોર્ટ’, હર લેડી શીપના જેવીજ પૃકૃતીના છે કે?” આઈરીને પૂછ્યું.

“તેઓ એક એકથી તદનજ ઉલટા સુતટા છે,” મીસ જેએ જવાબ કર્યો. “લેડી શીપ સદા તેવનથી બીહુમેલાં રહેછ. ઘણાં જનને એવન લગલગ ત્રાસજનક લાગેછ, મગર એવનની રીતનાતને તમે મન પર નહી લેવી કે નહી

તેથી ખોટો વિચાર લઈ જવો. તેવન ખરેખર તો ઘણું માયાળુ છે.”

આઈરીને તેના ગીયા પછી એ સીટક ફેંક પહેડ્યો, જે ગંદાં આગતથી ખુલ્લો ને લેસથી ટીમ થયતો હતો.

“એ અર્લ કેવો અજબ જેવો માણસ લાગેછ!” પોતાની જુઝવી જણસોમાંથી એક મોતીનો બ્રાચ છાતી પરની લેન્નમાં ખોસતાં તેને વિચાર્યું. “તેની ખેરી ને દીકરીઓ બીહુધેલાં ધપડેલાં રહેછ. હું અજબ થાઉંછ કે એ જુઝમગાર હોશે, કે કદાચ એ ચેષ્ટા ભરેલા ટીક્કા કરીને એ લોકોને દરમાવી નાખતો હોશે? ગમે તેટલી બી સાધારણ બેઅદબમ્મ મને બીધરાવશે નહીં, પણ માફરેથી તો બા જરા જરામાં તિરસ્કાર કરે તે નહીં ખમાય.”

“આઈરીન ગવરનેસ તરીકે!” તેને ચોરડામાંથી બહાર પડતાં વિચાર્યું. “કોઈ રીતે હું લાગુંછ ખરી!”

તે કોર્ટીયરમાંથી જતી હતી તેટલાં એક ખુશાલ ચહેરાનો છાકરો દોડ્યો આવતો તેની સામે ધર્મ ગયો અને તેને સવાલ કરતી ઢંપે બેવા લાગો.

“હું બાબી છેઉ!” તે જોડ્યો. “પણ તમે કોણ છેવ. તે હું નથી જાણતો.”

“તું કેમ જાણે,” આઈરીન મીઠાસથી હસીને તે બાળકનાં ચહેરામાં બેતાં જોડી. “માફરૂં નામ આઈરીન સનો છે. હું બેવા આવીછ કે તુંને તાફરી બેહેનોને પુરતી

પસંદ પડુંછ કે, જેથી તમે મને તમો બહાલાં ભુલકાંએને શીખવવા દેવ.”

તે જવાબે તે બાળક છોકરાની જાણસા ઉશકેરી, “તાહરે તમે પેલાં ગાનારાં છેવ, જેવને એક કાનસર્ટમાં પોતાનો રાગ બોલ્યો હતો,” તે બોલ્યો. “તે તમે પાછો મેલવ્યોછ કે નહીં?”

“હું કહેવાને દલગીર છું કે નહીં,” આઈરીન તે સવાલથી મનમાં મુઝાતાં બોલી. હું ખીહુંછ કે તે હું કદી પાછો મેલવી શકશ નહીં.”

તેવામાં એક સુંદર દેખાવનો જુવાન મરદ ધ્રુવનીંગ ટ્રેસ પહેડેલો તેઓ ઉભાં હતાં તાંહ ચાલી આવ્યો અને આઈરીન આગલ ઉભો રહી ગયો.

“આઈ બેગ ચોર પારડન—” તે આઈરીન તરફ જોતાં બોલ્યો.

“મેહિરબાની કરીને કહેશો કે સ્કુલ રૂમમાં જવાને આંચજ રસ્તો છે કે,” આઈરીને પુછ્યું “મીસ રેએ કહ્યુંતું તે માહરા ચોરડાની હોંજ છે.”

મી. કૅક્ષ, લેટ અન્ડરગ્રાડ્યુએટ, જે પોતાની ડીગ્રા લીધા પછીથી એનરેબલ રોગર્ટ એન્સલેના શીક્ષક તરીકે નેમાયો હતો, તે આઈરીનનું હોશાન જોતાં ગધો પાણી પાણી થઈ ગયો, અને અંદરમાં લાલ થતાં અચરતીથી વીચારવા લાગો કે કેમ એવી એક શાહુબદીના દેખાવ ને તોર વાલી સુંદરો ગવરનેસ બની હતી.

“હું પુછી રાકું કે, તમેજ મીસ સનો છો કે!” તેને કંઈક શંકાશીલપણે પુછ્યું.

• “હા, એવનજ છે!” મસ્તાન જાબી એ સંતોસથી પોતાનું ડોકું હીલવતાં વચ્ચે તાપસી પુરી. “અને તમે કદાચ એવનને રાખવા ખુશી નહી હોશો, પણ હું તો છેલ્લે, કોક્ષી, અને એવનને પાછા નહી જવા દેવા હું પપા પાસ માંગી લેવશ.”

“એ છોકરો તદ્દન હાથથી ગીયોછ!” જાબી દોડી ગીયો કે મી. કોક્ષે આઈરીનને કહ્યું. એક અણખાણી અને વલી આવી ખુબસુરત નાજનીન સામે ‘કોક્ષી’ કરી બોલાવવું તેને બેશક ગુસ્સે કરે તેમ હતું.

“ખરેખર ત્રણે મસ્તાન છોકરો,” આઈરીન મલકઈને એકમત થઈ. “છોકરાંઓ જરા સ્પીરીટ દેખાડે તે હું પસંદ કરૂંછ. એને શીખવી શકાય તેમ છે કે?”

“મ્યુઝીક-હા!” મી કોક્ષે કરડઈથી જવાબ કર્યો. ‘બીબ્બુ’ કઈ, ખાસ કરીને રીત ભાત કે લેટીન, નહી. ‘કદાચ જો તમો એને તમારા હાથમાં લેવ તો વખતે સુધરી શકે; મગર એના બાવા એને ખગાડેછ. આય રસ્તે, મીસ સનો!”

“શું લોર્ડ જરૂકપોર્ટ પોતાની દીકરીઓને બી લાડ લડાવેછ?” આઈરીને તેની પુઠે જતાં પુછ્યું.

“નહી, તમોને અજબ લાગશે પણ મુદલ નહી. અને, થોડા બોલા હોવાથી તેઓ એવનથી બીડેછ. એજ મને

લાગેછ કે તેઓને ઓછો લાડ લડાવાનું એક કારણ છે. ઝાંખી તો આય પૃથ્વિની ઉપર કે પૃથ્વિની સપાટી પર કે તેની હેઠ કશાંથી બી દરતો નથી.”

તેને એક સાઈડનું ખારણું ખોદ્યું અને આઈરીને પોતાને એક સ્કુલ રૂમમાં જોઈ, જે ટેબલો, બુકકેસો, નકસા, પીકચરો, એક ગ્રાન્ડ પીયાનો, એક નાહનું આરગન વગેરે દરેકે દરેક સીજ નાહલા છોકરાંની કેળવણીને ખરની સામ ગીથી સમાયલો હતો.

વચ્ચે ગોળ તેખલ પર ચાહે પીરમઈ હતી. મીસ સનો એક ખાનુમાંની રાઈટીંગ ટેબલ આગળ બેઠી હતી. ખેઉ ખેઉ છોકરીઓ ખારાંની બહાર, દુરથી દેખાતી નદીને જોતી ઉભી હતી, ઓરડામાં ઓજપ થવા આવ્યો હતો. જરા વારમાં એક પુટમેન ત્રે લઈને દાખલ થયો કે મીસ રે ઉઠીને આગલ આવી.

“હું જોઉંછ કે તમે પોતાને ઈન્ત્રોડયુસ કીધાછ, મી. કેક્સ,” તે ખાટોગટ ચહેરો કરતાં બોલી. “ઝાંખી કાંડ છે?”

એમ બોલતાં તેને તેખલ આગલ બેઠક લીધી, કે ચુપકીદી વચ્ચે ચાહે ચાહું થઈ. ઝાંખી જરાવારે દાખલ થયો અને જાહેર કીધું કે તેને પોતાના ખાવાને કહ્યું હતું કે, જો મીસ સનો તેને શીખવવા રહેશે તો તે જરૂર ધ્યાનથી શીખશે.

“ઝાંખી, મેં, તો તાહરેથી હાથ ધોયા, અને હું તે હીઝ લોર્ડ શીપને કાલે સહવારે કહેવશ,” મી. કેક્સ ધણું

ગુસ્સાને દેખાવ કરતાં બોલ્યો. “હું તાહરી ચાલને માટે વધુ વાર જોખમદાર નહીં રહેવશ.”

• “તમે તો માહરે વાસ્તે જોખમદાર રહેશોની?” બાબી એ આઈરીન તરફ ફરતાં કાલાવાલાથી પુછ્યું. “મી. કોક્ષને તો જોખમદાર રહેવાનાં કરતાં ક્રીકેટ રમવાનું વધારે ગમેછ.”

આઈરીને તે ઘભરાવનારી ક્ષણ મીસ રેની સાથે વાતમાં પડીને વિસરાવી. મગર બાબીની મસ્તાંન રીતભાત છતાંબી, તેને લાગું કે, તે સારો છોકરો હતો, અને પછીથી જ્યારે તે તેણીને પુઠે બારી આગલ આયો, અને કહ્યું કે “તેને તેણીને કંઈ કહેવાનું હતું” ત્યારે તેને રોકવા કે ના કહેવા તે બાબાનું દિલ નહીં ચાલ્યું. તે બાબક તેને ઘણું ગમી ગયું હતું.

“પપા કહેછ કે જો તમે મને તેવણનાં ઓરગન પર વળડવા શીખવશો, તો તેવણ મને વળડવા દેશે,” તેને વિશ્વાસથી કહ્યું. “તેવન જાણતા નથી કે હું એખલો વળડીબી ચુકોછ. હું સક્કારે ઉઠીને ટાવરમાં, જાંડ એ ઓરગન છે તાંડ જાઉંછ, માહરા પગે ખેલો કરીને તેજ વખતે કેમ વળડવું તે હું શીખ્યોછ. બેશક, હું હજુન મેડલ્સ નથી ચલાવી શકતો.”

“મને લાગેછ કે તું કોઈ વખતે નાતાબેદાર થતો હોશે,” આઈરીને તેને નરમ ઠપકો આપતાં કહ્યું. “મગર, ખચ્ચીત તે ટાવર તાલાં કુંચીથી બંધ રહેતો હોશે? લોકો પોતાને ગમે તેમ અંદર નહીં જઈ શકતાં હોવાં જોઈએ?”

“હું જાઉં છ, હું તો બારી વાટે અંદર જાઉં છ.”
 બાબીએ મોટી ખુશાલીમાં જાહેર કીધું. “હું ચોરની રમત
 રમતો’તો ને માહુરી પેનનાઈકથી રાધણીની બારી ખોલી
 કહાડતો’તો. રાધણીની બારીને તો લોખંડનાં સડીયા મુકેલા
 છે, પણ ટાવરની બારીને કંઈ તેમ નથી.”

તેજ વખતે ઘંટ વાગ્યો, તે તેઓને દ્રોઈંગરૂમમાં જવાની
 નિશાણી હતી, કે આઈરીન, લેડી ડોરોથી-અથવા ‘ડોડો,’
 જેમ તેને બોલાવવામાં આવતી હતી તેની-સાથે ગઈ, જેને
 પોતાને શરમાલ વિચારવંત ઉંડી ભુરી આંખોથી તેણીને
 ઘેરી હતી.

“હાલમાં-મીસ રેએ ખગર કીધી કે-‘હીઝ લોર્ડ શીપના
 ફાંટો ખાઉન દ્રોઈંગ-રૂમમાં સાંજ પસાર કરવાનો હતો!
 “અને બાબી સીવાય દરેકને માટે હીઝ લોર્ડ શીપના ફાંટાંઓ
 કાયદા સમાન છે.” તેણીએ ઉમેર્યું

ખાઉન દ્રોઈંગ રૂમ એક મોટો ચોખંડો ચોરડો હતો,
 તેમાં કુટુંબી સખીઓ જમાનાઓથી સગ્રમ રહેલી ટાંગેલી હતી.

“એ સેક હંતકથા છે કે જરૂકપોર્ટોની નસોમાં રાજવંસી
 સેકસન લોહી વહ્યું,” મીસ રેએ તે બાળાને જણાવ્યું.
 “મગર હું ધારૂં છ કે તમે એ બધાંથી માહીતગાર હશે,
 અને માહુરાં કરતાં વધારે જાણતાં હશે.”

“ખરેખર કેહું છ કે તું એ બધાંથી મુઠલગ માહીત-
 ગાર નથી.” આઈરીને જવાબ કર્યો. “કોઈક રીતે એ લોક

માહરાં રસ્તામાં નથી આયાં. મગર આંચ કોણ છે? એ તો હાલને જમાનેની સખી છે, નહીં?”

તે એક પેન્ટીંગની સામે ઉભી રહી ગઇ, જેને તે ઓરડામાં વચ્ચેવચ માનની જગોએ તાંગવામાં આવ્યું હતું. તે એક તેજસ્વી ને અડાગ ખુબસુરતી ધરાવતી, સીધી પટલી ને ઉંચી, નાનુક દેખાવની તારૂણીની આખા કદની સખી હતી. સાદા, સુધ સફેદ ઠપડાંમાં મોહક ઢપે દ્રેસ થયેલી એક કોતરેલા પીલરને અડેલીને ઉભેલી તે કોઈ સુંદરી હતી. તે ચહેરાએ આધરીનનું ઘણું ધ્યાન આકર્ષ્યું. તેને જાને પોતા તરફ જોંચીને તે નાજનીનનાં મનપર ઉંડી અસર ઉપજાવી. નરમાસબરેલો નિખાલેસ સફેદ જતાવતો તે ગોલ ઘટમારો ચહેરો હતો, તેના રૂખસારો પર ગોલાખી રતારા હતો. તેની ચલકતી ભુરી આંખો ચલકતી હોવા સાથે વિચારવંત હતી.

શું તે એજ હલગીરી ભરેલો છાપ હતો જે તે જલકતા ચહેરાને ધંભીર દેખાડતો હતો? આધરીન મનમાં એ સંબાલ પુછતી હતી તેટલાં મીસ રેએ તેનું ધ્યાન ખડાર ખેંચ્યું.

“હું ધારૂં છું કે જ્યાં આવેછ. એ સખીને લગતું હું તમોને પછીથી કહેવશ. કોઈ આગલ એ વિશે નહીં બોલવાની સંબાલ લેજે. એ તો કરટનથી અગઉ ધંકાતી હતી, મગર આજે કોણ બાણે કેમ પુશ્તી થઈછ,” તેને ભરમમાં આધરીનને કાને લાગીને કહ્યું. પછી મોટેથી ઉમેર્યું, “ચાલો, છોકરાંઓ, ધ્યાનાપર ખેંચી જાવ ને તમારો નવો ડ્યુએટ

વળડો! કહ્યા મુક્યા વગર એક પ્રોગ્રામ રૂપે બધું એ લોક વળડી બાય તે લોડ બ્લોકપોર્ટને ગમેછ. બધુ કાયદાસર ચાલે એવું એવનને ગમેછ. અહીની જીંદગીમાં કદાચજ ફેરફાર થાયછ. તમારી આગમણ એક નવોજ બનાવ છે. અને હવે, તમે શું કરશો?

“હું નહી સમજી શકતી,” આઈરીન બોલી.

“તમે મી. કોક્સ સાથ ચેસ રમશો કે આપરે ડમી સાથ વીસ્ટ રમ્યે? આપરે કંઈ બી કરવું જોઈએ,” મીસ રે દીસતી રીતે ઈંતેજારીથી બોલી. “હું જાણુંછ કે હીઝ લોડ રીપ લોકોને કંઈ નહી કરતાં અમથાં બેસી રહેલાં જોવાનું જરાબી ખમી શકતા નથી. તેવન એટલા લાયદીવાલા છે કે, કંઈ બોલતા તો નથી, મગર તેવણને ખુશી કરવા દરેકને ગમેછ.”

“બેશક! આઈરીન તરત મલતી થતાં બોલી. “તાહરે તો હું ચેસ રમશ.”

તેને મનમાં વિચાર આયો કે તે જીવનમગાર જેનેથી માનીતા બાંખી સીવાય બધાં બીહુધેલાં ધુજેલાં રહેતાં હતાં, તે કદાચ ‘ડમી’ને બદલે પોતે બેચીને રમવાનું વાહરું લય. કેવો તે અજબ જેવો માણસ હશે! તે સુંદરી અરધા તુચ્છકાર ને અરધા આકર્ષણથી મનમાં વિચારવા લાગી. મીસ રેએ ધામધુમી અદાથી મી. કોક્સ આગલ જઈને કહ્યું, જે પરદા પછવાડે ભરઈને એક સ્પોર્ટીંગ પેપર વાંચતો બેઠો

હતો, તે તરત કુદીને ઉભો થયો અને ચેસ તેબલ લઈને તે નજીક આયો.

• “ખેલ કે વાઈટ!” તેને પુછ્યું.

“ખેલ, પ્લીઝ!” આઈરીને જવાબ કર્યો. પછી તેને પોતાનું બધું ધક્ક્યાન તે રમત પરજ રોક્યું. તે એક સારી રમવાર હતી, પણ મી. કોક્સ એક બાહોશ હરીફ પુરવાર થયો.

“એકે દોડાને ઉંચકવા અગઉ બે વાર વિચાર કરો,” કોઈ તેની પીઠથી બોલ્યું.

કોઈક રીતે તે અવાજ અણુનહો કે અણુધારેલો તે મધુરીને નહીં લાગો. તે ફરી, અને એક ઉંચા મરદને પોતાની પુઠે ઉભેલો જોતાં, તે તરત પોતાની બેઠકમાં ખડી થઈ.

“લોઈ બ્રુકપોર્ટ!” તે બોલી ઉઠી. તે ઉમરાવી તોરના આકાર જોતાં, તેણીનું બાલક જીગર તાબુ ખી ને અચરતીમાં કંઈ અજબ જોરથી ઠોકા મારતું હતું.

તેને શું જોવાની આશા રાખેલી? એક ઉંચા, સુંદર માથાવાલા, રૂપેરી થયલા સુનેરી ભુરા વાળો વાલા, આછીયાલા ઘાટ ઘટમવાળા, દૃઢ હડપચીના ને મોટી શોકાતુર આંખો વાળા મરદને જોવાની તો નહીજ.

“મીસ સનો!” એક તિક્ષણ નજર તેણીપર નાખતાં તે ઉમરાવ બોલ્યો. “તમારી રમત આગલ ચલાવો!” તેને તરત લાયકીથી ઉમેર્યું.

હીઝ લોડ શીપ તેણીને આણુબાણા હતો અને તેને જોવાની આશા રાખેલી તેથી તદ્દન ઉલટીજ કિસમનો મરદ હતો; મગર તેના અવાજમાં ને રીતભાતમાં એવું કંઈ હતું જે અચોક્કસ સ્મરણ તે જાળાને કરાવતું લાગ્યું.

તે પાછી ખુરશીમાં બેસી ગંઈ અને રમવા લાગી, તે બેધ્યાનપણે લોડ જૂકપોર્ટની સદ્લાહ સમજતી રમત રમતી હતી.

“હું ધાડું છે આજના જેવી ખરાબ ગેમ હું માહરી જીંદગીમાં કદી નહીં રમી હોવશ!” તે હારી જઈને, ઉઠીને ઉભી થતાં, અને ચહેરામાં લાલ થઈને, હીઝ લોડ શીપ તરફ તીર્છી નજર નાખતાં બોલી.

“તમે એમ કહાચ રમ્યાં હોતે-કે એમ ને એમ,” તેને ‘પીસો’ ખસેડીને બતાવતાં કહ્યું. “પછી થોભતાં એક નિશ્વાસ નાંખ્યો, અને આજુબાજુ ઉડતી નજર નાંખતાં, અહંકાર ભર્યો બની ગયો. “જાઈ ધ જાઈ, તમારો રાગ પાછો સુધર્યો કે?” તે છોકરીને ખારીકીથી નીરખીને જોતાં તેને પુછ્યું.

“હું બીહું છે કે તે કદી પાછો સુધરશે નહીં,” બાણે તેની રીતભાતમાં થયેલા ફેરફારથી તદ્દન બેખબર હોય તેમ તેને જવાબ કયો.

“એ તમારૂં પોતાનું મત છે કે કોઈ સ્પેશીયાલીસ્ટનું?”

“એ કંઈ મત નથી, કમનસીબે-એ ખરું છે, નહીં તો હું અત્યારે અત્રે હાજર હોતે નહીં,” તેને જરા મગફરીમાં જવાબ આપ્યો.

“આહ, હું ધારૂં છું કે હું સમજીશ!” તેને બુદ્ધિમાં હસતાં કહ્યું, “વેલ, મીસ સનો, પુરાણી કહેતી છે કે ખરાબ પવન જે પુકતાં કોઈને તો સાડું કરેછ તેનો એક એ વધુ પુરાવો છે. તમારી નુકશાની કદાચ હમારો લાભ થશે જો તમે હમારી વચ્ચે રહેવા મનપર લેશો તો. હું દલગીર છેલ્લે કે તમે તમોને અગઉ ગાતાં સમજ્યાં નથી. તમે વળગો છો કે?”

“હા, આરગન અને પ્યાનો,” તેણીએ જવાબ કયો.

“અં! ત્યારે હોમોને વળગી સમજાવવા તમોને કંઈ વાંધો છે?” તેને માયાથી પુછ્યું.

“તેમ કરવા ઉલટી હું ખુશી થવશ!” તેને સાદધથી કહ્યું. અને ફરીને પ્યાના પર ગઈ. તેને પોતાનું પાણી ખતાવાની ટક મળી હતી. તેને લાગું કે તેને લોર્ડ બ્રુકવોર્ટને ખતાવવું જોઈએ કે તે કોઈ ચીજમાં તેનેથી શ્રેષ્ઠ હતી, અને તેથી તે, તે મગફર ઉમરાવની ખરાબરી કરી શકે.

તેને અગઉ કદી વળગ્યું નહીં હોય તેમ વળગવા લાગી. તાંહાં ભેગી મલેલી કમ્પની, તેનું સુંદર મ્યુઝીક સમજતાં જાણે વાચા વગરનાં થઈ ગઈ. મીસ રે હરખશી ઉશ્કેરતી ગઈ. તે ખરાં દિલથી ખુશી થઈ, કેમકે આંધરીન તેને પેહેલી નજરે જ ગમી ગઈ હતી. મીં કોણ બી મ્યુઝીકનો ઘણો શોખીન હતો, અને તે બી તેઓ વચ્ચે એક દાખલ મ્યુઝીશીયન હતી તે સમજી શક્યો.

અર્થ તો ચુપ ઉભો હતો. તેનાં શાંત થહેરાપરથી તેને દિલમાં શું થતું હતું, તે શું ધારતો હતો તે કોઈ જાણી શકે નહીં, સ્ત્રીવાય કે તે અવર નવર પોતાની મોહોરદાર તરફ ખાડી નજરે ભેતો હતો, જે ખીચારી, ચુપકીદીમાં પોતાનાં હાથમાંનું ગુંઠવાનું ગુંઠી જતી હતી. જ્યારે તે પીસ પુરો થયો કે તે ખ્યાના નજીક ગયો.

“કેંકયું, મીસ સનો!” તે બોલ્યો. “તમે વગાડેલો ‘સોનેટો’ મને કંઈ ખાસ ગમતો નથી, મગર કોઈ ખી ચીજ સારી રીતે વળકેલી સમજવાનું મજાનું છે.”

પછી તે ન્યુસપેપરની તેજલ નજીક ગયો, એક ચોપાન્યું ઉઘકયું, અને ખીજે એક ખી શબ્દ બોલ્યા વગર બધાંને છોડી ગયો. તેના ગયા પછી બધાં વધારે નિરાંત પામેલાં લાગ્યાં.

આઈરીન, તે રાતે પોતાનાં ચોરડામાં જવા અગઉ તે ઉમરાવી કુટુંબની ગવરનેસ થવાનાં મનમાં નક્કી નિવેડા પર આવી હતી.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

તે સુવાની તૈયારી કરતી હતી તેટલાં તેના ચોરડાનાં ખારણા પર ટકોરા સમજાયા.

“કોણ છે?” તેને જાણવા માંગ્યું.

“એ તો ફકટ હું છેઉ-જેન રે. અંદર આઉ ?”

“આવો, આવો! એમાં વરી પૂછવાનું શું હોય!”
સુંદર આંધરીને જવાબ કર્યો કે તે ઇંગલીશ ગવરનેસ અંદર
ચાલી આવી.

“મેં તમોને પેલી સખી વિસે કહેવાનું વચન આપેલું,”
મીસ રે બોલી. “મને તે યાદ રાખવું હતું; મગર, તમારાં
સુંદર વાલડવાનાએ મને એવી ભાન ભુલી ગનાવી દીધી કે
હું તદ્દન વિસરી ગઈ.”

“ઓ, તેનું કંઈ નહીં-કોઈ ખી વખત ચાલે,” આંધરીને
તેને સમજાવ્યું. “માહરે તમોને ખોટી કરીને જગાડવાં
નહી જોઈએ.”

“નહી, એ ઘણું અગતનું છે!” મીસ રે એ વાંધો કીધો.
“તમે હુમારી સાથ રહેવો એવું હું ઇચ્છું છ, ડીયર, અને
તેજ લેડી જરૂર પોર્ટની ખી ઇચ્છા છે. ગરીબ ખીયારાં! આપણે
એ કુટુંબી આફત વિસે કોઈ સમજી લયે એવો સેજ ખી
સંભવ હોય તાંહ વાત કરી શકતાં નથી છોકરીઓ એ વિસે
જરાખી જાણતી નથી. કોઈ વખત મને લાગેછ કે એ લોકોએ
જાણવું જોઈએ. મગર વચ્ચે બોલવાની કોઈની હીમતજ
નહી ચાલે. આપરે કેમ કહીયે-એ લોક વખતે કંઈ બોલીને
ભાંગરો વાટે તો કાલનો દુકાલ આજે પડે! હું તો આ
નાહસીજ જાઉંજો. મને તો ભોંયજ ભારી પડે! તમે એજળ
થયલાં લાગોછ; પણ તમે શું એમ કહેવા માંગોછ કે લેડી
લીડસ્ટ્રોને તમોને કંઈ કહ્યુંજ નથી?”

“હું, તમોને, ખરેખર નથી સમજી શકતી,” આઈરીન બોલી.

“જો તમે કંઈજ એ વિશે નહીં જાણતાં હોવ તો, ખુદરતીજ તમે શું સમજો?” તેને પીંજણ ચલાવ્યા કીધું. “મગર હું અજબ યાદીંછ કે લેડી લીડસ્ટોને તમોને એતાબ્યાં નહીં. તમે શું ખરેખર એમ કહેવા માંગોછ કે, અર્લ અગઉ પરણેલા તં, તેવણે તમોને કહ્યુંજ નથી?”

“હા, હું કંઈજ જાણતી, નથી” બને તેમ જલદી તેની કાસર કહાડવા આઈરીને દુકમાં પટાવ્યું.

“એ વાતજ એવી ભયંકર છે કે લોકો તે કહેતાં આંચકી ખાયછ. હું ધારૂંછ કે તેથીજ લેડી લીડસ્ટોન એ વિશે કંઈ બોલ્યાં નહીં હોયો,” મીસ રે એ વિચારવંતપણે ચાલુ રાખ્યું. “તેવન જાણેછ કે લોર્ડ ખૂંકપોર્ટ કેવા-તિશ્નણ લાગણી વાલા ને મગર છે-કોઈ રખે તેવનની દયા ખાય એ વિચારથી કેવા મનમાં મુઝબને દુઃખી થાયછ અને તમારી સુંદર આંખો એવી પારદર્શક છે! વેલ, કોમ ખી રીતે તમે એ વિશે કશુંજ જાણતાં નથી, એટલે હું શહરૂઆતથીજ શહરૂ કરશ. લોર્ડ ખૂંકપોર્ટના બાવા, જેવન મોટી ઉમર પરણેલા હતા, તેવન એકાએક માથે લોહી ચઢવાથી ગુજરી ગીયા હતા. એટલે જુવાન અર્લ દીકરીઓ ધરાવતી માગોને માટે એક સારો શેકાર થઈ પડ્યા હતા. વળી કોઈ પૈસાવાળો અમેરીકન છોકરીનું ખી નામ એવન સાથ જોડાતું સમજાયું હતું. મગર એક દહાડો હીઝ લોર્ડ શીપ પોતાના આગલા શીક્ષકની દીકરી સાથ અદરાયાની ખખરે મોસાયટીમાં ઘણું

હોહોકાર મચાવી મેલ્યો. તે ઉંમરમાં ઘણી નાહતી હતી. રાજદરબારમાં કુરુસ બળબ્યા પછીથી તે, ખાઈ, સોસાયટીમાં ઘણી જણાવા લાગી, થોડાજ જણ તે કારજથી અચરત થયાં. તેવને હઠ બહાર ખુબસુરતી ધરાવતાં હતાં. કોઈ ખી ચીતારો તેવનની સુંદરતાનો પુરેપુરો ખ્યાલ નથી આપી શક્યો. તેવન ઘણાંજ બાહોશ મ્યુઝીશીયન હતાં-જે બી હીઝ લોર્ડ શીપની નજરમાં એક વધુ ખેંચાણ થઈ પડ્યું હોય!

“વેલ, તેઓનાં લગન બી ધામધુમથી થયાં, અને તે પછી એ જુવાન અર્લ પોતાની મોહોરદાર સાથે બહારગામ સેહેલગાહે નિકળી ગયા, દરેક ચીજ તેઓનું ભવિષ્ય સુખ ને ચલકતું નિવડવાનીજ આગાહી કરતું હતું. પછી, અઢારેક મહીના પછી ખ્યુપોર્ટનાં ઘંટ ખુશાલીથી વાગવા લાગ્યા અને ગામનું લોક ઘણું હર્ષીત બન્યું-અર્લને તાંહ બેડ છોકરાં જનમ્યાં હતાં-એક વારસ દીકરો ને એક દીકરી. તંદરોસ્ત ને સુંદર તે બન્ને હતાં, અને બધું તેઓનાં સુખની સંપૂર્ણતાનોજ ખ્યાલ ધરાવતું હતું. હું એ છોકરાંનાં કીશચર્ચનાં વખતે હાજર હતી-માહરા બાવા અત્રેના પાદરી હતા. તે વખતનો દેખાવ ખરેખર ઘણો સુંદર હતો. દેવલ લીલી ને ગુલાબનાં પુલોથી સંગારવામાં આવ્યું હતું, અને તે જુવાન માતા સફેદ દરની ત્રીપીંગ ટાંકેડા, શુધ સુફેદ સ્લીડ્કનાં પોશાકમાં સજ થયેલી ઘણી સુંદર દેખાતી હતી. જેઠ બન્નેઓ બી મોટી આંખવાલાં ને સગી માયની નજર લાગે તેવાં હતાં. કદાચ તમે વિચારનાં હોશો કે તાકરે દુઃખ મુખ કાંહ

આયુ ? ઘણું જ જલદી ! હમે ખેડ બચ્ચાંઓને તે લોકની માયને નર્સ સાથે દ્રાઈવે જતાં જોયા, જે નર્સ, અલ્લી નાલ્લી દીકરીને ધવાડતી હતી-તે સુંદર ને લગભગ છપસી દેખાવની એક ઓરત હતી. તેઓએ ઉન્ડાળાના દિવસ કાસ્ટલમાં જ પસાર કરીધા, અને બારટન હાલ, લોર્ડ ખરૂકપોર્ટને ખીજે મેહોલ, જે ઈસ્ટ કોસ્ટ પર છે તાંહાં પાનખર રૂતુમાં જનાર હતાં, અને શીયાળો રીવીએરામાં ગુબારવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું, કેમકે હર લેડી શીપની તખ્ત નાદરૂસ્ત ચાલતી હતી. તેટલાં તો એ ભયંકર બનાવ બન્યો, જેથી ખીચારા અર્થનું મુળ સદાનું લુટઈ ગયું.”

મીસ દે જરા દમ ખાવા ઘોલી, અને આછરીનને ઉશ-કેરાયસી છસાસામાં અધીરી બનતાં એકાદપલ જાણે દમ લેવાનું ખી મોકુફ કરીધું.

“ગમે તેટલો વળત હું જીવશ,” તે ગવરનેસે ચાહુ રાખતાં કહ્યું. “તોખી હું તે ભયંકર રાત કદી બુલચ નહીં, હમે ઉંઘમાંથી ‘કાસ્ટલમાં આગ લાગી’ની ખુમ સમજતાં અબકીને ઉડ્યાં ! હમે બધાં તરતજ બહાર નીકળી પડ્યાં. હમે ઘેરની બહાર નિકળ્યાં કે આગનાં સોલા આકાશ તરફ લંબાતા જોયા, અને જરા વારમાં તો આખું ગામ જાણે લાલ રોશનીથી ઝગઝગી રહ્યું. ગામનું લોક રૂર મારયું તે જગો પર આવી ઉભું હતું. મગર કોઈ કંઈજ મદદ કરી શક્યું નહીં. આગનાં ખુંબા સાડું ઘોડા પર માણસો ઢોડાવ્યાં હતાં. હમે કાસ્ટલ આગલ પુગાં તાહરે માણસોને બગીચાનું

ઇનજીન ને પાંપથી આગને આગલ વધતી અટકાવવા સખ્ત
 મેહેનત કરતાં જોયા. આગમાં કાસ્ટલની એક પાંખ સપડઈ
 હતી, જેમાં પેલાં જોડ બચ્ચાંને તેઓની નરસો હતી. ફીક્કી
 ને શાંત, એક પત્થરનાં પુટલાં જેવી થંભ થયલી-મેં જવાન
 કાઉન્ટેસને ઉમેલી જોઈ. તેણીનો ખાવીદ તે બલતાં મકાનમાં
 હતો, પોતાનાં આગમાં સપડાયલાં બચ્ચાં આગલ જવાની
 વેગળ તે કરતો હતો. એકએક તે નરસો, ધાસ્તીથી દિવાની
 બનેલી, બેઠે બચ્ચાંઓ સાથે ખારી આગલ દેખઈ. નિસરણી
 લાવવાની ખુમ લોકોમાં થઈ રહી. એકાદ બે તો જોડીને
 દીવાલ સાથે ખડી કીધી હતી, મગર તે ટુંકી પડી, અને
 હેઠેની ખારીઓથી નિકલતા આગના સોલામાં તેમી સલગી
 ઉડી. તે પછી લોર્ડ શીપ, ધુમાડાથી કાલા થયલા, લડડતે
 પગલે બહાર આયા. દાદર પડી ગયો હતો ! ગભરાયલા સાહુદે
 તેવને હોકમો આપવા માંડયા. પોતાના બહુલાં બચ્ચાંઓ
 આગમાં સપડઈ ગયલા હોવાના ખ્યાલે તેવન લગભગ દિવાના
 બની ગયા હતા. ધોડ્યા, કોચ જે મદ્યુ તે લાવીને તે
 ચોક્કસ ખારી નજીક ઉભા કરવામાં આવ્યા. પછી, એક
 ભયાનક ચુપકીદી વચ્ચે તેવન પોકાર્યા, “છોકરાઓને બહાર
 ફેંકો !” હું તે કાણ કદી ભુલ્ય નહી. તેટલાંમાં એક નર્સ
 એક બાળક સાથે દેખાવ લીધો અને તેવનના લાંગા કીધેલા
 હાથોમાં તે ફેંક્યું. ખુશાલીનો એક પોકાર તે બાળકને
 સલામત બચી ગયલું જોતાં થઈ રહ્યો, મગર બીજી પેલમાં
 તે નિરાશીનાં દુઃખમાં ફેરવઈ ગયો. જ્યારે અચાનક એક

બચાનક ઘડાકાનો અવાજ તાંહાં ફેલઈ રહ્યો! તે બાળુનો બાગ એક મોટા કડાકા સાથે પડી ગયો હતો!!

“તે વખતનાં દેખાવની યાદ આજે બી મને ધુજરાં છુટેછ,” તે જરા થોભીને ધુજતા સાહદે બોલી. “પેલું બીચારું બીભું બચ્ચું ને પેલી કમનમ્રીળ આચાચોનો ફેર નક્કી સમજી શકાય તેમ હતું. તે વિશે લેશ શક નહીં હતો. બીજી થોડીક પલમાં બુળાચો આવી પુગા-તેના માણસો કાસ્ટલમાં ફરી વડ્યા, મગર જરા વારમાં બહાર આવતા બખર કીધી કે તે પાંખનો બાગ તદ્દન પડીને બરીને કોયલો થઈ ગયો હતો.”

“જોડ બાળકોમાંનું કીચું બચ્ચા પાંચ્યું હતું?” આઈ રીને અધીરાઈમાં પુછ્યું.

“દીકરો-હર લેડી શીપનો લાડકો. બધાંએ ધાર્યું કે તેણીનો પોતાનો ડાહીંગ જીવલો હોવાથી એવનનાં દિલને થોડીક બી રાહત મલશે. મગર અજબ જેવી રીતે તેથી તો એવનનાં દુઃખમાં ઓર વધારો થતો ગયો. બધું જરા સમાધાન થયું કે એવને મનમાં ગમ ધર્યો ને દહાડે દહાડે ગલાતાં ચાડ્યાં. અર્લ, તેવનને ને પોતાના દીકરાને લઈ કાન્ટી નેન્ટ પર ઉપડી ગયા, અને થોડો વખત તો એવનની તખ્તની બખર સારી આવવા લાગી. તેટલાં વરી નવી આફત બીચારા અર્લ પર વરસી. અર્લનો વારસ બેટો ઉપડ્યામાં મરી ગયો! તેના શખને લાવીને ફેમીલી બાલ્ટમાં દફનાવ્યો. હર લેડી શીપ બી જીવ કરીને ગ્રાથે આયા; અને વધુ બુઝું તો શું,

તેવનનાં મગજ પર અસર થઈ. અને ઘણી તોફાની રૂત હોવા છતાં બી, તેવન દેવાલમાં લાટકયા કરતાં, અને કલાકો સુધી પોતાનાં હીકરાની ઘોર પર બેસીને લણ્યાં કરતાં હતાં. લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટ તેવનને સાથ ફરવા ઘણું બી કીધું, મગર બીચારાનું લેખું જ ખમ્મી ગયતું એટલે ઘણુંજ હુનગતી થતાં. વળી જેમ લોર્ડ શીપ હુમણાં બાબીને લાડ લડાવેછ તેમ તેવનને લડાવતા હતા. તેનું બી એક દહાડો સેવટ આયું થોડાંક અઠવાડીયાં પછી તેવનનાં લગ્નસને સરહી લાગી ને તે મસે બીચારાં માર્ગે લાગી ગીયાં. કદાચ હવે તમે એવનની વિચિત્ર પ્રકૃતિ વિશે સમજી શકશો ને દયા ખાધને બીચારા અલં તરફ ધીરજથી વર્તી શકશે. હું ધારૂંછ કે, જોકે એવન ફરીથી પરણ્યા છે, તો બી એવન પોતાનું દુઃખ ભુલી જઈ શકતા નથી. એવન પોતાની પેડેલી બેરીને ઘણી આડતા હતા.”

ફરીથી આઈરીન પર શું અસર થઈ હતી તે જોવા મીસ રે જરા થોભી.

“હા,” આઈરીન નરમાસથી બોલી. “તેવન તેને આહતા હતા, અને અત્યંત દલગીરીથી એવનનાં મગજ પર જે અસર થઈ તે હબ્બુન ગઈ નથી.”

“એવને તે આખો પુરાણો મેહેલ તોડાવી નાંખ્યો ને નવેસરથી પાછો બંધાવ્યો, પેલા ટાવરની પાંખ સીવાય, એવને એ નવો પેલા અસલનાંથી તદ્દન બુઢાજ પ્લાને બંધાવ્યો છે.” મીસ રેએ આલુ રાખ્યું. “તે ટાવર જે લેડી બ્રૂકપોર્ટ કહેલોની તેજ. હીઝ લોર્ડ શીપ તેમાં કલાકોનાં

કલાકો એખલા રહેછ. કોઈ વખત એવન ઔરગન વગાડેછ. એવન તાંહ હોયછ તાહરે કોઈ એવન આગલ જતું નથી. મને તો બા એવનની પુઠે તેમાં નહી જવા ગમે. એ આવી દુઃખભરી કહાણી છે. દેવલમાંનું મોન્થુમેન્ટ, જે બધાવેલું છે, તે એક ઘણું બુદ્ધીકુલ વર્ક એક પ્રખ્યાત ઇટાલ્યન કોતરનારને હાથનું છે. કાલે બપોરે ‘સરવીસ’ પત્રી બે તમે જરા થોભશો તો હું તમોને તે બતાવશ. અને હવે હું ગુડ-નાઇટ કહેવશ!” અને તે ગઇ.

આઈરીન ધોડ્યા પર સુતી ખરી, પણ તેને ઉંઘ આવી નહી. તે બધા કરુણારસ બનાવે તેની આંખ સામેથી બાણે પસાર થતા હતા.

“ઓ, ખરેજ કમનસીબ માણસ!” દયાહુ આઈરીન ધોડ્યા પર ઠોકરારીથી અડોટતાં બોલી, તેનું બાલક જીગર દયાથી દાજી ગયું હતું. “એવન અજબ જેવા ને મેહેણા ભરેલા થઈ ગયાછ તેમાં જરાબી અજબ થવાનું નથી! એવનનો સ્વભાવ બગડી ગીયોછ. એવન જીંદગીનું તેજ તે મરેલાં બહાલાંઓ સાથે દટઈ ગયુંછ. ખોદાનુંબી કરવું કેવું અજબ થઈ શકેછ! તે છોકરાંઓ અઠાગ હેતે ચાહેલાં, ખીલતાંજ કરમઇને મરી ગયાં હતાં, જ્યારે તે પોતે, એક કંગાલ ઘેરબાર વગરની છોકરી, કોઈનાં બી દરદાવા કે માંબ્યા મુકયા વગરની, કશાબી ખરા હક ઇલાકા વગર, દયાથીપલાયલી, જીવી હતી!!

“માહરે એ પર ઘણો ખ્યાલ નહી કરવો જોઈએ, નહી તો હું ખુદામાંનો માહરો વિશ્વાસ ખોલી દેવશ,” તે ગરીબ બાળાએ અફસોસ કરતાં વિચાર્યું. “માહરે તો ઉલટું માહરા બાવા જેવા એક માયાલુ ઇન્સાનને ઘેર આશરો મેલવ્યો તે માટે આભારી થવું જોઈએ. માહરી નજર સામે હંમેશા હું એવા એક મરદને જોતી રહેવશ કે જેની સાથ સરખાવતાં માહરું દુઃખ તો કુછ બીથાદમાં નથી. દહાડાનાં દરેક કલાક માહરાં કરતાં ઘણાજ વધુ એક કંગાલ ઇનશાનને જોતાં, હું થોડોક દિલાસો મેળવી શકશ જો દિલાસો મેળવી શકાતો હશે તો!”

ખીજી સહવારે તે તાજગી ભરેલી ઉંઘમાંથી ઉઠતાં સ્કુલ રૂમની પ્રેક્ટીસ્ટ ટેબલ પર હસ્તું મોહનું લઈ જઈ જઈ શકી. બધાં છોકરાંઓ ને તેઓનાં શીક્ષકો ટેબલ પર બેસી ગયા હતા. છોકરીઓ, જેઓની શરમ ભાંજતી જતી હતી, તેઓ તેણીને જોતાં દોડી આવી ને તેને ચુમી લીધી.

દેવળમાં જવા નિકળ્યા તે અગઉ તેને લોર્ડ કે લેડી પ્રુકપોર્ટને જોયાં નહી. હાલની બહાર એક પાર્ક ચેસ ઉભેલી હતી, જેને જોડવા ઘોડાને એક ઘોડાવાલો પકડીને ઉભો હતો. જરા વારે લેડી પ્રુકપોર્ટ પોતાના વરનાં હાથનો ટેકો લઈને બહાર આયાં. બેઉ વર બેયર આઈરીનને માયાથી મલ્યાં. આઈરીનને તો લોર્ડ પ્રુકપોર્ટ મેઘ રાતનાં કરતાં વધારે ઠંડો, પ્રીકકો ને કરડો દીસ્યો. તેની આંખોએ તેણીના ચહેરા પર બેદરકાર ઢપે જોયું અને આઈરીનને

તેને એમ જોતાં જોઈને થોડાક વેહુમ પડ્યો અને તેલાલ થઈ. તે તેની પાછલી જીંદગીના બનાવોથી માહીતગાર બની હતી એમ શું તેને શક પડ્યું હતો ? તે શું એટલો મમ્મર હતો કે તે બનાવો સાધારણ વાતચીતનો વિષય થાય તેથી, તે શાંખી ન શકતાં ગુસ્સે થતો હતો ?

તેને વધુ તક કરવાનો વખત મળ્યો નહી. ખાખીને મીઠા કોણ આવી પુગતાં બધાં ગાડીમાં ગોઠવાયાં કે દેવલ તરફ હંકરાવી ગયાં.

તે દેવલ ઘણું પુરાણ હતું, જેમાં પુર્વ તરફ એક નવી ખારી સુંદર ઢપે બંધાવેલી હતી, જેની નીચે સંગે મરમરની તખ્તી મારેલી હતી તેમાં આઈરીને વાંચ્યું કે-“ આંચ ખારી અરનેસ્ટ સોલમા અર્લ આફ્ટર પ્લૂકપોર્ટ પોતાની બહાલી મોહોરદાર ને જોડ બચ્ચાંની યાદમાં બંધાવી છે.”

આઈરીન, મીસ રે ને છોકરીઓ લેડી બુફપોર્ટ સાથ ચેનસેલમાં બેઠાં હતાં. એક ‘હીમ’ ગવાતાં આઈરીને ચોપાસ નજર ફેરવી તો હીઝ લોર્ડ શીપને આરગનપર બેઠેલો જોયો.

સરવીસ પુરી થતાં તેઓ સાથ પાદરી કાસ્ટલમાં આવ્યો તે કાસ્ટલમાંજ લન્ચ લેનાર હતો.

“ તમોનેઅહીં જોવાથી હું ખરાં દિલથી ખુશી થયોછ,” તે પાદરીએ પોતાના બુજરોગ ચહેરાપર મલકાટ લાવતાં કહ્યું. “ માહરી લાંડનમાં પરણેલી દીકરીથી મેં તમારા મધુર ગાના માટે સમજેલું છે.”

આઈરીન તે વૃદ્ધ શુદ્ધ સાથની વાતચીતથી તેની તરફ ઘણી ખેંચાઈ, અને જ્યારે બે કલાક પછી તે, મીસ રે ને તેણીની સાથ આફ્ટરનુન સરવીશ માટે તેઓ સાથ ચાલવાં લાગે ત્યારે તે કોમલાગીને લાગું કે ખૂંકપોર્ટ કાસ્ટલમાં પોતાનું રહેઠાણ કરવા આ એક મોટી લાલચ હતી-તે બલા ખુદા પાદરી પર શ્રદ્ધા મુકીને કંઈખી બલકે બધુંજ તે તેને કહી શકે.

તાંહ ને તાંહ તરતજ તેથી મીસીસ સનોની ઈચ્છા ખૂંકપોર્ટનાં ગામમાં આવીને વસવાની તે જાણાએ તેને કહી

“તહન કુદરતી!” તે બલા પાદરીએ ગરમ દિલસોજી થી કહ્યું. “મગર, મીસ સનો, જો તમે ઘરડાં માણસ, જે એ બલાં લોકને વરસોથી ઓલખેછ, તેની સુચના પર અમલ કરે તો, આંચ તમારી ને તમારાં માયની ઈચ્છા લોર્ડ ખૂંકપોર્ટને જણાવે એવનનો એટલો અદલ ને ઉદાર ખવાસ છે કે, લોકો તે જાણેને હીંમતથી એવન આગલ પોતાની ઈચ્છા કે માગણી રજુ કરે તેથી જેટલા એવન ખુશી થાયછ તેટલા ખીજા કશાંથી નહી.”

આઈરીને તેને ખાતરી આપી કે તે તેની સદલાહ મુજબ વરતશે, પણ સરવીસ દરમ્યાન તેને લાગું કે તેનો તે ભાગ સખ્ત પ્રયત્ન ભરેલો હતો. થોડાક આસામી જે અંતરના ભાવથી વાત કરીને વિશ્વાસ જીતી લએ છે તેમાનો હીઝ લોર્ડશીપ નહી હતો, વલ્લી તેને સમજે ખી તેની જીંદગીની કેફિયતથી તેની આગળ એ અરજ કરવાનું તેને વધુ મુશકેલ બનાવતું હતું.

સરવીસ પુરી થતાં મીસ રે તેને દેવળનાં ખીજા ભાગમાં લઈ ગઈ, જ્યાં ઘણી સરખી કબરોની વચ્ચે એ વિસામો લેતી કિસમે સંગેમરમરમાં ઉત્તમ ગૃપ કોતરેલો હતો-એક સુંદર અબળાનો જે જાણે ઉંઘમાં હોય તેમ સુતેલી હતી, તેણીનું માથું સેજ કોર વાંકુ હતું, તેના હોઠોપર સંતોસનો મલકાટ હતો. તેના એક હાથ પર એક બાળક છોકરો ઉંઘાયેલો હતો; જ્યારે ખીજા હાથ પર એક નાહુની છોકરી ચંપાયેલી હતી, પોતાના ભાઈ તરફ હાથ લંબાવીને તે હસતી સુતેલી હતી.

“આંચ ગૃપ મરણનો તો સેજ ખી ખ્યાલ નથી કરાવતો,” આઈરીને કહ્યું. “મેં અગઉ કદી ખી પત્થરનાં આકારો એટલા હુબહુ નથી જોયા.”

“એ અજબ જેવું છે કે તમે ખી એવોજ વિચાર લઈ ગયાં. ઘણા જણાંએ એજ વિચાર દરશાવ્યો છે,” મીસ રે બોલી.

“એને કોતરનાર ઇટાલીયન ઝાઝુ જીવ્યો નહીં. અલબત્ત, આંચ કામે તેની ક્ષીર્તી વધારી મગર તે એકાદ જે વરસમાંજ પછીથી મરી ગયો.”

એક છેલ્લી દુઃખભરી નજર તે મૉન્યુમેન્ટ પર ફેંકી ને આઈરીને મીસ રેની પુઠે બહાર પડી.

“વેલ, એ આખો ખ્યાલ લોડ્ પૂરક પોર્ટનો હતો,” થેર તરફ જતાં મીસ રેએ સમજાવ્યું. “મને તો મનમાં જરા ખી શક નથી કે પેલા ભયંકર બનાવ પછી એવન સેજમાં

બચી ગયા છે. હું તો માનું છું કે એવન એ મોટા દુઃખમાં જરૂર મનનું સમતોલપણું ગુમાવી બેસતો. એવનનાં લેખ પર તેથી અસર તો જરૂર થઈ છે. એવનને એક ધખારો એ બેસી ગીયો છ કે પેલી નાહની છોકરી મરી નથી ગઈ. ધખારો નહીં તો ખીન્નું શું ? તે ખીચારી બધાંને વાસ્તે મુવેલી છે, મગર તેના બાપને વાસ્તે તે જીવતી છે-સીક માણસોને બાળે વખત ધખારા ભરાયછની તેવોજ એ ખી છે, નહીં ? તે ખીચારી બચીજ કેઈ રીતે શકે ? મેં તો એમ ખી સમજ્યું છ કે પેલો કોતરનાર હીઝ લોર્ડશીપના એ અસલ કલ્પના સાથ મલતો નહીં થયો તો, તેને તો સુચબ્યું તું કે નાલ્લી છોકરીને માય પર અઢલાવીને જાણે પોતાના ભાઈને જગાડતી હોય તેમ દેખાડવી. પેલી લાલ કાચની બારી તેણી પર કીરંમજી રોશની ફેંકવાજ બંધાવી હતી. બુધી હાઉસ કીપર જે આગ લાગી તે વખતે હતી તેને મને નો કહેલું. લેડી બ્લકપોર્ટ તો ખીચારી માહરાં કરતાં કંઈજ જાસ્તી જાણતી નથી. એક વખત બાપી સીક પડેલો ત્યારે તેવને મને કહેલું કે તેઓ પહેલ્લે અદરાયા તાહરથી લોર્ડ બ્લકપોર્ટ પોતાની પેહેલ્લી મોહરદાર કે બચ્યાં વાસ્તે કંઈજ તેવનને કહ્યું નથી કે નથી પોતાની બીતરની લાગણી તેણીને સમજાવી એવન સદા માયા, માન ને કાલજથી વતે છે, તેથી વધુ કશું નહીં. એવો એક ખાવીંદ પામવા કરતાં હું તો બા જીંદગી ભર કુમારી રહેવાનું પસંદ કરૂં, તમે ખી તેમજ કરોની ?”

“હું ખી તેમજ ધારું છું !” હરોલ્ડનો ઉતાવળો ખ્યાલ કરતાં આઈરીને જવાબ આપ્યો. આંચ બે કેવા એક ખીજથી ઉલટા

હતા તેણીનો લવર અને તેણીનો ભવિષ્યનો શેઠ ! મગર તેને હુશિયારનો વિચાર વટીક નહી કરવો જોઈએ ? તેને સખતધથી તે બહાલા જવાનની યાદ મનમાંથી દુર કરવાની કેશેશ કીધી. તેને તાંહથી જવા અગઉ મી. કારટરની સલાહ મુજબ ચાલીને, તે પોતાનાં માયને પોતા નજીક રાખવા ચાહતી હતી તે, તે મગર અલ્લને હીંમતથી કહેવાનું હતું.

આગલા દહાડાની માફક આહે સ્કુલ રૂમમાં જ લાવવામાં આવી જે પછી બધાં દ્રોઈંગ-રૂમમાં ગયાં, તે દહાડે આઈરીનને, આગલી સાંજ કરતાં લોર્ડ જરૂકપોર્ટ તેણી તરફ ઓછા મેહેરબાન હોય એમ લાગું. તેણીને લાગું કે તેણી તરફની તેની નજરમાં ખુલ્લી નાઉમેદી વાંચી લઈ શકાતી હતી. હવે તેને ખાતરીથી માન્યું કે તેને દેખાયલી નાઉમેદી કંઈ તેના મનનો ધખારો નહીં હતો. તેની તરફથી રાતના છુટા પડતાં પડતાં, એક ઠંડી શેકહેન્ડે, તેને કશીજ હીંમત નહી આપી, અને તે ગરીબ છોકરીએ ઘણી ખરી રાત જાગતી પડી રહી ને વિચાર કરવામાં ગુજરી. તેં એ કુટુંબમાં રહીને પોતાનું ગુજરાન ચલાવી શકશે ? તે શું હર લેડી શીપની લાગણી વગરની રીતભાત સહન કરી શકશે, ઝાંખીનાં કન્યાખોર મસતીતોફાન, અને લોર્ડ શીપની સખત અભીમાન ભરી વર્તણૂક પરથી ઠંડા તુચ્છકારભર્યો ફેરફાર થતાં-તે, તે શાંખી જવા જેવી મજબુત મનની હતી કે ?

“એ સઉથી નાઉલેદ બનેલો ને નાસીપાસ થયલો આસામી દુન્યામાં હોશે, મગર એ ઘણોજ મગર છે ! તેને અંતે તાંહ રહેવાનાં ઠરાવ પર આવતાં અને જે તેની શક્તીની

આવે હતું તે નક્કી કરતાં કંટાલો ખાધો, “હું એ કેમ શાંખી શકશ? હું ખી એવીજ મગરૂર છેઉ—જે કે હું છેઉ તો ન જણાયલી ને ઘેરખાર વગરની!”

સહુવાર પડતો સુરજનાં ફિરણો ખારી વાટે તેના ઓરડામાં દેખાવ દેતાં અને બહાર પક્ષીઓને ખુશાલીમાં કલોલ કરતાં સમજતાં તે ઉંઘ વગર બેકરાર અલોટયા કરતી અને તેથી ઉઠીને, તૈયાર થઈને બહાર પડી.

બહાર ફરતાં તે એક ફાટકની વાડ આગલ આવી ઉભી. જેની વચમાં એક ઐ પથ્થરનો પડત જેવો ટાવર ખડો હતો. તેને ત્રણ ખારી હતી એકબીજાની ઉપર, અને જમીનથી લાગેલો એક પુરાણો દરવાજો હતો. લીલાં ઘાસવાલી જગા વાડે ભરી લીધેલી હતી જેમાં કોનીકસને સરોવરનાં ઝાડ રોપેલાં હતા, કોઈ રીતે તે દેખાવ એક કપ્રસ્તાનનો ખ્યાલ કરાવતો હતો.

આઈરીન માટે તો તે દારૂણ ગોળ ટાવર કંઈ અજબ ખેંચાણ ધરાવતો હતો. શું તે લોર્ડ ખૂકપોર્ટની કરૂણાયત જીંદગીની યાદ નહી ધરાવતો હતો? તે અસલનાં મેહેલનો એક ભાગ હતો એમ માનવું અશક્ય લાગતું હતું.

તાવરને ફરતો એક નાહનો લોખંડનો દાદર હતો.

“દીસ્તી રીતે ઉપરથી કંઈ જોવાતું હોશે,” તેને વિચાર્યું. પછી તેને હીંમત કરીને તે નાહનું ફાટક ખોલ્યું અને ઘાસ વટાવીને લોખંડનો દાદર સંભાલથી ચહુડવા લાગી,

તે તીજે મારે કમાન આગલ અંદર જતાં એક છાપરાં વગ-
રનો ઓરડો હતો તાંહ પુગતાં તે થોભી. તે તેમાં દાખલ
થઈને આબુખાબુ જોવા લાગી. તે એક મોટો ગોલ ઓરડો
હતો, તેમાંની બે બારીઓ પોર પખાલ ખુલ્લી હતી. તેની
જમીનપર ટાઇલસ જડેલાં હતાં જે બારેમાસ રૂતુઓ સાથે
સદા ખુલ્લાં હતાં. ઉદવાલમાં જડેલી એક પથ્થરની ટૅબ્લેટ પર
નિચલો લેખ કેતરેલો હતો:—

“આંચ જગોએ માહુરી બહાલી દીકરી અરનેસ્ટાઈનને
મેં છેલ્લી જોઈ હતી.

૧૦ મી અક્ટોબર, ૧૮—”

તે વાંચતાં અચાનક તે મરદ જે આ શબ્દોથી સાહેલી
પુરતો હતો કે મોહુતે તેના એક બહાલાં બચ્ચાંથી તેને
વિખુટો પાડ્યો હતો, એમ તે સાફ માનવા ના પાડતો હતો.
તેને માટે તે કેમલાગીનાં દિલમાં દયાની લાગણી ઉત્પન્ન
થઈ. તે પીતા પોતાનાં બચ્ચાંને કેવાં અખંડ બહાલથી ચાહતો
હતો તેનો શું એ પુરાવો નહી હતો !

“તે બીચાઈ બચ્ચું બગીને મરી ગયું હતું એમ
એ માનતો નથી તે શું તાહરે ખરેખર ખરૂં હોશે ?”
તેને વિચાર્યું.

એકાએક તાંહની શાંતીમાં આરગનનાં મ્યુઝીકનો અવાજ
સમજાવા લાગો.

“બાપી આરગન વળડતો હોશે,” તેને મનમાં ઘભ-
રાતાં, તો બી આશાભરી અટકલ કીધી.

સહવારને પોહોર લોર્ડ ઝૂકપોર્ટ પર જાણુસી કરતી હોય તેમ તેવણનાં એકાંતવાસમાં પગપેસારો કરતી પકડાવાનો ખર્ચાલજ ત્રાસજનક હતો. એક અધરો પીસ જે ક્રીસબી વળડનારજ વળડી શકે તે વાગતો સમજતાં તેનાં પાણી મરી ગયાં. તેને ત્યારેજ માન્યું કે લોર્ડ ઝૂકપોર્ટ આરગન વળડતો હતો. હવે તેને શું કરવું? ઓ, તે તાંહ આઝે વળત તો નહી રહે! તેને ખાતરી થી માન્યું કે તે સારા આંઠે નાસ્તાને વાસ્તે કાસ્ટલમાં જવો જોઈએ.

“એવન જાય તાંહ સુધી મહને થોલવું પડશે,” તેને નિવેડા પર આવતાં વિચાર્યું, અને ઉપરની સીરી પર બેસીને તે તે મ્યુઝીક સમજવા લાગી. તે પીસ પુરો થતાં, તાંહ જરા વાર ચુપકીદી ફેલઈ. પછી વરી જરા વારમાં પાછું મ્યુઝીક સમજાયું.

“એ માણસ એક મોટો આર્ટિસ્ટ છે!” તેને મનશે કહ્યું.

જે તેને અગઉ લોર્ડ ઝૂકપોર્ટની દયા ખાત્રી હોય તો, તે કાબેલ પુરૂસ માટે વખાણની લાગણીએ હવે તેનાં જીગરમાં જગો લીધી.

તે ખી વાગતું ખંધ થતાં તેને કાસ્ટલનાં ઘડીયાલમાં આંઠની ટકોરી પડતી સમજી.

“એવન હવે ગીયા હોશે અને હું મોડી થવશ,” તે ખખડી. અને ઉતાવળે દાદર ઉતરવા લાગી પણ હેઠેનું ખારણું ખુલ્લું જેતાં ખંચધને તે ઉભી રહી ગઈ. તે એમ અચકાતી

ઉભી હતી તેટલાં તેને સેજ માથું ફેરવ્યું કે તેણીની આંખ લોડ' બ્રૂકપોર્ટની આંખ સાથે મળી, જે તેનેથી થોડેજ છેટે ઉભેલો હતો. તેઓ એક બીજાને ટીકતાં થોડીક પણ ચુપ-કીદીમાં ઉભાં રહ્યાં.

“તમે માહરી ઠઠા કરવા, દુઃખ દેવા કે દિલાસો દેવા આયાંછ?” તેને ઉંડા અવાજે પુછ્યું, અને લંબાવેલા હાથ સાંથ આગલ આવતાં, તેને તેણીના કોમળ કર પોતાનામાં પકડયા ને તેને ટાવરમાં અંદર લીધી.

“જાણા મને અત્રે લઇ આવી. મેં તમોને ડીસટર્ન કીધા હોય તો હું ઘણી દલગીર છું,” તે બાળા જેમ તેમ બોલી શકી.

તે ઘણી ફીક્કી પડી ગઈ હતી, અને બીહધેલી હરણી માફક આસપાસ જોતી હતી. તે ચોરડા કાવર્ડ ઓકથી પેન્લડ કીધેલો હતો, અને ખુલ્લા બારણાની સામે એક બીજું હતું, ભારી પરડામાં અરધું ધંકાયલું, જે દીસ્તી રીતે એક વખત કાસ્ટલ સાથનાં વહેવારનો દરવાજો હોય.

“તમે મને અચરત કીધો,” તેને તેણીને હજીનખી ટીકતાંજ કહ્યું. “તમે અત્રે કાંય આયાં તે હું પુછી શકું?”

“હું તમારી પુઠે નથી આવી કે નથી તમોને શોધતી આવી, લોડ' બ્રૂકપોર્ટ!” તેની સુચનાથી ગુસ્સે થતાં તેને તણુકામાં જવાળ કર્યો. “હું રાતનાં બરોબર ઉંઘાયત્રી નહી તેથી સક્કારે ઉઠીને બહાર આવી. મેં તાવરને જોયો નહી તાંહ વેર હું કાંહ હતી તેનો મને સેજબી ખ્યાલ નહી થયલો.”

“અને તમોને તપાસ કરવાની લાલચ થઈ,” તેને મુછમાં હસ્તાં કહ્યું. “માફ માંગવાની કંઈજ જરૂર નથી, મીસ સને! તમોને અહીં માહુરા ગુફામાં જોવાથી હું ધણોજ ખુશી થયોછ. આંચ માહૂં ઔરગન છે.”

તેને તે સુંદરીને ઔરગન બતાવતાં તેની હીસ્ટરી કહી સમજાવી—કેમ તેને તે પેરીસની ઔરગન ખીલકરની પ્રખ્યાત ફર્મ ખાસ પોતાનીજ સુચના મુજબ ખાસ બંધાવ્યું હતું; પછી તેની સીટ પર બેસતાં, તેને તે વાળાંની ખુબી વળાડીને તેને ખાતરી કરાવી.

“એ અજબ જેવું છે,” તે જરાવારે બોલ્યો. “મને એવો ફાંટો આવેલો કે મેં કંઈ જોયલું છે, જો કે, તમે જાણોછ કે, જ્યારે મેં તમોને પહોંચે જોયાં ત્યારે હું ધણો નાઉમેદ થયલો.”

તે ફર્યો એમ જોલતાં ને એક સુંદર કારીગીરીની પુરાણી એક કેબીનેટ આગલ ગયો. તે શું કહેવા માંગતો હતો? તે તેને તેમાંનું એક નાહનું ખાનું જોલતો જોતી અને તેમાંનાં પુરાણા હસ્તાવેજમાં કંઈ શોધતો જોતી ઉભી હતી. તેટલાં તે વિચારવા લાગી કે તે પુરતો સાવધ હતો કે અને તેને તાંહથી નાહસી જવાનું શું વધુ સમજદાર નહીં ગણાય? મગર તે કંઈ ખી નક્કી નિવેડાપર આવી શકે તે અગઉ તે પાછો ફર્યો, તેના હાથમાં એક ફાંટોઆફ હતો.

“મેં આંચ સખી જોઈ? એ કોઈનેખી એક ઝાક આસા-મીનો ખ્યાલ આપેછ- અને તમે તો ફેર છેવ, અથવા

સામલા રંગ કરતા સફેદ ધરાવેાછ;” તે પુરતી ઘંભીરધ્વની
 બોલ્યો, બાણે તે કોઈ સાધારણ બનાવ કરતાં વજનદાર
 બાળક હોય. પછી તેનું ધ્યાન તેણીના લાલ થતા ચહેરા પર
 ખેંચાયું. હું થોડાક અંગત થાઉં તો તે વાસ્તે મને માફ
 કરજો મીસ સનો, મગર ખુલાસાથી બોલતાં, હું તમોને
 સમજાવશ. આંચ તમારી સખી એક મને અતી બહાણું હતું
 તેને ઘણું વજનદાર મલતાપણું દેખાડે છે. હું તમોને જોવા
 ને મલવા તલપી રહેલો, અને મેં તમોને અગઉ કહ્યું
 તેમ નિરાશ થયો, કેમકે ખુદ તમોને જોતાં તે મલતાપણું
 નીકલી જાયછ. કોઈની રીતે, અસલનો છાપ જાસ્તી જમાવા
 માટે સારો આધાર આપેછ—દોસ્તી જે હું આશા રાખુંછ
 કે તમે લલછથી અત્રે માહુરી સાથ રાખશો તો તમારી ને
 માહુરી વચ્ચે જાયજ રહેશે.” તેને એમ કહેતાં પાસેની એક
 તેબલ પર તે ફોટો મુક્યો.

“દોસ્તી, માહુરા લોડ!” સુંદર આધરીન તે ઉમરાવની
 રીતભાતથી શકમંદ બનતાં મગરૂરીથી બોલી. “એક તમારા
 ને માહુરી સ્થિતીનાં આસામી વચ્ચે કદાચજ કોઈ શકે!”

“માહુર માનીને જો તમે મગરૂરી બાબુ હડસેલસો તો
 નહી, તે તમોને ખાસ કશી માન લરેલી નથી, અને જે
 માહુરા વિચાર પ્રમાણે તો તદ્દન ફેકટની છે;” તેને નરમાસથી
 વાંધો ઉઠાવ્યો. “મીસ સનો, માહુરી પર ખુદાની મેહર છે—
 અને તેખી ઘણી છે—તે છતાં હું દયા ખાવા જોગ માણસ
 છેઉ. કોઈ વખત મને લાગેછ કે આંચ દુન્યામાં હું સઉથી

કંગાલ ઈનસાન હોવશ. અને મને લાગેછ કે જો મને એકાંતવાસને વાસ્તે આંચ ઓરડો અને માહૂર મ્યુઝીક નહી હોય તો હું જરૂર દિવાનો થઈ જાઉં. તમે જી એક મ્યુઝી-શીયન છેવ. તમારા પ્લેઈંગે મને અચરત કરી નાખ્યો. તમે લાગણીવાળા ને દયાલુ થઈ જાણોછ, નહીં? શું તમે આવીને તમારા મ્યુઝીકથી એક દુટ્ટેલા દિલના મરદને આરામ આપવા ના પાડશો?"

તેને પોતાનો હાથ લાંબો કીધો. દયાળુ આઈરીને તે પોતાનામાં માનથી લીધો, તે તેના ચહેરા સામું જોઈ શકી નહી. તે દુઃખી ઉમરાવનાં કાલાવાલા સમજતાં તેની આંખ બીજીઈ ગઈ હતી.

“હું માહૂરું બનતું કરશો, પણ તે ઘણુ થોડું છે,” તેને જવાબ કર્યો.

“તમે તે ચુકવવાનું હમારી પર છોડવું જોઈએ,” તેને તે ફેટો ઉંચકીને અસલનાં ખાનામાં પાછો મુકતાં કહ્યું.

“હમણા તમોને વજાડવા કહેવા મને ગમતે, મીસ સનો, પણ”

“સવા આંડ થઈ ગયાછ!” તે છોકરીએ તેને યાદ આપી

“હું હાજર હોઉં નહી તાંહ સુધી કોઈ નાસ્તાને વાસ્તે ઘંટ વજાડતું નથી,” તેને સમજાવ્યું. “આજે હું મોડો જાવાથી ઘેરનાં બધાં અચરત તો થશે, મીસ સનો વેલ, તેની કોઈ પરવાહ નથી. કદાચ હું માહૂરી રીતબાત સુધાઈંજી પણ હવે આપરે ઘેરમાં જઈશું.”

આઈરીન બહાર પડી, કે તેને ટાવરનું બારણું બંધ કરીને તાલુ માર્યું. પછી ઘેર તરફ જતાં તે બાળાને તાંહના બુજરોગ પાદરીની સુચના યાદ આવી અને તેને હીંમતથી હીઝ લોર્ડ શીપને પોતાની માયને ભવિષ્યમાં બ્રૂકપોર્ટનાં ગ્રંમડાંમાં રાખવા વાસ્તે પુછ્યું.

તે ઉમંગથી તે યોજનાને મલતો થયો, અને નાસ્તા પછી તે છોકરીને પોતાની મોહોરદારનાં ઓરડામાં તેડી ગયો, અને તાંહ તેણી આગલ તે બાબદ રજુ કીધી, જે બાપડી સદા પોતાના ભરથારને તાબેદારીથી નમતી હોવાનું આઈરીને જાણેલું, તેમ આંચ તેની ઈચ્છા પ્રી કબુલ કીધી.

જે પછી એક ઠલાકમાં આઈરીન પોતાને ઘેર જવા કાસ્ટલ માંથી બધાંની રજા લઈને ઉપડી ગઈ.

તે બાળકી, અગઉ કોઈ બી અબજાને ફાળે કદી નહીં આચું હોય તેવું, ઘણુંજ વિચિત્ર પોઝીશન તે ઉમરાવી કુટુંબમાં ધરાવવા વચનથી બંધઈને પાછી ફરતી હતી.

“હું ખરાં દિલથી બ્રૂકપોર્ટમાં માહુરા કામપર મંડશ, અને જ્યારે જે એકજ મરદ ને હું ચાહી શકું તેને પોહી દેવા વાસ્તે અફસોસ કરું તાહરે હું લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટને યાદ કરીને થોડાક સંતોસ મેલવશ જેને બીચારાએ ઘણું વધારે ગુમાવ્યું છે.”

સ્ટેશન પર તેને લેવા મીસીસ સુનો આવી હતી, જે તેઓ બન્નેનાં ભવિષ્ય માટે શું નિમાર્ણ થયું હતું તે જાણવા અધીરાઈમાં તપતી હતી.

ઘેર જતાં આઈરીને પોતાની તે પાલક માતાને ખૂંકપોર્ટ માંની પોતાની ટુંક મુંલાકાતનો બધો હેવાલ કહ્યો, મીસીસ સનો પર, લોડ ખૂંકપોર્ટ પરની આફત સમજતાં ઘણી ઉંડી અસર થઈ.

“ગરીબ બીચારો! હું માનું છું કે જો કોઈબી તેને દિલાસો દઈ શકે તો તે તું છે!” મીસીસ સનો એ બધું સમજી રહીને ટીકા કીધા.

“માહરી દુઃખી કહાણીને લીધે,” આઈરીન કડવા-સથી બોલી.

“આઈરીન, તું જ્યારે એવી રીતે બોલેછ ત્યારે મને કેવી દુઃખી કરેછ,” તે પાલક માતાએ નરમ ઠપકો આપતાં કહ્યું.

લલી આઈરીન તરત દલગીર થઈ ગઈ. તે બીચારીની લાગણી એટલી જખમઈ હતી કે તે કાબુમાં રાખવાનું તે હીણભાગ્ય છોકરી માટે ઘણું મુશ્કેલ થઈ પડ્યું હતું. તે છોકરી પોતાની પાલક માયને જાણવા નહીં દેતી કે તેણીને ઘાટકી ખુલાસો કરવાની જે ફરજ પડી હતી તેથી કેમ તે કમનસીબ “ફાઉન્ડલિંગ” જેને તે ઘણાજ વડાલથી આહુતી હતી તે બાપડીની જીંદગીનું સત્યાનાશ વધી ગયું હતું.

પ્રકરણ ૧૨ મું.

તે દરીયે કિનારેના દહાડા આઈરીન માટે ઘણા ઝડપથી પસાર થવા લાગ્યા. તાંડથી ઉઠાગરી કરીને જૂકપોર્ટમાં જવાની બધી તૈયારીઓ ચાલી રહી હતી. તેને તે વાતનો કશો સંસારો હુંસેડને કાને નહી પડે તેની સંભાલ લીધી હતી. તે સુંદરી બીહતી કે જો તે તેણીની જીંદગીમાં થનારા ફેરફાર વિશે જાણે—જો તે માને કે તેણીનો રાગ સદાનો ગુમ થયો હતો અને તે સાથે તેણીની આશા ઉમેદનો બી ભંગ થયો હતો, તો તે તેણીને એક છેલ્લી અપીલ કરવા ચુકે નહી.

“તેમ થતાં હું બેકરાર બનીને ઉચટ પડી જાઉં ને માહુરા કામ માટે તદ્દન નાલાયક થઈ પડું,” તે વિચારતી, તે પોતાનાં મનમાં વટીક કબુલ કરતી નહી કે તેમાં તે જુલાલા જવાનની મરજી સામે થવાની શકતી નહી હતી ! તે તેનેથી બીહતી હતી ! એ એક અબળા બતીની વિચિત્ર ખાસ્યત હોય છે, તેઓ એક વખત કોઈ જવાનને ચાહતી થઈ કે પોતાના મનપરનો કાબુ ગુમાવી ને લગભગ તેની તાબેદારીમાં ઉતરી પડે છે.

મીસીસ સનેને તે ગામમાં રાખવાનાં વિચાર સાથે મલતો થઈને, લોર્ડ જૂકપોર્ટ ઘણા મેહેરબાન થયો હતો, મગર આઈરીનની સુચના પોતાની માતા સાથે વસવાની ઠંડછથી નામંજુર કરવામાં આવી હતી.

“ એકજ ઘર જે તમારાં માયજીને લાયકનું છે—નુડખાઈન કોટેજ—તે જે જણના વસવાટ સાડું પુરતું નથી,” તે લખતો હતો!” તે ઘર માહડું છે, અને તે તેવનનાં વસવાટ સાડું આપવા હું ખુશી છું. જુનાં જે માણસો તેની રખેવાલી કરેછ, જેઓ તમારાં માયની ચાકરી ખુશીથી કરશે. એ કોટેજમાં રહેવાની હું એવનને મજબુત લલામણ કરી શકશ. મગર તમારે પોતાને અને છોકરીઓને સાડું તમે કાસ્ટલ-માંજ રેહો તો વધારે સાડું. તમોને ગમે તો રોજ તમારાં માયને મલતાં લેટતાં રહેજો.”

“ આવી લોર્ડ જ્ઞકપોર્ટની મેહરબાની પછી હું એ બાબત વિસ વધારે દખાણુ કરી શકું કેની?” આઈરીને મીસીસ સનોને પુછયું.

“ અલખત નહી, દીકરી !”

એક દહાડે તે ફરીયે કિનારે ફરતી હતી તેટલાં દુરથી દેખાતા એક મરદનાં આકારને જોતાં તે સખત ચાંકી. તેણે તેને એકદમ આલખ્યો નહી. મગર તે નજીક આવતાં તે ખીહીને પાછલ હઠી, તેનું જીગર પથર થઈ જતું હોય તેમ તેને લાગું, તેનો જીવ જીમઈ જતો તેને લાગો—કેમકે તે ડરેહડ હતો !

તે જોઈ શકી કે તેનો ચહેરો ફત્તેહ કે ખુશાલીથી ખીલી રહ્યો હતો, તે મધુરીએ એક ગુંગલાતી ધીમી ચીસ પાડતાં, હાથોથી પોતાનો ચહેરો ધાંકી દીધો.

“ ડારલીંગ !” તેને પુકાર્યું.

તે હવે તેણીની વધુ નજીક આવી પુગો હતો-તેને ઉતાવલે ચાલતો શ્વાસ તે સમજી શકતી હતી, તે ંહાલો ઉંડો મ્યુઝીકલ સવાજ જે તેનાં શરીરમાં ઝણઝણાતની લાગણી ફેલાવતો હતો જે હાલમાં ખુશાલી કરતાં દુઃખ તેના દિલમાં ઉત્પન્ન કરતો હતો તે સમજતાં તે બાપડીને ચીલ્લઈને શોર ઉઠાવવાનું મન થયું, જે કે તેને ફરીયા પોતાની નજીક જોવાની ખુશાલી તેને છાકટ બનાવતી હતી.

“હારલીંગ, મેં તુંને બીધરાવી, મગર હું તુંને કોઈ બી રીતે સંતાપ કરાવા આયો નથી ! માહરી બહાલી, શાંત થા, ને મને સમજી લે ! હું તાહરે વાસ્તે સારી વધામણી લાવોછ !”

“સારી વધામણી !” પોતાના હાથ ખસાડીને તેની તરફ ઠપકાલરી નજરે જોતાં તે કડવાસથી બોલી. “કેવી મશકેરી ! માહરી આગલ સારી વધામણી માટે બોલવું ! હું ધારૂંછ કે તમોને કોઈ વારસો મલ્યો હોશે. એમ છે કેની ?”

“ઘાટકી, કેમ થવું તે તું જાણેછ,” તે મોહનાપર મલકાટ લાવતાં એક નિસાસો નાંખીને બોલ્યો, તેને તેણીના હાથ પોતાનામાં લીધા. “નહી, આછરીન, તુંને માહરે લગતી બાબદોથી કંટાલો આપવા હું નથી આયો. માહરે વિસે કે માહરી બાબદ વિસે હું બોલશ તે અગઉ તો ઘણું બની ગયું હોશે. હું તાહરાજ એખલીના લાલમાં આવેલો છું.”

“માહરે લગતી બાબદ તમારી કેમ થઈ શકે ?” તેને ઉતાવલે પુછ્યું.

“દીસ્તી રીતે તાહરી યાદદાસ્ત ધણી દુઝી છે,” તેને નિરખીને તેણીને જોતાં ટીકા કીધા. તે છોકરીને જીવાનીની આજ્ઞા ને ઉમેદવાંતી જોયલી તેના કરતાં હમણા તે તરતની ખીમારીમાંથી સાજી થયલી વધુ પ્રકાશીત ને સુંદર તેને લાગી. “આઈરીન, એક વખત તે ‘કળુલ કીધેલું’ કે કંઈ ભરમ આપુનને છુટાં પાડતો હતો. તાહરા છુટા થવાનાં કાગલ પછી હું તેનો ખાયસ જાણુવાનો તકાજો કરતો તુંને મલવા આપ્યો તે દહાડે જે બનેલું તે તુંને યાદ છે?”

“એ જીની પુરાણી વાત તાજી કરવામાં કાયદો શું ? તે અંતર તો સદા બાયજ રહેશે.” તે દુઃખી દેખાતી બોલી, અને તે કમનસીબ છોકરીની મોટી તારા મીસાલ ચમકતી ચશમેમાં એવો સંતાપ નજરે પડ્યો કે તે જવાનનું ફિલ જલી ગીયું. “તમે કંઈ ખી કહેશો, કે કરસો તેથી તે હકાવી શકાશે નહીં.”

“હું તે ના પાડું છું !” તેને જીસ્સાથી મક્કમ અવાજે કહ્યું. “આઈરીન, આવા એક અગતનાં કામે આવેલો હોવાથી કાંય અમથો દાદમાં લઈને વાગોલ્યા કરૂં ? તાહરા માયે બેખબરીમાં મને એ તાહરા કહેવાતા અંતરનો ખ્યાલ આપ્યો, જે માહરી નજરમાં તો તદ્દન નજીવો છે. તુંને સંતોસ આપવા અથવા ખરાબર બોલું તો તાહરી મગફરીને તોડવા હું તેની પુઠે મંડયો હતો, અને હજીન મડેલોજ છું.”

“શું !” તેને તીખાસમાં તારારો મુક્યો. “તમે એને ખ્યાર કેહો છો ? ડીકેટીવપણું ચલાવવું અને માહરા ભરમને

હોઠે લાવવો! એ શું એક ગ્રહસ્થને શોભાભર્યું છે—એક પ્રમાણીક મરદને!”

“તમે સમજમા ભુલોછ,” તેને ઘંભીરઈથી વાંધો લીધો. “તમે ભુલતાં લાગોછ કે, માત્ર થોડા વખત સાફ જ મેં આપણી વચ્ચેનો વિયોગ માન્ય રાખ્યો હતો; તમારી મગ-સંતોષમાય તાંહુ સુધીજ. કેમકે, આઈરીન, ખ્યાર એક ચમત્કારીક ગુરૂ છે! મગફરી જે આપુનને વિષુટાં પાડતી હતી—તાહરી મગફરી—તે જણાવવા મને તાહરા બાહના કે તાહરાં માયજીની સુચનાની જરૂર નહી હતી. હવે બનવા જેવું છે—” તેને જોયું કે તે હવે તેને ધ્યાનથી સમજતી હતી—“હવે બનવા જેવું છે,” તે વજનદાર કિસમે ભારથી પાછું બોલ્યો. કે તાહરી પંકતી સોસાયટીમાં માહરા કરતાં વધારે ઉંચી રહેશે.

“તમે માહરી મજાક કરોછ, નહી તો તમે દિવાના થયાછ!” તે નીરાશ બનતાં કહ્યો. “અથવા તો તમે સેખચલ્લી જેવી તર્કો કરોછ! માહરાં માયજી, અને લીડસ્ટોન વાલા—ઓ, એ લોકમાંથી કોણે મને દગો કીધોછ?”

“મને કોઈએ કંઈ કહ્યું નથી. મેં જે જાણ્યું તે ફક્ત પ્રેરણાથી,” તેને ઠંડઈથી જવાબ આપ્યો. “હું તુંને બધું કહેવરા, જેમ બન્યુંછ તેમ. હું કબુલ કરૂંછ કે શું બન્યું હતું તે મીસીસ સનોથી જાણવાની મેં બેત્રણ ત્રાઈ કીધી—શાને તુંને એક સાદી, મીઠી છોકરીમાંથી એકદમ એક ઠંડી સખ્ત ઓરતમાં ફેરવી નાંખી જે ફેરફાર થવાનાં કારણથી હું બેખબર હતો. તેવને વખાણવા લાયક તારીફથી પોતાની વાત

પેટમાંજ છુપાવી રાખી, ફકટ એટલુંજ નિકલવા દીધું કે કંઈ હતું જે વિસે હું અંબણ હતો, અને તેવન સીવાય બીજા તે બાણતાં હતાં તે ફકટ લીડસ્ટૉનવાલા ને ઇસ્ટ એન્ડનાં રહેવાસી હતાં બાંહ અગઉ તમોલોક વસી આવેલાં.”

આઘરીન જમીન પર ફસડઇ પડી ને એક ધીમી ચીસ પાડતાં પોતાના મોહના પર તેને પોતાના હાથ ધાંકી દીધા. તે તાહરે જે બધું બાણવાનું હતું તે બાણતો હતો !

“જાવ ! મને છોડી જાવ ! હું ફરીને જોવા ઇચ્છતી નથી !” તે ગુંગલાતા અવાજે પુકારી. “તમે ઘાટકી થયાછ, માહરો વિશ્વાસઘાટ કીધોછ ! હું ગમે તેવી ઘેરબાર વગરની, રખડતી હોવશ-પણ માહરો ભરમ, માહરો પોતાનો હતો. તેમાં ભાગીદાર થવાનો તમોને કસોજા હક નહીં હતો !”

“તાહરી છાંદગીને બોજ એછો કરવાની માહરી ફરજ છે, કેમકે હું તુને આહુંછ !” તે તેણી આગલ ગુઠણમંડયે બેસતાં ઘણુંજ બહાલથી બોલ્યો, જેથી તે અરધો ધીરજ પામી, અને અરધી દિવાની બની. “માહરી શહરઆતની શોધખોલે ખાતરીથી પુરવાર કીધુંજ કે એ ભરમનો ખુલાસો ખુશીભરી અચરતી તાહરે માટે થશે.”

“તાહરે તમે બધું નથી બાણતા !” તે વધુ કંગાલ બનતાં બોલી. “તમે બુલાવામાં ગોઠાં ખાવોછ ! હું કાંઈ મલી આવેલી તે તમે બાણોછ ? એક કંગાલ કાર્યા પર, ચીથ્રાં જેવાં કપડાં પહેડેલી, ઇંટાલીયન બિશ્વકો પાસથી

લીધેલી. તે ઇટાલીયનો દેખઈતા મનુરવર્ગના કે રસ્તે શેરીએ
છરી ઘસનારા હતા!”

“આઈરીન મને બોલવા દે!” તેને કાલાવાલાથી ને
સુંદરી કને માંગી લીધું. “તેઓ કંઈ તેવા નહી હતા! કંઈ
ભરમ છે એ સીવાય કશું વધુ નહી જાણતો હોવાથી, મેં
એક બુદ્ધા નોકર માણસનો શોધી કહાડ્યો, જે મી. ને
મીસીસ સનોને તાંહ વરસો પર આકરી કરી ગયલો; તેને
તાહરી આમદની યાદ હતી, અને તેને જણાવ્યું કે તાહરા
પાલક પીતા ઘણી વખત એક રૉયન કેથોલીક પાદરીને મલવા
ગયલા, જે તેના ધારવા મુજબ તાહરાજ બાપમાં હશે. એ
એક સાંકલ હતી, અને હું તેથી તરત જઈને પેલા પાદરીને
મલ્યો જે ઘરડો જપ થઈ ગયોછ, પણ તેને તે વખતનાં
બધા બનાવ યાદ છે. પેલા ઇટાલીયન ભાષા શીખવનાર—
બીમારીથી. ગરીબમાં આવી પડ્યો હતો. તે મરી ગયો,
અને તેની વિધવા ફરીથી પરણી, તેણીનો બીજો વર મીઠઈ-
વાલો છે, જે બી ઇટાલીયનજ છે, અને તેઓને છોકરાં સઉ
થયલાં છે. હમે સાથેજ તેણીને જોવા ગયલા, તેને તરત મને
જે જાણતી હતી તે બધું કહ્યું.”

આઈરીને અત્રે એક દુઃખનું દયકું બાધુ, જે સમજતાં
જવાન હૈરોડને ઘણું દિલમાં લાગી આવ્યું.

“તેને તાહરા માય બરાબર યાદ છે, તેના કહેવા મુજબ
તે જરા લેહ ભરી ઓરત હતી, એ લોક તેને જરા ચકાસેલી
બી ધારેછ,” તેને ચાલુ રાખતાં કહ્યું. “તે તાહરી તરફનાં

ધ્યારમાં તલ્લીન બની ગઈ હતી. તે તાહરી ગોયા પુબ કરતી હતી. મગર લવિખ્યનો તેને જરા વિચાર હોય તેમ નહીં લાગતું. તે બીચારીના લેખાં પર અસર થઈ તેવુંજ લાગેછ. તે લકવાથી કે માથે હોદી ચઢવાની કદાચ મરી ગઈ હોય. તે સ્મીથને નામે ચોલખાતી હતી, અને મીસીસ સ્મીથ તરીકેજ તેને દાટવામાં આવી હતી. મેડમ રીબોલા પેલા મીઠાઈવાલાની ઊંચી-ખાતરીથી માનેછ કે તે પરણેલી હતી, અને તું તેણીનું પોતાનું ગમ્યું હતી. તે રીબોલાના વિચાર મુજબ તો મીસીસ સ્મીથ પોતાના વરને છોડી આવી હતી. તુંને લઈને, તેના કોઈ વાંકની સજામાં. ફક્ત એકજ વખત મીસીસ સ્મીથ તાહરા બાવા સાડું બોલેલી, કહેલું કે 'તે એક મોટો માણસ હતો, મગર તે ફરીથી તુંને જોશે નહીં.'"

"કેવું બનવા જેવું! "આઈરીન તુચ્છકારનું ખેસુર હસતાં બોલી." કેવું માનવામાં આવે તેવું! માહરાં પાલક માતપીતાએ પોત્રીસને બળર કીધી, જાહેર બળર સઉ આપી અને માહરાં સગાં જહાલાંની શોધ ચલાવવામાં કરીજ ક્યાસ નહીં રાખી હતી! તમોને નહીં લાગતું કે જો માહરી કોઈને જરૂરજ હોતે હું જો બોહવાયલીજ હોતે તો કોઈગી માહરી પરનો હક પુરવાર કરતું મને લેવા આયું હોતે? માહરી કમનસીબ માય જીહું બોલતી હતી! હું ઘેરબાર વગરની ને તળયલીજ છું. પ્રમાણીકપણે માહરું ગુજરાન કરવાને માહરાં પાલક ગાયજીને પાલવામાં મદદ થવા સીવાય જીંદગીમાં મને બીજા કોઈ ફરજ બજાવવાની નથી, અને તે હું બળર દારીથી બજાવવાની આશા રાખુંછ."

“હું તે સારી કાની સમજુંછ; પણ માહરૂં જરા સમજી લે. અધીરી ના બન. આય મીસીસ રીબાલા પાસથી એક ચીજ મલી આવીછ જે તેને તાહરા પાલક પીતાને નહી આપેલી, અને પોલીસનું મત છે કે જલદીજ હવે તાહરા જનમનો ભરમ ખુલ્લો થશે.”

આઈરીન ઘાભરી બનીને એકાદ ક્ષણ તેને ટીકટી ઉભી. તેની ઉધધત વર્તણુક નીકલો ગઈ હતી.

“ઓ, હું ઇચ્છુંછ કે તમે એ બાબદને પડતી મેલી હોતે.” તે બાબા ખીન્ન ખીન્ન થતી છાતી સાથે બોલી. “એક સાધારણ ચીજ પુરાવા માટે શું મુલની? માહરા માયજી પાસ કંઈ લેસના ટુકડા ને બીજી ચીજો છે; મગર શું તે કંઈ પુરવાર કરેછ? શું તે મને મેહેરબાનીથી ધર્મદા આપવામાં નહી આવ્યા હોય?”

“હું માનુંછ કે, આય નહી.” તેને ગજવામાંથી લેટર કેસ કહાડતાં કહયું “કોઈબી રીતે, ડીટેકટીવ ધારેછ કે, એ તાહરો જનમ સાબીત કરવામાં પુરાવા તરીકે ખોહવાયલી સાંકલ જોડવામાં ઘણો અગતનો ગાંઠ પુરો પાડશે. જો આંચ તેનો એક ફોટો છે!”

તેને એમ કહેતાં તેના હાથમાં એક નાલ્લા ‘શુ’ નો ફોટોઆફ મુકયો; તે પર તો આગલ જીનાં કુદરતી કુલનું ભરતકામ થયલું હતું, જે કારીગરી હાથે થયલું હોય તેમ તરત દેખઈ આવતું હતું.

“એ ‘શુ’તાહરુંજ છે,” તેને ચાલુ રાખ્યું. “એ તાહરા માય પાસથી જે કકડા બુકલા મલી આંબ્યા હતા અને જે મેડેમ રીખાલાએ રાખી મુકેલા તેમાંથી મલી આંબ્યું છે. તુંને સનો વાલા લઈ ગયા પછી એની તેને યાદ થઈ, મગર તું સારે ઘેર ગયલી હતી એટલે એ મોકલવાની તેને દરકાર કીધી નહી.”

“એ કોઈ સમજદાર બાઈ લાગેછ,” આઈરીને ખેદ પામતાં જવાબ કર્યો, “જેશક, એમખટપટ કરીને શોધ ખોલ ચલાવવાની તમારી લલઈ છે-હું તે કબુલ કરુંછ—અને આભારી થવાની કોશેશ કરશ. મગર તમે એ અમથા પછાડા મારોછ, હરોલ્ડ ! એ મુકી દેવ ! જે નહી બને તેવું હોય તે બનાવામાં વખત ના બરબાદ કરો. હું જે હોઉ નહી તે મને કોઈ બનાવી શકે નહી. હું ગરીબ માઆપતું બચ્યું છેઉ-હું તે ખાતરીથી માનુંછ-અને મેડેમ રીખાલાએ ધાર્યું કે હું સારી સંભાલમાં હતી તેમાં તે ખરી હતી. હું જેમ છેઉ તેમ મને કાંય નહી રહેવા દેતા ?”

“તું જે માહરી થાય તો હું તેમ કરું,” તે લાગણી-ઓથી ધુજતા સાહદે બાર મુકીને બોલ્યો. “માહરી મોહોરદાર થા, આઈરીન, જેમ તેં એક વખત વચન આપેલું તેમ, અને પછી તાહરી ઇચ્છા માહરો કાયદો થશે.”

તેને તે સુંદરીનો હાથ પોતાનામાં લેવાની વેત્રણ કીધી, જે તેણીની બાબુમાં ઢલી પડયો હતો, મગર તેને હટાડી કહાડીને તે ઉઠીને ઉભી થતાં તેની સામે જોતી ઉભી.

“તમે જાણો છ કે તેમ કદી બનશે નહીં,” તે ગુંગલાતા અવાજે બોલી. “તમે કેવા ઘઃટકી ને દયાહીણ થાઓ છ!”

“સંભાલ રાખજે છોકરી, નહીં તો તાહરી એ કંગાલ મગરૂરી કોઈ દહાડો તાહરી ખરાબીનું મુલ નહીં થઈ પડે!” તેને ગુસ્સા ભર્યો અવાજ સમજતાં તે એક ડગલું પાછલ હટીને મોહડું ફેરવી નાખ્યું. “તું માહરી આંખસે આંખ મેલવવાની હીંમત કરી શકતી નથી!” તેને દયા વગર ચાલુ રાખ્યું. “તું આગલ રહીને મને તાહરો હક પુરવાર કરવા દેશે—તું ને માહરેથી ઉંચે જાંહ હું પુગી શકું નહીં તાંહ વસતી જોવા દેશે, અને પછી બાદ, હું તાહરી સાથ માહરી ધીરજ બોહી દેઉં છ! બનવા જેવું છે કે તું તાહરી ખરી પદવી પામ્યા પછી કોઈ શ્રીમંત ઉમરાવ સાથ પરણુશે!”

પોતાની સુંદર ચંશમોમાં અજબ જેવી રોશની સાથ તે તેની તરફ ફરી.

“તમોને ગમે તો હું તમારી સાથ કાલે પરણું?” તે જુસ્સાથી બોલી. “તમોને તે રસ્તો લેવ! તમે મને કંગાલ ને શરમીંદી બનાવશો! તમોને જે શંતોસ મલતો હોય તો, માહરા જેવી તખ્તલી ને નીચા પડી ગટરમાંથી ઉંચકી કહાડી—જેમાં હું જનમી હતી તેમાંથી—લઈને હલકી પાડો! તમે હવે શું કેહો છ?”

લાગણીઓ પરનો કાબુ બોહી દઈને તે હવે બેઆમત્યાર રડવા લાગી.

તે એકાદ ક્ષણ તેણીને ટીકટો ઉભો; પછી તેને તેણીને પોતાના હાથોમાં લીધી અને તેણીના હાથ નેવાલો હેતથી ચુમ્યા.

“હું એટલુંજ હાલને કાજ તો માંગુંછ-માહરી ચુમી-ઓનું તાહરી પર સીલ મારવાનું, તું માહરીજ છે એવું નક્કી કરવાનું, ડીયરેસ્ટ!” ધીરેથી છુટી કરતાં તેને જવાબ કર્યો. “માહરેથી તું હલકી પડશે નહી. નહી પોંહચી શકાય તેવી મોટાઈની ટોંચ પર તું જોસશે, અને નમનતઈથી પગે લાગીને માહરી સાથ પરણવાની તુંને અરજ કરતો હું આવશ! તું શું કહેછ-‘ગટરમાંથી તને કહાડીને?’ હું તો ધાડુંછ કે તાહરે તો તહારે હાથે હધહુત થતાં હું તે શાંખી શકશ, કેમકે, તેથી તુંને, બલકે તાહરી પેટી કંગાલ મગરૂરીને જોહદ સંતોસ મળશે.”

“નહી મલશે!” તે મગરૂરીથી જોંઘી, તેણીની નરગીસ જેવી ચશમોમાં આમુઓ તારા માફક ચલકતાં હતાં. “તમે કેમ સમજી નહી શકતા કે, માહરા પાલક માતાનાં અઠાગ આભાર તલે જે દટાયત્રી છું, તેનો બદલો માહરા સીવાય ખીજા કોઈથી તેવનનું પોષણ કરાવીને તેવનને હું હલકા પાડી શકું નહી?”

“તું ઘણી ડાહી છે, મગર આંચ બાબદમાં તો તું તને પોતાને સાફ છેતરેછ,” તે જોડ્યો. “તું એજ તાહરી મટલબ હોય તેમ જોયછ, જ્યારે તે તેમ નથી. કોઈ ખી રીતે હું થોભી શકશ. હવે મને તાહરો જવાબ આપ. જ્યારે તું

મોટઈના ચિખર પર હોય અને હું તાહરા ખ્યારનો ભુખ્યો આઉં, તો, તું શું જવાબ આપશે ?”

“હા,” તે બોલી, તેણીની આંખો ચમકતી હતી. “જે હું તમારી બરોબરી થવશ તો !”

એક ઉતાવળી હિલચાલથી તેને તે મધુરીને પોતા તરફ ખેંચીને બગલગીરીમાં પકડતાં તેના મીઠા લાલ લબો બહાલથી ચુમ્યા.

“માહુરી ભવિષ્યની મોહરદાર !” તે ખ્યારથી બળડ્યો. “એવા સુખ માટે ધીરજથી થોભવું ચોચ્ય છે ! ઓ, માહુરી આઈરીન, એ ફકટ હું તાહરા જનમ માટેના માહુરા ખ્યાલો તુંને જણાવી શકું. પેલી ઓસ્ત, તાહરી કહેવાતી માયે તુને અદલાબદલી કીધીછ, હું તે વાસ્તે ખાતરીપુર્વક છું ! હમણા તો કંઈ એ વિશે કહેવશ નહી.”

“તમે માહુરાં માયજીને મર્યાંછ ?” તેણીએ જરા શાંત થતાં.

“નહી,” તેને જવાબ કર્યો. “તું હાજર નહી હોય તહારે હું મીસીસ સનોને મલવા ધારતો નથી. તુંને તેવને દગો દીધોછ એવો શક તું લઈ જાય એમ હું ઈચ્છતો નથી. વલી, માહુરાં અમુદ્ય ઝવેરને તેની હકદાર અસલની જગોમાં જડવાનું કામ માહુરૂં એકલાનુંજ છે. હવે, હું તુંને ઘેરવેર મુકવા આઉ ?” તેને પુછ્યું.

“મને એખલી જવા વધારે ગમશે,” તેણીએ જવાબ આપ્યો. “મને માહુરાં માયજી આપરી થયલી મુલાકાતથી

અણબાણ રહે એવું હું ઈચ્છું છું, કેમકે તહારે તેવન મને સવાલો પુછીને ગુંગલાવશે નહીં.”

• જે કબુલાત તેને મલી હતી તેથી હુંરોડ પુરતા કરતાં બી વધારે સંતોસ પામ્યો હતો. એટલે, ફરીથી તે પ્રીયાને ચુમીઓ લઈને, તેઓની એ જુદાં થોડા વખતનીજ હતી એમ તેને ભરોસાથી ખાતરી આપીને તે તેણીને ઝાડીને સ્ટેશન તરફ ચાલતો થયો.

શું એ બનવા જેવું હતું કે તે કોઈનું તબાયલું કે કોઈ બીખારડાનું નહીં જણાયલું સંતાન નહીં હતી-એક નકામો છોડ જે જીંદગીનાં રોડમાં એમજ તણુઈ આયો હતો મગર હેરોડની ઉમંગી આશા કે કોઈ દહાડો તે પોતાની હકદાર ખરી ઉંચ હાલત પામશે એપર શું કંઈ આધાર રાખી મકાય તેમ હતું? એ શું બનવા જોગ હતું?

પ્રકરણ ૧૨ મું.

અંતે દેનની મુસાફરી પુરી થઈ, અને મીસીસ સનો અને આઈરીન બ્રૂકપોર્ટનાં સ્ટેશન પર ઉતર્યા, જેમાં હવે પછીથી તેઓનું ભવિષ્યનું ઘરખાર થનાર હતું. બ્લેટફોર્મ પર લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટ ઉભેલો હતો, તે તેઓ, તરફ ચાલી આયો.

“તમે સારી તંદરેસ્તીમાં છેવ એ હું જોઉં છું, એટલે તે મને પુછવાની જરૂર નથી,” તે હસ્તાં બોલ્યો. તેને પોતાનું સદાનું બલીયલપણું કહાડી નાખ્યું હતું અને ચપલ ને ઉલટમંદ દેખાતો હતો. “મગર તમારાં માયજી ? તેવન બી આયાં છ કે ?”

“આંચ માહરાં માય છે ?” આઈરીને મીસીસ સનો તરફ ફરતાં જવાબ કર્યો.

“અલવ મી !” હીઝ લોડશીપે પોતાનો હાથ ટેકા સાઈ મીસીસ સનોને માનથી તરત આફર કીધો, મગર એમ કરતાં આઈરીને, એક અચરતીની ઝડપી નજર નિરાશી કે વિરોધીની જે તે દિસ્તી રીતે છુપાવી શક્યો નહી તે તેના ચહેરા પરથી પસાર થઈ જતી જોઈ તે અગઉ તો નહીજા.

“એવને મને પહેલ્લે જોઈ ત્યારે બી મેં એવોજ છાપ એવનનાં ચહેરા પર ફેલાયલો જોયલો,” ગાડી તરફ જતાં તેને મનસે વિચાર્યું. “પેલા ફેટોગ્રાફ દેખઈતી રીતે એવનને ઠંઠ જુદીજ વકી રાખવા ઉશકેર્યા છે જે પરિપુર્ણ કરવાની આશા હુમે રાખી શક્યે નહી.”

લોર્ડ ખૂકપોર્ટે તેણીની માતાનો તેને નવે દેર વેરનો ભોમ્યો થવાની ઈચ્છા દર્ષાવી, “એ ચાલશે કે તે જોવા,” તેને સમજાવ્યું. તેન લેન્ડોમાં સામે બેઠક લીધી અને કોચમેનને ગાડી કાટેજ પર હાંકી લઈ જવા હોકમ કીધો.

“તમારી લવિબ્યની સુખ સગવડ માટે હું મને પોતાને જોખમદાર ગણું છું, મીલીસ સનો,” ગાડીએ ચાલુ મુક્યું કે

તેને જાહેર કીધું, ‘વુડબાઈન કાંટેજ’ માહફ સુચવેલું ઘેર છે, અને તે જો તમોને નહીં પસંદ પડશે, તો આપુનને બીજું શોધવું પડશે.”

મીસીસ સનોએ તેને ખાતરી પર ખાતરી આપવા માંડી કે તે એક કાંટેજ વધુ પસંદ કરતી હતી, તે તેને બેધ્યાણપણે સમજ્યા કીધું, અને આભારમાં તે તેની ભલઈમાં જે તે બોલવા પડી તે અધીરઈથી અટકાવતાં તે આઈરીન તરફ ફર્યો.

“હું સમજી નહીં શકતો કે માય દીકરી કેમ, તમે બે એક બીજાંથી જુદાં છેવ તેમ એટલાં થઈ શકે,” તેને અચર-તીથી કહ્યું, “તમે તમારા બાવાને મલતાં આવતાં હોશો?”

“નહીજી, એ એના બાવાને બી મલતી નથી આવતી,” મીસીસ સનોએ જરા ઘભરાતાં કહ્યું. “હું આઈરીનને હંમેશા કેહું છું કે એ કોઈ અસલનાં એના બાપ દાદાનાં જેવી હોશે જે વિશે હમે કંઈ જાણતાં નહીં હોઈશું.”

“કોઈ નહીં જણાયલાં, બેશક,” આઈરીન સખ્તઈથી બોલી. શું બને તેની તે બાપડીને હવે થોડીજ દરકાર હતી. હરોલ્ડનાં કઢપીત વિચારોએ તે ધારી શકે તે કરતાં બી વધુ તેની પર અસર કીધી હતી, અને તેને વધુ બેકરાર બનાવી દીધી હતી.

“કોઈ દહાડે, આપરે તમારું વંશજોનું ઝાડ બોલશું, મીસીસ સનો, અને જોઈશું કે કીયા કુટુંબો તમારી સાથ સગપણનું નાતું ધરાવેછ,” લોર્ડ જરૂકપોર્ટ બોલ્યો.

પછી તે આબુખાબુ દેખાતાં ઘેરો તેઓને બતાવા લાગે, અને અંતે ગાડી એક ગલીમાં વટ્ટીને એક ત્રીકોણુ એ પત્થરનાં કોટેજ આગલ જઈને ઉભી, તે ઘેર લગલગ વિસ્ટેરીયા, રોઝ ને હનીસ્કલનાં ઝાડોમાં ધંકાયલું હતું. તે પહેલે પોતે બહાર ઉતર્યો, કે કોટેજનું બારણું ખુલ્લું અને એક અંધોર ઉમરની પણ રાતામાતા ચહેરાની ચોરસ, સફેદ અંપરન ને જુની ઢપની કંપમાં સજ થયેલી બહાર આવી અને તે નવાં આવનારાંઓને કટિસી કરવા પડી.

“આહે તૈયાર છે કે, મીસીસ રાઉલેન્ડ?” લોર્ડ બ્રૂક-પોર્ટ પુછ્યું.

“જી હા, માહુરા લોર્ડ.”

મીસીસ રાઉલેન્ડ તેઓનાં રગસ, છત્રીઓ વગેરે લઈને અંદર ચાલી ગઈ.

“કોઈ બીજે દહાડે હું તમોને મને એક કપ ચાહે આપવા કહેવશ, મીસીસ સનો,” તેને આઈરીનને આતુર નજરે જોતાં કહ્યું, જેને તે નહીં જોવાના ઢાંગ કીધા. “હવે તમોને માહુરી ગોઠવણુ ગમેછ કે નહીં તે પર જરા ડાકું કરતો ચાલી જાઉં, તમોને અને મીસ સનોને ગોઠવ ગોઠવ કરવાને ઠીક ઠીક થવા છોડીને. આંચ ડાઈનીંગ રૂમ છે.” તેને આખુ ઘેર ફેરવીને બતાવ્યું. મીસીસ સનોને તે ઘર ઘણું પસંદ પડ્યું. બધું સરસ ટેસ્ટથી સંગારેલું હતું.

“આંચ ઘેરમાં માહુરાં એક બહાલાં ફેન્ડ, ગુજરી ગીયાં તાંહ સુધી રહેતાં હતાં—માહુરાં દુઃખમાં એક ઘણાંજ ભલાં ને

સાચ્યાં ફેન્ડ તેવન પુરવાર થયલાં, “તેને ખુલાસો કીધો. “તેવન અત્રે રહેતાં હતાં તે વખતે જેમ હતું તેમનું તેમ બધું છે. આંચ ચોપડીઓ તેવનની હતી. તેવનનાં ટેસ્ટ ઘણા સરસ હતા.” તેને અસલનાં બે ચાર બુકકેસો સંભાલથી ચોપડીઓ રચેલા બતાવતાં કહ્યું. “મગર આપરે તાંહ દર અઠવાડીયે નવાં ચોપડી ચોપાન્યાં આવેછ, મીસીસ સનો, અને તમારાં દીકરી તે તમારે વાસ્તે લેતાં આવશે.”

મીસીસ સનો પોતાની સગવડનાં દરેક સંધણ સાથનું તે નવું ઘેર જોવાની બધી ગુંચવઈ ગુંગલઈ ગઈ હતી, તેને આભારથી મલકઈને હીઝ ટોર્ડશીપનાં ચહેરામાં જોયું, જે પોતાનાં વિચારોમાં તદ્દન તદ્દનીન થઈ ગયલો દીસ્તો હતો. પછી આઈરીનમાં પોતાનો હાથ લેસ્વીને તે તે ઉમરાવની પુઠે ડાઈંગ રૂમમાં ગઈ જે તેને જાહેર કીધુ કે ઘણો સુંદર હતો.

“હવે હું તમોને રેસ્ટ લેવા છોડી જવશ,” તે બોલ્યો. “મીસીસ સનોને તમારી જરૂર હોય તાંહ સુધી તમે અત્રેજ રહેજો, મીસ સનો, અને પછી મેહેરબાની કરીને હમારે તાંહ આવજો.”

“હું કાલેજ આવશ,” આઈરીને તેની પુઠે દરવાજા વેર તેને મુકવા જતાં કહ્યું. “હું અહીંનું બધું સરખું ગોઠવીને બનશે તેમ જલદીજ કાસ્ટલમાંનાં લેસન શકરૂં કરી દેવશ.”

“તમે પોતાને ઘણાં ઠાકવી નહી નાંખવાં જોઈશે,” તેને તપાસ કરતી, કાલજ વાલી લગલગ માયાલુ કિસમે કહ્યું જે તે છોકરીને મુદલ નહી ગમ્યું. તેને પછી પોતાનો હાથ

લાંબો કીધો, કે તે તેને લીધા વગર આશ્ચું નહી, કે નહી તે ખેતરમાં બનીને તેને જાલી રાખેલો હાથ ઝુટવી લઈ શકી, જોકે ગરમ દિલશોભથી તેને તેણીનો હાથ દાખ્યો તેથી તે છોકરી જરા મનમાં માહું લઈ ગઈ ખરી.

“તાહરે તો, પાછાં મલ્યે તેટલાં સાહેબજી!” તે નરમાસથી બોલ્યો, અને કોટેજ છોડી ગયો.

“એ પોતાના પોઝીશનનો લાભ લએછ,” આઈરીન પોતાની માય આગલ પાછી ફરતાં કડવાસથી વિચારવા લાગી, જે ફરાગત થઈને ચાહે બનાવતી હતી.

“હું આશા રાખું છ કે તેં એવનનો ખરોખર આભાર માન્યો હોશે, ડીયર,” તે બોલી. “એવન ખરેખર ઘણાજ માયાલુ થયાછ, પણ તે તાહરેજ ખાતર જો, દીકરી.”

“તેમ કંઈ છેજ નહી, માય,” આઈરીન ઉતાવલે બોલી ઉઠી. “એ તો હમારાં સાટાંનો એક ભાગ છે.”

મીસીસ સનોએ પોતાની બેટીનો તે જવાબ તેને જે ગવરનેસ તરીકેની નવી ચાકરીથી જે થોડીક આંખ લાગી હતી તેથી થયેલો ધારો અને રાતનાં ઘોલ્યા પર અલોટતાં તેને દયાથી આઈરીનનોજ વિચાર કરવા કીધો.

“જો એ ફકટ હમારું બચ્યું હોતે-હમે ખોલેલી નાલ્લી આઈરીનજ-તો એને એ એની પ્રાણઘાટક મગફરી સાથે લડત નહી કરવી પડતે,” તે ગોર કરતી હતી. “એના માય બાપ કોણ હોશે?”

એજ સવાલ તે ઉન્હાણાની ગરમ રાતે કમનસીબ આઈરીનનું મન કેતરી ખાતો હતો. ઝૂકપોર્ટમાં આયા પછીથી હુંદોડની ભવિષ્યવાણી ખરી પડે એવી આશાનાં અંગારમાં તે બાપડી જલતી હતી. તે રાતે બેઠરારીથી ઉંઘ વગર જાગતી પડી રહેતાં તેને લાગું કે તે વરસોનું સુખ, બલકે પોતાની જીવાની વટીક ખોલી દેવા ખુશી થાય, જો તે ફકટ પોતાનું સર ઉંચું રાખીને તે હકદાર જનમી હતી એમ જાહેર કરી શકે તો! તેમ થતાં તે કમનસીબને હમણાની માફક પોતાના જનમ અને માતપીતાની વાત નીકલતાં શરમથી મરવાનું તો નહીં થાય?

ખીજી સહવારે તે કોમલાગી તરો તાજગી ભરેલી ઉઠી. તેને પોતાની પાલક માતા વાસ્તે બધો બંદોબસ્ત કરી લીધો, અને મીસીસ રાઉલેન્ડને બધી રીતની તાકીદ ફરમાવી ત્યારે તે ચોરસ ઘડી ઘડી બોલતી કે—“બાઈ, હીઝ લોર્ડ શીપે, મને ઘણી તાકીદ કીધીછ કે મીસીસ સનેને જેમ ગમે તેમ બધું કરવું, અને એવનની ખુબ સંભાળ લેવી.”

જો આઈરીનને લોર્ડ ઝૂકપોર્ટ તો બલકે મોહુ પમાડવા જેવો—તે પહેલી મુલાકાતમાં લાગો હોય તો, તે તેને હવે હજાર ઘણો વધુ ધ્યાન ખેંચનારો લાગો. તેને તે પોતાનાં મન સાથે ખુબ ખીજવાતાં ને ચીરડાતાં કપ્રુલ કીધું. તેને દિલમાં તે ઉમરાવ તરફ એ શું લાગણી થતી હતી? તેણીએ માન્યું કે તેઓની સ્થિતિમાં તે લાગણી કઠંગીજ નહીં પણ નાલાયક હતી અને તેથી લડત ચલાવીને તે કહાડી નાંખવાનાં શુભ ઠરાવ પર તે આવી.

કાસ્ટલ તરફ જતાં રસ્તામાં તે મીસ રે ને ઓકરીઓને મળી જેઓ તેને જોતાં ખુશી થઈને તેણી આગલ દોડતી ધસી આવી. લેડી જૂકપોર્ટ ખી ગરમ દિલસોજીથી તેને આવકાર આપ્યો.

“તમે રહેવા કબુલ થયાં તેથી હું તમારી ઘણીજ આભારી છું.” લેડી શીપ જોડ્યાં. “તમારાં મ્યુઝીકે લોર્ડ જૂકપોર્ટ પર ઘણી અસર કીધીછ, ખરું તો એ છે કે જ્યારથી એવણે જાણ્યુંછ કે એવનનાં એ માનીતાં આર્ટમાં ઓકરીઓ કંઈ કરી શકશે, તાહરથી ઓકરીઓમાં ખી ઘણી કાળજી લેતાં થયાછ. મીસ રે લેસનનાં કલાકો અને એ બધું જોઈવશે,” તેને ઉમેર્યું, “પણ હું એટલુંજ તમારી પાસ માંગી લેઉંછ કે સાંજનાં હમારી આગલ પ્લે કરજો. તેવન-માહરા વર-તેની વાટ જોશે.”

આઈરીન તરત કબુલ થઈ, જો કે તે જરા મનમાં અચકઈ તો ખરી કે રખે મીસ રેને મનમાં માફું આવે, કેમકે બધા દહાડા તેજ સાંજના મ્યુઝીકનો પ્રોગ્રામ જોઈવતી હતી. મગર મીસ રે પોતે એટલી ખરાં દીલથી ખુશી થઈ હતી કે જે આઈરીન કહે તે તે કબુલ કરતી.

એમ દહાડા ગબડવા લાગા. આતવારનો અરધો દહાડો આઈરીનને પોતાની માતા પાસ જવાની છુટી રહેતી. આઈરીન પોતે પુરતી સુખમાં હતી, કેમકે આટલે સુધી તે લોર્ડ જૂકપોર્ટ સાથેના વેહેવાર જેવો એક ગવરનેસને તેણીના શીષ્યોનાં બાપ વચ્ચે રહેવો જોઈએ તેવો રાખવામાં ફત્તેહ

પામી હતી. પહેલે તો તેને રસ્તેથી દુર રહેવાનું તે ઓકરી માટે મુશ્કેલ કારણ થઈ પડ્યું હતું. તે નહીં ધારેલી વખતે અચાનક તેની સાંમે અવરનવર થઈ જતી, પછી એકાદ વખત તો જ્યારે તે ખોખીને પુરાણા ટાવરમાં ઔરગન વળડતાં શીખવતી હતી ત્યારે તે તેણીને વાત કરાવતો આવ્યો. મગર તેના હડાડા તે કેમ પસાર કરતો તે તે પંક્તી પોરીએ શોધી કહાડ્યું, અને ઔરગનનું લેસન જ્યારે સહવારે તે પોતાની બગીચ પર ફરવા જતો તે વખતે આપવા શહૂરૂં કીધું.

પહેલે તો તે ઓકરી તેને પોતાથી દુર રાખવાનું કરતી હતી તે, તે અર્થે નોટીસ કીધું નહીં. તે અગઉનીજ માફક તેણીને મોકલાં મને સાંજના વાતચીત કરાવતો આવતો, અને જેથી તે વધુ ખીહતી હતી તેમજ વરતતો. તેણીને ‘પ્લે’ કરવા પુછ્યા પછી, તે પોતે ખ્યાના આગલ ખુરશી ખેંચીને બેસતો, અને પોતાની ધંભીર ઉંડી આંખેમાં નરમાસભર્યા ચલકાટ સાથે તેણીને ટીકતો બેસતો, કે નહીં તો મ્યુઝીકની વચ્ચે વચ્ચે તેણી સાથે વાત કરતો.

તેનેથી અલગ થતાં જો લોર્ડ ખરૂંપોર્ટે તેણીના વિચારોમાં જો અગત્યની જગો રોકી હોય, તો હવે તેને તે સુંદરીને બાણે તેમાંજ ગરક કરી દીધી હતી. તેનોજ ચાહુ વિચાર કર્યા કરતી તેને પોતાને ઘણી વખત પકડી હતી. તેનેજ લગતા ખ્યાલ કરતી, તેના પગલાં સમજવા તે કોમલાંગીના કાન સદા ઉંચા રહેતા, તેનો અવાજ સમજવા

તે આતુર રહેતી, તે ઉમરાવનો દહાડે દહાડે અજબ જેવી રીતે તેને વધુ પરિચય થતો જતો હતો.

“જે ફકટ હું સાંજના દ્રોણ રૂમમાં જવાનું છોડી દઈ શકુંની!” તે વિચારતી, “તોજ કંઈ હું ચાકુ દિવાની બનતી બાજ આઉં! હા. હું છોડી દેવશજ!”

તે ઠરાવ પર આવતાં તેને દિલમાં ધણું લાગું, મગર, તે છતાં બી, તેને તરત તે અમલમાં મુક્યો. તે બીજીજ સહવારે લેડી બૂકપોર્ટ આગલ જઈને કહ્યું કે તેને લાગતું હતું કે જે તે ‘બીજીબતી બેઠ છેડેથી જલાવશે’ તો, તેને સમજાવ્યું, કે તેને ચાકરી છોડી જવાની ફરજ પડશે. તેથી, તેને માંગી લીધું કે થોડા વખત સુધી સાંજનાં પ્લેઈંગ સાઈં તેને માફ કરવી. લેડી શીપે તરત તેને જેમ ગમે તેમ કરવાની છુટ બક્ષી. ત્રણ સાંજ પછી મીસ રે જે તેને બખર આપીકે હીઝ લોર્ડશીપ ફકટ અરધા કલાકને સાઈંજ દરોઈંગ રૂમમાં આવતા, અને ચેંસની એક ગેમ રમીને ચાલી જતા હતા.

“એવન ગુસ્સે થયલાબી લાગેછ, અને બીચારી છોકરીઓ તેથી બેચેન બની ગઈછ.” તેને નરમ ઠપકામાં ઉમેર્યું “એવનને તમારું મ્યુઝીક ધણું ખુશ કરતું હતું, અને પોતાની ગમ્મત કોઈએ ચોરી લીધી હોય તેમ એવનને થાયછ. મોટાં લોકો, સુન્નાનો ચમચો મોઢમાં લઈને જનમેલાં, ચુંથાયલાં ગોલાબનાં પાતરાંથી સંતોસ પામતા નથી!”

આઈરીન ચહેરામાં લાલ થઈ.

“એક મરદ જેને એવનનાં જેટલું સોચ્યું હોય તેને લગભગ કંઈખી માફ કરી શકાય,” તેને ધ્યાન ખેંચ્યું.

“તમે કેહો છો તેમાંખી કંઈ સચ્ચઈ ખરી,” મીસ રે એ અચ્ચરતીથી તેણી તરફ જોતાં કહ્યું. “તમે હુમીને અવર નવર નહીં ‘જોઈન’ થઈ શકો? જરા ગમે તો સહવારનાં મોડાં ઉઠો કે નહીં તો બપોરનાં આશાયશ લેવ!” તેને સુચવ્યું.

“હું વિચાર કરશ,” આઈરીને જવાબ આપ્યો.

તેને તે પર ઘણો દરયાફત કીધો. તે લાંબે સુધી વાંક લેવા મઝ, અંતે દયા ને દુઃખની લેગી લાગણીઓથી આજેજ ખનીને હીઝ લોડશીપનો વિચાર કયા કીધો.

તે કાંઈ ને શાંનેથી ખીહતી હતી? ઘેર તરફ પાછી ફરતાં એ સવાલ તેનો પોતાનો ઘણી વખત પુછ્યો.

“રખે કોઈનીખી હું દરકાર ધરાવતી થાઉં, તેથી હું ખીહું છું કે જેને કશા હક નથી, કોઈ અચલ જગ્યા આ પતી પર નથી!” તે કડવાસથી મનસે બોલી. “એક ગવરનેસ પોતાના શેઠની પુંજરી બને તેમ હું શું તેની પુંજ કરતી થાઉં? એ બેઠું છે! નહીં, માહર ફરીથી સાંજની દ્રોઈંગ રૂમની પાટીમાં સામેલ થવું નહીં.”

એ ઠરાવ પર ઉડાસ ખનીને તે મનન કરતી ચાલતી હતી, તેટલાં તેને લોર્ડ ખૂકપોર્ટજ સાંમે મલી ગયો. તે ઘોડાપર હતો મગર તેની પર નજર પડતાં તે તરત ઉતરી પડ્યો.

“તમારું અહીંયા કેમ આવવું થયું?” તેને લગામ પોતાના હાથમાં લેરવીને તેણીની બાજુમાં ચાલતાં પુછ્યું.” તમારા માય આજે તમારી વાર જોતાં તાં, તેવણુ ઘણું નિરાશ થયાં.”

“તમે શું તાંહુ જઈ આયા?” તેણીએ પુછ્યું. પહેલીજ વખત તે છોકરીને તેની રીશ લાગી, અને તેણીની આંખો ગુસ્સામાં ચમકવા લાગી.

“જાણે મીસીસ સનો ને ‘કોલ’ આપવા જવું એ કોઈ મોટામાં મોટો ગુનાહ હોય તેમ તમે કરતાં દેખાઓછ” તેનો ગુસ્સા બયો દેખાવ જોતાં તે રમુજથી હસ્તાં બોલ્યો. “પુઅર લેડી, હું બીહુંછ કે એવનને ઘણું સુસ્ત લાગેછ. મગર આજની બપોર તો હમે જોઉએ ઘણી ખુશનુમા પસાર કીધી. હમે તમારીજ વાત કરતાં તાં.”

“માહુરા લોડ્ !” આઈરીન ગુસ્સામાં તડી થતાં બોલી. હવે તે કીયા હથીઆરે તેની સાથ લડનાર હતી ?

“મેં શું ગુનાહ કીધોછ. તે હું જાણવા માગુંછ” તે બોલ્યો તેની આંખોમાં દીનતા સેજબી નહી હતી. ઉલ્ટો તેના હેડાણમાં રમુજનો ચલકાટ દીસ્તો હતો. “ખરેખર તો, આજે બપોરે તમોને મલવાની આશાએજ હું વુડબાઈન કોટેજમાં ગીયો તમારી પાસથી ખુલાસો મેલવવા તમે માહુરેથી અલગ ને અલગ કાંય રહોછ ? એ ખરું છે, એટલે તમે તે ના પાડી શકશો નહ.”

“હું કંઈ ના પાડવા ઇચ્છતીજ નથી,” તેને જવાબ આપ્યો. તે શાંત રહેવાની જબરી જેહેમત ખેંચતી હતી મગર તે છતાં તેના ચહેરા પર રતાશ ધાઈ આપેા હતો ને તે બોલી તાહરે તેનો અવાજ ધ્રુજતો હતો. “મગર, ખેશક તમે જોઈ શકશો, માહરા લોડ, કે જો હું તમોથી અલગ રહેવા ઇચ્છતી હોઉ તો માહરા હાથમાંજ તેમ કરવાનું છે. હું તમારી આકરી છોડી જઈ શકું”

“માહરી આકરી છોડી જાવ! તમે એક ‘હાઉસમેડ’ની માફક વાત કરોછ, અને જો તમે મને ‘માહરા લોડ’ બનાવશો તો હું ધારૂંછ કે જાણે તમે રાધણીમાં કામ કરતાં છોકરી હોવ તેમ, મને તમોને આઈરીન નાંજ નામે બોલાવવાની ફરજ પડશે,” તે મુંછમાં હસ્તાં બોલ્યો. “આઈરીન મને તાહડ નામ ગમેછ જો કે એ કંઈ બીજા નામો માફક ખુશા ભરી યાદો તાજી નથી કરતું. તાહરી સાથ જેટલી મારામારી કરવા મને ગમેછ તેટલુંજ મને તાહડ નામથી ગમેછ. તે કાંચ સાંજના માહરી આગલ વળડવાનું મુકી દીધું”

“સાંજનાં વળડયાથી હું ઘણી ઠાકી જાઉંછ,” તે લડકતા સાહદે બોલી.

“તુંને શું ઉંઘ નથી આવતી?” તેને ઉભો રહી જતાં કાલજીથી પુછયું.

“હા, મગર જ્યારે હું પ્લે કરયાથી ઠાકી નથી ગયલી, ત્યારે હું વધુ નિરાંતે ઉંઘી શકુંછ,” તેને જવાબ કર્યો.

તેને તે કોમળ છોકરી તરફ દયા આવે તેવી આતુરતામાં જોયું, અને એક નિસાસો નાંખ્યો.

“આઈરીન, તું સુખી નથી!” તે લાગણીથી બોલ્યો. “માહરી વહાલી મોહરદાર જેને મેં ગુમારી છે તેની તું મને કેટલી યાદ આપેછ! હું તાહરે વાસ્તે કંઈ બી કરવા તૈયાર છઉ કે જેથી માહરી માફક તું બી સુખમાંથી બાકાટ નહી રહેવા પામે.” તેના અવાજથી સખ્ત ચોંકતાં તે બાળકીએ તેની પર ઉતાવળે ઉંચે જોયું.

“શું આંચ તાહરી બાળક સાંધી નહી શકાય?” તેને પુરતા અદબ સાથે ચાલુ રાખ્યું. “તાહરાં માયે બોલઈમાં એટલું તો કબુલ કીધું કે તેં કોઈને પસંદ કીધો હતો. મેં વિગતવાર વધુ જાણવા તેવન પર દબાણ કીધું નહી, કેમકે વિશ્વાસથી મને વધુ કહેવા તાહરી પાસ માંગી લેવાનો મેં ડરાવ કીધો હતો.”

“ઓ, એવન કેમ એમ-એટલાં ઘાટકી થયાં!” આઈરીને દુઃખ પામતાં પોકાર્યું.

“માહરી પર ઇતબાર મુક અને તું પ્રદી બી તે માટે પસ્તાશે નહી.” તેને ધીરજ આપતાં સમજાવ્યું. “તાહરાં માયજનો કસુર ના કહાડતી. મેં તાહરી આંખોમાંજ વાંચ્યું હતું કે કોઈને ચાહીને તેં ગુમાવ્યો છે. મુર્ખ ના થતી. પ્યારને તાહરી જીંદગીમાંથી હરકાતી ના કહાડતી. પૃથિવ પર એજ એક બેકિમતી ખબરનો છે, આઈરીન અને મોહોતજ તે આપરી પાસથી જુટવી લઈ શકેછ. જો તે મરદ, ભત્રો

ને માનને લાયકનો હોય, તાહરી માયનાં કહેવા મુજબ તેવોજ તે છે, તો તમોને શું વિખુટાં પાડેછ ?”

“ તમે સમજ્યું તો હોશે કે અરધી સચ્ચઈ જીઠાંનાંથી નપેક્ષર છે !” આઈરીન તનખદનમાં ધુજતાં બોલી, તે ખીચારી ની લાગણીઓ છેડઈ ભેદઈ ગઈ હતી. “ જ્યારે તેવન એ પર મંડયા હતાં તાહરે તો ખપુંજ તમોને કહીને આંચ ફજેત વાડામાંથી મને બચાવતે—કે હું તેવનનું પોતાનું બચ્ચું નથી, પણ એક તબાયત્રી, હીણાયત્રી, કંગાલ છું, જેને તેવને ને તેવનનાં ભરથારે કેવલ દયાથીજ પાત્રી લીધી હતી, અને તેથી મેં કોઈગ્રી જાતની જીંદગીમાં જે માહુરા ગુજરાન કરવામાં વચ્ચે આવતી હોય તે અખત્યાર નહીં કરવાનો ઠરાવ દીધો છે. મને ખીજ કશા હક નહીં હોય, મગર માહુરી રીતે સ્વતાંત્ર થવાનો હું દાવો કરી શકું.”

તે ઉશકેરઈ ગઈ હતી, અને હીજ લોર્ડશીપ પરખી તેની દેખઈતી અસર થયલી લાગતી હતી.

“ મને માફ કરો, આંચ ખરેખર માહુરે માટે તો ખખર છે !” તે ધુજતા સાહુદે બોલ્યો. “ મગર તાહરા જનમની કંઈગ્રી નિશાણ હોવી જોઈએ આઈરીન, મને તુંને મદદ કરવાદે,” તેને ઉત્સાહથી ઉમેચું “ કેવું મહાભારત તે કહેવાશે તને શીહા રાતનાં અંધકારમાંથી કહાડીને દિવસની રોશનીમાં લાવવાનું કેવું માન ! તું એક રખદતું બચ્ચું—તું કંગાલીયતનું બચ્ચું ! એ બનવા જેવું છેજ નહીં ! દીસ્તી રીતે તું દમાનો ભોગ થઈ પડીછ. કોઈખી રીતે તું મને તુંને મદદ કરવા નહીં દેશે ? ફકટ એટલું તો કહે કે કેમ તું મજી આવી હતી ?”

તેને પોતાનો જીવ સાથેનો હાથ તેણીના કોમલ કર પર મુક્યો. આભારની લાગણીથી આજેજ બનીને તે બાળાએ તે પોતાના બેઉ હાથમાં પકડીને દાંખ્યો, પછી એક નિસાસો નાખતાં તેને તે છોડી દીધો.

“ઠંકયું!” તે હલવેથી બોલી “હું જે જાણું છું તે બધું તમોને કહેવશ. જે મરદ મને આહિંસા તેને એવો ધખારો મન પર લીધો છું કે હું ધારું છું તે કરતાં વધુ સારી હાલતમાં જનમેલી પુરવાર થવશ, અને તેવને જે એજ શોધ કીધી છું તે પર મંડયા છું. મગર હું તો ખાતરીથી માનું છું કે નાસી-પાસીમાંજ એનું સેવટ આવશે.”

તેને વિગતવાર કેમ તે સ્નોવાલાને મલી આવી હતી, તે બધી કહાણી તે ભલા ઉમરાવને કહી સમજાવી, જેથી વાંચનાર આ અગઉનાં જાણીતાં થયલાં હોવાથી અત્રે પાછું લંબાન કરવાની જરૂર જોતી નથી. તેને ઘણા ધ્યાનથી તે સમજી.

“એ એક અજબ જેવી વાત છે!” તેને પોતાનું મત આપ્યું. “જો સંભાલથી તંપાસ ચલાવવામાં નહીં આવે તો એ ભરમ કદીગી ખુલ્લો થઈ શકે નહીં. પણ, આઈરીન, એ જવાન મરદ કોણ છે? તેને અહીં તોડ અને હુમોને આપ ભરમ પર સાથે મંડવા દે.”

“કદી નહીં!” તે મક્કમતાથી બોલી. તેને મનસે તો હુરોડડને તે કામમાં મદદ થવી તે તેને શરણે ગઈ હોય એવુંજ ખરેખર તો દેખાય. “હું તમારો ઘણો આભાર માનું છું, માહુરા લોડ, મગર હું એવો જ્યાલ વટીક નહીં

લઈ જઈ શકું!" તે મજબુતઈથી બોલી. "વઢી, કેઈ બી માહરો ભરમ પુરવાર કરી શકશે નહીં."

"કેઈ કંઈ જાણતું નથી!" લોર્ડ બ્રુકપોર્ટ ઉદાસીથી બોલી ઉઠ્યો." કેઈ બી રીતે, હું તેને ફ-તેહ ઇચ્છુછ, આઈરીન, માહરાં ખરાં દીલથી! હવે જ્યારે હું જાણુંછ કે કાંય તું એટલી ખીજ રહેછ, એટલે તુંને વધુ દલગીર બનવાની ઈટક નહીં આપવાની સંભાલ લેવશ. તુંને સાંજના વળડયા કહેવામાં આવશે નહીં-ખચ્ચીત થોડા વખત સાડું તો નહીંજ. મગર જો હું એ બાબે તાહરી મરજી રાખું તો તુંને કાલે સહવારે તાહરાં માયજી, બલકે હમારી બધાંની સાથ પીકની-કમાં બેડાવું પડશે." તે એમ બોલતોજ જવાબ માટે થોડ્યા વગર બોડા પર સ્વાર થઈને ચાલતો થયો.

આઈરીન, ઘભરાયલી, અશક્ત જેવી તેને જતો જોતી ઉભી રહી ગઈ. તેને એ શું કીધું હતું ?

"મને મુર્ખ બનાવી, એજ મેં તો કીધુંછ, ખીજું શું ?" તે સખ્તઈથી વિચારતી હતી.

પ્રકરણ ૧૩ મું.

તેને પોતાના ખ્યારનો ભરમ હીજ લોર્ડ શીપ આગલ જાહેર કીધો હતો તે દહાડા પછીથી તેના મનને ઘણી બેકારારી થવા લાગી. તે સુંદરીને તેની રીતભાત બદલાયલી

લાગતી. તે કંઈ પોતાની રીતભાતમાં જ ફેરવાયો નહીં હતો, મગર તેની જીંદગી જોગવવાનાં અનુક્રમમાં જી ફેરફાર થયો હતો.

“એ ફેરફારને માહુરી સાથે કે માહરેથી લાગતું વલગતું હોય એવો વિચાર કરવો જ બેહુદો છે,” તે મનન કરતી. “એક પલ જી એવો ખ્યાલ કરવાનો કાંકો જ હું કેમ ધરાવી શકું !”

તો જી તે અનાથ બાલકીનાં જાત્રાં માટે જે કાલજી તે ધરાવતો હતો તે પર તે દેખતી આંખે આંધલી થઈ શકી નહીં. જ્યારે તે મ્યુઝીક લેશન આપતી હોય ત્યારે તાંડ આવવાની તેને હવે તબેહ પાડી હતી, છોકરીઓના પ્રોપ્રિસ કેમ થતો હતો તેની તે પુછ પરછ કરતો, તપાસ લેતો, અને પછી બધાંને કેઠે કેઠે ફરવા લઈ જવાની માંગણી કરતો. એક દહાડો સ્કુલ રૂમ પાર્ટીને સહેલગાડે પોતે જાતે લઈ જવાનું તે નક્કી કરતો; જેમાં મીસીસ સનોને આમેજ કરવા તે ચુકતો નહીં; તો જીજે દહાડે તેની માયનાં ઘેરને વાસ્તે કંઈ બેટસોગાદ તે મોકલતો, જે તે મગર છોકરીને જરા થઈને ગમતું નહીં. ફરવા જતાં ત્યારે જી તે ઘણું ખર્ચ મીસ રે ને મીસીસ સનોની સંભાલ લેવા કહેતો અને મીં કોક્ષ ને છોકરીઓ પર ને જો જી પર નજર રાખવા ફરમાવતો. જ્યારે તે પોતે તો હંમેશ આછરીન પાસે જ રહેતો. તેને લાગતું કે એ તેની માયા બરી મેહોરખાંનીનાં નફામાં મીસ રે તેની સાથે ઉંચે મોહને રહેતી અને મીં કોક્ષ હુદખહાર ઠંડઈથી વસ્તતો હતો.

“કાંચ લોડ ઝડકપોર્ટ મને માયામાં પારવાની જીવ લેતા હોશે? જેમ માહુરા આવવા અગઉ આલતુંતું તેમજ આલવા દેવામાં એવન કાંચ નહી સંતોષ માનતા?” તે મનમાં મુજતી હતી. “તેવને જાણવું જોઈએ કે એમ તરફદારી કરવાથી ઉલટું મને સોસવું પડેછ.”

તે વિશે હીઝ લોડશીપને કહેવાનો તેને નક્કી કરાવ કીધો. તે એક નાનુક બાબત હતી, એટલે કુદરતીજ તે તેમ કરવાથી પાત્રી હતી. તેને હવે મજબુત વેહેમ પડવા માંડ્યો હતો કે છોકરીઓને વટીક તેઓનાં બાપ તરફથી જેટલી તેને પોતાને મલતી તેટલી લેટ સોગાદ મલતી હતી નહી.

એક ખપોરે મીસ રે દોપીંગે ગઈ હતી, અને તેથી આઈરીન છોકરીઓ સાથ ટેનીસ કોર્ટ પર ગઈ. તેને જુરી આંખવાલી ‘ડાડો’ સાથ ટેનીસનો એક ‘સેટ’ માંડ્યો, જેની એક સારી રમનારી હતી, તે એમ ગુંટાયલી હતી, તેટલાં એકાએક ફરતાં, તેમી નજર લોડ ઝડકપોર્ટ પર પડી, જે ‘કોર્ટ’માં આવ્યો હતો અને એકાએક ચીતે વખાણની નજરે તેણીને તપાસતો ઉભો હતો. તે નજર હંમેશ તેણીના રૂખસારે પર રતાશનો ધસારો કરાવતી હતી.

“તમે હંમેશની માફક, ઘણી મેહેનત કરોછ-તમારા ગાલો માહુરા પીચીસો જે હું તમારે વાસ્તે એકઠાં કરતો હતો તેના જેવા લાલ થયાછ,” તે બોલ્યો. “હસાબેલ, આંચ ‘સેટ’ પુરો કર. હું માંડવા હેઠ મીસ સનો સાથ વાત કરવા માંગુંછ.”

સેજ આનાકાની પછી આઈરીન તાબે થઈ અને માંડવા હોંઠે ગઈ, બાંહુ તેની અગઉનો જઈને લોર્ડ ઝકપોર્ટ બેસીને ફફટ બાસ્કેટમાં પીચીસ ગોઠવતો હતો.

“હું આજે સહુવારે તમારે વાસ્તે શું કરતો તો તે કહેવા માંગું છું,” હસીને તેણી તરફ ઉંચે બેતાં તેને કહ્યું. “તમે એક દહાડો બોલેલાં કે તમે અગઉ ઘોડેસ્વારી કરતાં હતાં અને તમોને તેનો ઘણો શોખ છે. તે દહાડથીજ તમે છોકરીઓ સાથે ‘રાઈડ’ બાવ એમ હું ઇચ્છતો હતો, ને તેની તલાસમાંજ હતો. આજે મેં એક સુઢર ઘોડી ખરીદી છે—છે તો કાલી લમર અને ગરીબ તો બકરી જેવી. વેલ? એ મોહના પર ગુસ્સાનો ચીલ્લો કાંય?” તે બાળાને નીરખીને બેતાં તેને પુછ્યું.

“માહરે તમારી ઘણી આભારી થવું જોઈએ, હું ધારું છું, મગર ખરેખર તો હું ‘રાઈડ’ કરવા માંગતી નથી!” તે કડવાસથી બોલી. “મેં બીજાંઓનાં ઘોડા પર ફફટ કોઈ કોઈ વખત સ્વારી કીધી છે,” તેને ઉમેર્યું.

“તાહરે હવે તો તું કાહરા પોતાના ઘોડા પર ‘રાઈડ’ કરી શકશે!” તેને બારથી કહ્યું. “મેં લેડી શીપની ‘ડમે’ને હોકમ કીધો છે તાહરું માપ લઈને, લાંડન એક સ્વારીના પોશાક સાડું ચોરડર મોકલવા કહેલું છે.”

એકાદ પલ આઈરીન અચકાતી ઉભી; પછી જીવ પર આવીને તે તેની સામે બેતાં બોલી.

“શું બનશે તે તમે જાણો છો, લોર્ડ જૂંકપોર્ટ, જો તમે આવી પક્ષપાતી બતાવશો તો? તમે મને અહીંથી હાંકી કહાડશો! ખીજાંઓ તે શાંતીથી ખમી જશે એ બનવું મહાલ છે.”

“તમે છોકરીઓને વાસ્તે કહેવા માંગો છો કે?” તેને ઉદ્ધતધથી પુછ્યું.

“તમે કેમ એમ પુછી શકો છો?” તે ચહેરામા ખુબ લાલ થઈ. “હું મીસ રે ને મી. કોક્ષને વાસ્તે કહેવા માંગું છું,” તેને સમજાવ્યું. “એક પલ વિચાર કરો! અત્યાર સુધી એ લોકોએ તમારાં છોકરાંઓ પછવાડે સખ્ત મેહેનત લીધી છે. જ્યારે હું, એક નવી આવનારી પર એકદમ તમારી મેહેરબાની ઉતરી છું.”

“કેટલું કહું?” તે હસ્તાં ધોલ્યો. “આઈરીન તે લોક સાથે તું ને પોતાને ના સરખાવ—માહુરી આગલ તો નહીજ. હું શું કરું છું તે હું જાણું છું. તું જો કબુલ થાય તો, હું તું ને માહુરી દીકરી કરી લેવા માંગું છું. હું તું ને લગન સીવાય કદી જવા દેવશ નહી. અને તે તો લવિષ્યને હાથ વાત છે.”

“ઓ!” આઈરીન કેવલ સંતાપમાં પુકારી. “હું જાઉં છું કે મને અત્રેથી ચાલી જવુંજ પડશે,” તે બાળા કલવઈને બોલી.

“હું તમોને કહેવાનીજ હતી કે મીસ રે માહુરી તરફ બહુઈ ગયલા છે અને મી. કોક્ષ વધુજ વિરૂદ્ધતા બતાવતા થયા છે. હું તેઓને વાંક કહાડતી નથી. કાંય માહુરી તરફ એટલી પક્ષપાતિ બતાવવામાં આવે? કાંય માહુરા માયજીને અંહી કાંટેજમાં રહેવા દેવામાં આવે?”

“ કેમકે તેવન રહે એમ હું ઇચ્છું છું ! એટલું બેશક પુરતું કારણ છે ?” લોર્ડ જરૂરપોર્ટ કરડછથી જવાબ કર્યો. પછી તે તેણીને નરમાસ ભરી હેતવંતી આંખો ટીકટાં બોલ્યો. “ તું હોમને છોડી જવાનો તો ખ્યાલ કરતીજ ના હું તેવી કંઈ બહાત્રી આપશજ નહીં !” તેને માયાથી તોબી મકકમતાથી કહ્યું “ માહરે તુંને વધુ કહેવું જોઈએ કે એ બાબતમાં માહરી ભટ્ટી મોહોરદારજ નહી, પણ તાંહરાં પાલક માતાબી તદન એકમત થયાછ અને માહરા તાહરે વાસ્તેના ખ્દાનમાં મદદ થવાને ટેકો આપવા તૈયાર છે. જો તું તાહરા અત્રેના પોઝીશન માટે વાંધોજ જો કરતી હોય તો હું તુંને બેમાંથી જે ગમે તે એક પસંદ કરવાનું સોંપું છું.”

તેણીને લગતી બાબતમાં મુઠું મારવાની તેની શીરીલ સરકશી માટે અજબ થતી, તે તેને બોપવા લાગી. તેના મગજની સાબુતઈ માટેબી તે જરા શકીલી બની.

“ બેમાંથી એક પસંદ કરવાનું ?” તેને જે સમજ્યું હતું તે માટે જાણે તે પોતાના કાનનો ઇતિબાર નહી કરતી હોય તેમ પાછું બોલી.

“ હા. હું તુંને માહરી દીકરી કરી લેવા ફકટ તૈયાર ને રાજીજ નથી, પણ આતુર છું,” તેને શાંત અવાજે જવાબ કર્યો. “ માહરાં જૈરી, તેમજ મીસીસ સનો તે માટેનાં માહરાં કારણો જાણેછ. મેં થોડો વખત થોભી જવાનો મનમુઓ રાખ્યો હતો, પણ તેં મને બોલવાની ફરજ પાડી,” તેને ચાલુ રાખ્યું. “ હું દરેક ચીજને ખુદરતી રસ્તો લેવા દેવા ઇચ્છતો હતો, અને

તુંને તદ્દન ખુદરતી રીતેજ સદા અત્રેજ રાખવા અને માહરી
 ફીકરી તરીકે ઓલખાવવાનું સેવટ લાવવા માંગતો હતો.
 તેં માહરી પર ચઢઈ કીધી. હું દલગીર છું, પણ તેની કંઈ
 ફકર નહીં.”

“પણ ફકર છે!” આઈરીન ફરીને પોતાના બન્ને
 હાથ બેડતાં પુકારી. તે શું ખરેખર દિવાનો હતો કે ફકટ
 કાર્યાનો ધસેલો? “હું કદી બી આવી બેઠંગી રીતે અત્રે રહી
 શકુંજ નહી, હું તે કબુલ કરુંજ નહી-તે ખરું હોયજ નહી!”

“હમણા કંઈ બોલતી ના, હું માંગી લેઉંછ!” તેને
 ઉઠીને માડવામાંથી બહાર પડતાં કહ્યું. “માહરી તુંને સદ્લાહ
 છે કે એ ચીજનો હાલને કાજ વિચારજ ના કરતી, આઈ-
 રીન. હું તુંને ખાતરી આપુંછ, છોકરી, કે એ સારીજ
 સદ્લાહ છે. વેલ, ડોડા, લેવ અહી તમારે વાસ્તે થોડાંક
 પીચીસ છે!” તેને પુકારીને પોતાની બેટીઓને કહ્યું, અને
 પછી તે ઉતાવળે તાંહથી ચાલી ગીયો.

એક સખ્ત જોહેમતથી તે કોમલાગી, છોકરીઓ સાથ
 કંઈજ બન્યું નહી હોય તેમ શાંત રહીને થોડોક વખત વાત
 ચીત કરતી બેઠી, પછી તે તાંહથી સટકી ગઈ-પોતાનાં
 ઓરડામાં નહી, મગર તેની એક માનીતી થઈ પડેલી જગોમાં
 તે ચાલી ગઈ. એક વખત નરસરી તરીકે વપડાતો પણ હાલમાં
 વાચડયા વગર પડી રહેલો તે એક ઓરડો હતો. તે બાળાએ તેની
 એક બારી ખોલી અને પોતાના સુંદર હાથની કોણી તેની
 બેર પર ટેકવીને વિચારમાં મશગુલ બની ગઈ.

“હવે આણીની ધીક આવી પુગીછ,” તે મનસે વિચારવા લાગી. “હું એ કોઈ કાળે ખી ચાલવા દઈ શકું નહીં. માહુરાં માયજીને હુર લેડી શીપ જેવા માયાહુ પણ નખળાં મનની સ્ત્રીઓની મદદ ને ટેકો મેળવતો. આંચ એવનનો સીફ જેવકુશાઈ ભરેલો ફાંટો છે. એવનને પેટે જે દીકરીઓ તો છે છતાં મને કરી લેવાનો ખ્યાલજ બેહુદો છે. ઓ, હવે માહુરે શું કરવું?”

ખીજાઓ પ્રત્યેની પોતાની ફરજનો ખ્યાલ ધરાવતી, તે કામલ કન્યા, તે હવે કીયો માર્ગ લયે? શું તે કાસ્ટલમાંથી ચાલી જાય? તે ઉમરાવની ચાકરી છોડી જાય? તેમ થતાં તો તેની પાલક માતા જે સુખ સગવડને શાંતીભરી નિરાંત મેળવવા પામી હતી, જે તે ખીચારીને જીંદગીનાં છેલ્લા દહાડામાં નસીબ થઈ હતી તેનું સેવક આવી જાય.

હવે, પહેલીજ વખત તે કમખખત છોકરીને રાગ ખોહવાથી જે ખોટ ગઈ હતી તેનો તેને કડવો અનુભવ મલ્યો. “હું કંઈજ કરી શકતી નથી,” તેને કડવાસથી વિચાર્યું. “જીંદગીની નદીમાં કોઈ ઝાડ પરથી સુકઈને ખરી પડેલાં અને પરાધીન ખનીને નદીના રોહ સાથે ઘસડાતાં પાતરાં માફક ફકટ તણાયા કરવા સીવાય, હું કંઈજ કરી શકતી નથી. ઓ, કાંચ હું પેલા ‘એકસપર્ટ’ની સલ્લાહ મુજબ ચાલી?” તેને કલ્પાંત કીધું.

તેને ગરક કરતાં અધકારમાં સેજખી રોશનીનું કિરણ નજરે પડતું નહીં હતું. સેજ ખી ઉભસ જોવા તેને પોતાનું

મગજ અને આંખો ખેંચી તાણી નાખી. પણ ફેકટ. પછી ઉપજતા વિચિત્ર ધખારાઓ કહાડી નાખવા અને પોતાનાં મનને રીજવવા તે મ્યુઝીક રૂમ તરફ ગઈ.

એક જાણીતાં ગીતની કૉપી ‘ધ લાસ્ટ કોર્ડ’ જેતાં એક લટકકો, દુઃખી મલકાટ તેના હોઠો પર પંથરાયો. ‘જોહવાયલો તાંત,’ ‘કંટાળેલી ને અસ્વસ્થ બનેલી’ એના જોડનારે એ જાણે માહરેજ વાસ્તે જોડયુંછ.” તે જળડી “હું બી કંટાળેલી ને અસ્વસ્થ છું. કદાચ એના રચનારની માફક, હું બી એ વળગતાં ડાહપણ ને શાંતી મેલવી શકશ.”

તે વાજાં પર જેસ્તાં તેને વગાડવા માંડયું. પહેલે ધીમે નરમાસથી—તે રાગનો તેના ફાટાં મુજબ મધુર, મીઠો સ્વર ચોપાસ ફેલઈ રહ્યો. પછી ઉત્સાહી બનતાં, તે મોટા કમ્પોઝરની પ્રોઠ સ્મરણ તાણ થવા લાગી. લાગણીઓમાં ઉશ્કેરઈને તેને એક બીજા જાણીતા ગીતની શરૂઆત કીધી, અને પછી, લગલગ બેધ્યાનપણે તે ગાવા લાગી, અને બીજી ક્ષણમાં તેને અપાર ખુશાલી વચ્ચે શોધ કીધી કે તેનો ગાવાનો શુર નિકલતો હતો. તેના જુબાલ મુજબ તો તે અગઉ એટલો નિરમલ, ઉંચો અને સેહેલાઈથી તેના ગલાં-માંથી બહાર નહી પડ્યો હતો, અગઉ કદીબી તે રાગ આજના જેટલો તેના કાબુમાં નહી હતો.

“હીયર મી, ઑ ઈઝરાયલ!” તે નોવેલ મેલાડી તેના કાનમાં ગણગણવા લાગી. ગળાંમાંથી નીકળતા નિર્મલ શુર ને તે ડંગ બનીને આતુરતાથી સમજવા લાગી. એ શું

કોઈ મોજેજો થયો હતો? શું તે બાપડી કોઈ લયંકર સ્વપ્નાનો ભોગ થઈ પડી હતી?

તે થોડોક વખત પોતાનું સર્વ દુઃખ ભુલી ગઈ. એક ખુશાલ કલાક માટે તે ફરીથી પ્રખ્યાત ગાનારીમાં ફેરવાઈ ગઈ જેને માટે મોટી મોટી આશા ઉમેદો બાંધવામાં આવી હતી. જે કામુથી તે હાલમાં ગાતી હતી તેથી તો તે અગઉ તદ્દન બેખબર હતી. પછી અચાનક જે બન્યું હતું તેનો ખ્યાલ થતાં, તે બાપડી ઘભરઈને આજેજ બનતાં ખુબ જોરથી રડવા લાગી.

તેની પહેલ્લી લાગણી તો તે અહમુત ખબર દોડી જઈને મીસીસ સનોને જણાવવાની થઈ, બીજી ઈચ્છા પોતાની આવેલી ગાવાની શક્તિ સમજાવીને લોર્ડ પ્લૂકપોર્ટને એકદમ છક લક કરી નાખવાની થઈ. પછી, જરા વારે ઉશકેરણીનો શ્વાલ સમી જતાં, તેને તે બાબતપર ચુપકીદી અખત્યાર કરવાનો ઠેકાવ કીધો.

તે ડરાવને તે થોડાક દીવસ તો ચીવટઈથી વલગી રહી કાસ્ટલમાંની જીંદગી અગઉનીજ માફક પસાર થવા લાગી, દરેક જણ તેણી તરફ માયાથી વર્તતું હતું.

પહેલે તો તે બીહૂમી કે હીઝ લોર્ડશીપ, તે શોધ જે તેને કીધી હતી અને જે માટે તે હુન્નબી ડામાડોલ હતી તે જાણી જશે, મગર તે પોતાના કામકાજમાં હમણા હમણા ઘણા ગુંટાયદો રહેતો હતો, અને એક સહવારે તેને સમન્યું કે તે લંડન ગીયો હતો,

તેને ગીયાને ત્રણેક દહાડા થયા પછી લેડી શીપે આઈ-રીનને તેડાવી મંગાવી. “હું નાથ આવર ગામમાં હીઝ લૉડ્ શીપ સાઈઝ બર્થ ડે પ્રેઝન્ટ પસંદ કરવા જાઉંછ,” તેને ખુલાસો કરીધો. “હું ઈસાએલને માહરી સાથ લઈ જવાનો વિચાર રાખુંછ. તમેજી હમારી સાથ આવશો ? તમે એવનને એટલી સારી રીતે એલગતાં લાગોછ કે-હું ખાતરીથી માનુંછ કે-એવનને શું પસંદ પડશે તે નક્કી કરવામાં તમે હમોને ઘણી મદદ કરશો.”

આઈરીન લાલ ચણેટી જેવી થઈ ગઈ, જો કે તેનો એ ઘલરાત અમથો હતો, કેમકે લેડી જૂકપોર્ટ અસાધારણ નિષ્કપટ અબલા હતી. પોતાના વરને માનીતી થઈ પડેલી તે છોકરીપર અદેખી થયાનો તો તે અદલાવાલી અબળાને ખ્યાલજ નહી થયો હતો. તેને શું અત્યાર સુધી તે અજ-સુરત, બાહોશ છોકરી જેને કેહેર વર્તાવનારા ગજબનાક પ્રારબ્ધના હાથપર નાશ કરનારો સખ્ત માર ખાધો હતો તેની તરફની પોતાના ધણીની કાળજીમાં પોતાની સંપત્તી નહી આપી હતી ?

સેજ આનાકાની પછી આઈરીને લેડી જૂકપોર્ટનું ઇજન કબુલ રાખ્યું, અને બપોરના લનચ પછી તેઓ નાથ આવર હકરાવી ગીયાં. તે એક ઉકલાટવાલો દહાડો હતો, જ્યારે સુરજનું તડકુંબી આકાશપરથી વરસીને શેકાતી ધર્તીને નિર્દય-પણે વધારેજ ભુજતું હતું, જ્યારે દરેક ઝાડનું પાદડું કે ઘાસનું તણખલું વટીક હવા વગરનાં વાતાવરણથી હીંચ્યા

ચાલ્યા વગર જાણે લટકતું, અને પુલો ફેનટ મારી ગીયા હોય તેમ પોતાના સર ઝુકાવીને મુઠ્ઠાલ જેવા થઈ ગયલાં હતાં.

લેડી ખૂંકપોર્ટે હીંમતથી બધી ખરીદીઓ કરી લીધી, અને પાંચેકને સુમારે ઘેર પાછા ફરવા લાગાં તેટલાં કોચમેને જણાવ્યું કે તોફાન અને તેથી વરી સખ્ત થવાનાં ચીન્હ નજરે આવતાં હતાં. થોડે દુર જતાંજ તેઓ તોફાનમાં સપડઈ ગીયાં, વીજળીના ચમકારા ને આકાશી ગર્જના સમજતાં ઘોડાઓ જરા લડકેલા લાગા એટલે તેઓને બ્રેન્ડવેલ હાઉસમાં આશરો લેવો પડ્યો. તે મકાનનો માલેક ખૂંકપોર્ટ વાલાનો ઓલખાનનો હતો એટલે તેમાં કશું ખોટું નહીં હતું.

“લોર્ડ બ્રેન્ડવેલ તો બહાર ગયલા છે, માહરાં લેડી, મગર તેવન તમોને અત્રે સગવડથી ઉતરેલાં જોઈને જરૂર રાજી થશે,” હાઉસકીપરે તેઓને દાખલ કરતાં કહ્યું. “જો તમે ‘બાડવાર’માં આવીને બેસશો તો હું તમો લેડી શીપને વાસ્તે ચાહે બનાવીને મોકલાઉ.”

તેને તેઓને એમ કહેતાં એક ખંડમાં લઈ જઈને બેસાડ્યાં. તે એક લાંબો પણ કંઈક સાંકડો ઓરડો હતો, તેને સુંદર ટેસ્ટથી નવોજ સંગારેલો હોતો હતો. “બેશક એક ખુશનુમાં ઓરડો છે!” લેડી ખૂંકપોર્ટે આનુમાનુ બધું જોતાં ટીકા કીધા. તેટલાં એક બીહક લાગે તેવો વિજલીનો ચમકારો થયો અને આકાશ ફાટતું હોય તેવી ગર્જના સમજઈ. “હું નહીં ખમી શકતી!” તેણીએ હીસ્ટેરીક બનતાં પુકાર્યું. સારાં નમ્રીએ તેટલાં બે ‘મંડ’ ચાહે લઈ આવી અને

તે ચારે સાથે મત્રીને તે બીહુ ગયત્રી બાઈને ધીરજ આપવામાં કાંઈક ફ-તેહ પામ્યાં, દરેક બારી બંધ કરી દેવામાં આવી અને તે સુંદર ઓરડામાં બતીઓ રોશન કરવામાં આવી. મગર લેડી બ્લકપોર્ટ પુશકલ બીહી ગઈ હતી. દરેક ગગડાટનો કડાકો તેને ધુન્નવતાં હતાં.

“હું જઈને હાઉસકીપર પાસથી ‘સાલવાલેટાઈલ’ જે હોય તો લઈ આઉ?” આઈરીને ઇસાએલને પુછ્યું.

“હું બાણું છ કે, મમા, કોઈ વખત એ લયછ ખરાં,” બંસા બોલી.

આઈરીન તેથી ઓરડાની બહાર પડી અને જે ચાર ઓરડા વટાવ્યા પછી તે દાદર ઉતરવા જતી હતી તેટલાં નીચેથી વાત કરવાનો અવાજ સમજતાં તે ખંચાઈને ઉભી રહી ગઈ. ટીંગાઈને જોતાં તેને હાઉસ કીપરને એક કોઈ મરદ સાથ વાત કરતી જોઈ. તે મરદની પીઠ તેણી તરફ હતી.

“લોડ્ બેન્ડવેલ-નવો લોડ્ હોશે!” આઈરીને વિચાર્યું.
“હવે ‘શુ’ કફ-હીમતથી નીચે જાઉ કે લેડી બ્લકપોર્ટ આગલજ પાછી ફરે?”

પ્રકરણ ૧૪ મું.

તે એમ અચકાતી ઉભી હતી તેટલાં વિજલીનો અમકારો થયો, અને એક કાનનાં બેહર ફાડી નાંખે તેવો ગગડાટ

થતાં જરા વાર સુધી ગર્જના ચાલુ રહી. તેને ખીહીને એક ચીસ પાડી, જે સમજતાં તે મરદ ફાંડયા કુડાવતો તેણીની મદદે ધસ્યો આવ્યો. તે હુરોડ્ડ પ્રાઉન હતો !

“આઈરીન!” તેને જુસ્સાથી પુકાર્યું, અને ખીજ પક્ષે તેણીને પોતાની ગોદમાં લઈને કીસીસો લેવાં માંડી. “મને માફ કર, બહાલી!” જરા વારે તેણીને છુટી કરીને હરખથી નિહાલતાં તે જોડ્યો.” તાહરં માહરી આગલ આવવું કેવું અચાનક છે ! એ એક સખત તુફાન થયુંછ, આઈરીન, મગર તેનો શું મુજકો છે ? મને માફ કરજે : હું તો ખુશાલીથી બધો છલકઈ જાઉંછ ? ડીયરેસ્ટ, તું બધું જાણેછ ? શું લોડ બ્રેકપોર્ટ અધીરા બનીને તુંને બધું કહી દીધું ?”

“તમે શું કહેવા માંગોછ ?” આઈરીને પુછ્યું. તે મધુરીને તો સાંખુત લાગું કે તેણીના પરસ્તારનાં માથાંને સ્કુર જરા ખીલો થયલો હતો.

“તેવને તુંને તાહરે કહ્યું નથી ?” તે ઉશકેરાતમાં જોડ્યો. પછી તેને તેણીનો સુદર હાથ લઈને પોતાની છાતી સાથે દાખ્યો. “આજે તું અહીં આવી એ કેવું અમત્કારીક ! તે પોતાની લાગણી નરમ કરવાની અને શાંત પાણે જોલવાની જખરી કોશેશ કરતો નજરે આવતો હતો. “તુંને અચરત કઈ ? મગર હવે તુંને બધું જાણવાનો વખત આવી લાગોછ, અહી આવ !” તેને એમ કહેતાં બાબુમાંનું એક ખારણું જોડ્યું, અને આઈરીને એક દ્રોઈંગ રૂમ જોયો, જેખી નવે-સરથી નવોજ સંગારેલો હતો.

“નહીં, નહીં, અત્યારમાંજ હું પુરતી લોડ ઍન્ડવેલનાં ઓરડામાં ઘુસી ચુકેલી છું.” તે બોલી. “તમે શું તેવનનાં કોઈ સગા થાઓછ?” તેને વિસ્મય પામતાં પુછ્યું.

“મને અત્રે દરેક હક છે! તું શું નહીં માનતી? આવ!” તે બોલ્યો, અને સેજ આનાકાની પછી તે તેની પુઠે ગમ્, મગર બારણા આગલજ ઉભી રહી ગઈ.

“હવે મને કેહો, જે હોય તે,” તેને કહ્યું. “લોડ ઍન્ડવેલની લલઈનો હું વધુ લાલ લેવા ના પાડુંછ.”

તેને સીધું તેણીના ચહેરામાં જોયું.

“તે શું પારખ્યું નથી?” તેને પુછ્યું. “ઓ, બેશક, તેં અટકલ તો કીધી હોશે, તેં જાણ્યું તો હોશે કે જો મને ‘સારી ઉમેદ’ નહી હોતે તો હું તુંને માહરી જાંદગીની લાગીદાર થવા પુછતેળી? હું હવે લોડ ઍન્ડવેલ છેઉ. હું તુંને અગઉજ કહેતે પણ તું તો બોલેલી કે આપરે એક સરખી સ્થિતીનાં નહી થઈએ, તાંહ સુધી તું પરણશે નહી, અને વલી તે ‘હજુન જાથુકનું’ નક્કી તો નથી થયું.”

“અને તમે, લોડ ઍન્ડવેલ, મને કીસ કરવાની શેખઈ ભરી હીંમત કીધી!” તેને શરમથી ચહેરામાં લાલ થતાં પુછ્યું. “તમે જાણોછ કે મને તમોને ચાહતી કરવાની સેજ ખી વકી જે હતી તે તમે ગુમાવી છે?” તે ગુસ્સાનાં ચમકારા મારતી આંખોથી તેને જોવા લાગી. “તમે જેવો ભાગ લજ્યોછ તેવો લજવવો! માહરી લાગણીઓની પરવાહ

કર્યા વગર તમે સીતમજ કીધોછ. તમે હવે ધીક્કાર સીવાય માહરી તરફથી શું મેલવવાની આશા રાખોછ ?

“તું તાહરૂં વચન બુલતી લાગેછ !” ગુસ્સામાં તે બાલકીને ફરી જોઈને તે બોલ્યો. તે પુરતો શાંત હતો. બ્રેન્ડવેલ ટાઈટલને મીલકતનો તે માલેક બન્યો હતો તેથી આઈરીનને માહીતગાર કરવા તે સદા ખીહતો હતો, અને હવે તેનો એ ગુસ્સો જોતાં તે છેક નાસીપાસ નહીંજ બન્યો. તેને તેથી તે માહીલાને સમજાવ્યું. “તેં વચન આપેલું કે જ્યારે આપરે બરોબરયાં થઈએ—બરોબર પંકતીના-તાહરે હું તુંને પરણવા પુછશ તો તું તાહરી મંજૂરી આપશે.”

“આપરે બરોબર પંકતીનાજ છેયે, નહી ?” તે કડવાસથી બોલી. કેમકે હવે તે જોઈ શકી કે તેણી વચ્ચે નહીં બોલગી શકાય એવો મોટો અખાડ અરડાયલો હતો. તોખી તે કેવો તેણીને બહાલો હતો ! તેનું, મન હરી લય તેવું મદાનગી ભરેલું કદાવર શરીર, તે ડાર્ક ચહેરો ! તેનો મરદાનગી ભર્યો અવાજ, વાજાંત્રના નાદ જેવો તેના કાનને મધુર લાગતો, તે બાળાનાં તનખદનમાં ખુશાલીની ઝઝણી પ્રસરાવતો હતો. ઓ, તે કેવી તેને ચાહતી હતી ! “હું લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટની ગવરનેસ, અને તમે, વાઈકાઉન્ટ બ્રેન્ડવેલ ! કેવી ઘાટકી મશકેરી !”

“જો તમે ચાહો તો લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટનાં બેટી !” તેને આતુરતામાં કહ્યું. “એવન સાથ માહરી થોડો વખતથીજ પીછાન થઈછ, અને કોઈ મરદ તરફ જોયું નહી હોય તેવા માનથી હું તેવનને જોતો થયોછ.”

“એવને શું તમોને તે વિશે કહ્યું?” નિરાશીમાં પોતાના બંને હાથો જોડતાં તેને પુછ્યું. “હું તમોને બધાંને સમજી નથી શકતી. એક રતી ભારખી સાધારણ અક્કલ તમો બધાંમાં નથી!”

“એમ તુંને બેશક લાગતું હોશે, ડીયરી-હું તે બરોબર સમજી શકું છું!” તેને નરમાસથી કહ્યું. “મગર જલદીજ, તું જો ફક્ત ધીરજ રાખશે તો, બધો ખુલાસો કરવામાં આવશે.”

“જો કંઈ ખાસ કહેવા જેવું હોય તો, તે મને હમણાંજ કહેા!” તેની તરફ અધીરાઇથી ફરતાં તેને પુકાર્યું. “હું આંચ બધા ઇસારાઓ-કે છુપા બનાવેાથી ધીરજ રાખી શકતી નથી. તમારે વીસે સચ્ચઈ તો બહાર પડીછ. તે કહેવાને વાસ્તે પુરતી સહેલી હતી! જો કંઈ સચ્ચઈ કહેવા જેવી હોય-માહરે લગતી-તો તમે મને હમણાં-અત્તરઘડી કહેા?” તેને તકાજો ફીધો.

તે કંઈ બોલવા જતો હોય તેમ લાગું, એક ડગલું તેને આગલ ભર્યું, પછી વળતસર કંઈ યાદ થતાં તે અટકી ગીયો. તે એમ ફીક્કી, પોતાના સુંદર મોહનાપર ભીતરના દુઃખ તો બહાર દેખાવ દેતા લશણુ સાથે એમ ઉભેલી હતી, ત્યારે તે જુહાલીના મનનું સમાધાન કરવા, તેને ધીરજ દેવા તે જવાને કેવું ચાહ્યું. મગર નહી, ખામોશી રાખવા તેને વચન આપ્યું હતું.

“હું કહી શકતો નથી,” તેને મધ્ધમતાથી જવાબ કર્યો. “તુંને જેમ ગમે તેમ ધાર, વિચાર કે ખોલ. હું વચનથી બંધાયેલો હોવાથી તને વધુ હમણા કંઈ કહી શકતો નથી.”

“તાહરે તો તમારી સાથ વધુ વાતચીત કરવાથી મને ખાત્ર આવવું પડશે,” તે તુમાળથી બોલી. “હું દલગીર છેઉ કે અત્રે આશરો લેવાનો હોમને ખ્યાલ થયો. હું તે તમારા એકાદ નોકર માણસનાં કોઠરામાં થોભવાનું વધુ પસંદ કરતે !” એમ બોલતી તે બાત્રી જવા કરી, પણ તેને તે બાળાનો હાથ પકડીને તેને રોકીને થોભાવી.

“તું જાય તે અગઉ મારો ખુલાસો સાંભળી લે,” તે ગુસ્સાથી બોલ્યો. “મને લોર્ડ જેન્ડવેલ થવાનાં ચાન્સ મારે મેં તુંને કાંય નહી કહ્યું તે તું કોઈ દહાડે સમજી શકશે. પહેલે જ્યારે હું તુંને મલ્યો ત્યારે એમ થવાનાં જુજ સંભવ હતા, માહરા કાકા એક જવાન સ્ત્રી સાથ લગન કરનાર હતા, જેથી તેવનને ખચ્ચું અવતરે એ બનવાજોગ હતું. એ તો જ્યારે એવન સખત બીમાર થયા અને ડાક્ટરોએ આશા છોડી ત્યારે મને એ ખેતાળ મલવાનું સંભવીત થયું. તું વરી એટલી મગરૂર છે! પહેલે, તું મને માહરા પોતાવત મારેજ ગાહે એવું હું માંગતો હતો; પછી, જ્યારે હું તુંને સારી રીતે પીછાનતો થયો, ત્યારે મને લાગુ કે તાહરી મગરૂરી આપરી વચ્ચે આવશે. તેટલાં માહરા કાકાજી ગુજરી ગયા—અને આંચ તું જાયછ તેમ હું છું! બસ એટલુંજ કેહવાનું છે. હું તાહરી પાસ ગુંઠણે પડીને, માહરી સાથ

પરણવા તુંને કાલાવાલા કરશ નહીં, આઈરીન! તાહરી મગ-
રૂરી જાંહ સુધી તુંને “હું તમને પરણશ કરી કહેવા પ્રેરશે
નહી તાંહ સુધી હું થોભશ!”

“તેમ કદીખી બનશેજ નહીં!” પોતાનો હાથ તેનાંમાંથી
ખેંચી કહાડીને ચાલી જતાં તે બોલી।

કેવો રમુજ તમાસો થયો હતો! તે ધડકતા હૃદયે
અને જોરમાં ચાલતી નાડી સાથે હાઉસકીપરના ઓરડા તરફ
જતાં વિચારવા લાગી. કેવી અલૌકિક ને અણુચીની મુલાકાત!
તે છતાંખી તેને લાગું કે કેમક રીતે તેને ધાર્યું હતું કે
હુરોદ્દ જોવો તે ધારતી હતી—એક સાધારણ, સારે ઘેરનો,
સારી કેળવણી લીધેલો જવાન પોતાનું ફેડી ખાવાનાં
અવત્યાં મારતો—તેવો તે હતોજ નહીં. તેની રીતભાતમાં
ચાકકસ ખાતરી ભર્યું વર્તણ હતું જે જીંદગીની સીડીપર
ચઢવાની જીવતોડ લડખ ચલાવતા આસામીમાં હોઈ
શકેજ નહીં.

તે, સાલવોલેટાઈલ, ગલાસને ચમચી લઈને પાછી ફરી
તાહરે આઈરીને, હુરોદ્દને લેડી ખૂંકપોર્ટ પાસ બેઠેલો જોયો,
તે લેડી ખૂંકપોર્ટ શાંત બનેલી હતી, અને સાલવોલેટાઈલ,
જે અચરતી ને પ્રકટીકરણ જેથી આઈરીનને એટલો શોક
લાગેો હતો તેનું નીરદોષ કારણ થઈ પડ્યું હતું, તેની જરૂર
જેવું હતું નહીં.

શું હુરોદ્દે કબુલ કીધું હતું—તેઓની આગલી પીછાન
વિશે હર લેડીશીપને કહ્યું હતું? તે ચિંતાતુર બનીને બેઠે

જાણુને વારા ફરતી જાવા લાગી. મગર લેડી જુકપોટ તેની મદદે આવી.

“લોર્ડ જરેન્ડવેલ, આંચ એવન હુમારા બહાલાં ફેન્ડ, મીસ સનો છે,” તેને પીછાણ કરાવતાં, આઈરીન, તરફ જોઈને મલકાતાં કહ્યું. “તમે મ્યુઝીકના શોખીન છેવ, તે કદાચ એવનને લાંડનમાં ગાંતાં સમજ્યાં હોશે. હું એવનને લાંખી વિઝીટપર હુમારાં પરોણા તરીકે રાખવા લાગ્યશાળી થયાંછ.”

તે શું જવાબ કરે? તેટલાં સારે નસીબે, હેરોલ્ડ તેની બહારે ધાયો.

“મીસ સનોને હું તાઉનમાં ઘણી વખત મળેલો છું, લેડી જુકપોટ,” તેને શેકહેન્ડ માટે હાથ લાંખો કરતાં કહ્યું, જે આઈરીનને ફરજ્યાત લેવોજ પડ્યો. “હું એવનને એટલાં સારા દેખાતાં જોઈને ખુશી થયોછું.”

આઈરીનને સારે નસીબે જરાવારમાં તોફાન નરમ પડ્યું અને તેટલાં જુમ ગાડી આવેલી હોવાથી તેઓ ત્રણે ઘેર આવતાં રહ્યાં. ત્રણેમાંની એક તે સાંજના બનાવથી, દલગીર નહીં તોખી ડહાપણવાલી બનીને પાછી ફરી હતી.

શું એ પ્રારબધ હતો, કે ફકટ સાધારણ બનાવ, જેથી તે પછીનાં આખાં અથવાડીયાં સુધી જુકપોટ કાસ્ટલમાં નવા, જવાન લોર્ડ જરેન્ડવેલનીજ વાતો થયા કીધી? તે એક કંટાળા ભરેલું અથવાડીયું આઈરીન માટે થઈ પડ્યું હતું!

કોઈ વખત, સખ્ત મનનું દુઃખ થતાં તેને લાગતું કે તકદીર તેની સાંમે ફેરેલું હતું.

“હું તદન પરત્રાંત ને લાચાર થઈ ગઈછી, અને અહીંથી તાંહ અથડયા ખાયા કરુંછ,” તે નિરાશ બનતાં મનસે બોલતી. ‘એ લોક માહુરાં બલામાં છે. મગર એ લોકે જાણવું જોઈએ કે હું જીંદગીની માહુરી ખરી હુકદાર જગોમાં નથી. બીખારડી તરીકે અવતરેલી, હું કેમ આંધ કુલીન મોલાને ખરની થઈ શકું?’”

તેણીને એકલો દિલાસો તેનો પાછો ફરેલો, સુધરેલો રાગ હતો. નીરમલ, ભરાવર અને મીઠો તે રાગ અગઉનાં કરતાંબી વધુ તેના તાબામાં હતો. તે નિર્વિવાદ હતો. મગર હાલને કાજ તો તે તેને અદેખાઈથી શાંતવાનું કરતી. બોખીનું લેસન પુરું થતાં હમેશ પોતે આરગનપર પ્રેકટીસ કરવા રહેતી, તાહરેજ એકલી પડતાં ફક્ત તે પેલા પુરાણા ટાવરમાં ગાતી હતી.

પ્રકરણ ૧૫ મું.

એક શનીવારની બપોરે, તોફાન થયું અને હોરોડડ તેજ નવો લોર્ડ ખરેન્ડવેલ હતો એમ શોધ કીધા પછીના બીજા અથવાડીયામાં આઈરીન અને બોખીને પહેલો ઝગડો થયો.

“જ્યારે તમે કોઈ દહાડો બોખીના વિચારથી ઉલટું કરાવવા જશો એની પાસ તાહરેજ તમોને એની હુજૂરી

ચાલની ખખર પડશે,” મી૦ કોક્ષે એક વખત અર્થસુચક કહ્યું હતું.

તે દહાડે, મી૦ કોક્ષ ક્રીકેટ મેચ રમવા જનાર હતો, અને જોખીએ તેની સાથ જવાનો તાગડો રચ્યો હતો. મંગર લેડી બ્લકપોર્ટ, તેને નહીં જવા દેવા આઈરીનને કહ્યું હતું. લન્થ પછી તે શુભ થઈ ગયો, મહા મુશકીલે તેને શોધી લાવીને ચોરગનપર બેસાડવામાં આવ્યો. તે નાલ્લો સેતાન અડીયલ પારાની કાની સ્ટુલપર બેસી રહ્યો. નહીં તે કંઈ મોહનેથી તેણીના સવાલોનો જવાબ કરતો, કે નહીં તેને એકબી નોટ વળાડી.

તેણીએ તેને સમજાવ્યો, પટાવ્યો—પણ ક્રીકેટ ધાક ધમકી આપી બેઠી, તેબી પાણીમાં ગઈ. હવે તે ધમકી અમલમાં મુકવા સીવાય છુટકો નહીં રહ્યો, એટલે તેને નરસરીમાં મોકલી દીધો ને તાંડ હોકમ મલે તેટલાં ખાવા જમવાની મનાઈની સજા ફીધી.

“હું સામટી રીતે તદ્દન નિષ્ફળતાજ પુરવાર થઈશ,” તેને વિચાર્યું. “દીકરી તરીકે, ગાનારી તરીકે—અને બહાલી તરીકેગી, કેમકે એ માહરી કંગાલ મગફરીજ હોમને જુદાં પાડેછ—અને હવે છેલ્લે ગવરનેસ તરીકેબી હું માનતી હતી કે જોખીપર હું લાગવગ ચલાવી શકુંછ, પણ નહીં તેમાંબી હું ખોટી પડી. ચાલો, એ હવે જલદીજ પૂરું થશે. માહરા રાગ વિસે હું જરા વધતી ખાતરીપુર્વક થાઉં કે હમે અત્રેથી ચાલી જઈશું.”

તેને તે અસલના પુરાણા અજળ જેવા ચોરડામાં આસ-
પાસ જોયું. હવે જ્યારે ખોદાની મેડરથી તેનો ગાવાનો રાગ
પાછો આવ્યો હતો એટલે સેહેલ્લો ને સુતરો રસ્તો થોડા
મહીનાથી એકાએક જે ધંધાનું સેવટ આયું હતું તેજ પાછો
અખત્યાર કરવાનું હતું. મગર તે ધંધાપર પાછા ફરવાનાં
ખ્યાલે તેને કશો આનંદ થયો નહી. તે ઘણી શરમાલ પંકિતની
છોકરી હતી! એટલે ખરેખર તો ફરીથી જાહેરમાં ગાવા અને
શીખવવાનાં વિચારે તેને ધુજરાં છુટતાં હતાં!

“લોહોથી ટીકાવું!” સ્ટુલપર ઝેસીને વજાડતાં તે
વિચારવા લાગી. “ગડગડયાં લંડનમાં વસવું, ઉકલાટવાલી
ગલી ગુંચીમાંનાં ચીરયાં જેવા ઘેરમાં રહેવું, પછી વરી રોજ
રોજ વખતસર છોકરાંઓને એકસરખી ઢપે શીખવવું કેવું
કંટાળા ભરેલું છે. અહીં રહેવાનું તેના કરતાં તો હજાર ઘણું
વધારે સારું છે, મને એ જગો કેટલી બડાલી થઈ પડીછ.
કોઈ વખત મને લાગેછ કે જાણે હું માહુરી બધી જીંદગી
સુધી અહીંજ વસી હોઉ. જે ફક્ત હિરોલ્ડ, લોર્ડ ખરેન્ડવેલ
નહી હોતેની! મગર હવે અહીં વસવું, જ્યારે એવન પાસે-
નીજ ઇસ્ટેટનાં માલેક છે, અને વરી તેવન અર્લ સાથ મળેલા
છે—જેવન હમે પરણ્યે એવું ઇચ્છેછ, કેમકે એમજ એવન
માંગતા હોશે—તેથી હવે અહીં ઝાઝો વખત રહેવાનું બને
નહી! માયજી ને મને એ અમારો ઇડનનો ખાગ છોડીને,
ઠંડી બેકદર દુન્યામાં ચાલી જવુંજ પડશે. ભારી તો પડશે
ચાલી જવાનું પણ તેમ કર્યા વગર છુટકો નથી.”

ગાનાંની અસરથી શાંત થતાં, તેને જરા થોભીને આબુ બાબુ નજર નાંખી. 'લોર્ડ' જૂકપોર્ટનો તે ચોરડો બાણીતા ઓપેરા ને મ્યુઝીક બુકસથી ભરી નાંખેલો હતો. તેમાં એક કબટ હતી જે તે ઉંઘાડીજ રાખતો હતો કે જેથી તે ગમે તેમ તેમાંથી ચોપડીઓ લઈ શકે.

“માહરે એવન આગળ પહેલ્લે શું ગાવું?” તેને પોતાને પૂછ્યું. તેને એક ધાર્મિક ગીત પસંદ ફીધું અને તે ઇશ્વર પ્રિતેમાં લીન બનીને ગાવા લાગી.

“જો હું ફકટ એવન આગળ એમ ગાઈ શકું!” તે વિચારવા લાગી, તેના હાથે મંદ થઈને બાબુમાં ઘસી પડ્યા. તે સદા લોર્ડ જૂકપોર્ટનોજ વિચાર કર્યા કરતી હતી, કાંચ તે તેમ કરતી તે તે પોતે સમજી શકતી નહી. તેની ડાબી બાબુએ એક નાહુની આરસીનો તંબતો તાંગેલો હતો, તેપર નજર પડતાં તેને તેમાં લોર્ડ જૂકપોર્ટનો ફીકકો ગંભીર ચહેરા બેઠો. તે સખ્ત ચોકતાં ઉઠીને ઉભી થઈ ને તેની આંખોમાં જોવા લાગી.

“તમે મને સમજી?” તે ગભરાટમાં જેમ તેમ બોલી શકી, તે સર્વોત્તમપણે તેને તેણીને સમજી હતી એ ખ્યાલે તેના તન બદનમાંથી સંતોસ ને ખુશાલીની એક ઝબણી પસાર થઈ ગઈ.

“હા, મેં તુંને સમજી,” તેને જવાબ કર્યો. તે બારણાને અઢેલીને ઉભો હતો, તેના હાથ ગજવામાં ખોસેલા હતા. “મેં સમજ્યું,” તે પાછું બોલ્યો, અને તે એવી અજબ જેવી રીતે

એકાગ્રહ ચીતે, ગાફેલ નજરે તેને જોતો ઉભો હતો કે તે બાળા તેથી ઘણી અચરત થઈ. હું તો માનું છું કે આવી એક બક્ષેસ માટે તમોએ ખુદાનાં શુકર કરવા જોઈએ!”

“તમે ભુલતા લાગો છો, મારા લોર્ડ, કે મેં માફરો ગાવાનો રાગ ગુમાવ્યો હતો,” તેની વિચિત્ર રીતભાતથી જરા મનમાં ખીજવાતાં તે સુંદરી બોલી. “મગર તે જેમ અચાનક જતો રહ્યો હતો તેમજ પાછો આવ્યો.”

“એ અજબ જેવું છે કે આવો રાગ તમારો હોઈ શકે?” તે એમ બોલતો ચોરડામાં આવ્યો ને તે ઉભી હતી, તાંડુ ગયો. ‘બોદા! કેવા અસંભવીત બનાવો નજરે આવેછ! કદિપત બનાવો કરતાં સમ્યક્ વિદેશી લાગેછ!” તે બેધ્યાન-પણે બગડ્યો.

“હું ગાઈ શકું છું એ વિચારે તમે કાંઈ એટલા અજબ થાઓ છો?” તેણીએ પુછ્યું.

જાણે તેણીનું બોલવું સમજ્યું નહીં હોય તેમ તે દેખાયો. પછી તેની આંખો ચમકી અને તે ગાફેલપણાંમાંથી જાગ્રત થયો.

“તમે ઠપકો આપો છો તે વાજબી છે. તમોને શ્રેષ્ઠ ગાનાર તરીકે જાણતાં હું અજબ થયો એ તમોને જોઈતી શાખાશી નથી એમ તમને લાગેછ. વેલ, હું દલગીર છઉં કે તમોને તેનો ખુલાસો હું આપી શકતો નથી.”

“જ્યારે માફરો આવો કંઠ હોય ત્યારે હું બોલીને ને છોકરીઓને શીખવું એ અજબ જેવું છે ખરું. હું તે જોઈ

શકુંછ,” તેની સ્વપન્વત, વિલક્ષણ રીતભાતથી કંટાળેા ખાતાં તે ખેાલી. “ જો કે બધાં અત્રે માહરી સાથ ઘણી ભલમ્થી વરત્યાંછ, તોખી મને લાગેછ કે માહરે માહરી અસલની જીંદગીમાં જીપલાવવું જોઈએ.

“ તમે શું હુમારાં ગવરનેસ તરીકે સુખથી રહેલાં? ” તેને શંકાશીલપણે પુછ્યું. તે અચાનક ફરી ગયો, અને ખારી આગળ જઈને, બહાર જોવા લાગો. તેણીનેા કંઠ સુધરવાથી તેની છોકરીઓને જે ખોટ ખમવી પડનાર હતી તેનો તેને ખ્યાલ થયો હાય તેમ લાગું, અને તે તેથી ખેદ પામતો લાગતો હતો.

“ તમે જોવની, માહરા લોડ,” તેને દુઃખી થતો જોઈ મીઠી આઈરીને દલગીર થતાં તેને સમજાવ્યું. “ મને માહરાં માયજીનો વીચાર કરવો જોઈએ. હું જો જાહિર ધંધામાં પાછી જાઉ તો, ખૂપોર્ટમાં પડી રહેવાનાં ફરતાં વધુ તેવન વાસ્તે કરી શકું તેમ છે.”

તેને ફરતાં તેણી તરત જોયું.

“ મીસીસ સનોનો પહેલો વિચાર કરવાનીજ હું તાહરી પાસથી આશા રાખી શકું,” તે ઘાડા અવાજે ખેાલ્યો. “ બીહતી ના! કંઈખી બનશે તોખી, મીસીસ સનોની તો સારી સંભાળ લેવામાં આવશે. હું તુંને તેનું વચન આપુંછ!”

‘ કંઈખી બનશે! ’ કેવી અજબ જેવી રીતે તે ખેાલતો હતો! શું તે હિરોલ્ડ સાથ મલી જઈને તેને તેની મરજી ઉપરાંત જખરીથી લેડી ખરેન્ડવેલ ખનાવનાર હતો?

“ફકટ એકજ બનાવ બનશે, માહરા લોર્ડ,” તે મજબુતઘથી બોલી. “તમે માહરી જગો પુરવા કોઈની શોધ કરશો, અને સીઝન શહર થાય તે અગઉ હું લાંડન જવશ.”

તેના મોહના પરની ગંભીરાઈએ રમુજના પ્રકાશને જગો આપી.

“હા, કુદરતી છે કે તમે તમારો વિચાર કરો,” તેને મુઠ્ઠમાં હસ્તાં કહ્યું; “મગર હું તમોને વચન આપું છ કે તમે લાંડનની સીઝન સાડું વખતસર જઈ શકશો. તેટલાં તમે માહરીપર એક મેહરબાની કરશો? એ કંઈ ઘણું નથી.”

“હાજી, જો માહરેથી બનશે તો કરશ,” તેને શકમંદ ફીસમે જવાબ કર્યો, તેને દિલમાં વસવસો થયો કે તે મેહરબાનીને તેના કમતસીબ પ્યાર સાથ કંઈ લાગતું વલગતું હશે.

“તમે તે સહેલઈથી કરી શકશો. હું હમણાંજ લેડી બ્રૂકપોર્ટને કહેતો હતો કે આપરે એક ઈવનીંગ પાર્ટી કરવી જોઈએ પાડપડોગ્રીઓને નવા લોર્ડ બરેન્ડવેલ સાથ મેલવવા. તમે તે સાંજે ગાશો?”

તે મધુરીના રૂબસારો પર ચુગલીખોર રતાશ ધસી આપ્યો.

“હાજી, જો મને ખાતરી અપવામાં આવે કે હું ફકટ એક આર્ટીસ્ટ તરીકેજ ગાઉ, કોઈ સાથની આગલી બોલખ પીછાનનો ઈસારો થયા વગર, અને તે પછી, તરતજ તમે

મને રજા આપશે કે જેથી હું માહરા માયજીને લાંડન લઈ જાઉં ને તેવન સાડ઼ ઘેરની તલાસ કરું.”

“તુંને ગમે તો બીજેજ દહાડે ખરૂંકપોટ છોડી જજે,” તેને આતુરતામાં ખાતરી આપતાં કહ્યું. “તે કમબખ્ત રાતે, જ્યારે તાહરે અવાજ જતો રહ્યો હતો તાહરે ઘણાં પ્રજ્યાત માણસો હાજર હતાંની? આટીસ્ટો વગેરે એ ઢપનાં? તાહરે, શું તેઓને તે રાતે તેડવાનો વિચાર ઘણો સારો નહી થશે? આપરે થોડાંકને કાસ્ટલમાં ઉતારે આપશું ને બાકીનાંને મુસાફરખાનામાં એમ કેઠે કેઠે બધાંની જગો કરી દઈશું. એમ થવાથી તુંને નવું ઉતેજન મલશે. તુંને એમ નહી લાગતું?”

આઈરીન જરા ગુંચવાયલી લાગી. પછી તેના તે ભલા વિચાર માટે કદર કરતી થઈ, જો કે તેની એ મુરખાગીરી કબુલ કરવી પડતી હોવાથી તે મગફર છોકરીને બરડે પાણી ઉતરતું હતું.

“તમે ઘણા ભલા છેવ, માહરા લોર્ડ,” તે જરા વારે તુમાબથીજ બોલી. “બેશક, તેથી મને પછીથી મદદ થશે.”

“તુંને સમજવા, કેવા આસામીઓને મને ગમશે તે હું જાણું છું,” તેને ચાલું રાખ્યું, “કોઈબી રીતે, માહરાં લેડી અને હું તે વાતનું નક્કી કરશું. તું ગાશે એ તો જાણે કબુલ થઈ ચુકી? તું છેક છેલ્લી ઘડીએ તો તાહરો વિચાર નહી ફેરવેની?” તે સમજતાં તે છોકરી ટટાર થઈ, તેની આંખો ચમકવા લાગી. “નહી, એમ બોલવાની માહરી કંઈ મતલબ

નહીં હતી !” તે જોડ્યો; પછી, પહેલ્લી વખત તે છોકરીને
જેતાં જેમ વિચિત્ર રીતે તેને તેણીને નજર ઠેકવીને જાયલી
તવીજ રીતે તેણી તરફ જોઈને, તે અચાનક ફર્યો અને
તેણીને છોડીને ચાલતો થઈ ગયો.

“કેવા વિચિત્ર માણસ !” આઈરીને વિચાર્યું, તે ડામા
ડોલ બનીને તેને તાંહથી ધસી જતો જોતી ઉમી હતી ત્યારે
તેની છાતીમાં કંઈ કંઈ થતું હતું. તેને મનમાં કબુલ કરવું
પડ્યું કે કાસ્ટલ નહીં મગર તેના માલિકને છોડી જવાનાં
વિચારે તેનું જીગર ભારી થઈ જતું હતું, લોડ બ્રૂકપોર્ટનો
અવાજ અને રીતભાત, તેની માયાબુ રક્ષણભરી કાલજ,
કેવી એ બધાંની તેને ખેટ જનાર હતી ! તે છેલ્લા દશ
દહાડામાં ચાલી જવાના વિચારની આડત પાડવાની તેને
સખ્ત કોશેશ હીધી. તેને તે મોટા રીશપશનનાં મેલાવડાની
ખારવણેજ ચાલી જવાની પરવાનગી મેલવી લીધી હતી,
મગર તે વિચારે તે જરાબી ખુશ હતી નહીં. મીસીસ સનોબી
ચાલી જવાની ખબર સમજતાં દલગીર થઈ ગઈ જો કે, તે
ચાલાક બેટીનો રાગ પાછો આવેલો હોવાની ખબર સમજતાં
તે અલબત્ત ખુશી થઈ.

“હમો વચ્ચે થયલી વાતચીત પછી હું એ સમજી
શકતી નથી,” તે જોલી. તે બી વુડવાઈન કોટેજ તજવું પડવાનાં
ખ્યાલે નારાજ થઈ ગઈ, તેને તે જીપડાંનો સુગમ પડી ગયો
હતો એટલે તે સુખ સગવડ છોડીને જવું પડવાનો વિચાર
તેને ભારી પડતો હતો, મગર તે આઈરીન સાથે તેના

ધંધામાં મદદ થવા જવાની તે ફરજ વિચારતી હતી—તે પાલક બેઠીના સુખ વચ્ચે આવવાનો તેને કશો હક નહીં હતો તે તે સારી કાની સમજતી હતી. એવન તાહરા મ્યુઝીક પછવાડે તદ્દન દિવાના થયલા લાગતાતા અને હિંવે પોતેજ તુંને વગર ફેકટની મોકલવા તઈયાર થયાછ તે મને ખચ્ચીત અજબ કરેછ ?”

“ઉલટું એવન મને અત્રે રાખવા કાલજી ખતાવી હતી તે અજબ થવા જેવું તો હતું,” આઈરીને જવાબ કર્યો.

મગર તે બાપડી દિલમાં દુઃખી હતી. તે આવતા ઓચ્છવની થતી તૈયારી જાણે તેને મનસે તેની પાયદસ્તની તૈયારી થતી હોય તેમ લાગતું હતું. ખચ્ચીત, તે જાણે તે પસાર થયલા ખુશાલ દહાડા જેમાં તે ગરીબ, કમનસીબ, તબીયતી કન્યા, એક આગ્રામી, અને તેમજ લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટને અગતની થઈ પડી હતી તે સુખ સમયને ભુમીદાહ કરવાનાં દહાડા હતા.

જે કે તે બહાર ફરવા હરવા જતી હતી, તોખી તે પોતાના પુરાણા ખ્યારાને નફી મત્રી હતી. ખાસ, તે તેનેથી ખીહતી નહીં હતી, કે તે તેને પુસલાવી પતાવીને કંઈખી કખુલાત લઈ શકશે એવી ધાસ્તી નહીં રાખતી હતી એવું ખતાવા જતા તે બાળા બહાર ફર હર કરતી હતી.

“તમે હમોને છોડી જો ચાલી જવાનાં છેવ તે વિચારે હું ઘણી દલગીર થઈ ગઈછ, ડીયર,” મીસ રે આઈરીને ને પાછું ને પાછું કહેતી અને મી૦ કોક્ષ દલગીર જેવો ગંભીર મત્રકાટ મોહ-

નાપર લાવતાં પાનછેર્યું ધુનાવીને તેને ટેકો આપતો. મગર આઈરીનને લાગતું કે તેઓ તે જતી હોવાથી મનમાં તો ખુશીજ થતાં હતાં. તે પોતે તો ઘણી કંગાલ ને દુઃખી હતી. તે બ્રૂકપોર્ટની મોઢીનીમાંથી મુકતી નહિ પામી હતી એક ખીરજ આપતો બનાવ વટીક-એક બનાવ જે બતાવતો કે હીજ લોર્ડશીપની તેણી માટેની કાલજી કાંઈ કમી નહી થઈ હતી તેથી—તેનો ઝુંપાંઈ જતો જીવ તેજ કરવામાં ફતેહ પામ્યો નહી. તે બનાવ એક બપોરે લેડી બ્રૂકપોર્ટે વુડગાઇન કોટેજની લીધેલી અણચીંતી મુલાકાતને લગતો હતો.

આઈરીન તે દહાડે પોતાની માતાને મલવા આવી હતી અને તે ને મીસીસ સનો બાગમાં બેઠેલાં હતાં, આઈરીનનાં હોથમાં કંઈ સીવવાનું હતું અને મીસીસ સનો બેસીને લાંડન જવાને લગતા પ્રશાસ ગપ્પા સપ્પા ચલાવતી હતી, જે આઈરીનને કંટાલો બવાડતું હતું; તેને મનએ તો ગામ-ડેની તે સુખવાસી જીંદગી બલાસ થવાનો વિચાર મોહાત કરતાંથી નપેતર હતો. તેટલાં એક ગાડી તેઓનાં ગરીબ ઘર તરફ ખેંચાઈ આવી અને લેડી બ્રૂકપોર્ટ તેમાંથી ઉતરીને સીધો તેઓ આગલજ બાગમાં ચાલી આવી, અને આઈરીનની મોટી અચરતી વચ્ચે મીસીસ સનોને ગાલપર ચુમી લીધી જે પછીજ તે ખુશીમાં બેઠી.

“ મેં ધારેલુંજ કે તું અહી આવશે, ડીયર,” તેને આઈરીનને કહ્યું “ અને હવે વખતજ કંઈ નથી રહ્યો કરીને મેં ધર્મ્ય કે આપરી પાર્ટીમાં કોણ કોણને તું ને મીસીસ સનો

તેડવા માંગોછ તેઓના નામ ને ઠરઠેકાણા મને લખાવશે? વરી મેં હુમણાંજ સમજ્યુંછ કે કાવે દરજી તાહરે ડરેસ ફીટ કરવા આવશે.”

“માહરે-ડેસ?” લાલ થતાં અચકર્ષને આઈરીન બાત્રી.
“મેં કંઈ ડેસ નથી સીવવા આપ્યો?”

“નહી, ડીયર, પણ મેં તાહરે વાસ્તે આપ્યોછની,” હર લેડીશીપે મીઠાસથી કહ્યું. “શુદ્ધ સફેદ સેટીનપર પોંતીઆ રંગની છાંટવાલો તે છે; નહી આભાર બાભાર કંઈ નહી, એ તો માહરે ફાંટો હતો.” આઈરીન આભારમાં કંઈ બોલવા જતી હતી તેને અટકાવીને તે બહી સ્ત્રીએ ચાલુ રાખ્યું. “હવે તમારાં દોસ્તોનું લીસ્ટ જોઈએ. લેડી લીડ-સ્ટોનને મોડે તો ઇનવીટેશન કબુલ રાખ્યુંછ. પણ સર રેકા-ઈલ પ્રેસ્ટા, ગ્રીલોટ્ટી અને ડેરલ, એ જાનારાઓ—કહાય તમે મને તેઓનાં એડરેસ આપી શકશો? વરી પેલો જર્નેલીસ્ટ, મીસ્રીસ સનોએ કહેલો તે, અને ક્રીટીક, જે તમે તરફ અગઉ માયાથી વર્ત્યો તો તેનુંળી ગ્રીરનામું લખાવજે.”

“તમે માયજી, લેડી ખૂકપોર્ટને કહ્યું! કાહરે?” આઈરીને શંકાશીલ બનીને મીસ્રીસ સનો તરફ જોતાં પુછ્યું.

“ઓ, હમે જરા નિરાંતે થોડીક વાતચીત કરતાતાં, ડીયર!” લેડી ખૂકપોર્ટે અચકાયા વગર બહાલથી મીસ્રીસ સનોના હાથપર પોતાનો હાથ મુકતાં કહ્યું. પછી નોટ બુક કહાડીને તેમાં જોઈતી કરતી ખબર લખી લઈને તે પછીથી તે બહી ચોરસ જલદીજ જતી રહી.

“માયજી, એ બધું શું થાયછ તે હું મુટલગ સમજી નથી શકતી!” તે પાલક મા બેઠી એબઝાં પડતાં આઈરીને જુસ્સામાં પુકાર્યું.

“માહરા બહાલા ભરથાર કહેનાતા કે આપરે થોડાં કે ઘણાં એસબોર્ડ પરનાં સોટકાંને મલત્તાં આવ્યેછ,” મીસીસ સનોએ પટામણા સાહદે જવાબ કર્યો. “ફરક માત્ર એટલોજ કે ખુદા રમનારાંઓને ભોમીઓ બનીને તે લોકને ઘેરી જાયેછ. આપરે જેબી કંઈ કરીયેછ તે તું જોશે કે, દીકરી, સારાનેજ કાજે.”

મગર, મગરૂર આઈરીન, તે ભરમ જે તેને પોતામાં ગરક કર્યો જતો હતો એમ તે માનતી હતી અને તેથી તે ઘણી ખીજવાતી હતી; તે જરાખી એ ખુદાસાથી ધીરજ પામી નહી.

પ્રકરણ ૧૬ મું.

બ્રૂકપોર્ટ કાસ્ટલમાનો આઈરીનનો છેલ્લો દહાડો આવી લાગ્યો. ખીજી સહવારે તે વુડગ્રાઈન કોટેજમાં પેંકપુક કરવા જનાર હતી; કેમકે મીસીસ સનોએ તે બધું એબઝે હાથે નહી થશે કરી કહ્યું હતું; જે પછી તેઓની લાંડન તરફની ઉઠાંગરી થનાર હતી.

લેડી બ્રૂકપોર્ટ આઈરીનને જણાવ્યું હતું કે બધાં લોકો તેઓનાં ઈન્વીટેશન કબુલ કર્યા હતા; અને લેડી લીડસ્ટોનને તેણીની દીકરી અને ડચેસ ઓફ સાર્ક પાર્ટીની સાંજે ડીનર અગઉજ આવી પુગનાર હતાં, અને સર રેક્રાઇલ પાસ્ટા, સીલોટી, ડરેલ બાઉટનવાલા અને બીજા બધાં બ્રેન્ડવેલ પાર્કમાં ઉતરેલાં હતાં. તેઓનેમી ડીનર પર તેડવામાં આવ્યાં હતાં.

“ડચેસ એ બધાં આર્ટિસ્ટોમાં ઉલટ ધરાવેછ,” તેને ખુલાસો કીધો. “અલબત્ત તું તો હમારી સાથેજ જમશે, અને સર રેક્રાઇલ તુંને ડીનરપર લઈ જશે.” તે સમજતાં આઈરીને પોતાની નાખુશી બતાવતાં તેને ઉમેર્યું. “શું? તુંને નહીં ગમતું? માટે નીરાશ થશે. એને તો તાહરે વાસ્તે એક મજહુતું ટાગળ લખેલું છે, તુને મલવાનાં વિચારે એ પુર ખુશીમાં આવી ગઈછ. કોઈબી રીતે તુંને એને લવિખ્યમાં એક બીજાંની કમ્પનીની મોજ આપવાનો ઘણો વખત મલશે. જો તું ખરેખરજ ડીનરપર નહીં આવવા ઇચ્છતી હોય તો ખબ્બી હું તે માંડી વાલથાં.” આઈરીનની મરજી સાચવતાં તેને એવા તો કંઈ મલકાતે ચહેરે તેણી તરફ જોયું કે તેથી બીચારી આઈરીન ખરેખર ઘણી મનમાં ગુંચવઈ ગઈ.

“એ બધું હવે લગભગ પુરૂ થયું તેથી હું ખુશીજ છું,” આઈરીને વિચાર્યું. તે પોતાના ઓરડામાં લેડી બ્રૂકપોર્ટની ‘મેડ’ ને સાફ તેને તૈયાર કરવા આવનાર હતી. તે બાજાનું જીગર સીમાં જેવું ભારી થઈ ગયું હતું; તેટલાં બારણાપર

ટકોરા પડ્યા અને જ્યુડીઝ પેલી ‘મેડ’ હાથમાં એક કુલના મગમગતા તોરા સાથે દાખલ થઈ.

“હીઝ લોર્ડ શીપે આંચ તમારે વાસ્તે મોકલ્યોજ, મીસ,” તેને ખુલાસો કીધો, “અને તૈયાર થઈને લાઇબ્રેરીમાં જઈને એવન વાસ્તે ખોટી થવા તમોને કહેવા કહ્યુંછ. ડીનર ખલાસ થતાં તેવન તાંહ આવશે. હું આવતીતી તાહરે યુપ લેવાનો હતો. આપનને જરા ઉતાવલ કરવી પડશે, મીસ!” તે પોરી બોલી.

તે ‘મેડ’ તેને ડરેસ કરાવાની તૈયારી કરતી હતી તેટલાં આઈરીને તે તુરો ફેરવી ફેરવીને તપાસ્યો. તે જુદી જુદી જાતની સફેદ લીલીઓનો એક તોફાં જુમખો હતો, અને તેનું હેન્ડલ નકસીદાર ચાંદીનું હતું જેમાં મોતીઓ જડેલાં હતાં.

“એ છુટા પડવાની એક ભેટ,” અરધા દલગીર ને અરધા ચેષ્ટાલયાં મલકાટ સાથે તે મગફર સુંદરીએ વિચાર્યું. “મને એક લેવા લાઇબ્રેરીમાં તેડાવીછ—માહુરી ચાકરીનો પગાર ચુકતે કરવા. વેલ, જાહેર જાંદગીમાં ફરીથી જતાં એક સંતોસ એ છે કે કોઈ દહાડો હું કોઈની નોકરડીથી ઉંચી પદવી પામશ. કોઈ આસામીની અંગત ચાકરડી થવાનાં કરતાં જાહેર આલમની નોકર થવાનું બેહતર છે. જે તે ભ્રાતા-જનોને સંતોસ આપવામાં ફતેહ પામેછ તો તેઓ તમુંને સમજવાજ નથી આવતાં પણ તમારી તરફ જરા માનથી વરતેછ.”

‘મેડ’ તેને તૈયાર કરી જતી હતી, તેને તે ફરોકનાં કકરા ત્રેનનાં ફેડસને છેવટની મરોડ આપી, પછી તે પોરી

તેને વખાણની આંખે જોતાં બળડી. “એ એક સુંદર ગવન છે, મીસ—અને તમે તેમાં ઘણાં સુંદર દેખાવો છો!”

“હું ઈચ્છું છું કે એ તાહરે હતો, જ્યુડીઠ,” આઈરીને આંખે કદનાં આરસીના તખ્તામાં તે ઉંચે પુટલાં જેવો પ્રતિમા શાહજાદી જેવાં મનોહર માથા સાથનો જોતાં કહ્યું. તે ખુબસુરત હતી—તે તે જાણતી હતી. મગર તે ખુબસુરતી તેને શા ખપતી હતી?

“માહરા જેવી તજાયલી, નહીં જણાયલી, માટે તો એ ખુબસુરતી અકારી અને મળકજ નહીં, મગર એક જાતનું વીખ છે!” હેઠે જતાં તે કડવાસથી મનમાં વિચારવા લાગી.

લાઈબ્રેરીનાં બારણાપર ટકોરા મારતાં તેને અરધી આશા બાંધી કે લોર્ડ જ્ઞકપોર્ટને ખોટી કંરવામાં આવ્યો હોય, મગર તેટલાં તો તે જોલ્યો કે “અંદર આવ!” અને તે તાણે થઈ.

ખોટી બારીઓપર ભારી પરદાઓ ઢાંકવામાં આવ્યા હતા. તે અંધારી લાઈબ્રેરીમાં રાઈટીંગ ટેબલ કનેની મુકેલી બતીથી સેજ અજવાલું ચોપાસ પડતું હતું. તે લખતો બેઠેલો હતો. બતીનો ઉજાસ તેના ચહેરાપર પડતો હતો, જે, તે અજવાલાંમાં મોહોત જેવો પ્રીકાસ દેખાડતો હતો, જો કે તેની આંખે તેજમાં પુરતી સજીવન હતી.

“આવવા માટે તમારી મેહરબાની!” તે જોલ્યો. “જરા અહીં બેસશો?” તેને એક ખુરશી તેણી વાસ્તે ખેંચી,

પત્રી અચાનક ફરતાં તે બારણાં આગલ ગયો અને કલમાં ફુંચી ફેરવી.

“કોઈ આપુનને ખસલ નહી કરે કરીને મેં બારણાને ફુંચી મારીછ,” તેને પોતાની જગોમાં પાછું બેસતાં ખુલાસો કરીધો. “હું તમોને જાસ્તી વખત ખોટી નહી કરશ. એક કારણ મેં તમોને તેડાવ્યાં તેનું આંચ છે.” તેને એમ બોલતાં ફુંચીઓનો ઝુમખો ઉંચક્યો, તેબલનાં એક ખાનાંને તે લગાડી, અને, તે ખુલ્લતાં, તેમાંથી એક ચપટો મોરોકકો કેસ કહાડ્યો. તેની એક, તે પત્રી, આંપ ડાળી, કે ઉપરનું ઢાંકણું ઉંધડી ગયું, અને દીક્રા ખુબ મખમલની ગાડીપર તેણીએ એક મોતીનો નેકલેશ બેંધ્યો.

“એ તેણીનો હતો,” તે ધુજતા સાહુદે બોલ્યો. “એ હવે તાહરો થાય એમ હું ઇચ્છુંછ.”

“ઓ, હું એ લઈ નહી શકું!” આઈરીન બોલી ઉઠી. તેણીનું બાળક જીગર બેશમાં ધપકારા મારતું હતું.

“કાંચ નહી?” વિચિત્ર રીતે તેણીને ટીકતાં તેને પુછ્યું.

“આંચ મોતીઓ ઘણાં મોઘાં છે!” તે અચકી અચકીને ઘભરાતાં બોલી.

“તું શું પ્રખ્યાત ગાનારી નથી? એક ‘ત્રીયાડોની’ આવી નજર કબુલ રાખેછ,” તે બોલ્યો, તે દીસ્તી રીત લાંગણીઓને કાપુમાં રાખવાની જોહમત કરતો હતો. “મને

તાડુરાં ગલાંમાં પહેડાવા દે,” તેને ઉડીને ઉભો થતાં અને તે નેકલેસ તેની જોડકામાંથી ઉચકતાં તેને ઘાડા અવાજે કહ્યું. તેને ઘભરાતાં પુછ્યું.

તે મક્કમતાથી ટેકાને માટે ખુરશીની પીઠને અઢેલી પડી.

“હું એ નહીજ લઈ શકું,” તેને મજબુતઘથી વાંધો ઉઠાવ્યો. “તમે મને થોડુંક સુધી પહેડવા આપો તે માટે હું વાંધો કરતી નથી, મગર હું એ રાખી શકશ નહી.”

તે સમજતાં તેના અહોરાપર શાંતી ફેલઈ અને તેની આંખોએ નરમાસ પકડ્યો. “એનો આંકડો પોતાં હું જાણું છું,” તે બબડ્યો.

તે આગલ આયો, તેણીની સુંદર ગરદન આસપાસ મોતીઓ લપેટયાં, અને તેના આપડા ‘કટ’ દબને બંધ થતાં સમજાયા પછી તેણીએ તેને એક ધીમી ચીસ હીંમત છોડી દીધી હોય તેમ પાડતાં સમજી.

“તમે મને કંઈ ઇજા નથી કીધી,” સંદેહમાંથી મુક્ત થતાં, તે જોત્રી. જરા વારે તે ઘભરાટમાં ઉડીને ઉભી થઈ, કેમકે તે દારૂ પીધેલા માણસ માફક લપેડા ખાતો ઓરડાને બીજે છેડે ગીયો અને એક ખુરશીમાં ઢપ દબને બેસી ગીયો.

“શું છે? તમે બીમાર છો?” તેના મોકલેલા પુલ પટકી નાંખતાં અને તેની ધસી જતાં તેને પુકાર્યું. “હું મદદને વાસ્તે ઘંટ વજાડું કે તમારે વાસ્તે પાણી લાઉ?” તેને ગભરાતાં પુછ્યું.

થોડીક પલ તેને શ્વાસ લેવાની મહા મેહેનત કીધી, પછી તેના ચહેરાપર જરા રંગ આવેલો લાગો.

“નહી!” તે જોલ્યો, “મને ગફલતમાં કોઈ ચીજની યાદ થઈ. હું જરા મુર્ખ થયો—બસ એટલુંજ,” તેને વધાર્યું, અને પોતાનો હાથ લાંબો કરીને તે સુંદરીનો બરફ જેવો કર પોતાનામાં અતીશય હેતથી પકડ્યો જેથી તે બાળા વધુ બીડ ગઈ.

એમ તેઓ એકાદ ક્ષણ ઉભા, જે તે ઘભરાયલી મધુરીને એક જમાના જેવી લાગી. તેને તે બાળાનો નાબુક કર પકડેલો હતો, અને તેણીના મોહનાપર નીરખીને જોતો હતો, તેણીના દિલમાં અગાધ મનોભાવ ઉછાલા મારી રહ્યો હતો જેથી તે ગરીબ કન્યા ધાસ્તી ખાતા અશક્ત જેવી બની ગઈ.

“તમે બેટર લાગોછ, અને હવે હું તમોને છોડી જઈ શકુંની?” જરા વારે અંતે તેઓ વચ્ચે ફેલાયલી ચુપકીદી તોડતાં તે ધુજતા સાહુદે બોલી. “મને કોઈને મોકલવા—”

“એક મીનીટમાં તું જઈ શકશે,” હાથ છોડવવાની તેણીની કોશેશ સામે થતાં, તેને જવાબ કર્યો. “જલદીજ—જેવી જલદી તું મને આંચ ચોરડામાં આજે રાતે દશ વાગે હાજર થવાનું વચન આપે તેવીજ. અગીઆર પછી તો હું તુંને સપર સાઈં લઈ જવશ. મગર તે અગઉ હું તાહરી સાથ અને એક બીજા શખ્શ સાથ વાત કરવા માંગુછ.”

“બીજે શખશ?” તે અચરત થતાં પાછું બોલી,
“લોર્ડ બ્રેન્ડવેલ તો નહી, હું આશા રાખું છું?”

“હું નામ નહી કહેવશ,” તે બોલ્યો. “તું આવશે
એટલું જ હું તાહરી પાસ માંગી લેઉં છ. તેટલાં, હું તુંને
માહરા બોલપર કેહું છ કે તે વળતે તું જે સમજશે તે તુંને
નાખુશ કરનારું થવાનું નથી. એટલું શું પુરતું નથી?”

તેના કગલતા અવાજથી તે છોકરીને દિલમાં ઘણું
લાગી આવ્યું.

“તમારી તરફથી એટલું પુરતું છે,” તે બોલી.

“તાહરે લેડી જૂકપોર્ટને જઈને મલ અને તાહરા
પોતાના પરોણાઓને રીસીવ કર.” તેને ઉભો થતાં કહ્યું.
“હું સારા દશે અત્રે રહેવશ.”

તે ફરી ગઈ, એકાએક બાબુએ ફેંદી દીધેલાં પુલ
ઉંચક્યાં, અને તેને છોડી ગઈ.

ચકિત બનેલી ને ધ્રુજતી ઠકરતી, તે ફોરીડોરમાંથી
પસાર થવા લાગી. જગ જાહેર થયેલો જૂકપોર્ટ કાસ્ટલનો
ઓરડો-પ્રાઉન ડરોઈંગ રૂમમાં પુગતાં ધીમે મ્યુઝીકનો
અવાજ તેના કાનને આવી અથડયો.

આ દીવાનખાનું ખાલી હતું. બેધ્યાણપણે તે ભૂલી
ગયલી લાગી કે લાંડનથી ઓરકેસ્ટ્રા ખાસ ધનગેજ કરવામાં
આવ્યું હતું. એકાદ પલ તેની નજર પહેલી લેડી જૂકપોર્ટની
સબીપર પડતાં તાંડજ ચીટકી રહી-તે પટલો, ખુબસુરત

છોકરવન, સફેદ કપડાંમાં સજ થયેલો પ્રતીમા. તે સગ્રી
ધ્યાન ખેંચાય તેવી જગોમાં મુકવામાં આવી હતી અને
ખુણાંઓમાં ગોઠવી મુકેલી રીફલેક્ટોરની રોશનીથી તે દીપી
રહી હતી, અને તેના પગ આગળ ખરફ જેવાં સુંદર પુલોનો
ઢગ મુકેલો હતો.

“કેવો દિલ ખુશ કરનારો ખ્યાલ.” તે ચળકતા ખુખ-
સુરત ચહેરાપર જોતાં તેણે વિચાર્યું.

તેના તનખદનમાંથી તેટલાં અચાનક એક ઝણઝણાત-
લરી ધુજરી પસાર થઈ જતાં તે અટકીને ઉભી રહી ગઈ,
તેને શરમથી પોતાના ગલાંપરનાં મોતીપર સફેદ તલખવાલો
હાથ ધાંકી દીધો, કેમકે તે તેને સગ્રીમાં ઓલખ્યો હતો.

તેટલાં મ્યુઝીક જોરથી વાગવા માંડ્યું અને તે તેથી
તાંહથી ઉતાવળે ચાલીગઈ.

“જો એ ખીચારીએ જાણ્યું હોતે કે એક દહાડો એવન
તેણીના માનીતાં મોતીઓ પોતાની ખીજી ખેરીની ગવરનેસને
આપશે તો!” તો તે દુઃખી દેમાગે તે ગુજરેલી પહેલી
પરણેતરનો વિચાર કરતાં પટપટી. “કદાચ કુવારી જીંદગીજ
આખર કરેને વધુ સારી હશે.” લેડી ખૂંકપોર્ટને વાઈટ દ્રોઈંગ
રૂમના દરવાજામાં નાદલી “જેવી મેદની વચ્ચે જોતાં અને
તેવન આગલ જવા રસ્તો કરતાં તે મનસે જોલી. “તાહરેજ
મોહીનીમાંથી મુકતી મલેછ અને ઈંદ્ર જાલમાં નહીં ફસવાથી
ઓછું દુઃખ સહન કરવું પડેછ.”

વાઈટ દ્રોઈંગ રૂમ એક મોટો ચોખંડ ગંજાવર ઓરડો
હતો! લેમાં લુંઈ રાણીના કોચો ને ખુરશીઓ સફેદ મખમ-

લથી કવર થયેલા ગોથવેલા હતા, અને સફેદ પરડાઓને સુનેરી
 ઝાલર ઢાંકેલી હતી. ખાસ આંચ પ્રસંગ માટે સફેદ આંડ
 ખ્યાનો ઓરડાની વચમાં ઉભા કીધેલા પ્લેટફોર્મ પર મુકેલા
 હતા અને છોડવાઓથી તેને ઘેરી લેવામાં આવ્યો હતો.
 આઈરીને પસાર થતાં તેની તરફ ખીહકની એક નજર નાંખી
 કેમકે એક નાખુશ વિચાર તેના મનમાં ઉપજ્યો હતો—જે
 તેણીનો રાગ ખીજ વખત દગો કરે તો? જો ઓરડામાં
 ભેગાં મળેલાં લોકો ફરીથી ખીજ વખત તેને હાકી પડતી
 ને હુરીઓ થતી જોવાજ ભેગાં થયાં હોય તો?

મગર સારાં નસીબે એવી ખીહકોને તેની પર ગલબો
 કરવાનો વખત મળ્યોજ નહીં, કેમકે તે પહેલે, સ્લીલકને સેપી-
 નનાં ફીક્કા જલુ ગવનમાં સજ થયેલી લેડી જૂકપોર્ટની નજર
 તેણી પર પડી, કે તે પોતાની પાસે ઉભેલી જે ચાર બાનુઓ
 તરફ ફરી, અને ખીજ ક્ષણમાંતો એક મનોહર આકાર
 નીર્મલ ગોલાખી કપડાંમાં વિંટલાયેલા તેણી તરફ ચાલી આવ્યો.

“યુ ડારલીંગ! તુને જોવાને જાણે એક જમાનો વહી
 ગીયો હોય તેવું લાગેછ! માયજીખી આયાંછ, અને તુને
 મલવા અધીરાં બની ગયાંછ. કેવી ઉંચી તું થઈછ! પણ કેવી
 પટલી!” લેડી મોઢ જોલી.

આઈરીને પોતાને જલદીજ એક ગરૂપની મધ્યગિંદુ
 થઈ પડેલી જોઈ—લોર્ડ અને લેડી લીડસ્ટોન, ડચેસ ઓર
 ગાર્ક ચલકતાં લાલ ગવનમાં હતી, તેણીની લેસની તોપીમાં
 હીરાઓની વચ્ચે લાલ મોતી ઝુલતાં હતાં, અને સર રેફાર્થ

પેટા ખુશ બનીને સુન્નાની કેમનાં આઈગલાસમાંથી તેણીને ભોપતો હતો.

“તમારા રાગેનાં સુધારા માટે મને મુખારકબાદી આપવા દો!” તે બોલ્યો, મગર તેનો અવાજ ડચેસનાં આવકાર આપતા જીણા અવાજમાં ડુબી ગયો.

“હું તો માનતીતીજ કે ગવરનેસનાં કામથી તું જલદીજ કંટલઈ જશે!” તે બોલેથી બોલી. તે પોતે બેઠેરી હતી એટલે બેઠેરાં માણસોમાં અકસર કરીને બધાંનેજ બેહુરા સમજવાનો જે અવગુણ હોય છે, તેથી તે ઘરડી નિરાલી નહીં હોવાથી તે બોલેથીજ બોલતી હતી. “લેડી બ્રૂકપોર્ટની દીકરીઓ ભલે ને દાહી ને સંપુર્ણ હદ સુધીની ભલી હોય એને હું માનું છું કે તે લોક તેવીજ છે, મગર તાહરા જેવી એક મીઠો કંઠ ધરાવતી કાબેલ ગાનારી તેઓને શીખવવા બાથુકની રહેજ નહીં.”

આઈરીન, ડચેસના રીમાર્કથી લાલ થતાં, ફેરી જતી હતી, તેટલાં એક વખતનાં પોતાના માયાલુ ‘ટીકાકાર’ દોસ્ત, મી૦ જોનસન સાથે મોહને મોહનું થઈ ગઈ.

“ડચેસનાં મત સાથે હું તદન મલતો થાઉં છું,” તેઓ હાથ હીલવતાં બોલ્યો. “કલાવંત તમે છેઓ. હું ધાડું કે તમારો રાગ ખરેખર સુધર્યો હોશે! પાણીના પરપોટા માફક તો નહીંની? તાહરે તો સાડું! એકાદ બે અથવાડયાંમાં તમોને લાંડનમાં પુર બહારમાં જોવાની વારેવાર બેઠું છે. તમે બેજોઈની? હવે શીયાલાની સીઝન વહેલીજ શરૂ થાયછ.”

“કેમ છેવ, મીસ સનો? કોઈ બીજાને તો જરા બોલવાની ટક આપ, જોનસન, એક વખત તો જરા વિચાર રાખ!” મી૦ બાઉટન બોલતા સમજાયા.

મીસીસ બાઉટન તેટલાં ધરપચ કરતી આવી લાગી અને માતાળુ રીતે આઈરીનેને જેઠ ગાલપર ચુમી લીધી. પછી સર રેફ્રાઈલ, ડાર્ક ને હેન્ડસમ ઇટાલીયન ‘ટેન્સર’ સોલીડીટીને અને ઘંભીર ફ્રેન્ચમેન ડરેલને લઈ આવ્યો. મી૦ જોનસ તેઓ સાથ, મીસીસ સનોને એસ્કોર્ટ કરતો આવી જોડાયો, જે પોતાના સહથી સારા કાલા ગવન અને લેસની કેંપમાં સજ થયેલી હતી; અને તાંહુ એટલી બધી સામટી વાત થવા લાગી કે જ્યારે લોર્ડ જૂકપોર્ટ તેણી તરફ નરમ રસ્તો કરતો આવતો દેખાયો તાહરે તે ઘણી નીરાંત પાંમી.

“ઘણા ખરા પરોણાઓ આવી ગીયાછ, હું ધાડું કે, એટલે આપરે હવે શહૂડ કર્યો.” તેને ધીમે સાહદે કહ્યું. “તું શું કહેછ?”

“તમોને જે ગમે તે કરવા હું તઈયાર છું,” આઈરીને જવાબ આપ્યો.

“તાહરે તો, સર રેફ્રાઈલ, મીસ સનોનું અકમ્પેનીમેન્ટ ‘પ્લે’ કરશો?” હીઝ લોર્ડ શીષે તે ઇટાલીયન કન્ડક્ટર તરફ ફરતાં પુછ્યું.

“હા, સાહેબ, ઘણી મોટી ખુશી સાથ!” સર રેફ્રાઈલે ખરાં દિલનાં જોસથી કહ્યું.

પછી આઈરીને પિતાને લોડ જૂકપોર્ટ સાથે તે ચોરડો ખતાવતી જોઈ, અને પ્લેટફોર્મ આગળ પુગતાં તે ઝડપથી ઉપર ચઢી ગઈ. ફરીથી ખીજી વખત તે ગમ્મી આંખોનું આક્રમણ થઈ પડી હતી. ફરીથી ખીજી વખત તેને ગાતી સાંભળવા એકઠા મળેલા લોકો વચ્ચે તે ગાનારીની સ્થિતિ ધારણ કરીને પડી હતી.

સર રેક્રાઈલે વેબરનું “ઓશન, ધાઉ માઈટી મોન્સ્ટર”ની શહરૂઆત કીધી કે મ્યુઝીક તેણીના હાથોમાં ધુજવા લાગું! જે લોડ જૂકપોર્ટ તેના પહેલા ગીત તરીકે પસંદ કીધું હતું. પવનથી હીલતા એક પુલના ક્યારા પેડે તે રંગબેરંગી ભપકાદાર ઠઠ તે સુંદરીની આંખો સાંમે આંખી ચલકવા લાગી. તેટલાં તેની નજર બારણા આગલ ઉભેલા એક મરદ પર પડી, કે તે મગફરીથી હીંમતવાલી ને મક્કમ બની. તે હેરોલ્ડ હતો, ઘંભીરાઈથી એકાગ્રહ ચીતે તે તેણીની આંખોમાં જોતો હતો. તેના આવવાની તે છોકરીએ કદાચજ આશા રાખેલી, જે કે તેને લોડ જૂકપોર્ટના પ્લાન તેને આર્ટિસ્ટીક જીંદગીમાં પ્રખ્યાત કરીને મોકલવાનાં વિચારમાં ઘણો ટેકો આપ્યો હતો.

તે છોકરીએ તેને પોતા મુજબ ‘જજ’ કીધો હતો, અને જો તે તેની જગો પર હોતે, ખાતરીથી માનતી હોતે કે, હેરોલ્ડ બ્રાઉન સાથનાં સાટાં મુજબ તે લોડ જરેન્ડવેલને જરાખી માન્ય કરશે નહી, તો તે ખચ્ચીત તાંડુથી અલગજ રહી હોતે.

મગર હવે જ્યારે તે તાંહ આવ્યો હતો—કદાચ એવી આશામાં કે તેણીની ઉમેદ ફરીથી ખીજી વખત કચડાઈ જશે, કે તેનો રાગ ફરીથી ‘ફેલ’ થશે અને અસરકારક રીતે તે મગફર આપ અખત્યારી તે મેલવી શકશે નહીં એવું પુરવાર થશે—તો તે તેને દેખાડશે કે તે તેના અનુમાનમાં છેતરખં નહીં હતી અને તે પોતાની શક્તી માટે પતરાજીબોર બની ને પોતાની ગણતરીમાં ભૂલી નહીં હતી.

શાંત થઈ ને પોતાના કામ માટે હીમ્મત ધરતાં તેને ગાવા માંડયું, તેણીનો નીરમલ, મીઠો રાગ, તે મોટા ચોરડામાં ભેગાં મળેલાં સાંભળનારાઓમાંથી નેહિસ્ત પરખી અસર કર્યા વગર રહી શક્યો નહીં. તેને એક ‘એરીઆ’ એવી લાગણી એવી ફત્તેહભરી ખુશાલી ત્યાગ કરીને ગાયો કે શાખાશીનું એક નાલ્લુ જેવું તુફાન તે પોતા પાછળ ધસડી લાયું. તે ગામડાંમાં ‘પેટ્ટી અજબ જેવી લોડ’ બ્લકપોર્ટની ગવરનેસ’ વિશે લોકોમાં ખૂબ વાત ચરવઈ હતી. લોકો કહેતાં કે આંચ કોઈ ખોળરા અવાજવાલી કોન્સર્ટોમાં ગાનારી તેની નવી ઘેઘઘા હતી. અફવા પુછતી કે, તે ચકાસેલા ઉમરાવ તરફથી કેવી આશા રખાય, પહેલે એક દિવાનો ફાંટો ને ખઝી ખીજી? લઈ ચલાવવાનાં શુભ હેતુથી તેઓ તેનાં તેડાંને માન આપીને આયાં હતાં, ગોંચમાં કે પંખાઓ પછવાડે હસવા તૈયાર બની ને, છુપી રીતે ઠઠા મશકેરી કરવા જ્યારે મોહનાપર તો વાહ વાહ પુકારવા ને તે અસકેલને મસકા લગાડવા તૈયાર થઈનેજ આયાં હતાં—ખરેખર, તેઓ આવી એક મોટી ફત્તેહનાં પરિણામ સીવાય

દરેક ચીજ વાસ્તે તક્યાર જનીને આયાં હતાં.

આઈરીનનાં ગાનાથી જ્યારે આવી ઉશકેરણી ફેલઈ હતી તાહરે જીજ્ઞાસાનાં આંખોને ધેડોજ આન્સ હતો. બધાંને સમજવામાં આવ્યાં, પણ જેમ તેમ આઈરીને ‘જ્યુએલ સોન્ગ’ એખલીએજ ગાયું, પણ ‘ફોસ્ટ’ માંનો લવ ડ્યુએટ સીલોટી સાથે ગાયો, તાહરે બેકરારી ને અસંતોષી ધીમી હીલચાલ વાઈટ ડરોઈંગ રૂમમાં સમજવા લાગી અને ધીમે ગણગણાત બહારનાં સેલુનોમાં ને કોરીડોરમાં ફેલઈ રહ્યો જે ચોક્કસ અધીરાઈ દેખાડતું કે, લોકો તે સુંદર ગવેયનને એખલીનેજ સાંભલવા આતુર હતા.

જે પછી તે સાંજનું સેન્સેશન આયું. લોર્ડ બ્લકપોર્ટની ઇચ્છાથી—આઈરીન ગાનાર હતી—તે ‘એરીઆ’ જે ગાતાં ગાતાં અચાનક તે પોતાનો રાગ જોહી બેઠી હતી.

તે ખ્યાનાં નજીક બેઠી હતી, કર્નસને ઓરફીડસનાં ઝાંઝો વચ્ચે, તેણીની બાજુમાં સર રેફાઈલ હતો, જે અચરતીને વળાણથી માનતો કે ‘આંચ નાદલી છોકરી’ સામે ઝગકતું ભવિષ્ય પડેલું હતું અને તે તેથી નફામાં તેણીની વળાણ ને સ્તુતી ગાવામાં પડ્યો હતો. તેની તે બકબકને બેધ્યાનપણે સમજતી તે સુંદરી બેઠી હતી, કેમકે હવે અઘરો રાગ, ‘હીઅર મી ઇસરાઈલ’ ગાંવા પડવાનાં ઘડક ધુજરાનાં ઉંડાણમાં તે બાપડી ઉતરી ગઈ હતી. તેટલાં જોવા કરતાં તેને લાગ્યું કે તેનો મુરખી તેણી તરફ રસ્તો કરતો ચાલી આવતો હતો. તે ઘણો ફીકકો દીસતો હતો. તેની પ્રકાશીત

ખલુ આંખો આસપાસ ડાર્ક ચક્રડાં પડ્યાં હતાં. તેને તરત મનમાં લાગું કે એ આંખો કોઈ ખીજી સારી રીતે તેણીને જાણીતી આંખો સાથે મલતાપણું ધરાવતી હતી મગર કોણની? કાંડ-અને દયારે તે તેને એટલી પરિચયવાલી થઈ પડી હતી?

“હવે જરા સખત લડઈ આવેછ!” તેને આગળ આવીને ધીમે અવાજે તેણીને કાનમાં કહ્યું. “જેવું એ પુરું થાય કે, મેહેરબાની કરીને માહુરી પાસ લાઈગ્રીમાં આવજે.”

તેને ડોકુ નમાવીને ‘હા’ કહી, કે તે જતો રહ્યો. સર રેફાઈલ તેને જરા વારમાં પ્લેટફોર્મ પર લઈ ગયો, અને તેનેથી જે આશા રાખવામાં આવતી હતી તે વિચારથી શાંત રહીને, તેણીએ તે ગીત શહરૂ કીધું. તેણીએ તે અઘરૂ ગીત નેક્રીભરી નિરદોષતામાં એવી તો ઉત્તમ કિસમે કંઈક રહસ્ય ભેદ ગાયું!

તે ઘંભીર ચુપકીતી વચ્ચે સમજાયું, અને પુરું થતાં એકાદ બે પલ તો એવી શાંતી શ્રાતાજનોમાં વ્યાપી રહી કે તેઓને રાજી કરવામાં નિષ્ફલ નીવડી હતી એ ખીહુકે તે ખાલા મોહુત જેવી પ્રીક્ષી પડી ગઈ. મગર જરાવારમાં એવો તો તાલીઓનો ગગડાટ વરસી રહ્યો કે જેવો લોકોનાં જીગરપર અસર થતાંજ સમજાય છે. તે તેનો સ્વીકાર કરતાં નમીને પ્લેટફોર્મ પરથી ઉતરી ગઈ. સર રેફાઈલે પાછી આવીને લોકોનો ઉશકેરાટ નરમ પાડવા તેને હાંકે હાક માર્યા મગર તે તેને જણ્યુંજ નહી.

આઈરીન તો સીધી ઉતરીને તેને વખાણનારાં લોક વચ્ચેથી ચાલી ગઈ હતી, અને તાલીઓનો ગગડાટ નરમ પડે તે અગાઉ નાહમીને લાઈબ્રેરી આગલ જઈગી પુગી હતી.

પ્રકરણ ૧૭ મું.

આઈરીને લાઈબ્રેરીના બારણાપર ટકોરા માર્યા, અને દાખલ થઈ. તરતજ તે ગુસ્સામાં ઉભી રહી ગઈ, કેમકે અંદર જે બે મરદો ઉભેલા હતા તે લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટ ને લોર્ડ બ્રેન્ડવેલ હતા.

“જે શખ્શને હું અત્રે મલવાની હતી તેનું નામ મેં તમોને પુછેલું, માહરા લોર્ડ” લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટ તરફ જોતાં તે છોકરી બોલી.

“અને મેં તે ખાનગી રાખેલું,” આગલ આવીને સહાયતાથી તેણીનો હાથ પકડતાં તેને જવાબ આપ્યો. “મેં કહેલું કે તું અત્રે આજે રાત્રે તુને નાખુશ થવાનું કારણ આપે તેવું કંઈ નહીં સમજશે. તે છતાં, શોક ખમવા તૈયાર થા.”

આઈરીને ધાસ્તી ખાતાં પોતાના મુરંજી તરફથી પોતાના બહાલા તરફ જોયું. તે શાંત ને મધન દેખાતો હતો. એનો મીનીંગ શું? હેરોલ્ડે તેમણની આગલ ખેંચેલી ખુરશીમાં ફસડઈ પડતાં તે બાપડીના સાંધે સાંધા ધીસા થઈ જતા લાગ્યા.

“અહીં અમારી વચ્ચે જોસો, લોર્ડ ખરેન્ડવેલ;” અલ્લે
એક ખુરશી તેબલ કને જેચીને પછી પોતે જોસ્તાં કહ્યું.
તેં જોશક અટકલ તો કીધી હાથે, આઈરીન, લોર્ડ ખરેન્ડ-
વેલની અત્રેની હાજરીથી કે એવન દૈવયોગે તાહરી સાથ
કરેલો કરાર બળ લાવવા અને તું કોણ છે તે તુંને કહેવા
સમર્થવાન થયાછ!”

આઈરીન ઘભરાતમાં એકાએક ફીક્રી મારી ગઈ. હેરોલ્ડ
તેના અહેરાપરનો તે ફેરફાર જોતાં, કુદીને ઉભો થયો. અને
પાસેની બીજી તેબલપરથી એક ગલાસ પાણી લઈ આપ્યો.
નીચી નમેલી આંખો સાથ તેને તે કખુલ રાખ્યું, પાણી
પીધું, અને ગલાસ તેને પાછું આપ્યું.

“એને કેહો, લોર્ડ ખરેન્ડવેલ!” તેને કાલાવાલાથી
માંગી લીધું.

“આઈરીન, માહરાં બચ્ચાં, હું જાણું છું કે માહરી તરફ
તું લાગણી ધરાવતી હતી,” લોર્ડ ખરેન્ડવેલે જોખરે સાહદે
કહ્યું. “માહરી તરફ જો, ડીયર! તુંને નહીં લાગતું કે—કે
તાહરી અને માહરી વચ્ચે સાધારણ સ્નેહ સ્ત્રીવાય કંઈ વધુ
હસ્તી ધરાવે?”

તે છોકરી જોલાન જેવી બનીને તેને ટીકવા લાગી. તેની
આંખોમાં જુસ્સાભરી આતુરતા હતી.

“આઈરીન, આંચ એવન તાહરા પીતા છે!!” લોર્ડ
ખરેન્ડવેલે, પોતાની આંખો તે સુંદરીના અહેરાપર ટાંકીને,
તેને વધુ ન ટવલાવતાં કહી દીધું.

તે અચરત બનીને વારા ફરતી તે બેઉનાં કોઠાં જોવા લાગી; શું તેઓ દિવાના બન્યા હતા?

“એ બનવું અશક્ય છે!” તેને અવિશ્વાસથી તીણા અવાજે પૂકાયું. “તમે શું, તાહરે; ત્રણ વખત પરણેલા?” તેને લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટને પૂછ્યું. તે પહે સારી સમજ, તે બીના હેરોલ્ડે જોડી કહાડેલી હોવાની અને લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટને તે જવાનની ફરેબી ઉશકેરણીનો ભોગ થઈ પડેલો માનવા કહેતી હતી. મગર તેનું દિલ તેને ખવાહ પુરતું હતું કે તે ખરું હતું. તે ઉમરાવ પ્રત્યેની તેણીને શહૂઆતથીજ થતી રહેલી લાગણીનો એ સીવાય બીજો કીયો અર્થ થઈ શકે?

લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટ પોતાની બેઠકમાં આગલ ધક્કીને તે કોમલાગીનો કર પોતાનામાં લીધો.

“નહી, તું તે માહરું પહેલું બચ્યું છે!! ઓ, અરનેસ્ટાઈન, માહરી બહાલી દીકરી, મેં તુને કદી મુવેલી માની નથી, અને ખુદાએ દયા કરીને તુંને પાછી માહરે સપુરક કીધી છે.”

તેને પોતાના હાથ પોહલા કીધા, મગર હજીનખી તે અચકઈને પાછલ હતી. તે કેમએ અજબ જેવી વાત માની શકે? મુવેલાંઓ વરસો પછી જીવતાં થવાનું તો વારતાઓમાં કે નાટકોમાં આપણે અનુભવ્યે છીએ, જીવતી જીંદગી માંખી તે કંઈ તેમ બનતું હશે? જો કે અંતકરણનો તે છતાંખી તે માન્ય રાખવા તે નાજનીનને લલચાવતું હતું.

તે ઉમરાવ તો તેણીનો પોતાનોજ બહાલો ખાપ હતો એમ તેને ઠાક મારી મારીને કહેતું હતું!" પોતાને ઉપજતી બેહુદી લાગણીઓ વાસ્તે મનમાં ખીજવાતાં તે મીઠી ખાખા અચકી અચકીને બોલી. તેને શું કબ્રસ્તાનમાં દાટવામાં બધી આવી? શું તેની પ્રતિમાં સંગે મરમરના સ્તંભમાં નથી કોતરેલું? અને પેલી ટાવરમાંની તખ્તી-ઓ, કેવી શરમ ભરેલી મળખા! જે નહી પુરવાર થઈ શકે તે ધારવાનું કેવું ઘાટકી!!

“તું અરનેસ્ટાઈન, હીઝ લોર્ડ શીપની વડી દીકરી છે એ તદ્દન પુરવાર થઈ ચુકેલી ખીના છે, નહીં તો તુંને કહી કહેવામાં નહીં આવતે!” હરોલ્ડે, પોતે તે પુરવાર કરી શકતો હોવાનાં, હર્ષથી તે બાલકીને ખાતરી આપી.

“સમજ!” લોર્ડ ખૂંકપોર્ટે માયાથી કહ્યું” કદાચ માહુરી કેફિયત મનેજ કહેવાનું વધુ સાડું છે; જે પછી બ્રેન્ડવેલ પોતાની કહેશે. જ્યારે હુમારા જોડ બચ્ચાં અવતરયાં તાહરે માહુરી ઐરીએ એકને પોતે ધવડાવવા ઈચ્છ્યું, અને દીકરાને પસંદગી આપી, હુમારા દીકરા અને વારસને, મગર અરનેસ્ટાઈન સાડું એક નર્સ રાખવાનું નક્કી થયું. માહુરી પરણેતરની એક માનીતી દાયા હતી, જે એક પડોસીના ગેમકીપર સાથે પરણેલી હતી, અને તેને પોતાનેખી એક બચ્ચું હોવાથી, હુમારી નાહની દીકરીને, નર્સ કરવાનું તેથી તેને માથે લીધું. આગ લાગી તેના થોડા દહાડા અગઉ તેનું બચ્ચું એકાએક ઉપડ્યામાં મરી ગીયું. તે દહાડા પછીથી

તે પોતાની રીતભાતમાં વિચિત્ર દિસવા લાગી. તે ગધાં સાથે છીટાં છબતરાં સોડધતી હતી, અને તે ભયંકર રાત આવી તાહરે હું તેને વાસ્તે ઇંતેજાર થયો હતો. હવે ખરે-હવેલ, તું અહીંથી તાહરી કેફિયતની દોરી ઉઘડી લે.”

“તુંને યાદ છે મેં જે તુંને પેલી ઇટાલીયન સ્ત્રી જેને તુંને તાહરી કહેવાતી માયના મરણ પછી રાખી હતી તેને વાસ્તે કહેલું તે?” હેરોલ્ડે શહરૂં કીધું. “કેમ ડીટેક્ટીવોએ તેને શોડધી કહાડી હતી, તે ફરીથી પરણી ગયલી હતી અને તેણીએ પેલું નાહતું ભરેલું શુ મને આપ્યું, જેનો મેં ફોટો પડાવ્યો હતો? વેલ, તે ફોટો સાથની જાહેરખબર દેશેદેશનાં ન્યુસપેપરોમાં આપવામાં આવી અને તેની જોડીના ખીબા માટે ઇનામ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. એક દહાડો મને ન્યુકાસ્ટલ આન ટાઈન જુવાનો તાર મર્યો. તેનું જોડી-દાર ‘શુ’ મલી આપ્યું હતું.”

“હું તરતજ ઉપડી ગયો, અને મેં રોકેલો એક ડીટેક્ટીવ મને તે ધરાવનાર ધણી પાસે લઈ ગયો. તે એક ઘરડો થવા આવેલો મરદ હતો, અને આગલનાં એક શેઠ, જેની નોકરીમાં તેને ઘંભીર પ્રકારની ઇજા થઈ હતી-ખલકે તેના બેઉ પગ કાપી કહાડવામાં આવ્યા હતા. તેની તરફથી મલતા મુસારા પર તે નિર્વાહ ચલાવતો હતો.”

“તેને મને એક અજબ જેવી કેફિયત કંડી. તેને કહ્યું કે તેનું નામ નીકોલસ જારવીસ હતું. તેની ખેરી, મારીઆ લેડી ફૂકપોર્ટની દાયા હતી, અને બેખી અરનેસ્ટાઈનની દુધયા

થઈ હતી. તેઓ વચ્ચે એવો બંદોબસ્ત થયો હતો કે તે કાસ્ટલમાંથી પાછી ફરે નહીં તેટલાં તેઓએ મલવું ભેટવું નહી. કોઈની રીતે, જ્યારે તેનું બચ્ચું મરી ગયું, ત્યારે રાતની વખતે તેને જરવીસને-તેડવા તે દાયાએ હુજ્જત લીધી. તેને ટાવરની હેઠેની એક બારી ખુલ્લી રાખવાની તજવીજ કીધી હતી, જે વાટે તે અદર દાખલ થતો હતો. આગ લાગી તે રાતે તે હેઠે પોતાની બેરીને મલવા થોભેલો હતો, અને જેમ તેમ મહા મુશીબતે તે નરસરીમાં પુગવા પામ્યો અને પોતાની બેરીને ને તુને આણીની ધીકે હેઠે લઈ જઈ બચાવવામાં ફતેહ પામ્યો કે નરસરી રૂમ એક કડાકા સાથે ધસી પડ્યો.

“તે તો તે બાલકને તેના માયળાપને હવાલે કરવા માંગતો હતો. મગર તે વિચારે મારીઆના ગુસ્સાનું અનુન કંઈ ઓર થઈ પડ્યું હતું. તે જાડી આંખડીઓમાંથી અંધારામાં દિવાનીની પેઠે ધસી ગઈ અને તે તેની પુઠે ગયો. તેને માન્યું કે સહવાર પડતાં તે શાંત થઈને સમજશે. બીજે દહાડે તે ઠંડી પડેલી લાગી, અને તે કામપરથી પાછો ફરતાં સાંજે તે બાલકને લઈ જવાનું વચન સઉ આપ્યું. મગર સાંજે તે જ્યારે આયો ત્યારે તે અને બચ્ચું બેઉ ગુમ થયલાં હતાં. તે પોતા પાછલ એક ચીડી મુકી ગઈ હતી જેમાં તેણે લખ્યું હતું કે જો તે કોઈનેથી એ તેની અજબ જેવી ચાલ માંડે કહેશે તો તે કદી પાછી ફરશે નહી. મગર જો તેથી ઉલટું તે તેણીનો ભેદ સાચવશે તો જેવું તે પોતાનાં ગુજરાનનું સાંધણ મેલવશે તેવી તે તેને તેડાવશે.

“પહેલે તેને લોડ ઝૂકપોટને કહેવાનો મનસુખો કીધો. મગર અથવાડીયાં વહેવા લાગ્યા અને લોડ ઝૂકપોટે તેટલાં તેનીપર એક એક મોકલ્યો અને જણાવ્યું કે તેને પોતાની પરજોતર અને ખચ્ચું જેઉ ખોડયાં હતાં એટલે તે હંમેશ તની તરફ દિલસોજી ધરાવશે, તેથી તે (ગેમકીપર) હવે અચકાયો. પૈસા લઈ લીધેલા હોવાથી, તે હવે ખોલવાની કે કહેવાની હિંમત કરી શક્યો નહી. તેને તેથી પોતાની જંરીની શોધ કરવા માંડી, પણ તે તેણીનો પત્તો મેલવી શક્યો નહી. કોઈખી રીતે તેને પેલું નાહનું ‘શું’ સાચવી રાખ્યું, જે તે ઉતાવલમાં પુઠે છોડી ગઈ હતી, અને છેવટે તે તેને, પેલું કાગળ જે તેની જંરી લખી ગઈ હતી તેની સાથ મને હવાલે કીધું.”

“તેને મને પોતાની જંરીની એક સખીખી આપી. મેડમ રીવોલાએ તે સખી જે સ્ત્રીને, તેને ને તેના પહેલા વરે મદદ કીધી હતી, તેની તરીકે આલખી છે, તાહરી કહેવાતી માયની તરીકે, આઈરીન.” તેને પુરૂં કરતાં કહ્યું.

“મેં પોતેખી બધું સાબેત કરી લીધું છે.” લોડ ઝૂક-પોટ જોલ્યો. “તે સ્ત્રીની સખી, તાહરાં કપડાં અને નાહનાં ‘શું’ જે તાહરી જેહસતન માયે તાહરે વાસ્તે લઈયાં હતા તે બધુ તપાસ કરી લીધું છે. તું આગમાં બગી ગઈ હતી તેથી ધાસ્તી ખાઈનેજ તે બીચારી કવખતે મોહતને શરણ થઈ. તે અગઉ તાહરે જોડયો લાઈ ગુજરી ગયો હતો.”

“તે શું કોઈ લયંકર અસર તજે આવી ગઈ હતી? શું એ કોઈ ઠગાડું સ્વપનું હતું?” આઈરીન એક દયા લાગે

તેવી ચીસ પાડતાં ઝખઝી ઉઠી. “માહરા તો માન્યાંમાંબી
જાણે એ બધું નથી આવતું!” તેને પૂકાર્યું.

તેટલાં તે ફરી અને લોર્ડ ખરૂં પોર્ટની આંખ સાથે તેની
આંખ મલી, અને તે ઉમરાવ પીતાએ પોતાની વરસો પછી
મેળવેલી બેટીને ઘંભીરમંથી પોતાનાં પાસાંમાં લીધી અને
ચુમીઓથી તેનો ચહેરો ભરી નાખ્યો કે સચ્ચઈ વિશે તેની
ખાતરી થઈ અને તે કન્યાએ રડતાં પોતાનું સુંદર માથું
તે બાપનાં ખભાંપર મુકી દીધું. તે હરખનાં આંસુ હતાં. તે
પોતે કોઈનું તબાયલું હીણું જીણું બચ્ચું નહીં પણ એક
ઉમરાવ પીતાની ખરી હકદાર દીકરી હતી એ ખબર તેને
ખુશાલીથી દિવાની બનાવા પુરતી હતી.

“હું તમોને જરા વાર છોડી જાઉં?” હેરાલ્ડે પૂછ્યું.

“રડયાથી એને કાયદો થશે,” લોર્ડ ખરૂં પોર્ટ હેતથી
તે બેટીનું માથું પસવારતાં કહ્યું. “માહરી દીકરી, માહરી
ખોહવાયલી બેટી! મેં તુંને કદી મુવેલી માનીજ નથી.
માહરૂં દિલ તુંને મુવેલી માનવા સાફ ના પાડતું હતું. મેં
તુંને જોતાંજ ચાહેલી! શુકર તે બારેહકતાલાનાં કે હું તુંને
પાછી મેલવી શક્યો!” તે પીતા હેતથી પટપટ્યો. “હવે,
આઈરીન, તુંને આપરા આંચ ભલા દોસ્ત તરફનું તાહરૂં
વચન અદા કરવાનું છે—તાહરી શોધ માટે, દીકરી, હું એ
ભલા જવાનનોજ આભારી છું. જો કે તું માહરી વહાલી
દીકરી અરનેસ્ટાઈન છે, તોખી, તું હંમેશ આઈરીનજ કહેશે,

અને હવે હું તુને તમારી બાબત નક્કી કરવા લોડ્ ઝરેન્ડ-વેલ સાથે જરા વાર છોડી જવશ.”

“નહી, ઓ નહી !” તે પોતાના બાપને થથરી જમ્ને બાઝી પડતાં બોલી.

તે એટલી તો નાહીંમત થઈ ગઈ હતી કે તેને લાગતું કે હવે વધુ મનોવિકાર તે ખમી શકશે નહી. મગર તેણીના પીતાએ, તે વચન, રાસ્તીની રાહિ તરત અમલમાં મુકવું જોઈએ એમ તે મીઠી દીકરીના કાનમાં કહી, સમજાવીને, તેને ખુરશીમાં બેસાડીને તે ઓરડો છોડી ગયો.

“તુંને જો ગમશે તો, આઈરિન. હું તાહરા પપાની પુઠે જવશ,” તેણીના ઘભરાયલા, ગોલાળી બનેલા સુંદર ચહેરાપર દલગીરીથી જોતાં હેરોડે કહ્યું. “મને લાગેછ કે હવે તું દુન્યામાં સઉથી કુલીનને વરી શકશે. તુંને ઓફર કરવા માહરી પાસ શું છે?”

“હેરોડ્ !” ઠપકામાં શરમાલપણે તેની તરફ જોતાં તે બાળાએ પૂકાર્યું. બીજી એક પલમાં તે તેણીની આગળ ગુંઠણમંડયે પડ્યો, અને તે વ્હાલા આકારને પોતાના હાથોમાં પકડતાં, તેને તે પ્યારીને પોતાની છાતી સરખી ચાંપી, અને અત્યંત વ્હાલથી તે સુંદરીના મીઠા લગ્ગો ચુમ્યા.

તે કોમલાગીની આ ઘટીંપરની તે સઉથી સુખી પલ હતી. તેને લાગ્યું કે બેહેસ્તમાંથી એટલું સુખ મેલવી શકાતું નહી હશે. એક હેતવંતો બાદશાહ જેવો બાપ મેળ-

વવા સાથે તે એક અમીરી ખાવીંદ મેળવવા નસીબવંત નીવડી હતી. તેને સર ઝુકાવીને તે કિરતારની જનાબમાં શુકર કીધા.

લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટ અરથો કલાક પછી લાઇબ્રેરીમાં પાછો ફરતાં તેઓને હેતથી વલગીને બેઠલાં જોયાં. તેને દાખલ થતો જોતાં તે મધુરીએ પોતાનું સુંદર માથું હિરોડડનાં ખભાંપરથી ઉઠાડ્યું, તાહરે તેને મોતીના નેકલેશને તેણીના ખુબસુરત ગલાંપર ચમકતા જોયો.

“હજીન એનાં માન્યાંમાં જાણે નથી આવતું,” હિરોડડે હસ્તાં કહ્યું.

“વેલ, કાલે તો કાયદા પ્રમાણે બધી બાબદ નક્કી થશે.” લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટ જોડ્યો. “માહરો સોલીસીટર આવેછ. પેલો માણસ જરૂરીસ હમણાં નોર્થોવરમાં છે અને પેલાં રોવોલા-વાલાળી તાંહજ છે. તેટલાં, હિરોડડ, અહીં જો!”

તેને આંગલાંઓ આછરીનનાં ખુદ્દા ગલાંપર થોક્યાં.

“એને તું કેમ સમજાવે?” તેને પૂછ્યું.

“હું જે ગેલ માર્કસ એક લકીનથી જોડાયલા જોઉંછ.” લોર્ડે કહ્યું તેમ “પરીયાનાં ગોલાળ’ જેવા લાગેછ,” હિરોડડે જવાબ કર્યો.

“ખરાબર, એમજ હું ને માહરી ઊંરી એ અજબ જેવા મારકને ઓલખતાં હતાં. હમારી દીકરીના ખભાંપર જે ગોલાળો!” લોર્ડ બ્રૂકપોર્ટ હપીંત ફતેહથી જોડ્યો. “આજે

જ્યારે હું માહરી દીકરીને ગલાંપર આંચ મોતીઓ પહેડાવતો હતો—જે પુરાવાની છેલ્લી સાંકલશોધવાની માહરી એ દીકમત હતી—તાહરે એ જોનાં હું લગભગ ભાન ભુલો ગયો હતો.”

મીઠી આઈરીનને, આંચ ખગર—આંચ તેણીના જન્મના ભરમનો આ ખુશીભર્યો ખુલાસો હજીનગી ઘભરાવતો હતો. તે કોઈ નહી જણાયત્તી મલી આવેત્તી નાવારેસ નહી હતી, પણ લેડી અરનેસ્ટાઈન, લોર્ડ જ્ઞકપોર્ટની વડી દીકરી હતી એ વિચાર તેને ખુશીથી છાકટ બેનાવતો હતો. રખે તે કોઈ બેલગામ કલ્પિત સ્વપ્નનો હોય જેમાંથી જાગી ઉઠતાં તે પાતાને અસલ હાલતમાં જોય એ વિચાર તેને પેટમાં ધસકો પડતો હતો.

“જેન્ડવેલ, માહરાં લેડી અને હું, અને છેલ્લે તાંહરાં પાલક માય એ સચ્ચઈ જે તુંને નવી અને અચરતીશરી લાગેછ, તેથી ઘણુકનાં માહીતગાર હતાં, આઈરીન અને એ તો એક માહરો ફાટો હતો, તે જાહરમાં તાહરો રાગ ખોહયો હતો, એટલે જાહરમાંજ તે તેં પાછો મેળવ્યો હતો એ દેખાડવું. આજની રાત છેલ્લી છે જ્યારે જાહર ગાતારી તરીકેના ઇલકાગ પર તું દાયો કરી શકશે,” તેને હસ્તાં ઉમેર્યું.

“કાંય?” આઈરીન જાણવા માંગ્યું.

“કાય! માહરી એક દીકરી બીજા માણસોનાં મોહમાંની રોટલી કદાચજ ઝુટવી લઈ શકે,” તે જોડ્યો. “નહી, આઈરીન, તાહરો બાકીની જીવગી એક એમેચ્યુર તરીકેજ પસાર કરવામાં તે સંતોસ માનવો પડશે.”

*

*

*

*

*

અરનેસ્ટાર્ધન; લોર્ડ ખૂકપોર્ટની વડી જીવતી મલી આવેલી દીકરીની અજાબ જેવી કક્ષિયત તે વરસે સોસાયટીનું એક 'સેન્સેશન' થઈ પડી હતી. સોસાયટી પેપરોએ તે કહાણી કિસ્સાને ભુલાવે તેવી ખરી અનેલી કેક્ષિયતપર ગજનાં ગજ ભરીને લખ્યું, પેપરવાલાઓને કંઈ પુછવું પડે? એકના ચાર ને ચારમાં આઠ ઉમેરીને તેઓએ ખડેખાં લોકોમાં એવો તો હોહોકાર મચાવી મુક્યો, કે જે આઈરીન પોતાના બહાલા બાપ અને સાવડી માય સાથ શીયાલામાં કોન્ટીનેન્ટ પર નહી ચાલી ગઈ હોતે તો તે અનિવાર્ય જાહેરાતથી તે મધુરીને અતિથ્ય સોસવું પડતે.

મીસીસ સનોનેબી તે પાર્ટી સાથ આવવાની માગણી થઈ હતી; મગર તેને વુડ બાઇન કોટેજમાંજ નિરાંતે રહેવાનું વધુ પસંદ કીધું, જે લોર્ડ ખૂકપોર્ટ ડીડ ઓફ ગીફ્ટથી તે ભલી સ્ત્રીના નામપર ચડાડાવી આપ્યું હતું.

“આઈરીને એક ખુશાલ શીયાલો ઇટલી અને સાઉથ ઓફ ફ્રાન્સમાં ગુજર્યો હતો. હેરોલ્ડ જે અથવાડીયાં તેઓ સાથ ગુજરતો તે ગ્રીવાય તે પોતાના પીતાની હંમેશની કમ્પેનીયન રહેતી હતી. તે બાપ જાણે પોતાની દીકરી મેળવ્યા પછીથી તદ્દન ફેરવમજ ગયો હતો. તે હવે વધતો આનંદો, વધતો ખુશાલ અને વધતો જીવાન બની ગયો હતો. તે પોતાની બહાલી દીકરીને એક ઘડીબી પોતાની નજરથી દુર કરતો નહી. હેરોલ્ડ તો લગન જલદી કરાવી નાખવા અધીરો બની ગયો હતો, મગર આઈરીન વાંધો લેતી, તે

ના કહેતી, તે કેમ પોતાના બહાલા બાપને એટલા જલદી છોડીને ખરેન્ડવેલ પાર્કની રાજ કરતી રાણી થવા કબુલ થાય?

વસંત રૂતુમાં બ્રૂકપોર્ટનું કુટુંબ લંડનમાં આવી પૂગું, અને આઈરીનને કોર્ટમાં પ્રેસેન્ટ કર્યા પછી લોર્ડ અને લેડી બ્રૂકપોર્ટ ડીનરો, ડાન્સો અને રીસેપ્શનનાં મેલાવડાઓથી લંડન હડવડાવી મેલ્યું. તેઓ બાણે ઝાહોઝલાલીભરી ખર્ચાલુ મેહેમાનગીરીથી વરસોની ગખીલાઈનો બદલો વાલી આપતાં હતાં.

તે પછીના સપ્ટેમ્બર મહીનાની એક ખુશનુમા સહવારે બ્રૂકપોર્ટ કાસ્ટલનાં ભવ્ય મેહેલમાં બડી ધામધુમનાં એક લગન થયાં. લેડી અરનેસ્ટાઈન કરતાં બીજી કોઈબી વધુ સુંદર પ્રાઈડ ઓલટર આગળ પરણવા ગઈ નહી હશે. તે સુંદરી એતીનનાં રોળ અને કિંમતી બ્રૂસેલસની વેલમાં—જે તેણીની માતાની હતી—પોતાના બહાલા પોતાના હાથનો ટેકો લઈને પોતાના બહાલાને વરવા ઉંચા પાત્રો વચ્ચે તેની બાજુમાં જઈને પડી હતી. તેણીની સાવડી બહેનો, પોતાના સુવાલા કેપનાં ડરેસો અને સુફેદ તોપીઓમાં, ચાર્મીંગ પ્રાઈડસમેડઝ. (પરણતી કન્યાની સાહેલીઓ) બની હતી, જ્યારે મસ્તાન બોખી, કોઈ છોકરવન વડવાનાં પોકચરમાંથી કોપી કીધેલા ‘પેજ’ નાં વિચિત્ર ઝભ્ઝામાં પોતાની બેહેનના ડરેસની ‘ત્રેન’ પકડીને ઉદ્ધતઈથી બધાંને જોતો હતો, જે એકવાર તેની મ્યુઝીક ગવરનેસ હતી.

તે પછી લોર્ડ ને લેડી ખરેન્ડવેલ એક લંબાન હનીમુન ટ્રીપપર ઉપડી ગયાં. તેઓ પહેલે ઇજીપ્ત ગયા, પછી

સ્પેનની અટરાફમાં ભટક્યાં. તેઓ વસંત એલજીઅર્સમાં ગુજારનાર હતાં, મગર તે પ્રેમવંત જોડું તાંડ જાય તેની એકાદ અથવાડીયું અગઉ નીચલું હૃદયભેદક કાગળ લેડી ખરેન્ડવેલે પોતાના બાપ તરફથી મેલવ્યું:—

“હું તમારાં હનીમુનમાં નડવા માંગતો નથી,” તે બહાલો પીતા લખતો હતો. “પણ હું તાહરો બહાલો ચહેરો જોવા અને તાહરો મીઠો અવાજ સમજવા તરસુંછ. માહરાં દલગીરીભર્યા વરસો યાદ રાખજે, અને એક કે જેને મને માહરી જીંદગીની વસંત આપીછ તેના વગર ચલાવી લેવું પડ્યું હતું તેનો ખ્યાલ, માહરી વહાલી દીકરી, તાહરાં મગજમાં રાખજે.”

મુંદર આઈરીનનો આંખો તે વાંચતાં આંસુથી ભરઈ ગઈ, તેને તે કાગળ પોતાના ભરથારનાં હાથમાં મુક્યું, જેને વાંચ્યા પછી વાંકો વરીને તે મધુરીના મીઠા હોઠો ચુમ્યા.

“તુંને અને તાહરા બહાલા પપાને ફરી જુદાં નહીં પાડવા જોઈએ,” તે હેતથી બોલ્યો.

અને તે વિચાર આઈરીનને ઘણોજ પસંદ આવ્યો અને જે પછીથી કાયમને માટે અમલમાં મુકાયો.

